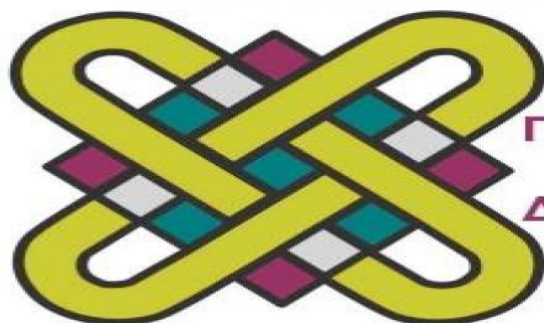

**«Η Φυγή Νέων Επιστημόνων στο
Εξωτερικό (Brain Drain): Μια
Βιογραφική Προσέγγιση Ανέργων
Εκπαιδευτικών»**

**«The Brain Drain: A Biographical
Approach for Unemployed Teachers»**

27/06/2018

ΓΙΟΒΑΝΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

**Πανεπιστήμιο
Δυτικής Μακεδονίας**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ**

**Επιστήμες της Αγωγής: Επαγγελματική Μάθηση και
Καινοτομίες στην Εκπαίδευση**

Τίτλος Διπλωματικής

**«Η Φυγή Νέων Επιστημόνων στο Εξωτερικό (BrainDrain): Μια
Βιογραφική Προσέγγιση Ανέργων Εκπαιδευτικών»**

«The Brain Drain: A Biographical Approach for Unemployed Teachers»

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Μπέτσας Ιωάννης

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΕΣ: Βρυνιώτη Καλλιόπη & Παπαδοπούλου Βασιλική

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: Γιοβάνη Σταυρούλα

ΑΕΜ:627

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ:2017-18

Φλώρινα, 2018

ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Copyright © Γιοβάνη Σταυρούλα, 2018.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν στη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο: Γιοβάνη Σταυρούλα

A.E.M.: 627

Ηλεκτρονική διεύθυνση: roulagionani@yahoo.gr

Τίτλος διπλωματικής εργασίας:

**«Η Φυγή Νέων Επιστημόνων στο Εξωτερικό (Brain Drain): Μια Βιογραφική
Προσέγγιση Ανέργων Εκπαιδευτικών»**

«The Brain Drain: A Biographical Approach for Unemployed Teachers»

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας. Η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ημερομηνία - 05 - 2018

Η δηλούσα

Γιοβάνη Σταυρούλα

Κατάλογος Συντμήσεων

ΑΕΠ = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΕΕ = Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΛΣΤΑΤ = Ελληνική Στατιστική Αρχή

E & A = Έρευνα και Ανάπτυξη

ΟΟΣΑ (OECD) = Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	7
Abstract	7
Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1 ^ο Θεωρητικό Πλαίσιο.....	11
1.1 Το Φαινόμενο BrainDrain: Εννοιολογικός Προσδιορισμός	11
1.1.1 Ιστορική Αναδρομή	12
1.1.2 Η Συμβολή του Ανθρώπινου Παράγοντα στην Ανάπτυξη.....	15
1.1.3 Φαινόμενο «Διαρροής» Επιστημόνων σε Παγκόσμιο Επίπεδο.....	16
1.1.4 Παράγοντες «Διαρροής» Επιστημονικού Δυναμικού	17
1.1.5 Συνέπειες της «Διαρροής» Επιστημονικού Δυναμικού	18
1.2 Διαστάσεις του Φαινομένου BrainDrain.....	19
1.2.1 Η «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού την Πρόσφατη Περίοδο.....	20
1.2.2 Συνολική Εικόνα «Διαρροής».....	21
1.2.3 Έρευνες για τη «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού	21
1.2.4 Η «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού μέσα από Δευτερογενή Δεδομένα.....	22
1.3 Από τη «Διαρροή» - BrainDrain στην «Κυκλοφορία Εγκεφάλων» -BrainGain.....	23
1.3.1 Το Πρόβλημα της Μετανάστευσης Ατόμων Υψηλών Προσόντων για την Ελλάδα	24
1.3.2 Η Συμβολή της Διπλωματίας στην Ανάπτυξη των Διεθνών Συνεργασιών στην Έρευνα και στην Καινοτομία	25
1.3.3 Συγκρότηση και Λειτουργία του Δικτύου Γνώσης της Ομογένειας	26
1.3.4 Καλές Πρακτικές για την Κινητικότητα των Επιστημόνων προς τη Χώρα Προέλευσης.....	27
1.3.5 Διασύνδεση των Επιστημόνων που ζουν στο Εξωτερικό με το Ελληνικό Οικοσύστημα Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A)	29
1.3.6 Πολιτικές Προσέλκυσης Ανθρώπινου Δυναμικού	30
1.3.7 Πολιτικές Επιστροφής Ανθρώπινου Δυναμικού	31
1.4 Εκπαίδευση και BrainDrain	32
1.4.1 Ο Ρόλος της Εκπαίδευσης	33
1.4.2 Ανεργία και Επίπεδο Εκπαίδευσης	34
1.5 Η επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών	35
Κεφάλαιο 2 ^ο Η Βιογραφική Μέθοδος.....	39
2.1 Έννοια της Βιογραφικής Προσέγγισης	39
2.2 Ιστορική Αναδρομή	39

2.3. Η μέθοδος της βιογραφικής προσέγγισης	41
2.4 Οι βιογραφίες ή ιστορίες ζωής.....	43
2.5 Η δομή στη συγγραφή μιας βιογραφίας.....	44
2.6 Η βιογραφική μέθοδος στην εκπαίδευση.....	46
Κεφάλαιο 3 ^ο Μεθοδολογία	48
3.1 Σκοπός Έρευνας.....	49
3.2 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	49
3.3 Ερευνητική Περιοχή	50
3.4 Δείγμα.....	50
3.5 Ερευνητικά Εργαλεία	51
3.6 Πορεία Έρευνας.....	53
3.7 Αποτελέσματα Έρευνας-Επεξεργασία Δεδομένων	54
3.7.1 Το Προφίλ-Χαρακτηριστικά του Δείγματος	54
3.7.2 Ανάλυση Δεδομένων Δείγματος	54
Κεφάλαιο 4. Συζήτηση ερευνητικών δεδομένων -Συμπεράσματα.....	70
Βιβλιογραφία	77
Παράρτημα.....	84

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία αρχικά πραγματοποιείται αδρομερής ανάλυση του φαινομένου της διαρροής επιστημονικού προσωπικού, του αποκαλούμενου «brain drain». Εντοπίζονται τα αίτια που οδηγούν στη μετανάστευση νέους πτυχιούχους, καθώς και οι επιπτώσεις του φαινομένου στην οικονομία των κρατών. Η ανεργία αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα που, ως αποτέλεσμα οικονομικής κρίσης, αναγκάζει τους νέους επιστήμονες στη φυγή. Αναλύονται οι παράγοντες που ωθούν στη μετανάστευση από τον ελλαδικό χώρο και προτείνονται συγκεκριμένοι τρόποι και πολιτικές αναστροφής του φαινομένου και επιστροφής των «εγκεφάλων» στον τόπο προέλευσης. Στο ερευνητικό μέρος της εργασίας παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της βιογραφικής έρευνας σε άνεργες νηπιαγωγούς σχετικά με τις αντιλήψεις που έχουν για επαγγελματική αποκατάσταση και τη μετανάστευση στο εξωτερικό και τους λόγους και τα κριτήρια που τις ωθούν ή τις απωθούν από την επιλογή της «φυγής». Τα δεδομένα προέκυψαν από τις αφηγήσεις ζωής τριών νηπιαγωγών και αναλύθηκαν με τη να ξιοποίηση της βιογραφικής μεθόδου.

Λέξεις κλειδιά: διαρροή επιστημονικού δυναμικού, μετανάστευση εκπαιδευτικών, οικονομική κρίση, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, «κυκλοφορία εγκεφάλων», βιογραφική μέθοδος

Abstract

In the present paper, a crude analysis of the phenomenon of the leakage of scientific personnel, the so-called "brain drain", is carried out. It identifies the causes that lead new graduates to immigrate, as well as the impact of the phenomenon on the nation's economy. Unemployment is the main factor that, as a result of a financial crisis, forces young scientists to flee. The paper analyzes the factors that drive immigration from Greece and suggests specific ways and policies of reversing the phenomenon and returning the "brains" to the place of origin. The research part of the paper presents the results of biographical research on unemployed pre-school teachers, about their perceptions of professional rehabilitation and migration abroad and what reasons and criteria are pushing or repelling them to the choice of "fleeing". The material consisted of the life stories of 3 pre-school teachers and were analysed using the biographical method.

Key words: brain drain, migration of teachers, teachers' education, economic crisis, brain circulation/gain, biographical method

Εισαγωγή

Το φαινόμενο braindrain αφορά τη φυγή μεγάλου αριθμού ατόμων με πολλαπλές γνώσεις και δεξιότητες στο εξωτερικό. Η μαζική αυτή μετανάστευση του πιο παραγωγικού δυναμικού της ελληνικής κοινωνίας οφείλεται στην οικονομική κρίση που μαστίζει την κοινωνία την τελευταία δεκαετία και τα συνεχή μνημόνια, τα οποία κρατούν το ελληνικό κράτος «δέσμιο» των ανεπτυγμένων κρατών. Οι νέοι πτυχιούχοι αποφασίζουν να μετακινηθούν σε κράτη που τους διασφαλίζουν επαγγελματική αποκατάσταση και ανέλιξη καθώς και περεταίρω εξειδίκευση στο αντικείμενο σπουδών τους. Η κρίση στην Ελλάδα οδηγεί στην ανεργία, τη συνεχή μείωση μισθών, την οικονομική και κοινωνική ανέχεια και η έλλειψη πόρων στερεί από την χώρα την υλοποίηση επενδύσεων, που ωθούν σε οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ευημερία. Η χώρα αποτελεί τον «χαμένο» της διαρροής επιστημόνων της στο εξωτερικό, αφού η ίδια ξόδεψε υπέρογκα ποσά στον τομέα της εκπαίδευσης για την παροχή κατάλληλων γνώσεων και αδυνατεί να αξιοποιήσει τη νέα γενιά στην οποία επένδυσε, με στόχο την άνοδό της. Από την άλλη, στερείται ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, που μπορεί να συνεισφέρει τα μέγιστα στην έξοδο από την κρίση.

Η μετακίνηση επιστημόνων σε ξένες χώρες δεν αποτελεί νέο φαινόμενο. Συνέβαινε και κατά την αρχαιότητα μα σε μικρότερο βαθμό από ό,τι στη σημερινή εποχή. Παράγοντα αύξησης της «εξόδου» των ειδικά κατηρτισμένων ατόμων αποτελεί η παγκοσμιοποιημένη κοινωνία που έχει διαμορφωθεί και η οποία επιτρέπει την ελεύθερη μετακίνηση ανάμεσα στα κράτη.

Στην παρούσα εργασία αναλύεται το φαινόμενο BrainDrain. Στο πρώτο κεφάλαιο, ορίζεται το φαινόμενο «διαρροής εγκεφάλων», περιγράφονται οι παράγοντες που οδηγούν στην ανάπτυξή του, καθώς και οι επιπτώσεις που επιφέρει σε μια χώρα. Επισημαίνονται οι διαστάσεις που αυτό λαμβάνει, καθώς και η «μετακίνηση», αλλαγή του χαρακτήρα του από παλιά μέχρι σήμερα. Περιγράφεται, επίσης, το φαινόμενο «κυκλοφορίας εγκεφάλων» και οι πολιτικές που προσελκύουν άτομα υψηλών προσόντων στις χώρες προέλευσης, συμβάλλοντας στην ανάπτυξή τους, καθώς και οι γνώσεις και δεξιότητες που παρέχει η εκπαίδευση σήμερα που ευνοούν διέξοδο για μετακίνηση και σταδιοδρομία στο εξωτερικό. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται να αναδειχθούν τα στοιχεία που προσδιορίζουν την ταυτότητα των νέων

εκπαιδευτικών, που βρίσκονται σε αναζήτηση δουλειάς σχετικής με τα επαγγελματικά τους προσόντα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, περιγράφεται η βιογραφική μέθοδος ως μέθοδος καταγραφής της προσωπικής μνήμης υποκειμένων. Αναλύεται η αξία της στην έρευνα, περιγράφεται η δομή και ο σχεδιασμός μιας συνέντευξης βιογραφικού χαρακτήρα, καθώς και η έννοια και σημασία της εισαγωγής της βιογραφικής προσέγγισης στο χώρο της εκπαίδευσης.

Ακολούθως, στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα δεδομένα που προέκυψαν από τη βιογραφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία και περιγράφεται ο σκοπός της, τα ερευνητικά της ερωτήματα, το δείγμα, η ερευνητική πορεία, καθώς και η συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν. Τα δεδομένα της έρευνας προέκυψαν από τις αφηγήσεις ζωήςτριών νηπιαγωγών, απόφοιτων του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες βρίσκονται σε καθεστώς ανεργίας και αναζητούν εργασία. Η έρευνα έχει ως σκοπό να αναδείξει με όρους βιογραφικής προσέγγισης, τις στρατηγικές (βιογραφικά σχήματα δράσης) που ενεργοποιούν οι άνεργοι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την ανεργία (τροχιά του πόνου) όπως, επίσης, και τους παράγοντες εκείνους από τους οποίους εξαρτάται η επιλογή της «φυγής» στο εξωτερικό.

Κεφάλαιο 1^οΘεωρητικό Πλαίσιο

1.1 Το Φαινόμενο BrainDrain: Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Το φαινόμενο «διαρροής επιστημονικού προσωπικού» αφορά την μετακίνηση νέων πτυχιούχων, από τη χώρα καταγωγής τους σε άλλες πιο ανεπτυγμένες χώρες, με στόχο την προσωρινή ή μόνιμη εγκατάστασή τους στη χώρα υποδοχής. Πρόκειται για νέους 22 ετών και άνω, οι οποίοι αποφοίτησαν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση και επιζητούν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, με υψηλότερους μισθούς και δυνατότητα εξέλιξης. Ταυτόχρονα, η μετακίνηση, η οποία αποτελεί επιλογή τους πολλές φορές, προσφέρει εμπειρίες νέες, γνώσεις και επιπρόσθετη κατάρτιση.(Λαμπριανίδης, 2011 σελ. 17).

Για την απόδοση της έννοιας μετανάστευσης των νέων πτυχιούχων σε χώρες του εξωτερικού και τη διαβίωσή τους εκεί, έχουν προταθεί και χρησιμοποιηθεί πολλοί όροι, μερικοί από τους οποίους είναι οι παρακάτω: διαρροή εγκεφάλων (braindrain), διεθνής κυκλοφορία εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού (Cormode, 1994), μετανάστευση εξειδίκευσης (SaltandSigleton, 1995), διεθνής μετανάστευση ταλέντων, εξαγωγή έμψυχου κεφαλαίου, απορρόφηση εγκεφάλων, μετανάστευση εγκεφάλων, μετανάστευση δυναμικών στοιχείων, διαρροή διάνοιας, διαρροή του καλύτερου εργατικού δυναμικού, αποστράγγιση ανθρώπινου δυναμικού ποιότητας (Λαμπριανίδης, 2011 σελ.17). Μάλιστα, η ροή προς το εξωτερικό μπορεί να είναι είτε μονόδρομη, αφού πολλοί «εγκέφαλοι» φεύγουν και δεν επιστρέφουν ποτέ στην πατρίδα τους είτε υπάρχει «κυκλοφορία εγκεφάλων», δηλαδή επιστροφή στη χώρα προέλευσης ή παροχή υπηρεσιών προς αυτήν από το εξωτερικό.(ό.π., 2011 σελ.19).

Το braindrain δε σχετίζεται αποκλειστικά με τη μετακίνηση ταλαντούχων ατόμων από μια υπανάπτυκτη χώρα καταγωγής προς μια αναπτυσσόμενη ξένη χώρα(Καραμήτρος, 2014), αλλά εμπεριέχει και τις αρνητικές συνέπειες που επιφέρει στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα η «φυγή των εγκεφάλων»(Σεβρής, 2013:207).Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες επενδύουν πόρους στον τομέα της εκπαίδευσης, προκειμένου να δημιουργήσουν άτομα με γνώσεις, δεξιότητες, επάρκεια επαγγελματική και εξειδίκευση, στερώντας τους πόρους αυτούς από άλλους τομείς, οι οποίοι πόροι δε βρίσκουν αντίκρουσμα ούτε μελλοντικά «επιστρέφονται» υπό μορφή εργασίας στο κράτος, αλλά, αντίθετα, ωθούν

στην ανάπτυξη κρατών που «εκμεταλλεύονται» το υψηλό μορφωτικό επίπεδο αυτών των ατόμων και τους επιλέγουν για τη στελέχωση και ανάπτυξη της δικής τους οικονομίας και, συνακόλουθα, την κοινωνική τους ευημερία. Βέβαια, διαρροή επιστημόνων υπάρχει και στην περίπτωση που νέοι σπουδάζουν στο εξωτερικό και όταν αποφοιτήσουν δεν επιστρέφουν στη χώρα τους, μα μένουν μόνιμα σε ξένη χώρα. Αυτή όμως η διαρροή δεν κοστίζει στη χώρα προέλευσης σε επίπεδο πόρων(Καραμήτρος, 2014).

Το φαινόμενο «διαρροής επιστημόνων», το γνωστό braindrain, αποφέρει και θετικά αποτελέσματα στις χώρες καταγωγής, αρκεί κάποιος να αναλογισθεί ότι με τη «φυγή» των «εγκεφάλων» το κράτος μειώνει τα ποσοστά ανεργίας και τις παροχές προς τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όταν μια χώρα δεν είναι σε θέση να απασχολήσει εξειδικευμένα άτομα σε θέσεις εργασίας λόγω υψηλών απολαβών και έλλειψης κατάλληλων εξοπλισμών και υποδομών. Επιπλέον, οι «διαρρέοντες επιστήμονες» αποτελούν πρότυπα προς μίμηση για τους συνανθρώπους τους, προκειμένου κι άλλοι να ακολουθήσουν τα όνειρα και να εκπληρώσουν τις φιλοδοξίες τους, ακόμη και εκτός συνόρων. Τέλος, μετακίνηση υψηλών ταλέντων υπάρχει και ανάμεσα σε ανεπτυγμένες χώρες, ροές που καλούνται «κυκλοφορία εγκεφάλων» (braincirculation).(ό.π. , 2014).

1.1.1 Ιστορική Αναδρομή

Το φαινόμενο της μετανάστευσης επιστημόνων έχει τις απαρχές του στα αρχαία χρόνια, και συγκεκριμένα στην Αθήνα, που ήταν ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα μάθησης και μετάδοσης της γνώσης. Εκεί συγκεντρώνονταν πολλοί επιστήμονες αλλά και μαθητές λόγω της Ακαδημίας του Πλάτωνα (388π.χ.) αλλά και του Λυκείου του Αριστοτέλη (335π.χ.) που ήταν από τα πρώτα κέντρα μάθησης στην Ευρώπη (Λαμπριανίδης, 2011).Αργότερα, η ανάπτυξη του εμπορίου ωθούσε πολλούς στην εκούσια μετανάστευση, με στόχο την οικονομική άνοδο και την απόκτηση εμπειριών και γνωριμίας με νέες κουλτούρες και νοοτροπίες(GrubelandScott, 1966).Στη δεκαετία του '70 υπήρχε έντονη ανησυχία για τη διαρροή επιστημόνων από τις πιο φτωχές χώρες στις πιο ανεπτυγμένες δυτικές, αφού θεωρούσαν πως αυτό το γεγονός θα ήταν επιζήμιο για το εθνικό τους συμφέρον και την οικονομία τους (Freitas&Pecoud, 2012, Koser&Salt, 1997).

Ο όρος «διαρροή εγκεφάλων» κυοφορείται και χρησιμοποιείται για πρώτη φορά από τη Royal Society, σε έρευνα που διεξήχθη τη δεκαετία του 1960 και αφορά τη μαζική μετακίνηση ταλαντούχων ατόμων προς τις Η.Π.Α. Παρόμοιες έρευνες κατά τα επόμενα έτη διεξάγουν και οι Γερμανοί, στηριζόμενοι στη «φυγή» Γερμανών επιστημόνων προς τις Η.Π.Α. επίσης (Λαμπριανίδης, 2011:28). Στη φυγή ατόμων από τη Γερμανία συνέβαλαν οι πόλεμοι και κυρίως ο Β' Παγκόσμιος, κατά τη διάρκεια του οποίου δεν υπήρχε στη χώρα η δυνατότητα ανάπτυξης σε προσωπικό και κοινωνικό τομέα, γεγονός που ανάγκασε τους επιστήμονες σε αναζήτηση καλύτερης ποιότητας ζωής. Το φαινόμενο μαζικής μετακίνησης εντείνεται από τη δεκαετία του 1990 κι έπειτα, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της ελεύθερης μετακίνησης των ατόμων ανά τον κόσμο.

Η οικονομική κρίση ανά τον κόσμο αποτελεί την κυριότερη αιτία «διαρροής εγκεφάλων». Οι επιστήμονες συμβάλλουν τα μέγιστα στην οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής, αφού η εξειδίκευσή τους στο εκάστοτε αντικείμενο βοηθά στην αύξηση της παραγωγικότητας και την οικονομική άνοδο, εν αντιθέσει με το χαμηλό βιοτικό επίπεδο και την παρακμή που βιώνουν οι χώρες προέλευσης (Σεβρής, 2013: 215-216).

Κατά τη δεκαετία του 1970, αρχίζουν να μελετώνται οι επιπτώσεις του brain drain στις χώρες προέλευσης των επιστημόνων, που ενδεικτικά είναι η απουσία στελέχωσης της εργασίας από κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό και η συνακόλουθη ανισότητα και ανταγωνισμός των κρατών, αφού οι εξειδικευμένοι μετανάστες βοηθούν στην ενδυνάμωση και συνεχή ανάπτυξη των χωρών υποδοχής (Miyadiwa, 1991). Αντίθετα, από το 1990 κι έπειτα η έρευνα εστιάζει στη θετική επίδραση της διαρροής ατόμων με υψηλά προσόντα, αφού πλέον η ύπαρξη και χρήση στατιστικών δεδομένων οδηγεί σε θετικά συμπεράσματα και στάση απέναντι στα οφέλη του brain drain στις χώρες καταγωγής (Docquier and Rapoport, 2012: 663).

Στην Ελλάδα το φαινόμενο εμφανίζεται και αποκτά τεράστιες διαστάσεις τις περιόδους του εμφυλίου πολέμου και της χούντας, όπου πολλοί επιστήμονες για πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους εγκαταλείπουν τη χώρα. Η αρχή του φαινομένου της διαρροής επιστημονικού δυναμικού στα χρόνια του Εμφυλίου, όπου όσοι αποφάσιζαν να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό για σπουδές, δεν γύριζαν ποτέ πίσω στη χώρα τους. Οι λόγοι που οδήγησαν σε μία τέτοια απόφαση ήταν

πολλοί. Αρχικά , στους κατοίκους της Ελλάδας τα συναισθήματα που κυριαρχούσαν ήταν ο φόβος

και η ανασφάλεια και παράλληλα πραγματοποιήθηκαν πολιτικές διώξεις ανθρώπων. Αντίθετα , οι χώρες στις οποίες πραγματοποιούσαν τις σπουδές τους, τους προσέφεραν θέσεις εργασίας και επιστημονική/επαγγελματική σταδιοδρομία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η εγκατάστασή τους εκεί να γίνει μόνιμη. Αρκετοί , λοιπόν , επιστήμονες , διανοούμενοι , άνθρωποι των γραμμάτων καθώς και καλλιτέχνες, οι οποίοι ήταν αντίθετοι με ένα τέτοιο διδακτορικό καθεστώς για να μην εξοριστούν ή καταλήξουν στη φυλακή αποφάσισαν να φύγουν από μόνοι τους. Πολλοί εγκαταστάθηκαν σε χώρες τις Ευρώπης , άλλοι πάλι έφτασαν και ως την Αμερική για να συνεχίσουν την καριέρα τους και να ακολουθήσουν τα όνειρά τους πράγμα που βοήθησε και στην αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα. (Λαμπριανίδης , 2011: 174).

Το φαινόμενο δεν είναι καινούργιο , εμφανίζεται ήδη από την εποχή του Εμφυλίου πολέμου. Οι λόγοι είναι διαφορετικοί για κάθε περίοδο. Τότε η διαρροή εγκεφάλων πραγματοποιήθηκε για την αποφυγή του Εμφυλίου πολέμου, αργότερα, στη δεκαετία του '50-'60, έφευγαν ορισμένοι μηχανικοί γιατί η υποανάπτυκτη παραγωγικά Ελλάδα δεν είχε τη δυνατότητα να τους χρησιμοποιήσει στους τομείς ειδικεισής τους. Κατά τη διάρκεια της χούντας έφευγαν εξαιτίας πολιτικών λόγων, ενώ το '90 το φαινόμενο πήρε μεγαλύτερες διαστάσεις. Ο βασικότερος λόγος φυγής εκείνη την περίοδο ήταν ο παραγωγικός τομέας της χώρας, από εκείνο το σημείο και μετά, αρχίζει να μετακινείται σε παραγωγικές δραστηριότητες εντάσεως εργασίας , δηλαδή σε εργασίες που απαιτούν εργάτες οι οποίοι είναι ανειδίκευτοι ενώ αποσυντίθενται οι δραστηριότητες που απαιτούν ένταση κεφαλαίου/γνώσης/τεχνολογίας. Η Ελλάδα λοιπόν χρειαζόταν κατά κύριο λόγο αναλώσιμους εργαζόμενους τους οποίους δε χρειαζόταν να πληρώσει ακριβά για την εργασία που προσέφεραν. Για αυτό το λόγο προσέλαβε περισσότερους μετανάστες για εργασία ενώ οι ειδικευμένοι επιστήμονες παρέμεναν άνεργοι (Ξένος, Μάρτιος 2012:198-199).

Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα με ανεπτυγμένο τον πρωτογενή τομέα, γεγονός που σημαίνει πως χρειάζεται περισσότερο εργάτες ανειδίκευτους και φθινό εργατικό δυναμικό κι όχι ειδικευμένους τεχνίτες και επιστήμονες, τους οποίους αδυνατεί να εντάξει στην αγορά εργασίας και οι οποίοι παίρνουν το δρόμο της μετανάστευσης,

αφού παραμένουν άνεργοι.(Ξένος, 2012:198-199). Στο εξωτερικό απορροφώνται από πολυεθνικές εταιρίες και πανεπιστήμια και συνεχώς εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους στο αντικείμενο σπουδών τους και αμοίβονται ικανοποιητικά για την εργασία που προσφέρουν. Όπως εκτιμά ο Λαμπριανίδης (2011) σε έρευνά του, ένας στους δέκα Έλληνες πτυχιούχους προτιμά την εγκατάστασή του στο εξωτερικό.

Ο Κουβερτάρης (1973) μελετά τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ και επισημαίνει το «κύμα φυγής» Ελλήνων πτυχιούχων στο εξωτερικό τα έτη 1960-1965, οι οποίοι παρέμειναν μόνιμα και δεν επέστρεψαν στη χώρα. 550.000 Έλληνες μεταναστεύουν κατά τα έτη 1998-2007(Λαμπριανίδης, 2011:175) ενώ παράλληλα οι Χολέζας και Τσακλόγλου (2008) παρατηρούν πως ενώ αρχικά μετακινούνταν συγκεκριμένες ειδικότητες πτυχιούχων, όπως καθηγητές και ιατροί, πλέον το φαινόμενο γενικεύεται και όλες οι ειδικότητες προτιμούν τη μετανάστευση.

Τα έτη 2000-2009 η εύρεση εργασίας στη χώρα δεν παρουσιάζει δυσκολίες. Παραταύτα, οι Έλληνες πτυχιούχοι προτιμούν σε μεγάλο ποσοστό τη μετανάστευση για σπουδές ή επαγγελματική αποκατάσταση, λόγω των υψηλότερων απολαβών και της περαιτέρω εξειδίκευσης που προσφέρουν οι χώρες του εξωτερικού. Από το 2009 κι έπειτα, δυστυχώς η οικονομική κρίση και τα μνημόνια εντείνουν τη διαρκή «διαρροή προσωπικού», αφού η ανεργία μαστίζει τη χώρα και τα πτυχία και οι γνώσεις των νέων ατόμων μένουν χωρίς αντίκρισμα. Η λύση είναι η μετανάστευση είτε από επιλογή είτε, τις περισσότερες φορές, από ανάγκη(Λαμπριανίδης, 2011: 174).

1.1.2 Η Συμβολή του Ανθρώπινου Παράγοντα στην Ανάπτυξη

Από τους οικονομολόγους αναγνωρίζεται η αξία και η ιδιαίτερη σημασία που έχει το ανθρώπινο δυναμικό στην οικονομική πρόοδο μιας κοινωνίας και κατ' επέκταση ενός κράτους. Η παροχή ορθής εκπαίδευσης, εξειδίκευσης και η χρήση κατάλληλων στρατηγικών για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, ωθούν στην αποτελεσματικότητα της παραγωγικής διαδικασίας και την ανόρθωση της οικονομίας και κοινωνικής ευημερίας και αυτάρκειας(Κουρτέσης, 2003). Κατά τη δεκαετία του 1980 αναπτύσσονται οικονομικές θεωρίες, οι οποίες προσπαθούν να ερμηνεύσουν τους παράγοντες οικονομικής άνθισης και επισημαίνουν την τεχνολογία ως βασική αιτία ακμής. Η τεχνολογία προϋποθέτει την εξειδίκευση και την εξοικείωση με τη

χρήση των τεχνολογικών μέσων, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως τα άτομα που εφοδιάζονται με γνώσεις πάνω σε αυτήν και τη χειρίζονται ορθά συντελούν θετικά στην αύξηση της οικονομίας. Η μάθηση δηλαδή σε συνδυασμό με το έμπυχο δυναμικό και τη χρήση της τεχνολογίας αποτελούν παράγοντες προόδου σύμφωνα με τις «νέες οικονομικές θεωρίες»(Romer, 1986; Lucas, 1988).

Κατά τη δεκαετία του 1990 εισάγεται ο όρος «οικονομία της μάθησης» (OECD, 1996) από ομάδα οικονομολόγων, οι οποίοι επισημαίνουν τη σημασία της παροχής εκπαίδευσης στα άτομα, με στόχο την ανάπτυξη. Οι χώρες που δαπανούν και επενδύουν πολλά στην εκπαίδευση και κατάρτιση των μελών τους, αυτές έχουν περισσότερες πιθανότητες ανόδου οικονομικής, αφού τα μέλη αυτά τα επαρκώς εξοπλισμένα με γνώσεις και δεξιότητες συμβάλλουν στην ορθή χρήση της τεχνολογίας, στην αύξηση της παραγωγής, στην πρόοδο. Γι' αυτό το λόγο, παρατηρείται πως οι ανεπτυγμένες χώρες διαθέτουν υψηλά κατηρητισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, στο οποίο και επενδύουν και το οποίο «εκμεταλλεύονται» για τη διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξή τους(Κουρτέσης, 2003).

1.1.3 Φαινόμενο«Διαρροής» Επιστημόνων σε Παγκόσμιο Επίπεδο

Σύμφωνα με τους DocquierandMarfouk(2006), το χρονικό διάστημα 2000-2010 η μετακίνηση και η εργασία υψηλά εκπαιδευμένου δυναμικού προς το εξωτερικό, προς κράτη του ΟΟΣΑ, αγγίζει σε ποσοστό το 63,7%. Το εξειδικευμένο προσωπικό που μεταναστεύει αποτελούν πολίτες λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών και αναζητούν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και ανάδειξης των ταλέντων και εφαρμογής των γνώσεων που έχουν αποκομίσει σε συγκεκριμένους τομείς. Οι περισσότεροι επιστήμονες μετακινούνται προς τις Η.Π.Α. και άλλες χώρες, οι οποίες παρέχουν κονδύλια στην έρευνα και την ανάπτυξη και βοηθούν τόσο στην ανέλιξη των επιστημόνων όσο και στην ανάπτυξη της χώρας τους στον τομέα της γνώσης(Hunteretal., 2009).

Τα στοιχεία εκείνα που προσδιορίζουν το ρυθμό και το μέγεθος της ροής προς άλλες χώρες είναι ο πληθυσμός, το μισθολογικό επίπεδο και το επίπεδο κατάρτισης των επιστημόνων πτυχιούχων. Αναλυτικότερα, όσο περισσότερο πληθυσμό έχει μια χώρα, τόσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό διαρροής. Άρα, ο πληθυσμός είναι αντιστρόφως ανάλογος με τη ροή προς ξένες χώρες. Από την άλλη πλευρά, η ύπαρξη χαμηλών

απολαβών και η έλλειψη κινήτρων, δεν ικανοποιεί τους στόχους και τις φιλοδοξίες των επιστημόνων, με αποτέλεσμα την αναζήτηση υψηλότερων απολαβών σε χώρες του εξωτερικού, πιο ανεπτυγμένες. Γι' αυτό το λόγο, όσο περισσότερες γνώσεις διαθέτει το άτομο, τόσο περισσότερες προσδοκίες έχει και τόσο ευκολότερα επιλέγει τη «φυγή» για εκπλήρωση αυτών των προσδοκιών. Αυτό αυτόματα οδηγεί στο συμπέρασμα πως η γνώση είναι ανάλογη με τη διαρροή, αφού αυτοί που εγκαταλείπουν τη χώρα είναι κατά βάση οι άνθρωποι με προσόντα και ποικίλες δεξιότητες. (Beineetal., 2008).

1.1.4 Παράγοντες «Διαρροής» Επιστημονικού Δυναμικού

Οι περισσότεροι άνθρωποι μεταναστεύουν αναζητώντας ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο, το οποίο δεν τους παρέχει η χώρα προέλευσης. Η εύρεση εργασίας και ικανοποιητικού μισθολογικού επιπέδου αποτελούν τα συνήθη κριτήρια μετακίνησης προς ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού. Κάθε μετανάστης θέτει στόχους, που άλλοτε σχετίζονται αποκλειστικά με τις οικονομικές απολαβές και τη δυνατότητα εξέλιξης, οπότε και αποφασίζει να εγκαταλείψει μόνιμα τη χώρα του και να ζήσει σε ξένη χώρα, και άλλοτε τη συγκέντρωση εμπειρίας και χρημάτων, που μελλοντικά θα τον ωθήσει στην επιστροφή στην πατρίδα για συνταξιοδότηση και επαφή με συγγενικά άτομα και καλύτερη ποιοτικά ζωή(King, 2000).

Με βάση τα παραπάνω, η διαρροή επιστημόνων προς χώρες του εξωτερικού οφείλεται κατά κύριο λόγο σε οικονομικούς παράγοντες, αφού οι απολαβές για τις υπηρεσίες που παρέχουν είναι συγκριτικά με τις χώρες προέλευσης υψηλότερες. Η αγορά-προσφορά εργασίας στις χώρες καταγωγής αποτελεί ένα επιπλέον κριτήριο, αφού οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες δε διαθέτουν κονδύλια για απορρόφηση όλων των επιστημόνων σε θέσεις κατάλληλες με το αντικείμενο σπουδών τους. Πολλές φορές οι επιστήμονες υποαπασχολούνται ή ασχολούνται με αντικείμενα διαφορετικά από εκείνα της εκπαίδευσής τους, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι γνώσεις τους.

Υπάρχουν όμως, και αιτίες που δε σχετίζονται με οικονομικούς λόγους και ωθούν στη μετακίνηση ανθρώπινου δυναμικού στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τον Λαμπριανίδη(2011), αυτοί οι παράγοντες είναι η έλλειψη επενδύσεων στον τομέα της έρευνας από τα κράτη, γεγονός που οδηγεί στην περιθωριοποίηση τους πτυχιούχους

και στην απομάκρυνσή τους από την ενασχόληση και τη διαρκή εξέλιξη με το αντικείμενο σπουδών τους, η έλλειψη ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον και πραγματοποίηση των ονείρων τους, το χαμηλό επίπεδο επαγγελματικής σταδιοδρομίας, η απουσία κινήτρων στον εργασιακό τομέα και αναγνώρισης των δυνατοτήτων και της προσφοράς τους στην εξέλιξη του πολιτισμού και της εγχώριας οικονομίας, η έλλειψη αξιοκρατικού συστήματος στην επιλογή προσωπικού και οι πελατειακές σχέσεις, που απομονώνουν άτομα με δεξιότητες και προωθούν σε θέσεις ευθύνης άτομα με λιγότερα προσόντα, οδηγώντας στην παρακμή, τη χαμηλή απόδοση, τη δημιουργία ανταγωνισμού και άνισης μεταχείρισης.

Άλλο παράγοντα διαρροής του ανθρώπινου δυναμικού προς το εξωτερικό αποτελούν οι σπουδές. Τα άτομα που επιλέγουν να φοιτήσουν στο εξωτερικό, με το πέρας των σπουδών τους αποκαθίστανται άμεσα στο αντικείμενο σπουδών τους, απολαμβάνουν υψηλούς μισθούς, γνωρίζουν τη νοοτροπία της χώρας υποδοχής, έχουν δημιουργήσει κοινωνικούς δεσμούς με άλλους ανθρώπους και συνηθίσει τον τρόπο ζωής, με αποτέλεσμα να μην επιθυμούν να επιστρέψουν στη χώρα προέλευσης, αλλά να παραμένουν μόνιμα στο εξωτερικό.(Λαμπριανίδης, 2011).

Τέλος, αίτια πολιτικά ωθούν στη μαζική μετακίνηση διανοουμένων σε χώρες του εξωτερικού, όπως τα φασιστικά και δικτατορικά καθεστώτα, τα οποία επιθυμούν τους πολίτες πειθήνια όργανα των κυβερνώντων κι όχι χειραφετημένους ανθρώπους με πνευματική καλλιέργεια και κριτική ικανότητα, διότι αυτοί απειλούν την εξουσία τους. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως το 1945 από την Ελλάδα μετανάστευσε μεγάλος αριθμός πεπαιδευμένων ατόμων προς ανεπτυγμένες και φιλελεύθερες, δημοκρατικές χώρες του εξωτερικού(Λαμπριανίδης, 2011).

1.1.5 Συνέπειες της «Διαρροής» Επιστημονικού Δυναμικού

Η διαρροή επιστημόνων προς το εξωτερικό επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στις χώρες προέλευσης, τόσο κοινωνικές όσο και οικονομικές. Αρχικά, οι χώρες προέλευσης επενδύουν πόρους στην εκπαίδευση και κατάρτιση των ατόμων, από τους οποίους επωφελούνται οι χώρες υποδοχής και όχι οι ίδιες. Έτσι, δεν αναπτύσσονται οικονομικά μα παραμένουν στην παρακμή και τη στασιμότητα. Δημιουργείται κλίμα ανταγωνισμού των χωρών, αφού οι ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού, εκμεταλλευόμενες και αξιοποιώντας το κύμα ροής εκπαιδευμένου

δυναμικού συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία, εν αντιθέσει με τις χώρες καταγωγής που δεν ακολουθούν παρόμοιο ρυθμό ανάπτυξης. Επιπλέον, η χώρα προέλευσης στερείται το πιο παραγωγικό και «ζωντανό» κομμάτι της κοινωνίας, μιας και αυτοί που φεύγουν είναι οι νέοι.(Λαμπριανίδης, 2011). Τέλος, η διαρροή ανθρωπίνου κεφαλαίου προς το εξωτερικό επιδρά άμεσα στα δημογραφικά δεδομένα μιας χώρας, αφού ο πληθυσμός της μειώνεται.

Το φαινόμενο μετακίνησης επιστημόνων επηρεάζει και θετικά τη χώρα προέλευσης, αν ληφθεί υπόψιν πως όσοι μετακινούνται στέλνουν εμβάσματα στις χώρες προέλευσης, δηλαδή χρηματικά ποσά, συμβάλλοντας στην οικονομική τους άνθιση (Τράπεζα της Ελλάδος, 1966). Οι νέοι μέσω των εμβασμάτων που αποστέλλουν βοηθούν την οικογένειά τους να ζήσει καλύτερα και εμμέσως ενισχύουν οικονομικά και τη χώρα τους, ως δείγμα ευγνωμοσύνης και αναγνώρισης των προσπαθειών που αυτή κατέβαλε, με στόχο τη μόρφωσή τους.

Επιπλέον, δεν είναι λίγοι όσοι εγκαταλείπουν τη χώρα, αποκτούν εξειδίκευση και εμπειρία και επιστρέφουν σε αυτή, προκειμένου να μεταβιβάσουν τις γνώσεις τους και να συμβάλουν στην κοινωνική ευημερία και πρόοδο. Με τον τρόπο αυτό, η χώρα καταγωγής επανακτά και αυξάνει τον αριθμό υψηλά ταλαντούχων ατόμων, με υψηλή αποδοτικότητα, παραγωγικότητα και τελικά παρουσιάζεται κερδισμένη(DocquierandMarfouk, 2006).

Στην ελληνική κοινωνία οι επιπτώσεις του φαινομένου διαρροής επιστημόνων, το οποίο εντείνεται τα τελευταία έτη, είναι ποικίλες. Η Ελλάδα «τρώει τα παιδιά της», αφού η παροχή στείρας γνώσης χωρίς αντίκρισμα στερεί την ίδια από την ανάπτυξη και το παραγωγικό της κομμάτι, τους νέους, από την παραμονή στη χώρα τους. Τα προγράμματα των εκάστοτε κυβερνήσεων δεν επικεντρώνονται σε υποδομές, σε παροχή σύνθετων υπηρεσιών που οδηγούν τη χώρα στην ανταγωνιστικότητα και την πρόοδο, με αποτέλεσμα να αποκλείουν από την εργασία το πιο παραγωγικό κομμάτι της(Καυκά, 2015).

1.2 Διαστάσεις του Φαινομένου BrainDrain

Στις υποενότητες που ακολουθούν περιγράφεται η έκταση που έχει λάβει το φαινόμενο διαρροής ειδικευμένου προσωπικού υψηλών προσόντων στην Ελλάδα

κατά τα τελευταία έτη, με βάση πορίσματα ερευνών, πηγών και μελετών σχετικών με το φαινόμενο.

1.2.1 Η «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού την Πρόσφατη Περίοδο

Στην Ελλάδα συγκεκριμένα η μετανάστευση νέων πτυχιούχων διογκώθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης που έπληξε, και συνεχίζει να πλήττει τη χώρα, την τελευταία δεκαετία. Πολλοί νέοι επιστήμονες μένουν άνεργοι μετά την αποφοίτησή τους από κάποια σχολή κι ενώ εφοδιάζονται συνεχώς με γνώσεις και αποκτούν εξειδίκευση, δαπανώντας ποσά σε υλοποίηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων, διδακτορικών και σεμιναρίων, το κράτος αδυνατεί να τους απορροφήσει και παραμένουν χωρίς εργασία είτε εργάζονται «μερικώς» είτε απασχολούνται σε αντικείμενο μη συναφές με τις σπουδές τους. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με τις φιλοδοξίες και τα όνειρα για καλύτερο μέλλον, τους ωθούν σε αναζήτηση καλύτερων επαγγελματικών, οικονομικών και προσωπικών συνθηκών μακριά από την πατρίδα τους.

Από την άλλη πλευρά, η έλλειψη πόρων της χώρας έχει ως αποτέλεσμα την απουσία επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Οι θέσεις που προκηρύσσονται δεν επαρκούν για να καλύψουν τους νέους πτυχιούχους ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται πως προτιμώνται νέοι με λιγότερα προσόντα και ικανότητες, με απολυτήριο γυμνασίου ή και λυκείου, οι οποίοι αμείβονται με χαμηλότερο μισθό ενώ παραγκωνίζονται οι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ. Αυτό το κλίμα αναξιοκρατίας και αδικίας αποτελεί τροχοπέδη στις προσπάθειες των υψηλά ταλαντούχων ατόμων για προσωπική εξέλιξη και πραγμάτωση των στόχων τους, δε δικαιώνει ούτε ανταμείβει τις προσπάθειες και τους κόπους τους για απόκτηση της γνώσης και τους οδηγεί προς τη φυγή (Τσιλιμιγκρά, 2011). Η απογοήτευση των ατόμων αυτών από τη χώρα καταγωγής τους αποτελεί σημαντικό παράγοντα μόνιμης εγκατάλειψής της και διαβίωσης σε νέα κράτη, τα οποία τους παρέχουν την ασφάλεια, τη σταθερότητα, την αναγνώριση.

Σημαντικό παράγοντα αύξησης της μετακίνησης των νέων στο εξωτερικό αποτελεί η νοοτροπία της ελληνικής οικογένειας. Οι γονείς θεωρούν πως το εξωτερικό αποτελεί πρόσφορο έδαφος και παρέχει στα παιδιά τους συνθήκες ιδανικές για την εκπλήρωση των ονείρων τους. Οι αφηγήσεις συγγενών που διαμένουν σε ξένες χώρες επηρεάζουν την κρίση των νέων, οι οποίοι σπεύδουν σε μαζική φυγή, για να αποκτήσουν κι αυτοί την ποιότητα ζωής και τις απολαβές που έχουν οι συγγενείς τους. Άλλωστε, η

διαφθορά στον πολιτικό τομέα, η κρίση, η μη αποκατάστασή τους στη χώρα προέλευσης κάνουν πιο εύκολη την απόφαση για μετανάστευση.

1.2.2 Συνολική Εικόνα «Διαρροής»

Σύμφωνα με το Λαμπριανίδη (2013), η διαρροή των Ελλήνων προς το εξωτερικό παρουσιάζει μείωση τα έτη 1985-2005, αφού η Ελλάδα ακολουθεί ανοδικούς ρυθμούς ανάπτυξης και παρέχει ικανοποιητικά επίπεδα εκπαίδευσης και προσφοράς εργασίας στους πτυχιούχους. Από το 2010 κι έπειτα η διαρροή αυξάνεται σε ποσοστά 7,5% και μετέπειτα 11% εξαιτίας της κρίσης της οικονομικής που οδηγεί στην ανεργία, τους χαμηλούς μισθούς και την έλλειψη προγραμμάτων για νέες θέσεις εργασίας.

Μεγάλο ποσοστό των νέων που εγκαταλείπουν τη χώρα από το 2010 κι έπειτα κατέχουν πολλά εφόδια και αποκαθίστανται από τα κράτη υποδοχής, κυρίως την Κύπρο, τη Γερμανία και τις Η.Π.Α., άμεσα, σε θέσεις υπεύθυνες και με ικανοποιητικούς μισθούς(Christopoulousetal, 2014). Η ζωή στο εξωτερικό είναι οργανωμένη, το κράτος πρόνοιας εγγυάται την ασφάλεια στην εργασία, την κοινωνική ασφάλιση και οικογενειακές παροχές, η εργασία στοχεύει στην παροχή κινήτρων και οδηγεί στη διαρκή βελτίωση, ανέλιξη οικονομική και επαγγελματική, αφού υπάρχει κινητικότητα.

1.2.3 Έρευνες για τη «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού

Έρευνα σχετικά με τους λόγους μετανάστευσης πτυχιούχων την περίοδο 2010-2011 που διεξήχθη από το Λαμπριανίδη (2011) καταγράφει πως το 74,8% επέλεξε την εγκατάσταση σε άλλη χώρα για οικονομικούς λόγους, αφού οι μισθοί στο εξωτερικό είναι υψηλότεροι συγκριτικά με την Ελλάδα, το 70,5% λόγω αποκατάστασής τους σε αντικείμενο συναφές με αυτό των σπουδών τους, ενώ το 60,1% απάντησε πως το εξωτερικό παρέχει περισσότερη γνώση και εξειδίκευση και εμπλουτίζει τις γνώσεις του.

Από το 2014 κι έπειτα, η συνεχής επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της Ελλάδας και η «νέκρωση» των προσλήψεων και της απορρόφησης πτυχιούχων, ενέτεινε τη διαρροή ατόμων που δε σκέφτονταν ως τότε τη μετανάστευση. Ένδειξη

αυτού του φαινομένου αποτελούν τόσο τα προγράμματα Erasmus, όπου με την ανταλλαγή φοιτητών πολλοί νέοι αποφάσισαν να παραμείνουν στο εξωτερικό και να μην επιστρέψουν στη χώρα τους, θεωρώντας ιδανικές τις εκεί συνθήκες για την ποιότητα της ζωής τους και το μέλλον τους. Ακόμη, την τελευταία πενταετία αυξάνονται συνεχώς οι καταχωρήσεις βιογραφικών στη διαδικτυακή πύλη Europass, με στόχο την επιθυμία των νέων για απορρόφησή τους από χώρες του εξωτερικού(Labrianidis&Pratsinakis, 2016).

1.2.4 Η «Διαρροή» Επιστημονικού Δυναμικού μέσα από Δευτερογενή Δεδομένα

Από το 2009 κι έπειτα όλο και περισσότερο εντείνεται το κύμα διαρροής «εγκεφάλων» προς τις χώρες του εξωτερικού. Παρακάτω αναλύονται πορίσματα στατιστικών υπηρεσιών και μελετών που υλοποιήθηκαν σχετικά με τη διασπορά των Ελλήνων προς το εξωτερικό την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Τα στοιχεία εστιάζουν στο «νέο κύμα» μετανάστευσης ατόμων με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.

1.2.4.1. Μορφωτικό Επίπεδο Ελλήνων

Την πενταετία 2011-2015 παρατηρείται αύξηση τόσο του ποσοστού των ατόμων που έχουν αποφοιτήσει από το Γυμνάσιο (47,1%) όσο και εκείνων που τελείωσαν το Λύκειο, ενώ οι πτυχιούχοι των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων παραμένουν στα ίδια επίπεδα.(Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από Eurostat: 2014). Το 2012 οι Έλληνες φοιτητές που σπουδάζουν στο εξωτερικό αγγίζουν το 5,7% των φοιτητών της χώρας. Ποσοστό χαμηλό, αφού οι σπουδές επιβαρύνουν οικονομικά την ελληνική οικογένεια, που σε περίοδο κρίσης αδυνατεί να ανταποκριθεί στα υψηλά δίδακτρα. Οι περισσότεροι επιλέγουν μεταπτυχιακά προγράμματα εντός της χώρας, τα οποία είναι πιο οικονομικά και πολλές φορές δωρεάν.(Λαμπριανίδης, 2013).

1.2.4.2 Περιορισμένη Εγχώρια Ζήτηση για Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλού Εκπαιδευτικού Επιπέδου

Παρά τις προσπάθειες των νέων ατόμων να εφοδιαστούν με γνώση, η χώρα δεν είχε τη δυνατότητα να προβεί στην αξιοποίησή τους. Η ζήτηση ξεπερνούσε κατά μεγάλο βαθμό την προσφορά εργασίας, αφού η κατάσταση στο εσωτερικό της χώρας δεν ευνοούσε τις επενδύσεις και την απορρόφηση του συνόλου του εργατικού δυναμικού. Ως αποτέλεσμα, πολλοί νέοι με προσόντα μετακινήθηκαν στο εξωτερικό, εκροές που σημείωσαν ραγδαία άνοδο από το 2010 κι έπειτα, σύμφωνα με έρευνα των Labrianidis&Pratsinakis(2016). Ο δημόσιος τομέας περιορίζει και σταδιακά σταματά

τους διορισμούς από το 2015 ενώ παράλληλα ο ιδιωτικός αρκείται στη στελέχωση θέσεων ορισμένου χρόνου εργασίας με πενιχρούς μισθούς.

1.2.4.3 Η Ανεργία δε Μειώνεται Αντίστοιχα με την Άνοδο του Επιπέδου Εκπαίδευσης

Παρά το υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των ατόμων 25-45 ετών, η ανεργία στη χώρα αυξάνεται συνεχώς και αγγίζει το 14,73% τα έτη 2012-2015 και το 20,5% τα έτη 2016-2017, την περίοδο που στην ΕΕ δεν υπερβαίνει το 16,2%. (Eurostat: 2014). Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η ανεργία στην Ελλάδα φτάνει το 21,67 (%) ενώ στην ΕΕ-28, ανέρχεται μόλις στο 6,8 (%). Σύμφωνα με την EndeavorGreece, (2013) «200.000 άνθρωποι εγκατέλειψαν την Ελλάδα από την αρχή της κρίσης, πριν από πέντε χρόνια ενώ η τάση για μετανάστευση δεν έχει υποχωρήσει και το 46% των Ελλήνων που ζουν στη χώρα σκοπεύουν να εγκατασταθούν στο εξωτερικό». Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, «τα ποσοστά μετανάστευσης είναι τριπλάσια συγκριτικά με την περίοδο προ-κρίσης και αναμένεται να παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα».

Το ζήτημα είναι η εύρεση τρόπων και η εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών από τα κράτη προκειμένου το braindrain να μετατραπεί σε braingain, δηλαδή η «διαρροή εγκεφάλων» προς ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού να συνδυαστεί με πρακτικές επαναπατρισμού των ατόμων αυτών και ομαλή επιστροφή στη χώρα προέλευσης. Το braingain σχετίζεται δηλαδή με την «επαναφορά εγκεφάλων» στη χώρα καταγωγής και τη συμβολή τους στην οικονομική της άνοδο και κοινωνική ευημερία. (πηγή <http://braingain.gr/>).

1.3 Από τη «Διαρροή» - BrainDrain στην «Κυκλοφορία Εγκεφάλων» - BrainGain

Η έννοια του «braingain» ή αλλιώς της «κυκλοφορίας εγκεφάλων» επισημαίνει την ανάγκη επαναπατρισμού της «διαρροής εγκεφάλων» στη χώρα προέλευσής τους, με απότοκο την άνοδο και βελτίωση της εγχώριας οικονομίας. Έλληνες διανοούμενοι του εξωτερικού, που έχουν εγκαταλείψει την Ελλάδα και πλέον μένουν και εργάζονται εκεί, δημιούργησαν μια ομάδα επιδοκιμασίας της «κυκλοφορίας εγκεφάλων», με στόχο την εύρεση όλων εκείνων των πολιτικών πρακτικών και μεθόδων για την υλοποίηση του φαινομένου. Οι συμμετέχοντες στην ομάδα απαριθμούν τους Έλληνες με υψηλά προσόντα στο εξωτερικό, την εμπειρία τους,

τους στόχους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι και ο τομέας με τον οποίο ασχολούνται. Με τον τρόπο αυτό, δίνεται μια εικόνα για την κατάσταση που επικρατεί παγκοσμίως σε όλα τα επίπεδα και προτείνονται βελτιώσεις για την επίλυσή τους. (πηγή <http://braingain.gr/>).

Στη συνέχεια, δίνονται πληροφορίες για το φαινόμενο “braingain” και τις πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν για την αποτελεσματική πραγμάτωσή του.

1.3.1 Το Πρόβλημα της Μετανάστευσης Ατόμων Υψηλών Προσόντων για την Ελλάδα

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, ένα από τα προβλήματα που ταλανίζουν τη χώρα και αποτελούν τροχοπέδη στην οικονομική της πρόοδο, είναι η μετακίνηση στο εξωτερικό ατόμων με γνώσεις και δεξιότητες. Η κωλυσιεργία και αδυναμία πρόσληψης νέων επιστημόνων οδηγεί τους τομείς έρευνας και καινοτομίας σε παρακμή, αφού οι ήδη υπάρχοντες επιστήμονες επί πολλά έτη έχουν «ωριμάσει» ηλικιακά και αδυνατούν να εισάγουν καινοτόμες έρευνες και να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα ως προς τη χρήση εργαλείων μεθοδολογικών, νέων θεωριών. Οι νέοι εγκαταλείπουν με γρήγορους ρυθμούς τη χώρα, αφού στο οικοσύστημα ΕΤΑΚ δεν υλοποιούνται μεταρρυθμίσεις και δράσεις. Ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης του braindrain και μετατροπής του σε braingain είναι η πραγμάτωση δομών «κυκλοφορίας εγκεφάλων», που θα οδηγήσει σε ανάπτυξη του ΕΤΑΚ. Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί και η Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020, που έχει καταρτίσει η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ, 2015).

Για την επίλυση του κύματος «διαρροής», υπάρχουν δύο τρόποι δράσεων. Ο πρώτος αφορά τις πολιτικές επαναπατρισμού των Ελλήνων του εξωτερικού ή τη «συγκράτηση» των ήδη πτυχιούχων στη χώρα. Αυτό προϋποθέτει τη δημιουργία ανάπτυξης σε ερευνητικούς τομείς στη χώρα προέλευσης και άρα την εύρεση πόρων και φυσικά την τεχνολογική πρόοδο και βιομηχανοποίηση της κοινωνίας. Λόγω της κρίσης που βιώνει το κράτος η επιλογή αυτή είναι δύσκολά υλοποιήσιμη (Meyeretal., 1997).

Ο δεύτερος σχετίζεται με την παραμονή των «εγκεφάλων» στο εξωτερικό και τη δράση τους σε τομείς που βοηθούν την οικονομική άνθιση της χώρας καταγωγής

τους. Αυτή είναι η λεγόμενη «κινητοποίηση εγκεφάλων»(Meyeretal., 1997). Αυτή η δράση παρουσιάζεται κατάλληλη για τη χώρα, αφού η επαφή των Ελλήνων της διασποράς με την πατρίδα, τα συναισθήματα για τον τόπο τους, ωθούν σε συμβολή τους στην ανάπτυξη του εθνικού ΕΤΑΚ και τους τομείς έρευνας και καινοτομίας(Labrianidis&Vogiatzis, 2013).

1.3.2 Η Συμβολή της Διπλωματίας στην Ανάπτυξη των Διεθνών Συνεργασιών στην Έρευνα και στην Καινοτομία

Το «Δίκτυο Επιστήμης και Καινοτομίας», το UK ScienceandInnovationNetwork: UK SIN,<https://www.gov.uk/government/world/organisations/uk-science-and-innovation-network>) δημιουργείται το 2001 στη Βρετανία και επεκτείνεται σταδιακά και σε άλλα κράτη, με σκοπό την κατανόηση της επιστημονικής γνώσης και τους τρόπους ανάδειξής της σε κάθε κράτος, την ανακάλυψη των τομέων δράσης και συνεργασίας σε κάθε έθνος και την εύρεση εκείνων των Πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, τα οποία προωθούν τη δράση και τη συνεργασία μεταξύ χωρών στους τομείς έρευνας και καινοτομίας, ώστε να επιτευχθεί η ανάπτυξη. Επιστήμονες του εξωτερικού που έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους, αποτελούν τους συνδετικούς κρίκους της χώρας που διαμένουν με τον ΕΤΑΚ(RoyalSociety& AAAS, 2010).

Το Δίκτυο Επιστήμης και Καινοτομίας μπορεί να λειτουργήσει και να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της Ελλάδας, αφού η χώρα έρχεται σε επαφή με Έλληνες ερευνητές του εξωτερικού, έμμεσα συνεργάζεται και δημιουργεί σχέσεις στους τομείς έρευνας και καινοτομίας. Η εποικοδομητική συνεργασία ωθεί στην προαγωγή τομέων με δυνατότητες ανάπτυξης, από τη στιγμή που Έλληνες ερευνητές του εξωτερικού συνδέονται με το οικοσύστημα του ΕΤΑΚ της χώρας τους και υλοποιείται ομαλά η μετατροπή του drainσε gain.(UK SIN, 2015).

Ομάδες ερευνητών προωθούν δράσεις σε ξένα κράτη, άρα και στην Ελλάδα για δικτύωση και συνεργασία. Αυτές οι δράσεις και οι σχεδιασμοί οδηγούν την Ελλάδα σε μεταφορά και αξιοποίηση της γνώσης και χρήσης των τεχνολογικών μέσων, δημιουργία κέντρων εκπαίδευσης ερευνητών, υλοποίηση κοινών επιμορφωτικών προγραμμάτων των διαφόρων πανεπιστημίων, ανταλλαγές ατόμων υψηλών προσόντων με στόχο την έρευνα και τη συνεργασία ή και την υιοθέτηση νέων τεχνικών έρευνας, πραγματοποίηση προγραμμάτων e-learning από πανεπιστήμια ή

κρατικούς φορείς, εύρεση τομέων συνεργασίας ξένων κρατών με την Ελλάδα και ακόλουθη υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την παραγωγή και την ανάπτυξη.

Το Υπουργείο Εξωτερικών μπορεί να σταθεί αρωγός της διεθνούς συνεργασίας στον ερευνητικό τομέα, μέσα από την υπογραφή Συμφώνων με ξένα κράτη και διευκόλυνσης της συνεργασίας διεθνώς με τον ΕΤΑΚ μέσα από επίλυση ζητημάτων, τα οποία είναι οι βίζες ερευνητών, η μεταφορά ερευνητικού εξοπλισμού, οι μεταβιβάσεις κεφαλαίων για έρευνα και καινοτομία και οι συμφωνίες πνευματικής ιδιοκτησίας (Kougiou&Spiesberger, 2010).

Το Υπουργείο έχει τη δυνατότητα επαφής με Έλληνες επιστήμονες της Διασποράς και συνεργασίας τους με τις ελληνικές πρεσβείες. Με τη δημιουργία Γραφείων Έρευνας οι νέοι Έλληνες επιστήμονες του εξωτερικού βοηθούν στις διμερείς συνεργασίες των κρατών προέλευσης και υποδοχής και το Υπουργείο προωθεί την ανάπτυξη του παγκοσμίου Δικτύου Γνώσης της Ομογένειας. Αυτή η ενεργός δράση του Υπουργείου Εξωτερικών βελτιώνει την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό, αφού γίνεται κατανοητή η καίρια συμβολή και συμμετοχή Ελλήνων επιστημόνων στην κατάκτηση και προώθηση της γνώσης στους τομείς έρευνας και καινοτομίας(Kougiou&Spiesberger, 2010).

1.3.3 Συγκρότηση και Λειτουργία του Δικτύου Γνώσης της Ομογένειας

Το ερευνητικό και γενικά το προσωπικό υψηλών προσόντων που υπάρχει στο εξωτερικό μπορεί να αξιοποιηθεί με την παραμονή του στο κράτος υποδοχής από το κράτος προέλευσης, χωρίς τη διαδικασία επαναπατρισμού. Η λεγόμενη diasporaortion, υλοποιείται μέσα από τη συνεργασία με τη συνδρομή της τεχνολογίας και της επικοινωνίας. Η έννοια της «επιστημονικής διασποράς» αποτελεί σημαντικό πόρο, η αξιοποίηση του οποίου προωθεί την εικόνα και ανάπτυξη τόσο των χωρών υποδοχής όσο και των χωρών προέλευσης(Wren, 2014).

Η δικτύωση και συνεργασία ερευνητικών κέντρων της Ελλάδας με εκείνα χωρών όπου απασχολούνται και διαπρέπουν Έλληνες, όπως αυτά της Γερμανίας, Η.Π.Α., διευκολύνει το φαινόμενο «κυκλοφορίας εγκεφάλων». Οι αμοιβαίες ανταλλαγές «εγκεφάλων», η παρακολούθηση ημερίδων και σεμιναρίων, δίνουν τη δυνατότητα στη χώρα προέλευσης να υλοποιήσει επενδύσεις, δίνοντάς της οικονομικά κίνητρα για πρόοδο και για τυχόν μελλοντική επιστροφή των επιστημόνων σε αυτήν. Με άλλα λόγια, η συνεργασία με τους «εγκεφάλους» της διασποράς και η γνώση πάνω σε

τομείς που μπορούν να αξιοποιηθούν μετατρέπει το «brain drain» σε «brain gain»(Saxenian, 2001).

Η αποτελεσματικότητα των Δικτύων Γνώσης της Ομογένειας αποδεικνύεται από τη διαρκή τους αύξηση την περίοδο 1999-2005, αφού από 41 αυξήθηκαν σε 158.(Meyer&Wattiaux, 2006). Η ανταλλαγή πληροφοριών των επιστημόνων, η μεταφορά της τεχνολογικής γνώσης, η πραγμάτωση έργων εξ αποστάσεως, αποτελούν θετικές επιδράσεις των Δικτύων και συμβολή τους στην ορθή εκπαίδευση των επιστημόνων και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.(ό. π, 2006).

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει τέτοιο Δίκτυο,ωστόσο τα προγράμματα ΕΣΠΑ που απευθύνονται σε νέους για τη δημιουργία καινοτόμων δράσεων θα ήταν δυνατό να εμπεριέχουν και τη συνεργασία με Έλληνες επιστήμονες της διασποράς, καθώς και τη δυνατότητα συμμετοχής κι εκείνων σε αυτά, μέσω της επέκτασής τους, ώστε να δημιουργηθεί κίνητρο επιστροφής τους στη χώρα. Άλλωστε η χώρα βρίσκεται στις 10 πρώτες χώρες της ΕΕ, όσον αφορά τη συμμετοχή επιστημόνων σε προγράμματα. Ενώ ως το 2014 δαπανούσε το 0,67% του ΑΕΠ στην έρευνα και την καινοτομία, ως το 2020 εκτιμάται αύξηση του ποσοστού αυτού σε 1,21% του ΑΕΠ.(Grantetal., 2011). Η απόδοση των επιστημόνων και η εξειδίκευσή τους στα ελληνικά ερευνητικά κέντρα είναι υψηλή και παραγωγική και αποτελούν πόλο έλξης των επιστημόνων του εξωτερικού, οι οποίοι επιθυμούν συνεργασία, βοηθώντας στην υλοποίηση ερευνών και την πραγμάτωση δράσεων και σε άλλους τομείς και ερευνητικούς κλάδους, με απότοκο την πρόοδο και τη συνεχή ανάπτυξη(Grantetal., 2011).

1.3.4 Καλές Πρακτικές για την Κινητικότητα των Επιστημόνων προς τη Χώρα Προέλευσης

Διάφορες χώρες εφαρμόζουν ποικιλία πρακτικών κινητικότητας, οι οποίες μπορούν να εφαρμοσθούν κι από άλλες χώρες, με στόχο το brain gain. Μια πρώτη πρακτική αποτελεί η συνεχής εξέλιξη και διευκόλυνση της σταδιοδρομίας των επιστημόνων εντός συνόρων, πολιτική που μειώνει τη ροή μετακίνησης προς το εξωτερικό και δημιουργεί πόλο έλξης και για επιστήμονες του εξωτερικού, οι οποίοι είτε επιστρέφουν είτε επιδιώκουν επαφή και συνεργασία με το εσωτερικό της χώρας προέλευσής τους. Επιπλέον, η επιχορήγηση ερευνών και καινοτόμων δράσεων από

τον κρατικό προϋπολογισμό ενισχύει την ερευνητική δράση και σταδιοδρομία των ατόμων με υψηλά προσόντα(Milioetal., 2012).

Η δημιουργία «Εθνικών Κέντρων Αριστείας στην Έρευνα» αξιολογεί τις γνώσεις και το επίπεδο των επιστημόνων, βοηθά την εξέλιξή τους αξιοκρατικά, επιβραβεύει τις δεξιότητές τους στον τομέα που εξειδικεύονται και βοηθά στη μεταφορά της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Τα εν λόγω κέντρα στεγάζονται σε πανεπιστημιακούς χώρους, χρηματοδοτούνται από το δημόσιο, πόρους των ιδίων των πανεπιστημίων και από ιδιωτικούς φορείς και επιδιώκουν τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η ανάπτυξή τους ωθεί στο braincirculation (Milioetal.,2012).

Άλλη πρακτική, η υλοποίηση της οποίας θεωρείται αρωγός στην «κυκλοφορία εγκεφάλων», είναι η παροχή υποτροφιών σε νέους πτυχιούχους για υλοποίηση μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών σε χώρες του εξωτερικού, με στόχο να έρθουν σε επαφή με νέες γνώσεις, νέους επιστήμονες και να δικτυωθούν σε νέο περιβάλλον. Μάλιστα, η χρηματοδότηση έργων των νέων επιστημόνων από το κράτος ή τα πανεπιστήμια βοηθά τη σταδιοδρομία και αναγνώρισή τους.(Milioetal.,2012). Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, οι δαπάνες για την ΕΤΑΚ όσο αυξάνονται, τόσο η κρίση μειώνεται με επένδυση στην οικονομία της γνώσης.

Η δημιουργία διεθνών ερευνητικών εργαστηρίων βοηθά τη συνάντηση και επικοινωνία επιστημόνων διαφόρων κρατών, οι οποίοι παρουσιάζουν την έρευνά τους σε διάφορους τομείς, ανταλλάσσουν απόψεις με συναδέλφους επιστήμονες, περιγράφουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τους τρόπους επίλυσής τους, καθώς και πηγές που χρηματοδοτούν τα έργα τους ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως χορηγοί των προσπαθειών τους. Στα εργαστήρια αυτά η επαφή πραγματοποιείται δια ζώσης ή τις περισσότερες φορές εξ αποστάσεως, με τη βοήθεια της τεχνολογίας.(Milioetal., 2012).

Όλες οι προηγούμενες πρακτικές διευκολύνουν την επαφή του επιστημονικού προσωπικού με τη χώρα προέλευσης και συρρικνώνουν ή συγκρατούν το braindrain, μετατρέποντάς το σε braingain.

1.3.5 Διασύνδεση των Επιστημόνων που ζουν στο Εξωτερικό με το Ελληνικό Οικοσύστημα Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A)

Στην προηγούμενη ενότητα επισημάνθηκαν ορισμένες πρακτικές κατάλληλες για την «μετακίνηση» επιστημόνων στις χώρες προέλευσης. Στον ελλαδικό χώρο, πρέπει να βρεθούν οι τομείς που προωθούν την εγχώρια ανάπτυξη, ώστε να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και την κινητοποίηση Ελλήνων επιστημόνων αλλά και ξένων στο εξωτερικό, οι οποίοι θα προσφέρουν θεωρητικές γνώσεις μα και επενδύσεις στη χώρα.

Η Ελλάδα δε θεωρείται χώρα βιομηχανοποιημένη, γεγονός που σημαίνει ότι η όλη προσπάθεια είναι απαραίτητο να εστιάσει στη βιομηχανοποίησή της μέσα από αύξηση της παραγωγής και εξαγωγής βιομηχανικών προϊόντων, πραγματοποίησης επενδύσεων για δημιουργία επιχειρήσεων, μεταστροφή προς τους τομείς έρευνας και ανάπτυξης.

Στην επίτευξη των προηγούμενων στόχων αναγκαία καθίσταται η συμβολή του Δικτύου Γνώσης της Ομογένειας (Kuznetsov, 2006). Οι συναντήσεις των επιστημόνων διαφόρων τομέων γνώσης μπορούν να υλοποιηθούν με τη βοήθεια διαδικτύου, που δεν απαιτεί δαπάνες από την πλευρά του κράτους και είναι εξίσου αποτελεσματική. Οι πρεσβείες με το εξειδικευμένο προσωπικό τους βοηθούν την πραγματοποίηση τέτοιου είδους δικτυακής επικοινωνίας επιστημόνων, έργο στο οποίο συμμετέχει και αριθμός επιστημόνων Ελλήνων που εργάζονται στο εξωτερικό. Η ύπαρξη αυτού του δικτύου επικοινωνίας βοηθά στην πολιτική που χαράζει το κράτος προέλευσης για την ΕΤΑΚ.

Τα Δίκτυα Γνώσης της Ομογένειας λειτουργούν συντονισμένα, εφόσον υπάρχει χρηματοδότηση της έρευνας (Kuznetsov, 2006). Αυτή η χρηματοδότηση πραγματοποιείται από επιχειρήσεις που επιδιώκουν την καινοτομία. Οι επιστήμονες του εξωτερικού καλούνται να καταθέσουν απόψεις και προτάσεις για την υλοποίηση έργων στην Ελλάδα και την επίτευξη χρηματοδότησής της από πόρους ΕΣΠΑ. Στην πράξη, οι Έλληνες του εξωτερικού κάνουν τις κατάλληλες επαφές και πείθουν για τη σημασία εκτέλεσης ενός έργου στη χώρα καταγωγής τους, σε συνεργασία και διαρκή ενημέρωση πάντα με τους επιστήμονες της Ελλάδας. Παρουσιάζουν σε επενδυτές τα αποτελέσματα των ερευνών τους και αυτοί κρίνουν αν τελικά συμφέρει ή όχι η εν λόγω επένδυση (Kuznetsov, 2006).

Η χρήση ιστοσελίδων αποτελεί μέσο χρήσης από τους επιστήμονες, αφού μέσα από τις «διαδικτυακές πύλες» ενημερώνουν σχετικά με την προσφορά εργασίας στη χώρα, το προφίλ των εργαζομένων και των εργοδοτών, τα προγράμματα ανταλλαγής ερευνητών, τη σταδιοδρομία των επιστημόνων. Βοηθούν τα δίκτυα γνώσης και τον ιδιωτικό τομέα, μέσα από την ενημέρωση των εργοδοτών για καινοτόμα προγράμματα επιχειρήσεων, ώστε να γίνουν πιο αποδοτικές και να οδηγηθούν στην ανάπτυξη (Kuznetsov, 2006).

Φυσικά, εκτός από τις συναντήσεις εξ αποστάσεως, κρίνεται απαραίτητη η πραγματοποίηση συνεδρίων στη χώρα προέλευσης, για αποτελεσματικότερη λειτουργία των δικτύων, επίτευξη των στόχων τους και συντονισμό τους. Άλλωστε, το Δίκτυο Γνώσης της Ομογένειας προσφέρει ατομικά σε προσωπικό επίπεδο και στους επιστήμονες πεδίο γνώσεων, πόρων (Kuznetsov, 2006).

1.3.6 Πολιτικές Προσέλκυσης Ανθρώπινου Δυναμικού

Οι πολιτικές που ακολουθούν οι χώρες υποδοχής καθορίζουν το μέγεθος και τα κριτήρια μετακίνησης σε αυτές ατόμων με υψηλά προσόντα και παραμονής τους σε αυτές. Οι χώρες που είναι ανεπτυγμένες τεχνολογικά, που δέχονται την είσοδο, παραμονή και αμοιβαία μετακίνηση ατόμων, είναι αυτές που προτιμώνται από τους εκάστοτε «εγκεφάλους» (Λαμπριανίδης, 2011).

Ολοένα και περισσότερες χώρες εφαρμόζουν μεταναστευτικές πολιτικές, οι οποίες συμβάλλουν στην παροχή δικαιωμάτων και κινήτρων στους μετακινούμενους, όπως η φοροαπαλλαγή, η παροχή βίζας για εγκατάσταση και η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης. Οι ελαφρύνσεις αυτές και τα παραπάνω μέτρα αφορούν κυρίως εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο η χώρα ενσωματώνει γιατί πληροί τα κριτήρια συνεχούς ανάπτυξης της στους τομείς της εκπαίδευσης, της οικονομίας, της έρευνας. (Λαμπριανίδης, 2011).

Η φοίτηση ατόμων από ξένες χώρες αποτελεί σημαντικό κριτήριο διαμόρφωσης των πολιτικών των χωρών υποδοχής. Οι φοιτητές με τα δίδακτρα που πληρώνουν ενισχύουν την οικονομία της χώρας υποδοχής, η οποία τους παρέχει υποτροφίες και βίζα, ώστε να παραμείνουν σε αυτή και μετά το πέρας των σπουδών τους. Η κίνηση αυτή δίνει τη δυνατότητα σε περισσότερους φοιτητές από το εξωτερικό να φοιτούν σε

αυτή τη χώρα αλλά και στο ίδιο το κράτος τη δυνατότητα εμπλουτισμού του ανθρωπίνου κεφαλαίου με άτομα με δεξιότητες, που η σύνδεση εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, εντάσσει εύκολα στον εργασιακό χώρο, γεγονός που βελτιώνει την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη των χωρών υποδοχής. Παρατηρείται μια εισροή «εγκεφάλων» και όσοι από αυτούς επαναπατρίζονται, γίνονται πρεσβευτές του τρόπου ζωής, εκπαίδευσης και εργασίας στη χώρα φοίτησής(Λαμπριανίδης, 2011).

1.3.7 Πολιτικές Επιστροφής Ανθρώπινου Δυναμικού

Όπως ειπώθηκε στην παραπάνω ενότητα, η αξιοποίηση του επιστημονικού προσωπικού στο εξωτερικό, επιτυγχάνεται είτε με τον επαναπατρισμό του (returnoption) είτε με την εκεί παραμονή του (diasporaoption)(MeyerandBrown, 1999). Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 ζητήθηκε η καταβολή αποζημίωσης από τις χώρες υποδοχής στις χώρες προέλευσης, διότι το μεγαλύτερο μέρος των επιστημόνων αποφάσισαν να παραμείνουν στις πρώτες, οδηγώντας τις δεύτερες σε παρακμή οικονομική και στέρησή τους από τις γνώσεις του πιο παραγωγικού ανθρωπίνου δυναμικού τους(GiaVan, 2008). Αυτή η τακτική αποσκοπούσε στην επιστροφή των επιστημόνων στη χώρα τους και αποτέλεσε προσπάθεια μείωσης του φαινομένου «διαρροής εγκεφάλων», χωρίς τα αναμενόμενα, όμως, αποτελέσματα.

Ο λόγος αποτυχίας της πολιτικής αυτής ήταν ότι οι περισσότεροι επιστήμονες δε νοιάζονταν τόσο για τις ψηλές οικονομικές απολαβές και τη μειωμένη φορολογία μα για τα κίνητρα που πρόσφερε μια χώρα για διαρκή εκπαίδευση, καινοτομία στην έρευνα, χρήση της τεχνολογίας και διαρκή εξειδίκευση και ανέλιξη. Οι λιγότες χώρες που είχαν τη δυνατότητα υλοποίησης προγραμμάτων Έρευνας και διαρκούς Ανάπτυξης, πέτυχαν τελικά την επιστροφή επιστημόνων. Η Ελλάδα μετά τη μεταπολίτευση μα και το 2007, κατάφερε να πετύχει τον επαναπατρισμό πολλών ατόμων εξειδικευμένων που ζούσαν και εργάζονταν ως τότε στο εξωτερικό, λόγω της πολιτικής σταθερότητας του δημοκρατικού πολιτεύματος, των προγραμμάτων ανάπτυξης, της οικονομικής ευημερίας(Λαμπριανίδης, 2011).

Στα πλαίσια των χωρών της ΕΕ εφαρμόστηκαν πολιτικές για την ελεύθερη μετακίνηση πληθυσμών μεταξύ χωρών της ένωσης και την ίση μεταχείρισή τους όσον αφορά τα δικαιώματα στην εργασία, την παροχή ίσης αμοιβής και συνθηκών απασχόλησης. Αυτό προέβλεπε ο Κανονισμός 492/2011, που διευκόλυνε και αύξησε

τη ροή μετακίνησης εξειδικευμένου προσωπικού σε χώρες του εξωτερικού, με στόχο την καλύτερη διαβίωση και την απόκτηση γνώσεων και εμπειριών. Οι πολιτικές αυτές παρείχαν την ελευθερία επιλογής τόπου διαμονής και εργασίας κατά κύριο λόγο σε ανεπτυγμένες χώρες με αξιοκρατικό σύστημα πρόσληψης προσωπικού(WilliamsandBalaz, 2008).

Από το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη δημιουργία δικτύου, βοηθά τους ερευνητές να επιλέξουν σε ποια χώρα θέλουν να μεταναστεύσουν, με την καταγραφή των δυνατοτήτων για ανέλιξη και αποκατάσταση επαγγελματική, συμβάλλοντας στο φαινόμενο της μετακίνησης εγκεφάλων(Λαμπριανίδης, 2011). Στη μετακίνηση συμβάλλει το πρόγραμμα Erasmus, το οποίο εφαρμόζεται από το 1988 και σχετίζεται με την ανταλλαγή μαθητών και φοιτητών για χρονικό διάστημα 6 μηνών σε ξένη χώρα, προκειμένου να ανιχνεύσουν τον τρόπο ζωής και τις συνθήκες που επικρατούν στο εκάστοτε κράτος ως προς την εργασία, την εξειδίκευση, την εκπαίδευση.Στο διάστημα 1987-2007, μετακινήθηκαν μέσω αυτών των προγραμμάτων συνολικά 2.065.000 φοιτητές, εκ των οποίων 34.000 (1,64%) από την Ελλάδα (Λαμπριανίδης, 2011: 76).

Την τελευταία 20ετία η κινητικότητα μεταξύ χωρών της ΕΕ ενισχύθηκε σημαντικά. Από το 2009-2017 τα ποσοστά μετακίνησης αυξήθηκαν σημαντικά λόγω της επισφαλούς κατάστασης που βίωσαν και βιώνουν κράτη, όπως η Ελλάδα, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, όπου τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των πτυχιούχων και η αδυναμία επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη, ανάγκασαν μεγάλο αριθμό νέων σε μετεγκατάσταση σε ανεπτυγμένα κράτη.(HollandandPaluchowski, 2013).

1.4 Εκπαίδευση και BrainDrain

Το φαινόμενο «διαρροής» επιστημόνων στο εξωτερικό οφείλεται κατά σημαντικό βαθμό στην εκπαίδευση που παρέχεται από το κράτος προέλευσης, καθώς και στις πολιτικές που αυτό εφαρμόζει για την «απορρόφηση» ατόμων πεπαιδευμένων εντός των συνόρων του. Παρακάτω περιγράφονται η οικονομική κρίση, η ανεργία και η δομή της εκπαίδευσης στον ελλαδικό χώρο, ως παράγοντες που επιδρούν στους νέους ανθρώπους και τους οδηγούν στην απόφαση της μετακίνησης στο εξωτερικό.

1.4.10 Ρόλος της Εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς θεσμούς κάθε κράτους, ο οποίος παρέχει στους ανθρώπους ποικίλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της κοινωνίας. Η εξειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς γνώσεις και αντικείμενα, δίνει τη δυνατότητα για εύρεση εργασίας και επαγγελματικής αποκατάστασης. Η εκπαίδευση αυξάνει την παραγωγή, οδηγεί στην κοινωνική άνοδο, την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα μιας χώρας.(Schultz, 1961).

Τα μέλη μιας κοινωνίας διοχετεύουν πόρους οικονομικούς στο κράτος, μέρος των οποίων επενδύεται στο χώρο της εκπαίδευσης. Τα χρήματα αυτά δαπανώνται για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την εφαρμογή κατάλληλων εκπαιδευτικών πρακτικών, οι οποίες ωθούν με τη σειρά τους σε παροχή γνώσεων, μεγαλύτερη απόδοση των εργαζομένων, αυξημένη παραγωγή, οικονομική ευημερία. Ανάμεσα, λοιπόν, στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη υπάρχει αναλογία. Η εκπαίδευση αποτελεί τον πιο καίριο παράγοντα ανάπτυξης της «οικονομίας της γνώσης»(Κικίλιας, 2006).

Στη σημερινή εποχή της οικονομικής κρίσης και της συνεχούς αύξησης της ανεργίας, η εκπαίδευση, κυρίως η τριτοβάθμια, θεωρείται προσόν που διακρίνει τους πτυχιούχους και τους ιεραρχεί με κριτήριο τα προσόντα τους. Όλο και περισσότεροι νέοι ενδιαφέρονται για την πραγματοποίηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων, διδακτορικών, παρακολούθηση σεμιναρίων και ημερίδων, προκειμένου να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να αποκτήσουν περισσότερες ευκαιρίες για απασχόληση (Καραλής & Παπαγεωργίου, 2012). Η εκπαίδευση και η Δια Βίου Μάθηση, αποτελούν «όπλα» ενός ατόμου, που το ωθούν στην απασχόληση και περιορίζουν τον κίνδυνο ανεργίας αυτού του ατόμου, διότι η συνεχής «επένδυσή» του στη γνώση και τη μάθηση το κάνει πιο ανταγωνιστικό, παραγωγικό, αποδοτικό, σε σύγκριση με άλλους ανθρώπους χωρίς ολοκληρωμένη εκπαίδευση (Πανιτσίδου, 2011).

Η ποιοτική κι όχι ποσοτική εκπαίδευση αποτελεί παράγοντα αύξησης του κοινωνικού κεφαλαίου, δηλαδή *«του συνόλου των μη οικονομικών πόρων, πραγματικών ή φανταστικών, που αποδίδονται σε άτομα, ομάδα ή σε ένα δίκτυο κοινωνικών σχέσεων και χαρακτηρίζονται από εμπιστοσύνη, αμοιβαιότητα και κοινά*

αποδεκτούς κανόνες συμπεριφοράς, που διευκολύνουν τη συνεργασία και τη συλλογική δράση των ανθρώπων, με στόχο το γενικό συμφέρον» (Putnam, 1993). Τα άτομα βελτιώνονται, είναι πιο παραγωγικά, με αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, την αύξηση του ΑΕΠ, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου(OECD, 1996).

1.4.2 Ανεργία και Επίπεδο Εκπαίδευσης

Αποτελεί γεγονός πως το επίπεδο της εκπαίδευσης διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και καθορίζει τα ποσοστά ανεργίας. Όσο πιο εκπαιδευμένο είναι το άτομο, τόσο πιο αποδοτικό και παραγωγικό χαρακτηρίζεται και τόσο πιο εύκολα βρίσκει εργασία, συγκριτικά με ένα άτομο μη πεπαιδευμένο ή με λιγότερες γνώσεις. Η προσφορά και η ζήτηση εργασίας εξαρτώνται από τα προσόντα και το βαθμό εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού, που αναζητά απασχόληση. Άλλωστε όσο παραμένουν χωρίς απασχόληση άτομα υψηλών προσόντων, τόσο πλήττεται η οικονομία μιας χώρας, η οποία έχει δαπανήσει πόρους για την ολοκληρωμένη εκπαίδευση και εξειδίκευσή τους.

Παραταύτα, παρατηρείται το φαινόμενο αύξησης της ανεργίας ατόμων με δεξιότητες, όταν ο αριθμός τους συνεχώς αυξάνεται και δεν υπάρχουν επενδύσεις σε δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για να τους απορροφήσουν όλους. Στην Ελλάδα της κρίσης, οι νέοι, μετά την αποφοίτησή τους από τα ανώτατα ιδρύματα, έρχονται αντιμέτωποι με την ανεργία, τη μερική απασχόληση, τους πενιχρούς μισθούς. Έρευνα του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (2011) δείχνει πως το 25% των εκπαιδευτικών παραμένουν άνεργοι, το 25% ασχολείται σε αντικείμενο μη συναφές με την κατάρτισή του ενώ πολλοί ασχολούνται με τον εκπαιδευτικό τομέα ως ιδιώτες, μέσω των ιδιαιτέρων μαθημάτων και της απασχόλησης σε φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί στους πτυχιούχους οικονομική ανασφάλεια, απογοήτευση και τους ωθεί συχνά σε αναζήτηση ευκαιριών απασχόλησης σε χώρες του εξωτερικού. Πολλοί από αυτούς καταφεύγουν στο εξωτερικό για μεταπτυχιακές σπουδές.

Όπως επισημάνθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η παροχή ορθής εκπαίδευσης οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη ενός κράτους. Η χρήση των τεχνολογικών μέσων, η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων, οι επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, αποτελούν

παράγοντες ανάπτυξης μιας χώρας και γι αυτό απαιτούν τη διάθεση πόρων οικονομικών.

Η Ελλάδα στον τομέα της εκπαίδευσης επί σειρά ετών εφαρμόζει λανθασμένες πολιτικές που οδηγούν σε αύξηση του φαινομένου της ανεργίας, κυρίως, των νέων ατόμων με δεξιότητες, αφού δεν υπάρχει σωστός προγραμματισμός και δεν λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού, το ανταγωνιστικό περιβάλλον και η επένδυση σε θέσεις απασχόλησης σχετικές με το αντικείμενο σπουδών του ατόμου. Δεν υπάρχει κατάλληλα εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, δεν εμπεριέχεται η τεχνολογία και η καινοτομία, δεν παρέχονται πόροι, με συνέπεια την υποβάθμιση της εκπαίδευσης. (Κανελλόπουλος , 2003).

Για τη σωστή λειτουργία του εκπαιδευτικού τομέα κρίνεται απαραίτητη η συμβολή των κοινωνικών εταίρων, οι οποίοι έχουν εικόνα και γνώση της αγοράς εργασίας και προωθούν εκπαιδευτικά συστήματα που παρέχουν εκείνες τις γνώσεις και την εξειδίκευση και κατεύθυνση προς εκείνους τους τομείς, στους οποίους υπάρχει και προσφορά απασχόλησης, καθορίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη ζήτηση. Με άλλα λόγια, η παροχή γνώσεων οφείλει να συνάδει με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας μιας χώρας, που οδηγούν στην απορρόφηση εργαζομένων και, κατ' επέκταση, στην ανάπτυξη.

Από την άλλη πλευρά επιβάλλεται η αλλαγή της νοοτροπίας της ελληνικής οικογένειας, η οποία κατευθύνει τους νέους προς επαγγέλματα χωρίς αντίκρισμα στην κοινωνία και συμβάλλει στην αύξηση της ανεργίας. Προκειμένου να αναβαθμιστεί το εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται η συνδρομή ποικίλων πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων και φορέων και η έμφαση σε προγράμματα, μεθόδους, προσωπικό εκπαιδευτικό που ανταποκρίνονται στο χαρακτήρα του ελληνικού κράτους.

1.5. Η επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών

Για την επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών δεν έχει προκύψει ένας κοινά αποδεκτός και περιεκτικός ορισμός, μιας και πρόκειται για έννοια δυναμική, που περικλείει τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον επαγγελματικό τους ρόλο αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον τους. Ωστόσο, η

επαγγελματική ταυτότητα αποτελεί ένα από τα κεντρικά ζητήματα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και έχουν γίνει πολλές απόπειρες αποσαφήνισης του όρου. Σε μια προσπάθεια να προσεγγιστεί περιγραφικά η συγκεκριμένη έννοια, ο Sachs(2005) προτείνει να αντιληφθούμε την ταυτότητα ως το πλαίσιο εκείνο που δίνει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να αναστοχάζεται σχετικά με το πώς να είναι (howtobe), πώς να ενεργεί (howtoact) και πώς να κατανοεί (howtounderstand) την εργασία του και τη θέση του στην κοινωνία.

Ο όρος επαγγελματική ταυτότητα προσδιορίζει αξίες, στάσεις, πεποιθήσεις και πρακτικές που χαρακτηρίζουν τους εκπαιδευτικούς μετά τη λήψη του πτυχίου τους, σε μια περίοδο διακριτή από αυτή της επαγγελματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών, για την οποία οι σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές αναδεικνύουν την έννοια της προ-επαγγελματικής ταυτότητας (Kaldi, 2009, όπ.αν. στο Τζιφόπουλος, 2014: 85).

Στο πλαίσιο της έρευνας για τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως επαγγελματίες, έχουν αναδειχθεί διάφορες προσδιοριστικές διαστάσεις, που σχετίζονται με κοινωνικοπολιτιστικούς, ιστορικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Προφανώς, η ταυτότητα στη σύγχρονη θεωρία δεν εκλαμβάνεται ως μια στατική και αμετάβλητη κατάσταση, όπως την προσδιορίζει η παραδοσιακή αντίληψη (Maguire, 2008), αλλά, αντίθετα, φαίνεται να υπόκειται σε κατασκευές θεώρησης του εαυτού που μεταβάλλονται και αναδομούνται βάσει δομικών αλλά και άλλων παραγόντων (Dayetal, 2007), εσωτερικών, όταν πρόκειται για συναισθήματα, και εξωτερικών, όταν σχετίζονται με τις εμπειρίες που βιώνει το άτομο.

Σύμφωνα με διάφορες έρευνες που εστιάζουν στην επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών, αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελείται από πέντε αλληλένδετους παράγοντες που σχετίζονται με την αυτο-εικόνα, την αυτο-εκτίμηση, την επαγγελματική παρακίνηση, την αντίληψη του έργου και τις επαγγελματικές προοπτικές (Πολυμεροπούλου κ.α., 2015).

Σημαντική έννοια ως προς την επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών είναι η *προθετικότητα*. Η προθετικότητα αναφέρεται στην «ικανότητα κάποιου να θέτει στόχους που ο ίδιος εκτιμά και αξιολογεί» (Φωτοπούλου, 2013: 49). Με άλλα λόγια, η προθετικότητα αναφέρεται στο κατά πόσο ο/η εκπαιδευτικός είναι σε θέση να έχει

ενεργητικό ρόλο στην υποποίηση των επαγγελματικών του/της στόχων, αν του/της διατίθενται επαρκείς συνθήκες και πόροι για την υλοποίησή τους ή, αντίθετα, η επίτευξη των στόχων τον/ την υπερβαίνει. Πρόκειται επομένως, για μια κρίσιμη έννοια, που προσδιορίζει την επαγγελματική ταυτότητα του/της εκπαιδευτικού σε κάθε έναν από τους παράγοντες που αναφέρθηκαν παραπάνω (αυτο-εικόνα, αυτο-εκτίμηση, επαγγελματική παρακίνηση, αντίληψη του έργου και επαγγελματικές προοπτικές).

Μια άλλη σημαντική διάσταση της επαγγελματικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών αφορά στην κοινωνική της κατασκευή, σε σχέση όχι μόνο με τις σημασίες ή/και τα νοήματα που αποδίδει σ' αυτή το περιβάλλον, αλλά, επιπρόσθετα, σε σχέση με την επικύρωση και την επιβεβαίωση με την οποία την περιβάλλει (Φωτοπούλου, 2013: 49). Ο κοινωνικός προσδιορισμός της ταυτότητας, σε μια δυναμική και όχι στατική θεώρηση, σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως επαγγελματίες όχι μόνο σε σχέση με τις αξίες ή τις προσδοκίες του περιβάλλοντος αλλά και σε σχέση με μια συνεχή και ανατροφοδοτούμενη διάδραση με το κοινωνικό περιβάλλον τους, γεγονός που ενδεχομένως επικαθορίζει νέες διαστάσεις και νέες ποιότητες στον επαγγελματικό τους ρόλο.

Βάσει των παραπάνω, η επαγγελματική ταυτότητα εκπαιδευτικών που δεν απασχολούνται στη δημόσια ή την ιδιωτική εκπαίδευση με σχέσεις μισθωτής εργασίας, εκπαιδευτικών που βρίσκονται σε καθεστώς ανεργίας ή υποαπασχολούνται σε περιστασιακές εργασίες μπορεί να γίνει κατανοητή ως ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους σχετικά με το πώς να είναι (howtobe), πώς να ενεργούν (howtoact) και πώς να κατανοούν (howtounderstand) την εργασία τους και τη θέση τους στην κοινωνία. Η διερεύνηση της επαγγελματικής ταυτότητας τέτοιων κατηγοριών εκπαιδευτικών είναι σημαντική τόσο ως προς τη διάσταση της προθετικότητας (κατά πόσο αισθάνονται ότι μπορούν με ενεργητικό ρόλο να υλοποιούν τους επαγγελματικούς τους στόχους) όσο και ως προς τον κοινωνικό προσδιορισμό της ταυτότητας (την αλληλεπίδραση και την ανάδραση που προκύπτει από το περιβάλλον τους).

Ενδεικτικό της παραπάνω κατάστασης είναι ο αριθμός των ακαδημαϊκών (διδασκόντων ή ερευνητικού προσωπικού) που εργάζονται στις ΗΠΑ προερχόμενοι από άλλες χώρες (Λαμπριανίδης, 2011 σελ. 37-38). Τα στοιχεία δείχνουν ότι την

περίοδο 2007-2008 εργάζονταν στις ΗΠΑ πάνω από 100.000 ακαδημαϊκοί από άλλες χώρες. Τα δεδομένα αυτά αντανakλούν τη διεθνή ελκυστικότητα της χώρας και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της, καθώς και τις δυνατότητες που προσφέρονται για εκεί ακαδημαϊκή έρευνα.

Κεφάλαιο 2^ο Η Βιογραφική Μέθοδος

2.1 Έννοια της Βιογραφικής Προσέγγισης

Η βιογραφική μέθοδος εφαρμόζεται στο χώρο της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας και έχει ως αντικείμενο τις βιογραφικές αφηγήσεις. Αποτελεί μια διαδικασία έρευνας, στην οποία εμπεριέχονται ποικίλες μέθοδοι και ερευνητικές πρακτικές. Η βιογραφική προσέγγιση πραγματοποιείται μέσω της ηχογραφημένης συνέντευξης, όπου το άτομο από το οποίο λαμβάνεται η συνέντευξη καλείται να αφηγηθεί τη ζωή του αυθόρμητα κι έπειτα αυτά που έχει αφηγηθεί αποτελούν τη βάση και το υλικό για έρευνα από αυτόν που λαμβάνει τη συνέντευξη. (Τσιώλης, 2006).

Κατά τη διάρκεια καταγραφής και ανάλυσης του περιεχομένου της αφήγησης της ζωής του συνεντευξιζόμενου, ο ερευνητής καλείται να λάβει υπόψιν τις κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες της εποχής που πραγματοποιήθηκαν τα γεγονότα. Το ιστορικό, κοινωνικό «γίνεσθαι» διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη διαδικασία ερμηνείας μιας βιογραφικής προσέγγισης. Στόχο του ερευνητή δεν αποτελεί η απλή αποτύπωση των λεγομένων του συνεντευξιζόμενου και η μεταφορά τους στο «χαρτί» μα η αξιοποίησή τους για γνώση, μέσω της δημιουργίας ερευνητικών ερωτημάτων και προσπάθειας απάντησής τους μέσω των αφηγήσεων της ζωής του ατόμου(Τσιώλης, 2006).

2.2 Ιστορική Αναδρομή

Η βιογραφική προσέγγιση εμφανίζεται στις αρχές του 20ού αιώνα ως μέθοδος των κοινωνικών επιστημών και για πρώτη φορά εφαρμόζεται από τους William Thomas και Florian Znaniecki, οι οποίοι υλοποιούν έρευνα με θέμα ««Ο Πολωνός Χωρικός στην Ευρώπη και στην Αμερική»». Η συγκεκριμένη έρευνα σχετίζεται με τη μαζική μετακίνηση Πολωνών προς τις Η.Π.Α. και την επίδραση που είχε στη ζωή τους αυτή η μετανάστευση προς μια ανεπτυγμένη χώρα. Στόχο της έρευνας αποτέλεσε η καταγραφή και ανάλυση των βιωμάτων των μεταναστών σε ξένη χώρα, μέσα από την αποτύπωση των καθημερινών τους ασχολιών, συνηθειών, δυσκολιών, σκέψεων(Τσιώλης, 2006).

Οι ερευνητές William Thomas και Florian Znaniecki θεωρούν βασικό χαρακτηριστικό μιας ολοκληρωμένης κοινωνικής έρευνας την παράλληλη ύπαρξη και μελέτη αντικειμενικών και υποκειμενικών προσδιορισμών των φαινομένων. Αυτό σημαίνει πως καθετί που συμβαίνει στον κοινωνικό χώρο αποτελεί αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης μεταξύ της ατομικής συνείδησης και της πρόληψης της κοινωνικής πραγματικότητας. Έργο και αποστολή του ερευνητή αποτελεί η ερμηνεία της δράσης των υποκειμένων σε συγκεκριμένα γεγονότα, ως συνέπεια των προσωπικών τους αντιλήψεων απέναντι σε αντικειμενικούς παράγοντες (Τσιώλης, 2006).

Επιπρόσθετος παράγοντας που έστρεψε το ενδιαφέρον των ερευνητών προς τη βιογραφική προσέγγιση στο χώρο των κοινωνικών επιστημών, αποτέλεσε το αίτημα να δοθεί «φωνή» και να εκφραστεί η άποψη περιθωριοποιημένων ομάδων, ώστε μέσα από την καταγραφή των λόγων τους να ερμηνευθεί ο τρόπος ζωής, σκέψης και δράσης τους. Η προφορική ιστορία, άλλωστε, η οποία αναπτύσσεται, στοχεύει στην αποτύπωση των στάσεων και της συμπεριφοράς ατόμων ή και ομάδων που έχουν αποκλειστεί από την κοινωνία (Τσιώλης, 2006).

Η βιογραφική προσέγγιση αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε τις δεκαετίες του 1920-1930. Από το 1940 αρχίζει να παρακμάζει, αφού πλέον κυριαρχούν οι ποσοτικές μέθοδοι έρευνας κι όχι οι ποιοτικές. Οι περισσότεροι ερευνητές αντικαθιστούν τη συνέντευξη από τα ερωτηματολόγια, τα οποία είναι πιο σύντομα, παρέχουν αξιοπιστία και επεξεργάζονται στατιστικά τα δεδομένα (Τσιώλης, 2006). Από το 1970 αρχίζει και πάλι να στρέφεται το ενδιαφέρον των κοινωνικών επιστημών προς τη χρήση της βιογραφικής μεθόδου. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της αρνητικής κριτικής που ασκήθηκε στη χρήση αποκλειστικά ποσοτικών μεθόδων έρευνας, οι οποίες δεν αναδείκνυαν τον υποκειμενικό παράγοντα και την επίδρασή του στη διαμόρφωση του κοινωνικού «γίγνεσθαι». Έτσι, κατά τη δεύτερη φάση ανάπτυξης και χρήσης των αφηγήσεων ζωής, παρατηρείται διαφορά από την πρώτη φάση των δεκαετιών του 1920-1930 ως προς την εγκατάλειψη του μεθοδολογικού «αυθορητισμού» και την υιοθέτηση στοχασμού σχετικά με την αναφορικότητα των αφηγήσεων και τη διεξοδική τους ανάλυση και τεκμηρίωση στα πλαίσια της βιογραφικής έρευνας. (Τσιώλης, 2006).

Η μέθοδος της «αφηγηματικής ανάλυσης» αναπτύχθηκε στη Γερμανία κατά τη δεκαετία του 1970 από τον Schütze, ο οποίος εισάγει τη συγκεκριμένη μέθοδο και προωθεί τη χρήση της, προκειμένου να αναδειχθούν οι μεταβολές των βιωμάτων των υποκειμένων μέσα στο χρόνο και τις κοινωνικές αλλαγές. Πιο συγκεκριμένα, οι μεταβολές, κυρίως, αρνητικές, που πραγματοποιούνται στα άτομα μέσα σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και οφείλονται στην ανεργία, μια ασθένεια, μετανάστευση, επιδρούν στη συμπεριφορά τους, καθορίζουν τη στάση τους και αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης και ερμηνείας με τη χρήση της βιογραφικής μεθόδου(Τσιώλης, 2006).

Ο Schütze θεωρεί την αφήγηση σημαντικό μεθοδολογικό εργαλείο για την ανάκληση γεγονότων και εμπειριών στη μνήμη και τη γνωστική τους επεξεργασία για εξαγωγή συμπερασμάτων. Παρέχει τη δυνατότητα στον ερευνητή να διεισδύσει στα βιώματα του συνεντευξιαζόμενου και να αντλήσει πληροφορίες χρήσιμες για τη δόμηση της βιογραφικής εμπειρίας, καθώς και τη χρονική της διαστρωμάτωση. Ο Schütze εισάγει τη βιογραφική αφηγηματική συνέντευξη με στόχο την επαγωγική πορεία από το ειδικό προς το γενικό, δηλαδή τη μετάβαση από την προσωπική καταγραφή σκέψεων και βιωμάτων προς τη διατύπωση μιας εμπειρικά θεμελιωμένης θεωρίας (Τσιώλης, 2006).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η βιογραφία αποκτά κοινωνικό χαρακτήρα και περιεχόμενο και θεωρείται αποτέλεσμα συνεχούς αλληλεπίδρασης ανάμεσα στη γνώση της ζωής των υποκειμένων και των κοινωνικών προτύπων.(Apitzsch&Siouti, 2007). Η βιογραφική προσέγγιση δεν αποτελεί απλά εργαλείο αποτύπωσης των εμπειριών των υποκειμένων, μα συνδέεται στενά με την κοινωνική πραγματικότητα και ερμηνεύει τις σύνθετες κοινωνικές σχέσεις. Αυτή η μετάβαση οφείλεται στην αλλαγή της κοινωνίας, της οποίας το ενδιαφέρον εστιάζει περισσότερο στο άτομο παρά στο σύνολο. Οι ατομικές εμπειρίες, σκέψεις, βιώματα, επιδρούν και διαμορφώνουν την κοινωνική πραγματικότητα(Τσιώλης, 2006).

2.3. Η μέθοδος της βιογραφικής προσέγγισης

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η χρήση της βιογραφικής μεθόδου προϋποθέτει τον ερευνητή και τον συνεντευξιαζόμενο. Ο ερευνητής καλεί το υποκείμενο να ανακαλέσει στη μνήμη και να αφηγηθεί γεγονότα της ζωής του, τα

οποία ηχογραφούνται και στη συνέχεια μεταγράφονται σε γραπτό λόγο, προκειμένου να γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας και ανάλυσης(Τσιώλης, 2006).

Η χρήση της βιογραφικής μεθόδου αποτελεί σημαντικό οδηγό ανάδειξης των κοινωνικών σχέσεων μέσα από την ατομική αφήγηση γεγονότων και προσωπικών εμπειριών. Ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να εξάγει συμπεράσματα, επεξεργαζόμενος τα ατομικά βιώματα των εκάστοτε υποκειμένων, σχετικά με την κατανόηση της κοινωνικής ζωής, με «όπλο» του την πρόσληψή της από τα άτομα σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Τα άτομα αποτελούν όχι απλά μονάδες ανεξάρτητες, μα ενταγμένες σε ένα ευρύτερο σύνολο, που καλείται «κοινωνία». Οι σκέψεις, δράσεις, βιώματα των ατόμων έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία, η οποία αποτελείται από άτομα. Άρα, η αποτύπωση των βιωμάτων των μονάδων συνθέτει το κοινωνικό πλέγμα και αντικατοπτρίζει τις κοινωνικές σχέσεις.

Η βιογραφική μέθοδος αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στην ατομική και συλλογική ταυτότητα στο παρελθόν και το παρόν. Η αφήγηση προσωπικών βιωμάτων και η ανάκλησή τους στη μνήμη καθορίζονται από το ίδιο το άτομο, το οποίο αφηγείται γεγονότα του παρελθόντος ή του παρόντος που θεωρεί σημαντικά και τα οποία διαμορφώνουν την τωρινή του συμπεριφορά και στάση. Η βιογραφική προσέγγιση αποτυπώνει τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν και που ώθησαν το άτομο σε μια ορισμένη συμπεριφορά και διαμόρφωσαν την ατομική του ταυτότητα.

Η ένταξη της βιογραφικής μεθόδου στις ποιοτικές κι όχι ποσοτικές προσεγγίσεις, βασίζεται στο κριτήριο της υποκειμενικής θεώρησης των γεγονότων που επιδρούν στην κοινωνία. Το άτομο μέσα από τη διαδικασία της συνέντευξης καταθέτει όλες τις συνθήκες που επικρατούσαν στην κοινωνία και το οδήγησαν σε συγκεκριμένη συμπεριφορά και δράση. Το άτομο είναι γνώστης των γεγονότων που επέδρασαν καταλυτικά στην προσωπική του ταυτότητα και μεταφέρει τις εμπειρίες του στον ερευνητή, ο οποίος καλείται να τις αποτυπώσει και να τις μελετήσει, εντάσσοντάς τες σε συλλογικό πλαίσιο. Άλλωστε, κανείς δεν μπορεί να παρέχει γνώση τόσο αξιόπιστη και δεν αποτελεί δείγμα αντικειμενικό, όσο το ίδιο το υποκείμενο που βιώνει και αφηγείται προσωπικές του εμπειρίες.

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα πως ο χαρακτήρας της βιογραφικής μεθόδου ποιοτικής έρευνας είναι σύνθετος. Το προσωπικό συνδέεται με το κοινωνικό

επίπεδο, το παρελθόν με το παρόν. Η επεξεργασία και ανάλυση των γεγονότων της ζωής του ατόμου, δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να εστιάσει και να κατανοήσει τις σχέσεις του ατόμου με την κοινωνία και τη μεταβολή τους στο πέρασμα του χρόνου.

2.4 Οι βιογραφίες ή ιστορίες ζωής

Η βιογραφία αποτυπώνει τις απόψεις του ίδιου του ατόμου για τη ζωή του, δίνοντας στα γεγονότα υποκειμενική σκοπιά και το υποκείμενο αποτελεί το μοναδικό πραγματικό ήρωα των ιστοριών που αφηγείται. Με την αφήγηση της προσωπικής του ιστορίας «ακούγεται» η δική του φωνή, δίνεται η προσωπική του οπτική ματιά και δεν παραγκωνίζεται ως μέλος του ευρύτερου συνόλου. Ο ρόλος του ακροατή-ερευνητή είναι η επεξεργασία των λεγομένων του υποκειμένου, η ένταξή τους σε πιο ευρύ φάσμα και η δημιουργία κοινωνικών θεωριών (Smith, 1994).

Οι απόψεις, όμως, των ατόμων για τις εμπειρίες που βίωσαν, εξαρτώνται από τη φάση της ζωής στην οποία βρίσκονται. Διαφορετικά αντικρύζει κάποιος τη ζωή του στο παρόν και άλλη άποψη διαμορφώνει για αυτήν στο μέλλον. Επεξεργάζεται και αιτιολογεί διαφορετικά τα γεγονότα που βίωσε, ανακαλούμενος στη μνήμη γεγονότα του παρελθόντος και αναπτύσσει διαφορετική εκδοχή των πραγμάτων. Το άτομο δρα με συγκεκριμένο τρόπο και εκτιμά το παρόν, με βάση τη γνώση που αποκόμισε από παρελθοντικές καταστάσεις της ζωής του. Η βιογραφική προσέγγιση έρχεται να μελετήσει και να ερευνήσει τη διαφορά ανάμεσα στις εμπειρίες που βίωσε το υποκείμενο στο παρελθόν και στον τρόπο που ερμηνεύει και αιτιολογεί τη ζωή του στο παρόν (Zinn, 2004).

Όταν αναφέρεται κάποιος σε ιστορία της ζωής, εννοεί την αφήγηση από την πλευρά ενός υποκειμένου της προσωπικής του πορείας μέσα στο χρόνο και τη γραμμική αλληλουχία των γεγονότων που επέδρασαν στη διαμόρφωση της προσωπικής του ταυτότητας. Το υποκείμενο, εντός πλαισίων του συνεντευξιαστή ή και ελεύθερα, πολλές φορές, ανακαλεί στιγμές της ζωής του, οι οποίες αποτελούν πεδίο έρευνας αφού συνθέτουν δείγμα αυτοβιογραφίας μα και οπτικές της κοινωνικής πραγματικότητας (Thompson, 2008). Ο τρόπος που χρησιμοποιεί το άτομο για να περιγράψει τη ζωή του, τα γλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, η έμφαση και αναλυτική σκοπιά κάποιων εμπειριών, αντανakλούν τα σημεία στα οποία

επικεντρώνεται η εκάστοτε έρευνα για την ερμηνεία αυτών των βιωμάτων.(Thomson, 2008).

Η βιογραφική μέθοδος υλοποιείται μέσω της συνέντευξης σε βάθος, η οποία δεν περιορίζεται σε μονόλογο του υποκειμένου γύρω από γεγονότα της ζωής του μα βασίζεται σε διάλογο και αμοιβαία συμμετοχή του ερευνητή, ο οποίος εμπλέκεται ενεργά στην αφήγηση της ζωής του συνεντευξιαζόμενου, ώστε να επιτύχει τους στόχους που έχουν τεθεί και να δώσει απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που έχει θέσει και αφορούν συγκεκριμένες πτυχές των ατομικών βιωμάτων(Thomson, 2008).

Σε πρώτο επίπεδο, μετά από ερώτηση του ερευνητή, το υποκείμενο αφηγείται τη ζωή του χωρίς διακοπές, ώστε να μην αποπροσανατολιστεί και διακοπεί η πορεία της σκέψης του. Σε γεγονότα που ο ερευνητής θεωρεί σημαντικά για την εξαγωγή συμπερασμάτων ζητά περαιτέρω ανάλυση με περισσότερες πληροφορίες. Σε επόμενο στάδιο, ο ερευνητής θέτει περισσότερα ερωτήματα, προκειμένου να καλύψει «κενά» και να διερευνήσει κι άλλες πλευρές της ζωής του υποκειμένου που δεν έχουν αναφερθεί.

Κατά τη διαδικασία της βιογραφικής αφήγησης, υπάρχουν πολλάπλές ανακατασκευές της ιστορίας από το υποκείμενο, τον ερευνητή και τον αναγνώστη σε μεταγενέστερο στάδιο. Το υποκείμενο αφηγείται περιστατικά της ζωής του σε μεταγενέστερο στάδιο από την περίοδο που συνέβησαν, δίνοντας σε αυτά μια διαφορετική οπτική και αξιολογώντας τα με κριτήριο τις τωρινές του σκέψεις και την οπτική γωνία του παρόντος. Ο ερευνητής μεταφέρει σε γραπτό λόγο την προφορική συνέντευξη και αφήγηση του υποκειμένου και ασκεί κριτική, εξάγει συμπεράσματα, σχολιάζει και ερμηνεύει τα βιώματά του, εντάσσοντάς τα στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Τέλος, ο αναγνώστης του κειμένου που χρησιμοποιεί τη βιογραφική προσέγγιση, αποκτά δική του άποψη για όλα όσα έχουν ειπωθεί και καταγραφεί και δεν είναι λίγες οι φορές που οι εμπειρίες του υποκειμένου είναι όμοιες με δικές του παρελθοντικές εμπειρίες και άλλες πάλι που έρχονται σε αντίθεση και σύγκρουση με τα δικά του βιώματα και τα «πιστεύω»(McCormack, 2004).

2.5 Η δομή στη συγγραφή μιας βιογραφίας

Κατά την προετοιμασία διεξαγωγής μιας έρευνας με χρήση της βιογραφικής προσέγγισης απαραίτητη κρίνεται από την πλευρά του ερευνητή η εύρεση του

κατάλληλου υποκειμένου, η ζωή και οι εμπειρίες του οποίου ανταποκρίνονται και εξυπηρετούν τους στόχους του αντικειμένου της έρευνας που υλοποιεί. Το υποκείμενο πρέπει να κατέχει τις κατάλληλες εμπειρίες, να έχει βιώσει σημαντικά γεγονότα και να έχει αποκτήσει τη γνώση, ώστε να τα παρουσιάσει κατάλληλα.

Ο ερευνητής οφείλει να χρησιμοποιεί τη διήγηση προσωπικών ιστοριών, γνωρίζοντας πως οι απόψεις του υποκειμένου επιδέχονται πολλαπλών ερμηνειών τόσο από τον ίδιο τον ερωτώμενο όσο και από το μελλοντικό αναγνώστη. Σε αυτό συμβάλλει η απόκτηση ωριμότητας στην αντιμετώπιση και αξιολόγηση των καταστάσεων που συνέβησαν σε παρελθοντικό χρόνο και στιγμάτισαν τη ζωή και τον τρόπο σκέψης και δράσης ενός ατόμου.

Μετά το πέρας της συνέντευξης, ο ερευνητής, πριν προχωρήσει στην ανάλυση των δεδομένων, αναζητά αρχεία και έγγραφα κάθε λογής από το υποκείμενο ή από βιβλιοθήκες, που βοηθούν στην καταγραφή της έρευνάς του και στη δημιουργία ενός πλάνου με αρχή, μέση και τέλος.

Ακολουθεί η ανάπτυξη του θέματος, διαδικασία δύσκολη που χρίζει ιδιαίτερης προσοχής και σχεδιασμού. Ο ερευνητής δε θέτει απλά τα γεγονότα που του αφηγείται το υποκείμενο σε χρονολογική σειρά. Οφείλει να εστιάσει περισσότερο και να αναλύσει και να ερμηνεύσει τα πιο κρίσιμα βιώματα που στιγμάτισαν το υποκείμενο και διαμόρφωσαν τη στάση του και επηρέασαν καταλυτικά τη ζωή του. Προσοχή και μέριμνα πρέπει να υπάρξει ώστε να μη μείνει στην αφάνεια κανένα σημαντικό γεγονός, όπως επίσης να μην αξιοποιηθούν ασήμαντες πλευρές της ζωής του ατόμου, που δεν οδηγούν στην απάντηση των ερωτημάτων της έρευνας (Smith, 1994).

Το σπουδαιότερο επίτευγμα μιας επιτυχούς βιογραφίας, είναι η ανάδειξη του χαρακτήρα του υποκειμένου και η εξέλιξή του με το πέρασμα του χρόνου. Ο ερευνητής κρίνεται αναγκαίο μέσα από την έρευνα να εστιάσει και να ερμηνεύσει τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις συμπεριφορές του υποκειμένου σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και κοινωνικές συνθήκες. Επίσης, να αναδείξει κατά πόσο οι απόψεις του υποκειμένου σήμερα συμβαδίζουν με την παρελθοντική του αντίληψη για την κατάσταση που βίωσε. Η εμπειρία που αποκτάται με το χρόνο, κάνει το άτομο να συνειδητοποιεί ότι έδρασε λανθασμένα στο παρελθόν, να αξιολογεί την τότε στάση του και να παρατηρεί από διαφορετική σκοπιά τα γεγονότα του παρελθόντος,

εντάσσοντάς τα στο παρόν και ερμηνεύοντάς τα με κριτήριο το παρόν και τη σοφία και γνώση που πλέον κατέχει.

2.6 Η βιογραφική μέθοδος στην εκπαίδευση

Η εκπαιδευτική βιογραφία αφορά την αποτύπωση απόψεων του ατόμου σχετικά με τις μορφωτικές εμπειρίες που έχει αποκτήσει από την εκπαίδευση. Το υποκείμενο καλείται να κάνει μια αναδρομή στο παρελθόν και να εκφράσει όλες τις μαθησιακές του καταστάσεις, να αναφέρει γνώσεις και δεξιότητες που κατέκτησε μέσα από τους εκπαιδευτικούς φορείς και να περιγράψει κατά πόσο αυτές οι γνώσεις συνέβαλαν στη διαμόρφωση συγκεκριμένης στάσης απέναντι στην εκπαίδευση και βοήθησαν ή ανέστειλαν την προσωπική του εξέλιξη και πρόοδο.

Εκπαιδευτικά θέματα τα οποία μελετά η βιογραφία της εκπαίδευσης αποτελούν η εκπαίδευση ενηλίκων, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, οι καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση, η διαπολιτισμική εκπαίδευση, η ενσωμάτωση ατόμων με μαθησιακές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, τα προγράμματα σπουδών(Παζιώνη- Καλλή, 2009).

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις γνώσεις τους και την επαγγελματική τους ζωή επιδρούν στην προσωπική τους ζωή και επηρεάζουν τη στάση και τη συμπεριφορά τους ως προς το χαρακτήρα της εκπαίδευσης, το σχολικό κλίμα, τη συνεργασία με συναδέλφους. Μέσα από την ανάκληση του «εκπαιδευτικού» τους παρελθόντος, δίνεται η δυνατότητα στα υποκείμενα-εκπαιδευτικούς να αξιολογήσουν την πορεία τους και να βελτιώσουν τυχόν λανθασμένες τους επιλογές ή στρατηγικές, με στόχο τη βελτίωσή τους(Sikes, 2006).

Η βιογραφική προσέγγιση αποτελεί και μέθοδο διδασκαλίας με βιωματικό τρόπο. Ο μαθητής αφομοιώνει, ενδιαφέρεται περισσότερο και εμπλέκεται ενεργά στις προσωπικές αφηγήσεις κάποιων προσώπων που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτικός ως κατάλληλα, και τα οποία ο μαθητής προσπαθεί να κατανοήσει, να μπει στη θέση τους, να δικαιολογήσει. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση του νέου ατόμου, η ενσυναίσθηση και η αύξηση του ενδιαφέροντος για μάθηση και γνώση(Adejunmobi, 1979).

Η βιωματική βιογραφική μέθοδος μεταδίδεται στο μαθητή μέσω άμεσης διδασκαλίας, δηλαδή μονολόγου του εκπαιδευτικού, ο οποίος αναλύει, ερμηνεύει τη στάση και τις πράξεις ενός υποκειμένου. Δεύτερη μέθοδος διδαχής της βιογραφίας στην

εκπαίδευση αποτελεί η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, όπου ο ανομοιογενής διαχωρισμός των μαθητών σε ομάδες, η ενασχόλησή τους ξεχωριστά με κάποια βιογραφία υπό την καθοδήγηση και το συντονισμό του εκπαιδευτικού και η συλλογική εξαγωγή συμπερασμάτων για τη δράση του εκάστοτε βιογραφουμένου, οδηγούν στην ανάπτυξη της συνεργασίας και της κριτικής σκέψης από τους μαθητές (Adejunmobi, 1979).

Επίσης, η βιογραφία εκλαμβάνεται ως μία διαρκώς αναθεωρούμενη δομή που βασίζεται στις ανασηματοδοτήσεις της βιωμένης εμπειρίας και όχι ως ένα στατικό σύνολο που απλώς επεκτείνεται επιπροσθετικά. Η βιογραφία κατανοείται ως ενότητα που ενσωματώνοντας νέα στοιχεία μεταβάλλεται συνεχώς. Αμφισβητείται, δηλαδή, μια γραμμική αντίληψη στον τρόπο βίωσης και επεξεργασίας του βιογραφικού χρόνου. Δίνεται έμφαση στην παροντική οπτική του υποκειμένου, που διευθύνει τόσο την επιλεκτική αναδρομή, όσο και την προοπτική της βιογραφίας. Ενυπάρχει ακόμη στην εν λόγω θεώρηση μια ενδιαφέρουσα ιδέα σχετικά με τον τρόπο προσοικείωσης του κοινωνικού από τα άτομα – τα «ψυχικά συστήματα» κατά τη συστημική ορολογία: Τα κοινωνικά συμβάντα, οι «εισροές» από το κοινωνικό περιβάλλον αποκτούν βιογραφική σημασία για τα ψυχικά συστήματα μόνο στον βαθμό που μεταφράζονται στη δική τους εσωτερική «λογική». Η θεώρηση αυτή απέχει παρασάγγας από μηχανιστικές και αναγωγιστικές αντιλήψεις, που κατανοούν μονοσήμαντα τις επιδράσεις του κοινωνικού στο ατομικό και εκλαμβάνουν τη συνείδηση ως αντανάκλαση του κοινωνικού. (Adejunmobi, 1979).

Κεφάλαιο 3^ο Μεθοδολογία

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιείται η ποιοτική έρευνα και συγκεκριμένα η βιογραφική προσέγγιση-συνέντευξη για την ιστορία της ζωής των συνεντευξιόμενων. Η ποιοτική έρευνα στηρίζεται στα λόγια και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων, τα οποία αναλύει, ερμηνεύει, προκειμένου επαγωγικά να οδηγήσει σε ανάδειξη κοινωνικών θεμάτων και εξαγωγή καθολικών συμπερασμάτων. Μεγάλο ρόλο στην ποιοτική έρευνα έχει η διατύπωση από τον ερευνητή εύστοχων ερωτημάτων και η καταγραφή των απόψεων των ερωτηθέντων, απόψεις βιωματικές που αφορούν εμπειρίες και γνώσεις που έχουν αποκτήσει από τη ζωή, την εκπαίδευση και που αποτυπώνουν τα ατομικά τους προβλήματα και προβληματισμούς. Η ποιοτική έρευνα δε μετράται με αριθμούς, όπως η ποσοτική ούτε εμπεριέχει στατιστικές αναλύσεις. Γι αυτό και για την υλοποίησή της χρειάζεται σχεδιασμός, χρόνος και ευαισθητοποίηση απέναντι στο υποκείμενο που παρέχει πληροφορίες για τη ζωή του με εξομολογητική διάθεση.

Η ποιοτική έρευνα δεδομένων χαρακτηρίζεται αναλυτικοσυνθετική, αφού αναλύει με λεπτομέρειες ένα υποκείμενο πτυχές της ζωής του, οι οποίες καταγράφονται από τον ερευνητή και η ερμηνεία και επεξεργασία τους οδηγεί στη σύνθεση θεωριών με βάση αυτά τα στοιχεία που καταθέτει το άτομο που παρέχει τη συνέντευξη. Όπως αναφέρει ο Eisner (1991), βασικά γνωρίσματα της ποιοτικής έρευνας δεδομένων αποτελούν η επικέντρωση της προσοχής σε ένα ζήτημα συγκεκριμένο και αποσαφηνισμένο από την αρχή από τον ερευνητή, ο ορθός σχεδιασμός και οι σαφείς στόχοι, η ιδιαίτερη σημασία στις λεπτομέρειες των λεγομένων του συνεντευξιαζομένου, η αμεσότητα, η απόδοση νοήματος σε όσα ενδεχομένως «κρύβονται» πίσω από τις λέξεις του υποκειμένου.

Η ποιοτική μέθοδος δεν καταγράφει απλώς αυτούσια τα όσα έχουν ειπωθεί από το υποκείμενο της συνέντευξης μα και επιδρά σε αυτήν σε μεγάλο βαθμό και η κουλτούρα του ερευνητή, ο οποίος στα λόγια του υποκειμένου προσθέτει και τα δικά του σχόλια και απόψεις για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Η ποιοτική μέθοδος, λοιπόν, δε χαρακτηρίζεται πάντοτε από αξιοπιστία και εγκυρότητα, αφού στηρίζεται σε υποκειμενικές γνώμες.

Με βάση τα παραπάνω, στην παρούσα εργασία που ερευνά το ζήτημα του φαινομένου της μετανάστευσης Ελλήνων «εγκεφάλων» και τη «διαρροή» τους σε

χώρες του εξωτερικού, επιλέχθηκε η ποιοτική ανάλυση των δεδομένων και συγκεκριμένα η συνέντευξη από εκπαιδευτικούς ανέργους σχετικά με την άποψή τους για το φαινόμενο. Αυτό που οδήγησε στην επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου είναι η ανάγκη του ερευνητή να εισχωρήσει στον εσωτερικό κόσμο των υποκειμένων και να αποδώσει τη στάση τους απέναντι στο πρόβλημα, μέσα από την προσωπική αφήγηση γεγονότων της ζωής τους που αιτιολογούν τη στάση αυτή και τη συμπεριφορά απέναντι στο «braindrain».

3.1 Σκοπός Έρευνας

Εξαιτίας των διαστάσεων που έχει λάβει το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων», ατόμων με υψηλή μόρφωση τα τελευταία χρόνια, κρίθηκε σκόπιμη η διερεύνηση του φαινομένου σε σχέση με την επαγγελματική ταυτότητα των ανέργων εκπαιδευτικών, τις επαγγελματικές τους προοπτικές και στο πλαίσιο αυτών των προοπτικών τη μετανάστευση. Γι αυτό και η έρευνα επικεντρώνεται στις απόψεις ανέργων εκπαιδευτικών σχετικά με την επιθυμία και τους λόγους που ωθούν τα άτομα με μόρφωση σε ενδεχόμενη φυγή στο εξωτερικό. Βασικός στόχος, λοιπόν, της παρούσας έρευνας αποτελεί η μελέτη της αφήγησης της κατασκευής της πραγματικότητας που βιώνουν οι εκπαιδευτικοί απέναντι στο φάσμα της ανεργίας και του ενδεχόμενου μετανάστευσής τους στο εξωτερικό.

Αναλυτικότερα, στην έρευνα εξετάζονται τα γνωστικά σχήματα που προβάλλουν οι εκπαιδευτικοί στην οργάνωση της εμπειρίας τους και την διαμόρφωση της επαγγελματικής τους ταυτότητας, τα γεγονότα και οι παράγοντες που επιδρούν στην απόφασή τους για μια ενδεχόμενη μετανάστευση στο εξωτερικό, οι στρατηγικές που αναπτύσσουν ως προς τη βιογραφική τους πορεία, και η τοποθέτησή τους απέναντι στα κοινωνικά πλαίσια και τις κοινωνικές καταστάσεις.

3.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία διερευνά η παρούσα εργασία είναι τα εξής:

- ✚ Πώς αντιλαμβάνονται και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους ως εκπαιδευτικοί τα υποκείμενα της έρευνας;

- ✚ Ποια είναι τα σχέδιά τους για το μέλλον; Πώς επιδρά το κοινωνικό πλαίσιο της ανεργίας στη δράση των υποκειμένων και ποιες στρατηγικές χρησιμοποιούν στην προσπάθεια τους να αντεπεξέλθουν σ' αυτή;
- ✚ Το βίωμα της ανεργίας οδηγεί στην απόφαση της μετανάστευσης και πώς αυτή η απόφαση σχετίζεται με τις σπουδές και άλλους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες;

3.3 Ερευνητική Περιοχή

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στην πόλη της Φλώρινας, διότι εκεί φοιτά το δείγμα του πληθυσμού που χρησιμοποιήθηκε για την υλοποίηση της έρευνας. Η ύπαρξη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας βοήθησε στην πρόσβαση σε κατάλληλο δείγμα φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δη εκπαιδευτικών, που αποτελούν το αντικείμενο έρευνάς μας, μιας και το θέμα που ερευνά η παρούσα εργασία αφορά τη μετανάστευση νέων επιστημόνων τη σημερινή εποχή. Η Φλώρινα αποτελεί και για μένα τόπο προσβάσιμο και οικείο, μια και η ίδια συμμετέχω σε Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του εν λόγω Πανεπιστημίου με ειδίκευση στην « Επαγγελματική Μάθηση και Καινοτομίες στην Εκπαίδευση.

3.4 Δείγμα

Δείγμα αποκαλείται το σύνολο των ατόμων που επιλέγεται από τον ερευνητή κατά τη διεξαγωγή μιας έρευνας και συμμετέχει σε αυτήν. Η δειγματοληπτική έρευνα είναι κατάλληλη για την ανάλυση κοινωνικών φαινομένων, όπως το φαινόμενο «braindrain» και υλοποιείται μέσα από την επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος, το οποίο καλείται να καταθέσει τις αντιλήψεις του για το θέμα που μελετάται σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιείται δείγμα ομοιογενές, το οποίο προέρχεται από το χώρο της εκπαίδευσης, στην οποία και επικεντρώνεται η μελέτη, αφού αφορά τις απόψεις ανέργων εκπαιδευτικών, νέων επιστημόνων για τη μετανάστευση. Η έρευνα είναι ποιοτική, το δείγμα αποτελείται από γυναίκες που φοιτούν στην εκπαίδευση και καταγράφει και επεξεργάζεται τις αντιλήψεις τους για την κατάσταση

που επικρατεί στη χώρα και κατά πόσο αυτή ωθεί σε απόφαση αναζήτησης εργασίας στο εξωτερικό.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τρεις φοιτήτριες Μεταπτυχιακού Προγράμματος που υλοποιείται στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες ταυτόχρονα έχουν αποφοιτήσει από το τμήμα Νηπιαγωγών Φλώρινας και Κρήτης. Οι ηλικίες του δείγματος κυμαίνονται από 25-26 έτη, ηλικία σημαντική ως προς το θέμα και αντικείμενο της έρευνας.

Δίνονται πληροφορίες δημογραφικές, που αφορούν τη μόρφωση, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής των φοιτητριών, οι οποίες προέρχονται από τόπους με διαφορετική κουλτούρα και επαγγελματικές προοπτικές και παρέχουν ποικιλία και ανομοιογένεια στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν το μέλλον.

Το δείγμα παρουσιάζεται ομοιογενές ως προς την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση (ελεύθερες χωρίς υποχρεώσεις) και το επίπεδο σπουδών μα διαφοροποιείται ως προς τον τόπο προέλευσης (η μία κατάγεται από την περιφέρεια, τη Φλώρινα, η δεύτερη από την Αθήνα, την πρωτεύουσα και η τρίτη από την Κέρκυρα, χώρο νησιωτικό), γεγονός που παρέχει διαφορετικές προοπτικές και διεξόδους για το μέλλον τους το επαγγελματικό.

3.5 Ερευνητικά Εργαλεία

Η έρευνα χρησιμοποιεί ως μέσο της την ποιοτική συνέντευξη (συνέντευξη σε βάθος). Αποτελεί η μέθοδος αυτή μια αμφίδρομη διαδικασία στην οποία λαμβάνουν ενεργό ρόλο ο ερωτώμενος και ο ερευνητής, η επικοινωνία των οποίων καθορίζει το κλίμα κάτω από το οποίο συντελείται η συνέντευξη, καθώς και τον τρόπο που αυτή διαμορφώνεται και εξελίσσεται. Σημαντική κρίνεται η διάθεση και ικανότητα του ερευνητή να ωθήσει τον ερωτώμενο σε διάθεση εξομολογητική.

Η συνέντευξη έχει χαρακτήρα προσωπικό. Ο ερωτώμενος, με την καθοδήγηση του συνεντευκτή που θέτει ερωτήσεις, καλείται μέσα σε ένα κλίμα οικείο και φιλικό να νιώσει ασφαλής και να αφηγηθεί και καταθέσει αναλυτικά τις γνώσεις, εμπειρίες, απόψεις του για το θέμα που διερευνάται. Ο ερευνητής επεξεργάζεται σε μεταγενέστερο χρόνο αυτές τις απόψεις, αφού τις απομαγνητοφωνήσει και τις καταγράψει, τις αναλύει δομικά και οδηγείται σε συμπεράσματα, προκειμένου να

απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που εξαρχής έχει θέσει και να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνάς του.

Η συνέντευξη ως εργαλείο συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων προσφέρει αμεσότητα, αφού η προσωπική επαφή με το ερωτηθέν υποκείμενο και η παρατήρηση των αντιδράσεων, του τρόπου έκφρασης και της χρήσης γλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων βοηθούν τον ερευνητή στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης αντίληψης για τις απόψεις και το χαρακτήρα του ατόμου.

Η παρούσα συνέντευξη βασίζεται σε τέσσερις άξονες, που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα, και οι οποίοι είναι οι παρακάτω:

- ❖ Σπουδές στην εκπαίδευση, εμπειρίες, εφόδια
- ❖ Μετακίνηση στο εξωτερικό, κατάσταση, προοπτικές στην Ελλάδα
- ❖ Επίδραση παραγόντων (γλώσσα, νοοτροπία, φιλίες) σε ενδεχόμενο μετακίνησης στο εξωτερικό
- ❖ Σχέδια για το μέλλον

Ο 1^{ος} άξονας διερευνά τις σπουδές που έχουν πραγματοποιήσει οι φοιτήτριες, τις εμπειρίες που έχουν αποκομίσει τα έτη των σπουδών τους και τις γνώσεις, θεωρητικές ή πρακτικές, που αποτελούν τα εφόδιά τους για το μέλλον. Οι πληροφορήτριες αναφέρουν τις αιτίες που οδήγησαν στην απόφαση να σπουδάσουν στο χώρο της εκπαίδευσης και καταθέτουν τις απόψεις τους σχετικά με το αν αυτές οι γνώσεις ωφελούν και κρίνονται επαρκείς για τη μελλοντική τους σταδιοδρομία στο συγκεκριμένο χώρο και την προσωπική τους εξέλιξη.

Ο 2^{ος} άξονας διερευνά τις απόψεις του δείγματος σχετικά με το ενδεχόμενο μετανάστευσής τους. Συγκεκριμένα, οι φοιτήτριες καταθέτουν τη γνώμη τους για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στη χώρα της οικονομικής κρίσης, τις δυνατότητες που υπάρχουν για εξάσκηση του επαγγέλματος της νηπιαγωγού, τους λόγους μετακίνησης νέων πτυχιούχων σε χώρες του εξωτερικού και το ενδεχόμενο δικής τους απόφασης για μετανάστευση, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους.

Ο 3^{ος} άξονας διερευνά τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που επιδρούν στην απόφαση των νέων για μετανάστευση. Αναλυτικότερα, οι φοιτήτριες καλούνται να απαντήσουν σε ποιο βαθμό η γλώσσα, ο διαφορετικός τρόπος ζωής και σκέψης

και το οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον επηρεάζουν την απόφασή τους για μετανάστευση.

Τέλος, ο 4^{ος} άξονας διερευνά τα σχέδια των φοιτητριών μελλοντικά. Οι φοιτήτριες καλούνται να αποκριθούν σχετικά με τις επιλογές που έχουν μετά την περάτωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στο οποίο συμμετέχουν, την προσδοκία διορισμού στην Ελλάδα, τη σκέψη συνέχισης των σπουδών τους με επιπλέον εξειδίκευση, την επιστροφή τους στη γενέτειρα ή σε άλλη περιοχή.

3.6 Πορεία Έρευνας

Οι συνεντεύξεις έλαβαν τόπο στον προσωπικό χώρο των πληροφορητριών (οι δύο από αυτές) και στον προσωπικό χώρο του συνεντευκτή (η μία). Κρίθηκε απαραίτητη και δεύτερη συνάντηση με τις πληροφορήτριες, προκειμένου να αποσαφηνισθούν απορίες και κενά που προέκυψαν μετά την πρώτη συνάντηση. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τους μήνες Δεκέμβρη 2017 και Ιανουάριο του 2018 μέσα σε κλίμα φιλικό, οικείο, που δημιούργησε ασφάλεια και άνεση στο δείγμα και βοήθησε στη λεπτομερή αφήγηση γεγονότων.

Η κάθε συνέντευξη μαγνητοφωνήθηκε, ώστε να μην παραλειφθεί καμία σημαντική πληροφορία κατά τη διαδικασία απομαγνητοφώνησης και καταγραφής των δεδομένων που προέκυψαν. Οι απομαγνητοφωνήσεις των τριών συνεντεύξεων, καθώς και η δομική ανάλυσή τους που ακολούθησε από το συνεντευκτή, παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Η ερευνήτρια, κατά την επαφή της με τις πληροφορήτριες έδωσε σαφείς πληροφορίες για το περιεχόμενο της συνέντευξης και την εχεμύθεια και σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα των ερωτηθέντων.

Αρχικά, η ερευνήτρια συναντήθηκε με τις πληροφορήτριες στο χώρο του Πανεπιστημίου, τις ενημέρωσε για το περιεχόμενο και το σκοπό της εργασίας, έδωσε πληροφορίες για τη χρήση της συνέντευξης ως ερευνητικού εργαλείου υλοποίησης της έρευνας και ενημέρωσε σχετικά με το χρόνο που οφείλουν να διαθέσουν για να συμβάλουν στην υλοποίηση της έρευνας. Σε επόμενο χρόνο, μέσω τηλεφώνου προγραμματίστηκαν οι συναντήσεις, ώστε να μην αποσπάται η προσοχή και ο ειρμός της σκέψης τους.

3.7 Αποτελέσματα Έρευνας-Επεξεργασία Δεδομένων

3.7.1 Το Προφίλ-Χαρακτηριστικά του Δείγματος

Οι συνεντεύξεις πάρθηκαν από τρεις φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας Φλώρινας, οι οποίες αποφοίτησαν από το τμήμα Νηπιαγωγών και υλοποιούν Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στις Επιστήμες Αγωγής. Η ηλικία του δείγματος κυμαίνεται από 25-26 έτη. Δύο από αυτές κατάγονται από την επαρχία, τη Φλώρινα και την Κέρκυρα ενώ μία από την Αθήνα. Προέρχονται από οικογένειες πολυμελείς, έχουν στενές οικογενειακές σχέσεις και οι γονείς στηρίζουν ηθικά και οικονομικά τις επιλογές τους. Δύο από τις φοιτήτριες προέρχονται από γονείς που δεν έχουν σπουδάσει και η οικονομική τους κατάσταση δεν είναι και πολύ καλή, ενώ η μία από εύπορη οικογένεια. Οι πληροφορήτριες δεν είναι έγγαμες, δεν έχουν επωμιστεί οικογενειακά βάρη και στηρίζονται οικονομικά στα χρήματα των γονέων τους. Παρά την ανομοιομορφία του τρόπου ζωής τους και των επιλογών που έχουν για επαγγελματική αποκατάσταση στα διαφορετικής νοοτροπίας μέρη από τα οποία κατάγονται, καμία από τις φοιτήτριες δεν επιθυμεί να μεταναστεύσει και να αναζητήσει την τύχη της στο εξωτερικό. Και οι τρεις εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους με πτυχία και ενδιαφέρονται για απόκτηση εξειδίκευσης στο αντικείμενο σπουδών τους.

3.7.2 Ανάλυση Δεδομένων Δείγματος

3.7.2.1 Σπουδές στην εκπαίδευση, εμπειρίες, εφόδια

3.7.2.1.1 Λόγοι φοίτησης στην εκπαίδευση

Σε ερώτηση σχετικά με τους λόγους που ώθησαν στην επιλογή των παιδαγωγικών σχολών και συγκεκριμένα της σχολής των νηπιαγωγών, η πλειοψηφία του δείγματος δήλωσε πως δεν ήταν στις σκέψεις του η συγκεκριμένη σχολή μα εκεί πέρασε με βάση τις επιδόσεις του στις Πανελλήνιες εξετάσεις ή υιοθέτησε την άποψη άλλων (γονέων, περιβάλλοντος) και μόνο μία είπε πως η είσοδος στη σχολή αποτελούσε προσωπικό στόχο και όνειρο, αφού τη γεμίζει η επαφή με τα παιδιά. Όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά:

«στις πανελλήνιες δεν ήξερα ακόμα ποια, τι σχολή ήθελα να ακολουθήσω, εεε έκανα μια συζήτηση με τους γονείς μου, οι οποίοι μου προσδιόρισαν τότε να ακολουθήσω τα Παιδαγωγικά καθώς είχε απορρόφηση»,(Σ2)

«Είχα πάντα στόχο, όμως, το Παιδαγωγικό. Από το Δημοτικό αν με ρωτούσες τι ήθελες να γίνεις όταν μεγαλώσεις, έλεγα θέλω να γίνω δασκάλα»,(Σ1)

«γενικά το όνειρο μου δεν ήταν να γίνω Νηπιαγωγός, δεν ήταν αυτό που είχα στο μυαλό μου, ήθελα να γίνω γιατρός από μικρή»,(Σ3)

«φρόντισα να δηλώσω σχολές οι οποίες τουλάχιστον θα μου αρέσουν και όχι να περάσω κάπου απλά για να περάσω. Μέσα σε αυτές ήταν και τα Παιδαγωγικά, δηλαδή ήταν κάτι που είχα στο μυαλό μου, αλλά δεν ήταν αυτό που φανταζόμουν ότι μπορώ να κάνω, βασικά ούτε τώρα ξέρω αν μπορώ να το κάνω (γέλια) και τέλος πάντων πέρασα Φλώρινα»,(Σ3)

«άκουγα "τέλεια η καλύτερη δουλειά, θα έχεις, θα μπορείς να κάνεις οικογένεια, δε θα είσαι πολλές ώρες, δε θα κουράζεσαι πολύ, θα μπορείς να έχεις και τα παιδιά σου μαζί σου, η ιδανική δουλειά για γυναίκα που θέλει να ανοίξει σπίτι"». (Σ3)

Από τα λεγόμενά τους προκύπτει πως η επιλογή της σχολής των Νηπιαγωγών δεν αποτέλεσε συνειδητή επιλογή των φοιτητριών, οι οποίες απλά ακολούθησαν το ρεύμα της εποχής και της ελληνικής κοινωνίας. Το έπραξαν ως επί το πλείστον για μελλοντική αποκατάσταση, οικονομικές απολαβές, διορισμό στο δημόσιο. Ισχυρή επίδραση στους λόγους, για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί του δείγματος αποφάσισαν να σπουδάσουν Νηπιαγωγοί είναι η οικογενειακή παράδοση, σύμφωνα με την οποία οι γονείς που δεν έχουν εκπληρώσει δικές τους επιθυμίες και όνειρα, τα μεταφέρουν στα παιδιά τους.

Άρα, η επιλογή σπουδών συνδέεται με την υψηλή ή μη σχολική επίδοση, τα υλικά και ηθικά οφέλη αλλά και τις επαγγελματικές προοπτικές που δηλώνουν, ότι έχουν οι εκπαιδευτικοί στην ελληνική κοινωνία.

Διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχουν ευρήματα σχετικά με τυχόν ύπαρξη διαφοροποιήσεων στις απαντήσεις όσων ανήκουν στην ανώτερη κοινωνική τάξη με όσους ανήκουν στη μεσαία ή χαμηλότερη κοινωνική τάξη. Παρατηρείται πως οι προερχόμενοι από τα μεσαία ή χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα προτάσσουν την

καλή σχολική τους επίδοση και τις επαγγελματικές προοπτικές του επαγγέλματος, ενώ οι προερχόμενοι από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα προτάσσουν τα υλικά και ηθικά οφέλη.

3.7.2.1.2 Εμπειρίες από το αντικείμενο σπουδών

Σε ερώτημα σχετικά με τις εμπειρίες και τα εφόδια που έχουν αποκομίσει από τις σπουδές τους, το σύνολο του δείγματος αναφέρει πως οι καθηγητές ήταν πλήρως κατηρτισμένοι και τους παρείχαν γνώσεις, περισσότερο, όμως, σε θεωρητικό επίπεδο κι όχι πρακτικό, αν εξαιρεθεί το εξάμηνο της υλοποίησης πρακτικής άσκησης. Αναφέρουν, μάλιστα, πως συνεχίζουν τις σπουδές για την απόκτηση περισσότερων εφοδίων.

Γενικότερα, θεωρούν ότι το πτυχίο από μόνο του δεν παρέχει κάτι πέρα από θεωρητική γνώση και σε συνδυασμό με την ανάγκη για διαφοροποίηση από το σύνολο των πτυχιούχων και αποκατάσταση προχώρησαν σε δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό. Οι περεταίρω σπουδές παρέχουν εξειδίκευση, ετοιμότητα για εργασία στον εκπαιδευτικό χώρο, πληρότητα και περισσότερες ευκαιρίες για αποκατάσταση. Συγκεκριμένα, δήλωσαν:

«Αποφάσισα να κάνω ένα Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας εδώ στην Φλώρινα για να βοηθήσει τη μετέπειτα πορεία μου»,(Σ2)

«βοηθός βρεφονηπιοκόμου λεγόταν η ειδικότητα και λέω, και σκέφτηκα γιατί όχι. Σκέφτηκα ότι ήταν συναφή με το επάγγελμα μου οπότε θα βοηθούσε ένα βιογραφικό μου, να έχω μια προϋπηρεσία σε ένα παιδικό σταθμό κι επιτέλους θα μπορούσα να κάνω πράξη όσα είχα μάθει»,(Σ1)

«ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα γιατί θεωρούσα ότι ένα απλό πτυχίο δεν αρκεί»,
«Στη συνέχεια λοιπόν παράλληλα με τη δουλειά δίνω εξετάσεις για ένα μεταπτυχιακό που ήταν στο Δημοτικής», (Σ1)

«ο τρόπος και οι καθηγητές που είχαμε στα Παιδαγωγικά, που με έκαναν να με ενδιαφέρει λίγο παραπάνω όλο αυτό εεε άρχισα να αποκτώ περισσότερο ενδιαφέρον, η σχολή σιγά-σιγά, απλά το θέμα είναι ότι αυτό που πάντα με χαλούσε είναι ότι δεν

έχω επαφή με παιδιά, δεν κάνω πρακτική. Κάνεις πρακτική στο τέταρτο έτος αλλά μέχρι τότε όλα όσα κάνεις είναι τόσο θεωρητικά και πολύ στον αέρα»,(Σ3)

«νομίζω η πρακτική με έκανε να το αγαπήσω ακόμα πιο πολύ όλο αυτό γιατί όσο κούραση και άγχος και να είχε και πίεση ήταν ωραίο, δηλαδή πήγαινες στο Νηπιαγωγείο και παρόλο που ήξερες ότι πρέπει να έχω το νου μου, να κρατήσω σημειώσεις, να προσέχω το κάθε τι για να το χρησιμοποιήσω και να φανεί στην εργασία κι αυτά τα παιδιά ό,τι και να είχες το... στο παίρνανε, το ξέχναγες με τη μία, ό,τι έννοια και να είχες», (Σ3)

«ήτανε μια εύκολη σχολή σχετικά εε είχα μπει και στο Νηπιαγωγείο, τότε για την πρακτική, εντάξει δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα δύσκολο», (Σ2)

««πιστεύω ότι χρειάζεται, και χρειάζεται ο καθένας μας από εμάς, ο καθένας από εμάς να συνεχίζει τις σπουδές του σε ένα Μεταπτυχιακό επίπεδο. Εντάξει και, να μην ξεχάσω να αναφέρω ότι και στο εξωτερικό παίζει ρόλο ένα Μεταπτυχιακό. Και μη σου πω ότι είναι και απαραίτητη προϋπόθεση (ναι) απλά θεωρώ ότι εε κράτησα αυτά τα εφόδια για εδώ. Για να εμπλουτιστώ εδώ ως επαγγελματίας, δεν σκέφτομαι τη ζωή μου στο εξωτερικό (μάλιστα). Όπως δεν έχω αλλάξει άποψη από την τελευταία φορά που τα έχουμε πει (ναι) απλά θεωρώ ότι, σε σχέση, θέλω, μια, είχα μια ανάγκη να ξεχωρίσω ανάμεσα σε αυτούς τους, σε τόσο μεγάλο αριθμό αποφοίτων που βγαίνει από τις Παιδαγωγικές σχολές. Οπότε το Μεταπτυχιακό είναι μία καλή αφορμή θεωρώ. Σίγουρα έχω γνω..., απέκτησα κάποιες γνώσεις, είμαι πιο, με βοήθησε πιο πολύ στη δουλειά μου», (Σ1)

«ήθελα κάτι ακόμα στον τομέα των Παιδαγωγικών, ίσως κάτι παραπάνω να είναι πιο εξειδικευμένο σε κάτι; αλλά νομίζω ότι είναι αλληλένδετα δηλαδή κι έτσι όπως είναι τα πράγματα πλέον δεν σου αρκεί ένα πτυχίο, δηλαδή και για επαγγελματική αποκατάσταση το κάνεις αυτό το πράγμα. Γιατί υπάρχει πολύς ανταγωνισμός νομίζω στην αγορά εργασίας και ένα απλό πτυχίο δεν φτάνει»,(Σ3)

Οι πληροφορίες που δίνει το σύνολο του δείγματος σχετικά με τις εμπειρίες του τα φοιτητικά χρόνια είναι σύντομες και εστιάζει περισσότερο στην ευκολία των μαθημάτων της σχολής, την ομαλή συνεργασία με τους καθηγητές λόγω της θετικής διάθεσης των τελευταίων και την ανάγκη για περισσότερη πρακτική άσκηση κι όχι αποκλειστικά θεωρητική προσέγγιση των μαθημάτων.

Το σύνολο του δείγματος, ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη και οικονομική του κατάσταση, υλοποιεί περαιτέρω προγράμματα σπουδών, όπως μεταπτυχιακό, σχολή βρεφονηπιοκόμων του ΟΑΕΔ, ή σκέφτεται την εισαγωγή σε μια άλλη σχολή διαφορετικού αντικειμένου από αυτό της εκπαίδευσης. Γίνεται αντιληπτό πως η συνεχής απόκτηση γνώσεων από τους νέους και η εξειδίκευση οφείλεται στην ανάγκη εμπλουτισμού του βιογραφικού τους για ευκολότερη πρόσβαση στην εργασία.

3.7.2.1.3 Σπουδές και επαγγελματική αποκατάσταση

Σε ερώτηση σχετικά με τις αντιλήψεις του δείγματος για το πόσο το αντικείμενο σπουδών τους ωθεί σε αποκατάσταση και απορρόφησή τους μελλοντικά, το σύνολο θεωρεί πως δεν έχει ελπίδες για αποκατάσταση και πως σκέπτεται περισσότερο τον ιδιωτικό τομέα ή και την ενασχόληση αλλά και σπουδή με διαφορετικά αντικείμενα. Όπως δηλώνει:

««Τώρα εντάξει να τελειώσουμε και με το Μεταπτυχιακό τελείως, με τη διπλωματική, θέλω να γυρίσω στην Αθήνα, να κάνω μια προσπάθεια, να αφήσω βιογραφικά, σκέφτομαι ότι εντάξει θα έχω το Μεταπτυχιακό θα είναι λίγο πιο, όχι πιο εύκολο αλλά θα μπορώ να ανταγωνιστώ πιο εύκολα τους άλλους. Σίγουρα αυτό δε σταματά. Θα συνεχίσω δηλαδή να ψάχνομαι, θα συνεχίσω να δω τι μπορώ να μαζέψω από χαρτιά ή οτιδήποτε για το βιογραφικό μου και δυστυχώς είμαστε σε μία φάση που ή θα σπουδάξεις, έτσι το έχω δει ή θα σπουδάξεις και συνεχώς θα ψάχνεσαι να κάνεις κάτι, ή που θα βρεις μια δουλειά και θα αφιερωθείς αρκετά καλά σε αυτή. Οπότε, εντάξει όχι ότι δε θα εξελίσσεσαι, δε θα ψάχνεσαι ακόμα αλλά θα είναι τελείως διαφορετικά»».(Σ3)

«Εεεε ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον Μεταπτυχιακό στο οποίο όμως κατάλαβα ότι δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε»».(Σ2)

«Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε»».(Σ2)

««Αλλά μόνο με το πτυχίο δεν θεωρώ ότι γίνεται κάτι. Πλέον, όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί»,(Σ3)

««έπειτα όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα», (Σ2)

«ίσως υπάρχει και η επαγγελματική εκπαίδευση σε κανα ΙΕΚ, σε κανα ΟΑΕΔ, μήπως και. Ωστόσο εεε δεν ξέρω αν προσδοκούσα κάτι διαφορετικό από την, από τη σχολή μου»,(Σ3)

«Δεν πιστεύω ότι θα δουλέψω μετά το μεταπτυχιακό. Δηλαδή δεν πιστεύω ότι θα τελειώσω και θα μου ανοίξουν οι πόρτες. Μια αφορμή καλή ήταν οι πρόσφυγες που ήρθαν, καλή (ναι) εντός εισαγωγικών για μένα να ασχοληθώ με κάτι διαπολιτισμικό ίσως»,(Σ1)

Διακρίνεται η ανασφάλεια και η απογοήτευση του δείγματος για το μέλλον, αφού η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων δεν τους παρέχει βεβαιότητα για απορρόφησή τους στον εκπαιδευτικό χώρο στο δημόσιο τομέα. Παραταύτα, το σύνολο του δείγματος συνεχίζει να αποκτά γνώσεις, προκειμένου να διαφοροποιηθεί από το ομοιογενές πλήθος των πτυχιούχων και να αποκτήσει περισσότερη μοριοδότηση, υψηλότερη θέση στους πίνακες, περισσότερα εφόδια και ελπίδα για απασχόληση.

Μέρος του δείγματος εκφράζει την άποψη για περισσότερες ελπίδες απασχόλησης στον ιδιωτικό χώρο της εκπαίδευσης,

«. Ήταν μια ανάσα το Μεταπτυχιακό γιατί έλεγα εντάξει ότι τελείωσες τη σχολή, έτσι όπως είναι τα πράγματα στο δημόσιο δεν υπάρχει περίπτωση, δεν ελπίζω στο δημόσιο, παρόλο που κάνω τα χαρτιά μου από την πρώτη χρονιά για αναπληρώτρια αλλά δεν πιστεύω ότι θα γίνει κάτι, μόνο αυτό. Τα κάνω για να είμαι στους πίνακες, να έχω μια σειρά. Οπότε ελπίζω πιο πολύ στον ιδιωτικό τομέα», (Σ3)

ενώ η πλειοψηφία επιθυμεί απορρόφηση στο δημόσιο τομέα, στόχο για τον οποίο μέρος των ερωτηθεισών φοιτητριών αναφέρει την ενασχόληση με διαφορετικό αντικείμενο σπουδών, πέραν της εκπαίδευσης, στην οποία δεν πρόκειται να απορροφηθεί.

«να δω την προοπτική για να κάνω ένα Διδακτορικό μετέπειτα, είτε να προσπαθήσω να ενισχύσω τα προσόντα μου με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάποια άλλη σχολή, κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, σκεφτόμουν να κάνω κι ένα Μεταπτυχιακό στη Νομική. (Σ2)

3.7.2.2 Ενδεχόμενη μετακίνηση στο εξωτερικό, κατάσταση, προοπτικές στην Ελλάδα

3.7.2.2.1 Η τωρινή κατάσταση στην Ελλάδα

Σε ερώτηση σχετική με την κρίση που βιώνει η χώρα σήμερα και κατά πόσο αυτή επηρεάζει και τη ζωή και αποκατάσταση των ιδίων, το δείγμα δίνει τις εξής απαντήσεις:

«Αλλά γενικά δεν, δεν είναι η καλύτερη περίοδος της χώρας μας»,(Σ3)

«Γιατί πλέον βλέπω ότι στο δημόσιο δεν, δεν κουνιέται φύλο που λέμε. Δεν βλέπω να γίνεται κάτι κι από το κράτος. Θέλεις από τους αναπληρωτές, τους πίνακες, είμαι στους πίνακες μηδενικής προϋπηρεσίας»,(Σ3)

«όσο περνάνε τα χρόνια θεωρώ έτσι όπως είναι η κατάσταση χειροτερεύουν τα πράγματα, τουλάχιστον για την οικογένεια μου δεν καλυτερεύουν στα οικονομικά οπότε, γι αυτό, δεν ξέρω νομίζω ότι αν δεν υπήρχε όλο αυτό με την κρίση θα υπήρχε περισσότερη άνεση και δε θα έμπαινα στη διαδικασία να το σκεφτώ ότι πρέπει να κάνω κάτι άμεσα». (Σ2)

Το δείγμα θεωρεί ότι η χώρα βιώνει οικονομική κρίση, που οδηγεί σε ανεργία και σε φυγή πολλών νέων πτυχιούχων σε χώρες του εξωτερικού. Για την κατάσταση αυτή θεωρεί ότι ευθύνονται οι μεγαλύτεροι και οι κυβερνώντες, οι οποίοι δεν παρέχουν κίνητρα στη νέα γενιά και την περιθωριοποιούν με τις πολιτικές τους και τις πελατειακές σχέσεις που διατηρούν. Πιστεύει πως οι σχολές θεωρούνται υποτιμημένες, τα πτυχία απαξιωμένα. Αναλυτικότερα, οι φοιτήτριες αναφέρουν:

«Δηλαδή κοιτάς λίγο και τη βιωσιμότητα της όλης κατάστασης. Δεν... δεν σου δίνουνε το κίνητρο, δεν σου δίνουν τα εφόδια να προσπαθήσεις να δεις. Θα ήθελα πάρα πολύ να δουλέψω. Αλλά έτσι όπως είναι η κατάσταση, γενικά η κοινωνία μας, πως θα φύγω»,(Σ2)

«οι πίνακες των εκπαιδευτικών είναι, θα το πω λίγο λαϊκά, ότι να 'ναι, κανείς δεν ασχολείται πως θα βελτιωθεί η κατάσταση, όλοι βλέπουν πως θα... πως θα καλύψουν επιφανειακά τα κενά της εκπαίδευσης χωρίς να, χωρίς να σκέφτονται πως θα καταπολεμήσουν είτε την ανεργία, πως θα βγάλουν λεφτά αξιοποιώντας τα παιδιά, τα νέα παιδιά που είναι, που κάθονται και περιμένουν τι; Κάτι να γίνει από την κοινωνία; Δεν ξέρω αν είναι εφικτό να γίνει κάτι έτσι όπως έχει γίνει η κατάσταση»,(Σ2)

Μέρος του δείγματος θεωρεί το κράτος υπεύθυνο για την ανεργία των νέων πτυχιούχων, αφού στην απασχόληση θέτει ως κριτήριο την προϋπηρεσία, που οδηγεί εκτός του τομέα εργασίας τα νέα άτομα.

«δεν σου δίνουν την ευκαιρία, δηλαδή ζητάνε προϋπηρεσία. Σε ένα άτομο που δεν του έχεις δώσει την ευκαιρία ποτέ να δουλέψει πως του ζητάς προϋπηρεσία; Ή είναι προκαθορισμένες οι θέσεις για άτομα δικά τους, καταλαβαίνεις τι εννοώ, ή μας κοροϊδεύουν στη μούρη μας και καθόμαστε άπραγοι και παίζουμε το παιχνίδι τους. Δηλαδή η κατάσταση είναι απελπιστική έτσι όπως έχει γίνει. Αν δεν έχεις κάποιο βύσμα δεν θα δουλέψεις ποτέ»,(Σ2)

Παρά την απογοήτευση για την τωρινή κατάσταση της χώρας, διατηρούν οι φοιτήτριες την αισιοδοξία τους για μελλοντική βελτίωση.

«Φαντάζομαι όμως ότι τα πράγματα θα αλλάξουν. Προς το καλύτερο. Είμαι αισιόδοξη, πιστεύω ότι όποιος θέλει, μπορεί και βρίσκει»,(Σ1)

«δεν παύω να είμαι αισιόδοξη. Θεωρώ δηλαδή ότι κάποια στιγμή θα αλλάξουνε, δηλαδή κι η ιστορία μας το δείχνει όταν έχει μία παρακμή μετά έρχεται και η... ναι αλλά πότε θα γίνει αυτό; Θεωρώ ότι θα πάρει πολύ χρόνο»,(Σ3)

Το δείγμα στο σύνολό του παρουσιάζεται απογοητευμένο από την τωρινή κατάσταση της χώρας, το αναξιοκρατικό σύστημα απασχόλησης, που περιθωριοποιεί το παραγωγικό κομμάτι της κοινωνίας και το οδηγεί στην ανέχεια ή τη φυγή μα διατηρεί την ελπίδα και αισιοδοξία του για μελλοντική βελτίωση των πραγμάτων, αφού θεωρεί την κρίση παροδική.

3.7.2.2.2 Σκέψεις για τους νέους που μεταναστεύουν

Οι φοιτήτριες, σε ερώτηση σχετικά με τη γνώμη που έχουν διαμορφώσει για τους νέους πτυχιούχους που εγκαταλείπουν τη χώρα και ακολουθούν σπουδές ή απασχόληση και αποκατάσταση στο εξωτερικό, αναφέρουν τα παρακάτω:

«Σε κάποιο παιδικό σταθμό, σε κάποιο Νηπιαγωγείο, όπως έχω ακούσει ότι πολλά παιδιά της ηλικίας μας το επιχειρούν. Να βρουν εργασία στο εξωτερικό, είτε στη Γερμανία, είτε στην Αγγλία, γενικά φεύγουν», (Σ2)

«συμβαίνει συχνά γύρω μας κι έχω και προσωπικές εμπειρίες από γνωστούς, και ποιος δεν έχει βέβαια αφού όλοι φεύγουν στο εξωτερικό. Θεωρώ ότι δεν βγαίνουμε κερδισμένοι σαν χώρα. Ότι νέοι επιστήμονες, με όρεξη, με όρεξη με πάθος για τη δουλειά τους, γιατί αυτό δείχνει τη στιγμή που θέλεις να φύγεις μόνο και μόνο για να δουλέψεις, δείχνουν ότι θέλουν να εμβαθύνουν, να εφοδιαστούν επαγγελματικά, να εμβαθύνουν στον τομέα τους κι όχι να δουλέψουν σε άλλα επαγγέλματα ίσα-ίσα για να επιβιώσουν. Θεωρώ λοιπόν ότι αυτοί οι άνθρωποι θα ήταν πολύ χρήσιμοι στην Ελλάδα κι ο τόπος μας στερείται από αυτούς τους ανθρώπους. Ε δεν προοδεύει ο τόπος λοιπόν έτσι εν μέρει όμως τους δικαιολογώ γιατί εδώ δεν έχουν τις ευκαιρίες που θέλουν, ούτε τις ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη, ούτε τις ευκαιρίες καν για εργασία, οπότε μια λύση για αυτούς θα ήταν να φύγουν έξω. Εντάξει δεν το κατακρίνω αλλά δεν μπορώ να σου πω ότι δεν με θλίβει κι αυτό το γεγονός (ναι) γιατί αν φύγουμε όλοι, αν εγκαταλείψουμε όλοι τη χώρα μας τι θα γίνει; Μετά είναι δύσκολα και για εμάς. Τελικά θα αλλάξει αυτή η κατάσταση; Θα έπρεπε να μείνουμε εδώ και να παλέψουμε θεωρώ». (Σ1)

Μέρος του δείγματος θεωρεί ανούσια και χωρίς οικονομικό αντίκρισμα την μετακίνηση εκπαιδευτικών στο εξωτερικό για αποκατάσταση. Όπως δηλώνει:

«γενικά πιστεύω ότι οι νέοι που φεύγουν για δουλειά στο εξωτερικό ως εκπαιδευτικοί δεν έχουνε ιδιαίτερους πόρους για να ζήσουν εκεί πέρα», (Σ2)

«Γενικά η κατάσταση είναι δύσκολη και εξωτερικό που έψαχνα επίσης εεε άκουσα από άλλες, από άλλους γνωστούς ότι γενικά είτε στο Λονδίνο είτε στη Γερμανία ο μισθός στα, στους Νηπιαγωγούς και στους δασκάλους δεν είναι τόσο ανεβασμένος όπως σε άλλα επαγγέλματα. Γι αυτό ίσως, επειδή θα το σκεφτόμουν να φύγω έξω ίσως δεν σκεφτόμουν τόσο να ασχοληθώ με τα Παιδαγωγικά», (Σ2)

Άλλη θεωρεί πως το εξωτερικό παρέχει ευκαιρίες μόνο στην περίπτωση αποφοίτων των θετικών επιστημών, αφού σε χώρες του εξωτερικού είναι ανεπτυγμένοι οι τομείς Έρευνας και Καινοτομίας, ενώ στην Ελλάδα όχι. Αναφέρει τα εξής:

«όλοι αυτοί που φεύγουνε για μένα, δεν, δεν τους κατηγορώ, δηλαδή κάποιιοι αν καθόντουσαν εδώ πραγματικά θα χανόντουσαν, και σίγουρα έχει να κάνει και με το τι επάγγελμα κάνεις. Γιατί άλλο να είσαι Μηπιαγωγός, άλλο να είσαι εε Χημικός, Βιολόγος και να θες να ασχοληθείς με έρευνα κι αυτά και η χώρα σου δε σου προσφέρει κάτι για να το κάνεις».(Σ2)

Το δείγμα αναγνωρίζει πως ένα μεγάλο κομμάτι Ελλήνων επιστημόνων μετακινείται στο εξωτερικό, κατανοεί τους λόγους που οδηγούν σε αυτήν του την απόφαση και που είναι η οικονομική κρίση, η επαγγελματική αποκατάσταση, το ανώτερο βιοτικό επίπεδο και η ανάγκη για επιμόρφωση και εξειδίκευση. Από την άλλη πλευρά, δηλώνει την απογοήτευσή του για τη φυγή των νέων, του πιο παραγωγικού και ζωντανού ανθρωπίνου δυναμικού της χώρας, το οποίο οφείλει να μείνει και να συμβάλει στην έξοδο από την κρίση και την κοινωνική ευημερία και πρόοδο.

3.7.2.2.3 Ενδεχόμενο μελλοντικής μετακίνησης στο εξωτερικό

Ερωτώμενο το δείγμα για πιθανή μετακίνησή του μελλοντικά στο εξωτερικό, το σύνολο αποκρίθηκε αρνητικά. Συγκεκριμένα, ειπώθηκαν τα εξής:

«δεν ξέρω κατά πόσο εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτή την πορεία να βγω δηλαδή στο εξωτερικό γιατί θέλει να χεις κάποιον εκεί, μια υποστήριξη, πως θα παρατήσεις όλα μια ζωή εδώ και θα ξεκινήσεις από την αρχή πάλι μια καινούρια ζωή. Και θα είναι καλά τα λεφτά»;(Σ2)

«Οπότε μπορεί στο μέλλον να σκεφτόμουνα να φύγω στο εξωτερικό μόνο αν είχα αρκετά προσόντα. Μεταπτυχιακά, ξένες γλώσσες και μια καλή θέση εργασίας. Μόνο έτσι θα έφευγα»,(Σ2)

«Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε. Κάποιες από αυτές έφευγαν στο εξωτερικό και δούλεψαν αμέσως αλλά εμείς το λέγαμε κοροϊδευτικά, το λέγα χαριτολογώντας το λέγαμε και λίγο σαν φόβο ότι μακάρι να ξαναδουλέψουμε ή σιγά να μην δουλέψουμε. Και όλο αυτό εντάζει μας δημιουργούσε μια πικρία αλλά ήταν το κοινό μυστικό»,(Σ1)

«Αλλά είναι αρκετά δύσκολα τα πράγματα θεωρώ δηλαδή, όλοι φεύγουν έξω, όλοι πάνε στο εξωτερικό... αν με ρωτάς εμένα δεν είναι αυτό που έχω στο μυαλό μου, δηλαδή το να φύγω στο εξωτερικό είναι η τελευταία λύση, η έσχατη λύση, που θα πρέπει να μην έχω βρει τίποτα εδώ αλλά θέλω πρώτα να κάνω την προσπάθεια μου εδώ».(Σ3)

Το κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο του δείγματος παίζει ρόλο και διαμορφώνει κατάλληλα την άποψη των φοιτητριών. Η φοιτήτρια που προέρχεται από πλούσια οικογένεια, καταθέτει τη γνώμη πως η έξοδος της στο εξωτερικό είναι εφικτή και θεωρείται επιλογή της, εφόσον υπάρξουν οι κατάλληλες συνθήκες (εύρεση καλής εργασίας με απολαβές υψηλές) στο εξωτερικό. Θεωρεί πως ως Νηπιαγωγός δύσκολα θα μετανάστευε, αφού οι πόροι ακόμη και στο εξωτερικό είναι πενιχροί και δε θα μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες της.

Από την άλλη πλευρά, δείγμα χαμηλότερων στρωμάτων οικονομικά δεν έχει πρόθεση να μεταβεί στο εξωτερικό μα προτιμά να κάνει τις προσπάθειές του στην Ελλάδα, η οποία, με τα όποια προβλήματα κι αν έχει, δεν παύει να αποτελεί τη γενέτειρα πατρίδα που δημιουργεί πίκρα και πόνο σε όποιον την εγκαταλείπει.

3.7.2.3 Επίδραση παραγόντων (γλώσσα, νοοτροπία, φιλίες) σε ενδεχόμενο μετακίνησης στο εξωτερικό

3.7.2.3.1 Γνώση ξένων γλωσσών και απόφαση μετανάστευσης

Σε ερώτηση σχετικά με το βαθμό που η γνώση της γλώσσας σε μια ξένη χώρα επηρεάζει την απόφαση για μετακίνηση προς αυτήν, το σύνολο του δείγματος απαντά θετικά. Αναλυτικότερα, οι φοιτήτριες απαντούν ως εξής:

«Πρέπει να μιλάς πολύ καλά τη γλώσσα, άριστα. Κι εγώ έχω και Γερμανικά, έχω στο πτυχίο μου Γερμανικά, απλά δεν τα μιλάω και τα έχω ξεχάσει. Δεν πρέπει να ξανά, από τη στιγμή που θα θελήσω. Επίσης λίγοοοο με εξοργίζει αυτό το γεγονός γιατί όλες μου οι γνωστές πάνε Γερμανία, όχι κάπου αλλού, Γερμανία. Λέω πόσους πια εκπαιδευτικούς θα απορροφήσει αυτή η Γερμανία»,(Σ1)

«να έχω το άγχος της γλώσσας, φαντάζομαι πως μαθαίνονται όλα αυτά απλά δεν το έχω στα άμεσα σχέδια μου»,(Σ1)

«αν δεν υπάρχει καλό κλίμα στη δουλειά τι θα κάνεις; Αν δεν μπορείς να συνεννοηθείς, είναι και η γλώσσα, είναι και οι άνθρωποι. Είναι λίγο το βήμα προς το άγνωστο το οποίο δεν το κάνεις τόσο εύκολα».(Σ2)

Από τις απαντήσεις διακρίνεται η ανασφάλεια του δείγματος ως προς τη μετακίνηση στο εξωτερικό, όπου οι άνθρωποι μιλούν μια γλώσσα διαφορετική. Κυριαρχεί το άγχος και ο φόβος όσον αφορά τον τρόπο επικοινωνίας. Ακόμη και η κατοχή πτυχίου ξένης γλώσσας από μέρος του δείγματος δεν παρέχει ασφάλεια και κριτήριο μετακίνησης, αφού γνωρίζει τη γλώσσα περισσότερο θεωρητικά και πρακτικά δεν την έχει εφαρμόσει στην καθημερινή επικοινωνία.

3.7.2.3.2 Κουλτούρα και νοοτροπία και απόφαση αναζήτησης εργασίας στο εξωτερικό
Όσον αφορά τη διαφορετική νοοτροπία των ξένων, τις συνήθειές τους, τον τρόπο ζωής τους και το αν επιδρούν σε ενδεχόμενη απόφαση μετανάστευσης, οι φοιτήτριες αναφέρουν ενδεικτικά:

«Δεν θεωρώ ότι θα μπορούσα να ζήσω στο εξωτερικό, δηλαδή και από άτομα που έχω ακούσει που έχουνε πάει, δεν είναι το ίδιο, δηλαδή η νοοτροπία είναι διαφορετική, δεν μπορώ αυτό το, τη διαφορετική νοοτροπία».(Σ3)

«Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα. Με το δικό τους τρόπο οργάνωσης, με το δικό τους τρόπο εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να ξέρεις».(Σ1)

«Δεν θέλω να φύγω. Και θεωρώ ότι η ζωή στην Ελλάδα δεν είναι μόνο δουλειά. Και η διασκέδαση παίζει σημαντικό ρόλο, εεεολ.. τα πάντα, τα πάντα παίζουν σημαντικό ρόλο για μένα στην Ελλάδα».(Σ1)

«εντάξει η ζωή είναι πιο ακριβή όσο να πεις, τα ενοίκια, το σπίτι που θα μείνεις, πως θα μετακινήσε, τι θα κάνεις, στην Ελλάδα εντάξει έχουμε διαφορετική νοοτροπία είναι διαφορετικά τα πράγματα».(Σ2)

Παρατηρείται η ομοφωνία του δείγματος ως προς τις δυσκολίες προσαρμογής και ενσωμάτωσης σε έναν ξένο τόπο, λόγω της διαφορετικής νοοτροπίας και σκέψης. Μάλιστα, μέρος του δείγματος θεωρεί πως η απασχόληση σε ξένη χώρα προϋποθέτει φοίτηση σε αυτήν, αφού ο τρόπος οργάνωσης της μάθησης και η εφαρμογή εκπαιδευτικής πολιτικής είναι διαφορετικές από την Ελλάδα και ανταποκρίνονται οι εκεί γνώσεις στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία των εκπαιδευομένων.

Άλλη φοιτήτρια θεωρεί πως η Ελλάδα συνδυάζει την εργασία με την ψυχαγωγία. Η απασχόληση αφήνει στον εργαζόμενο ελεύθερο χρόνο για διασκέδαση, καθώς στην Ελλάδα υπάρχει δυνατότητα ποιοτικής ζωής κι όχι μόνο εργασίας, καταξίωσης και υψηλών απολαβών, όπως στο εξωτερικό, όπου τι κλίμα είναι εντελώς διαφορετικό και στο οποίο δύσκολα προσαρμόζεται ο Έλληνας.

3.7.2.3.3 Ρόλος φιλίας και οικογένειας στη μετακίνηση σε ξένη χώρα

Σε ερώτηση του συνεντευκτή σχετικά με την επίδραση του οικογενειακού και φιλικού περιβάλλοντος στην απόφαση μετακίνησης σε ξένη χώρα, το δείγμα απαντά:

«Είμαι και άτομο που δεν τολμώ. Φοβάμαι γενικά, γενικά είμαι έτσι σαν άνθρωπος οπότε για να βρεθώ κάπου, σε ένα ξένο περιβάλλον, χωρίς συγγενείς με ξένους θα ήταν μια καλή εμπειρία (ναι) δεν το συζητώ, θα ήταν μια ωραία εμπειρία, απλά δεν ξέρω αν μου ταιριάζει εμένα»(Σ1)

«Γιατί όσο να πεις έχεις τη ζωή σου εδώ, τους φίλους, την οικογένεια όλα εδώ είναι δεν φεύγεις έτσι από τη μια μέρα στην άλλη να πας κάπου στο εξωτερικό για δουλειά.»(Σ2)

Παρατηρείται, ανεξάρτητα από τον τόπο προέλευσης και την κοινωνική και οικονομική κατάσταση του δείγματος ομοφωνία ως προς το ρόλο που διαδραματίζει το στενό περιβάλλον σε ενδεχόμενη επιλογή μετανάστευσης. Οι φοιτήτριες αναφέρουν τη δυσκολία προσαρμογής σε μια ξένη χώρα χωρίς την ύπαρξη συγγενών και φίλων, σε ένα χώρο άγνωστο μεταξύ αγνώστων. Κυριαρχεί το αίσθημα της ανασφάλειας και του φόβου για το άγνωστο, καθώς και η μοναχικότητα που απορρέει από την μετακίνηση, απασχόληση και ζωή σε ξένο τόπο.

Οι σχέσεις των Ελλήνων με τον τόπο τους και με το περιβάλλον των συγγενών και φίλων κατέχουν εξέχουσα θέση και επιδρούν άμεσα στην απόφασή τους για μετακίνηση στο εξωτερικό, αποτρέποντας αυτή τη μετάβαση. Η μετανάστευση θεωρείται «εμπειρία» μα όχι απόφαση ζωής και μόνιμης εγκατάστασης. Το δείγμα θεωρεί πως έχει διαμορφώσει τη ζωή του στηριζόμενο στις διαπροσωπικές σχέσεις και επαφή με τους οικείους, την οποία δυσκολεύεται και δεν επιθυμεί να αλλάξει.

3.7.2.4 Απόψεις για την επιλογή φοίτησης τους στη Παιδαγωγική Σχολή και σχέδια για το μέλλον.

3.7.2.4.1 Απόψεις για το αν έχουν μετανιώσει για τη φοίτηση τους στο συγκεκριμένο τμήμα.

Σε ερώτηση σχετικά με το αν το δείγμα έχει μετανιώσει που επέλεξε τη συγκεκριμένη σχολή, ο συνεντευκτής έλαβε τις παρακάτω απαντήσεις:

«Αλλά δεν θεωρώ ότι είναι κάτι το οποίο δεν μου αρέσει ή έχω μετανιώσει. Θεωρώ ότι είναι ένα επάγγελμα που έχει αρκετές διεξόδους για το που μπορείς να εργαστείς, δηλαδή δεν είναι μόνο τα σχολεία, είναι τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης, μπορείς να κάνεις πολλά πράγματα, μπορείς να φτιάξεις Παιδαγωγικό υλικό, δεν είναι μόνο αυτό αλλά δεν ξέρω, αν μετανιω.., αν έχω μετανιώσει θα δείξει πιστεύω, δεν είμαι σε θέση να πω αν έχω μετανιώσει ακόμα τουλάχιστον (γέλια)».(Σ3)

«Παρόλα αυτά είμαι πολύ αισιόδοξη. Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς. Δεν μετανιώνω ούτε στιγμή που διάλεξα αυτό το επάγγελμα γιατί είναι κάτι που αγαπώ. Ήθελα πάντα στη ζωή μου να γίνω εκπαιδευτικός, να γίνω δασκάλα, να έχω σχέση με τα παιδιά. Πάντα ήθελα να γίνω εκπαιδευτικός και μέσα από τη σχολή μου και την πρακτική μου το...».(Σ1)

«την παραγωγικότητα της ηλικίας μου και όλα αυτά που έχω να προσφέρω σαν άτομο και γενικά να εξελιχθώ επαγγελματικά, γιατί αυτό με ενδιαφέρει τη στιγμή, την παρούσα φάση. Εεε γι αυτό νιώθω ότι αυτή η απογοήτευση συνδυάζεται ότι, γενικά μήπως δεν έκανα τόσο καλά που επέλεξα να ασχοληθώ με τα Παιδαγωγικά».(Σ2)

Μέρος του δείγματος δεν μετανιώνει για τη φοίτησή του στη σχολή Νηπιαγωγών, αφού ήταν επιλογή ζωής και όνειρο και η σχολή παρέχει αρκετά εφόδια και γνώσεις

για ενασχόληση με παρεμφερή αντικείμενα και σε διαφορετικούς «τόπους», όπως για παράδειγμα στον ιδιωτικό τομέα και σε Κέντρα δημιουργικής απασχόλησης.

Από την άλλη πλευρά, μέρος του δείγματος θεωρεί πως έπραξε λανθασμένα που επέλεξε να ασχοληθεί με τον εκπαιδευτικό χώρο, αφού δεν έχει τη δυνατότητα απορρόφησης και εξέλιξης και ανάδειξης των δυνατοτήτων του και της θέλησης για δημιουργία και προσφορά.

Παρατηρείται, συνεπώς, πως κριτήρια που διαμορφώνουν τη γνώμη του δείγματος αποτελούν η «κλίση» προς τις παιδαγωγικές σχολές και η αγάπη για το αντικείμενο και από την άλλη η ανάγκη για επαγγελματική αποκατάσταση, η οποία οδηγεί στην απογοήτευση για τον κλάδο, όταν δεν την παρέχει.

3.7.2.4.2 Πλάνο συνέχισης των σπουδών

Σε ερώτηση σχετικά με το αν οι φοιτήτριες σκοπεύουν να συνεχίσουν να αποκομίζουν εφόδια στο μέλλον, οι απαντήσεις τους είναι θετικές. Συγκεκριμένα, αναφέρουν:

«Έχω στο μυαλό μου μήπως συνεχίσω τις σπουδές. Αλλά και πάλι δεν ξέρω, δεν είμαι σίγουρη αν είναι αυτό που θέλω. Είμαι γενικότερα σε μια φάση της ζωής μου που δεν ξέρω (γέλια) τι θα κάνω».(Σ3)

«Έχω ακόμα να ολοκληρώσω τη διπλωματική μου εργασία και μπήκα και στο Δημοτικής εκπαίδευσης».(Σ1)

«Δεν ξέρω μπορεί και να υπάρχει η ασφάλεια εδώ πέρα στη χώρα μας ότι ίσως κάποτε ανοίξει το επάγγελμα, ίσως υπάρχει και η επαγγελματική εκπαίδευση σε κανα ΙΕΚ, σε κανα ΟΑΕΔ, μήπως και. Ωστόσο εεε δεν ξέρω αν προσδοκούσα κάτι διαφορετικό από την, από τη σχολή μου».(Σ2)

Το δείγμα δηλώνει απογοητευμένο από τη «στασιμότητα» που χαρακτηρίζει τη χώρα σε εποχή κρίσης. Παραταύτα, υπάρχουν σκέψεις αλλά και διλήμματα για συνέχιση των σπουδών τους, με στόχο την περεταίρω απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά και εμπειρίας μέσα από την προϋπηρεσία σε φορείς, όπως τα προγράμματα του ΟΑΕΔ ή κάποιων ΙΕΚ. Παρατηρείται, ωστόσο, η αβεβαιότητα για το μέλλον και τις κινήσεις τους.

Κεφάλαιο 4. Συζήτηση ερευνητικών δεδομένων - Συμπεράσματα

Στην παρούσα ερευνητική εργασία διερευνήθηκε το φαινόμενο μετακίνησης ατόμων υψηλών προσόντων προς χώρες του εξωτερικού σε σχέση με την επαγγελματική ταυτότητα των ανέργων εκπαιδευτικών, τις επαγγελματικές τους προοπτικές και στο πλαίσιο αυτών των προοπτικών τη μετανάστευση. Επισημάνθηκε η συμβολή του ανθρωπίνου κεφαλαίου στην οικονομική ανάπτυξη του κράτους, καθώς και οι επιπτώσεις από τη φυγή «εγκεφάλων» για τις χώρες προέλευσης, οι οποίες χάνουν το παραγωγικό τους δυναμικό και οδηγούνται στην παρακμή.

Με το φαινόμενο «brain drain» οι ανεπτυγμένες χώρες δέχονται μεγάλο αριθμό ταλέντων και αναπτύσσονται περισσότερο, αφού τους παρέχουν εργασία εξειδικευμένη και υψηλούς μισθούς. Με αυτόν τον τρόπο, συνεχίζουν να είναι ανταγωνιστικές και στη λεγόμενη «οικονομία της γνώσης», γεγονός που οδηγεί σε διεύρυνση του χάσματος με τις υπανάπτυκτες χώρες.

Η Ελλάδα ως χώρα συγκαταλέγεται σε εκείνες που αποστέλλουν μαζικά ειδικευμένο προσωπικό προς χώρες, όπως η Γερμανία, Αυστραλία, Η.Π.Α., αφού η ρευστότητα στην οικονομία οδηγεί σε έλλειψη επενδύσεων, ώστε να μη καθίσταται δυνατή η «εκμετάλλευση» του ανθρωπίνου δυναμικού, το οποίο αναζητά καλύτερες συνθήκες εργασίας και ανάδειξης των δυνατοτήτων του.

Η χώρα οφείλει να προβεί σε εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών, ώστε να συγκρατήσει τους πτυχιούχους στον τόπο τους. Αυτός ο σκοπός θα πραγματοποιηθεί μόνο με επένδυση στη γνώση και στους τομείς έρευνας και καινοτομίας, ώστε οι πόροι που θα δαπανηθούν σ' αυτό το σκοπό να πολλαπλασιαστούν στο μέλλον, με την απόδοση και την παραγωγικότητα των «εγκεφάλων» και να οδηγήσουν τη χώρα στην κοινωνική και οικονομική πρόοδο και την ανταγωνιστικότητα.

Πολιτικές που επισημάνθηκαν στη θεωρητική ανασκόπηση της παρούσης εργασίας και εφαρμόστηκαν επιτυχώς σε άλλα κράτη, μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα και παράδειγμα μίμησης και να εφαρμοστούν από τη χώρα για προσέλκυση ατόμων με ποικίλες γνώσεις και έξοδο από την κρίση, με «όπλο» τη γνώση.

Στόχος της έρευνας ήταν να μελετήσουμε μέσω των αφηγήσεων ζωής τους τρόπους με τους οποίους εκπαιδευτικοί που βρίσκονται στο φάσμα της ανεργίας και αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο μετανάστευσής τους στο εξωτερικό της κατασκευής δομούν τη βιογραφική τους πορεία. Αναλυτικότερα, στην έρευνα εξετάστηκαν γνωστικά σχήματα που προβάλλουν οι εκπαιδευτικοί στην οργάνωση της εμπειρίας τους και τη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους ταυτότητας, τα γεγονότα και οι παράγοντες που επιδρούν στην απόφασή τους να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό, οι στρατηγικές που αναπτύσσουν ως προς τη βιογραφική τους πορεία και η τοποθέτησή τους απέναντι στα κοινωνικά πλαίσια και τις κοινωνικές καταστάσεις.

Στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα επιχειρήθηκε να διερευνηθεί ο τρόπος που αντιλαμβάνονται και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους ως εκπαιδευτικοί τα υποκείμενα της έρευνας.

Πρόκειται για ένα ερώτημα που για την περίπτωση της βιογραφικής έρευνας είναι συναφές με τα βιογραφικά σχήματα δράσης, βάσει των οποίων οι αυτοβιογραφούμενες διαμορφώνουν ενεργά την πορεία της ζωής τους απαντώντας σε ζητήματα που προκύπτουν από το περιβάλλον όπως και τις δημιουργικές μεταμορφώσεις της βιογραφικής ταυτότητας, κατά τις οποίες τα αφηγηματικά υποκείμενα μεταβάλλουν την πορεία του βίου τους προσθέτοντας νέα στοιχεία στην ταυτότητά τους, και εν προκειμένω την επαγγελματική τους ταυτότητα ως εκπαιδευτικών.

Βάσει των δεδομένων που προέκυψαν από τις αυθόρμητες αφηγήσεις των τριών νηπιαγωγών, τα αφηγηματικά υποκείμενα υιοθετούν βιογραφικά σχήματα δράσης, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την τροχιά του πόνου, που προσδιορίζει η δυσκολία τους να απασχοληθούν επαγγελματικά σε αντικείμενο συναφές με το αντικείμενο των σπουδών τους. Συγκεκριμένα, επέλεξαν να ακολουθήσουν σπουδές μεταπτυχιακού επιπέδου, γεγονός που οδηγεί σε εντατικοποίηση της εργασίας και στην υιοθέτηση μιας καθαρά επιστημονικής διάστασης στην επαγγελματική τους ταυτότητα. Η επιλογή τους αυτή επιχειρεί να διαμορφώσει ενεργά την πορεία της ζωής τους, κυρίως με απώτερο στόχο την καλύτερευση της πιθανότητας εύρεσης εργασίας.

Στα βιογραφικά σχήματα δράσης μπορούν να υπαχθούν και οι προσπάθειές τους να απασχοληθούν και σε τομείς εργασίας συναφείς με το αντικείμενο της νηπιαγωγού

απασχολούμενες περιστασιακά με αντικείμενο τη φύλαξη νηπίων και μικρών παιδιών είτε σε σπίτια είτε σε κέντρα δημιουργικής απασχόλησης.

Ωστόσο, και στις τρεις αφηγήσεις προκύπτει η δυσκολία διαχείρισης της «προθετικότητας» ως στοιχεία της επαγγελματικής ταυτότητας. Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος της εργασίας που ανέπτυξε το ζήτημα της επαγγελματικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών, η προθετικότητα αναφέρεται στο κατά πόσο ο/η εκπαιδευτικός είναι σε θέση να έχει ενεργητικό ρόλο στην υποποίηση των επαγγελματικών του/της στόχων, αν του/της διατίθενται επαρκείς συνθήκες και πόροι για την υλοποίησή τους ή, αντίθετα, η επίτευξη των στόχων τον/ την υπερβαίνει (Φωτοπούλου, 2013). Στο πλαίσιο της βιογραφικής προσέγγισης, η ανεργία των νηπιαγωγών της έρευνάς μας συνιστά ένα στοιχείο που δυσχεραίνει τη διάσταση της προθετικότητας της επαγγελματικής τους ταυτότητας και συνιστά μια σαφή και διαρκή «τροχιά του πόνου», μια δύσκολη βιογραφική εμπειρία που καθιστούν τα αφηγηματικά υποκείμενα αδύναμα να αντιδράσουν (Τσιώλης, 2006).

Στο πλαίσιο αυτό, οι μεταμορφώσεις της βιογραφικής ταυτότητας των αυτοβιογραφούμενων λαμβάνει το χαρακτήρα μιας δημιουργικής εσωτερικής ανάπτυξης που σκοπό έχει την χάραξη μιας νέας ποιότητας ζωής. Δεν εντοπίζονται, βάσει των δεδομένων των τριών αφηγήσεων σημαντικές και αξιοσημείωτες μεταμορφώσεις των βιογραφικών ταυτοτήτων των τριών υποκειμένων της έρευνας. Το γεγονός αυτό ίσως να οφείλεται στη σχετικά μικρή χρονική απόσταση από την απόκτηση του τίτλου σπουδών τους. Ίσως πάλι, να πρόκειται για μια βιογραφική διαδικασία που αναμένεται να ενεργοποιηθεί περαιτέρω μετά το πέρας των μεταπτυχιακών τους σπουδών. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, μόνο σε μία από τις τρεις νηπιαγωγούς καταγράφεται η απόπειρα δημιουργίας νέας ποιότητας στην επαγγελματική της ταυτότητα, με την προσθήκη νέων διαστάσεων στον επαγγελματικό της ρόλο, καθώς η ίδια επιχείρησε να ανοίξει νέους δρόμους ως εκπαιδευτικός τόσο με την εισαγωγή της στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, μέσω κατατακτηρίων εξετάσεων όσο και στη λήψη πτυχίου βρεφονηπιοκόμου από τις σχολές του ΟΑΕΔ.

Στο ίδιο πλαίσιο μπορεί να γίνει κατανοητή ως προοπτική μεταμόρφωσης της βιογραφικής ταυτότητας των υποκειμένων της έρευνας η φυγή στο εξωτερικό, όπως έχει επισημανθεί σε προηγούμενο χωρίο της εργασίας. Πρόκειται για μια δυναμική

μεταμόρφωση της βιογραφικής ταυτότητας, η οποία παρουσιάζει ιδιαίτερα αφηγηματικά χαρακτηριστικά, όπως αναδεικνύεται στο πλαίσιο συζήτησης του τρίτου ερευνητικού ερωτήματος.

Αναζητώντας τώρα τα κοινωνικά πλαίσια στα οποία εντοπίζονται οι αφηγήσεις που προβάλλουν τη μεταμόρφωση της επαγγελματικής ταυτότητας των νηπιαγωγών, που έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της βιογραφικής προσέγγισης (Τσιώλης, 2016), προκύπτουν αρκετά ενδιαφέροντα ευρήματα, που κρίνεται σκόπιμο να συζητηθούν στο κεφάλαιο των συμπερασμάτων.

Αρχικά, είναι σημαντικό να τονιστεί πως και οι τρεις αφηγήτριες εκφράζουν με σαφήνεια τις προσδοκίες τους από το κράτος. Το κράτος οφείλει να φροντίζει για την επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων. Επίσης, το κράτος οφείλει να διαμορφώσει ένα πλαίσιο αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων. Και οι τρεις αφηγήτριες εστιάζουν στην αφήγησή τους σε αυτή την προοπτική, την οποία άλλωστε και υπηρετούν, επενδύοντας σε υψηλότερους τίτλους σπουδών και στην απόκτηση πιστοποιητικών και τίτλων σχετικών με την επαγγελματική τους ιδιότητα.

Στη συνέχεια, προκύπτει η απογοήτευση των αφηγηματικών υποκειμένων από την αγορά εργασίας αλλά και από τον τρόπο που αντιμετωπίζονται από όσους και όσες έχουν εισέλθει σε αυτή σε προηγούμενες, προ κρίσης περιόδους. Η αυτοεικόνα και η αυτοεκτίμηση της μίας από τις τρεις αφηγήτριες δέχεται «πλήγμα» από τη συμπεριφορά των εργαζόμενων σε παιδικό σταθμό, στην προσπάθειά της να προχωρήσει σε μια δημιουργική μεταμόρφωση της βιογραφικής της ταυτότητας. Οι δύο άλλες αφηγήτριες αναδεικνύουν μια χαοτική κατάσταση στην αγορά εργασίας, με χαμηλές αποζημιώσεις, εκμετάλλευση από τους κάθε λογής εργοδότες και χαμηλή ανταποδοτικότητα σε σχέση με το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων που χαρακτηρίζει τους νέους εργαζόμενους.

Το εντυπωσιακό είναι ότι σε κάποια σημεία της αφήγησής τους και οι τρεις νηπιαγωγοί φαίνεται να μην έχουν ιδιαίτερες προσδοκίες από τα θεσμικά και οργανωτικά πρότυπα της κοινωνίας. Μόνο στην ενότητα της κατακλείδας φαίνεται να εκφράζεται από την καθεμιά η πεποίθηση πως θα υπάρξει τελικά επαγγελματική αποκατάσταση, τουλάχιστον για όποιον είναι πρόθυμος να αγωνιστεί και να παλέψει. Η αισιόδοξη κατάληξη στην αφήγηση είναι μια απολύτως θεμιτή διαδικασία στη

βιογραφική προσέγγιση και θεωρείται πως αποτελεί αναπόστο μέρος των ιστοριών ζωής, ακόμη κι αν το υποκείμενο βαθιά μέσα του δε συμμερίζεται αυτή την αισιοδοξία (Smith, 1994).

Όσον αφορά τον τρόπο ζωής τους, το δείγμα εκφράζει τις δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει στη νέα χώρα εγκατάστασης ως προς το μεγαλύτερο κόστος διαβίωσης, ως προς τις διαπροσωπικές σχέσεις, ως προς το ωράριο εργασίας, ως προς τον τρόπο διασκέδασης, ως προς το ντύσιμο, ως προς τη συμπεριφορά. Αυτό καταδεικνύει τον πρωτεύοντα ρόλο της προσωπικότητας στη λήψη αποφάσεων ζωής, αφού άλλοι είναι πιο ευπροσάρμοστοι και αρέσκονται στο «νέο» και διαφορετικό, πιο ανεξάρτητοι ενώ άλλοι πιο ανασφαλείς, δεμένοι με το περιβάλλον.

Σε σχέση με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της εργασίας, που αφορά τα σχέδια των τριών νηπιαγωγών για το μέλλον και τον τρόπο που επιδρά το κοινωνικό πλαίσιο της ανεργίας στις στρατηγικές που χρησιμοποιούν, όπως αναδείχθηκε και στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, προκύπτουν αρκετά διαφορετικές προσεγγίσεις.

Σε μεγάλο βαθμό, ωστόσο, αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα τα αφηγηματικά υποκείμενα προβαίνουν σε μια σειρά θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και εκλογικεύσεων, που στο πλαίσιο της βιογραφικής προσέγγισης αξιολογούνται ως αυτο-προβληματισμός και την αυτο-θεωρητικοποίηση σε σχέση με τα επιτεύγματα της δομημένης βιογραφίας αλλά και τη ροή των πραγματικών δομικών διαδικασιών της βιογραφίας. Για το σκοπό αυτό, όλες οι διάσπαρτες αυτο-θεωρητικές δραστηριότητες (θεωρητικές ενδοσκοπήσεις και εκλογικεύσεις) των πληροφορητών, έχουν εξαιρετική σημασία.

Μία από τις νηπιαγωγούς αναθεωρεί ως προς την επιλογή της να σπουδάσει το συγκεκριμένο αντικείμενο και να ακολουθήσει το επάγγελμα της εκπαιδευτικού. Η αναθεώρηση αυτή επικεντρώνεται στο γεγονός ότι το συγκεκριμένο επάγγελμα δεν εξασφαλίζει ιδιαίτερες προοπτικές.

Και στις τρεις περιπτώσεις, τα σχέδια για το μέλλον περιλαμβάνουν εκλογικεύσεις όπως το ότι η επαγγελματική εξασφάλιση μπορεί να επέλθει μόνο μέσα από την απόκτηση πτυχίων και γνώσεων και ότι όποιος θέλει πραγματικά να πετύχει κάτι, στο τέλος τα καταφέρνει. Εκλογίκευση προκύπτει και από τις επαναλαμβανόμενα αναφορές

της μίας από τις τρεις πληροφορήτριες στις χαμηλές αποδοχές που συνεπάγεται η απασχόληση με καθεστώς αναπληρωτή εκπαιδευτικού στη δημόσια εκπαίδευση, γεγονός που την ωθεί να μην επιδιώκει μια αντίστοιχη απασχόληση.

Γεγονός είναι ότι οι σχεδιασμοί για το μέλλον επικεντρώνονται περισσότερο στη συλλογή πιστοποιήσεων και στην απόκτηση εφοδίων και ότι δεν καταγράφεται στον τομέα αυτό ένας σαφής σχεδιασμός, κάτι που είναι κατανοητό στο πλαίσιο της έννοιας της προθετικότητας, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

Τέλος, σε σχέση με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, που αφορά αν το βίωμα της ανεργίας οδηγεί στην απόφαση της μετανάστευσης και πώς αυτή η απόφαση σχετίζεται με τις σπουδές και άλλους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες, τα δεδομένα, όπως παρουσιάστηκαν στο σχετικό υποκεφάλαιο, συνδέονται με έντονες επιχειρηματολογικές δραστηριότητες, όπως και με θεωρητικές ενδοσκοπήσεις.

Και στις τρεις περιπτώσεις, όταν οι αφηγήσεις αναφέρονται στην προοπτική μετανάστευσης, τα αφηγηματικά υποκείμενα καταφεύγουν σε ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις, που αποσκοπούν κυρίως να εκφράσουν το ανακλαστικό βιογραφικό έργο του πληροφορητή. Περιγραφικές επεξηγήσεις κοινωνικών πλαισίων και διαλεκτικές επεξεργασίες υψηλότερων κατηγορημάτων των εμπειριών, μέσω εξηγήσεων ή θεωρητικοποιήσεων φανερώνουν την αναγκαιότητα τα αφηγηματικά υποκείμενα να αναμετρηθούν με την πορεία των εξωτερικών γεγονότων και εσωτερικών εξελίξεων και να επαναπροσδιορίσουν τις σχέσεις τους με αυτά (Schütze, 2008).

Στην περίπτωση των αφηγήσεων που αναφέρονται στην προοπτική της μετανάστευσης, οι πληροφορήτριες επιστρατεύουν μια σειρά επιχειρημάτων, προκειμένου να τεκμηριώσουν τη θέση τους να επιμείνουν στην αναζήτηση εργασίας και προοπτικής στη χώρα, σε σχέση με τη μετανάστευση σε μια χώρα του εξωτερικού. Λόγοι ιδεολογικοί, κουλτούρας, γλώσσας, συνθηκών διαβίωσης, οικονομικών αποδοχών, οικογενειακοί, προσωπικότητας και χαρακτήρα προβάλλονται σε μια σειρά εντατικών επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να τεκμηριωθεί η θέση ότι αξίζει κανείς να αναμένει και να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια, χωρίς βέβαια να αποκλείεται οποιοδήποτε ενδεχόμενο.

Μάλιστα, στο στάδιο αυτό της αναλυτικής αφαίρεσης που αφορά στη συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις) και του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο, φαίνεται ότι η προσέγγιση για το ενδεχόμενο της μετανάστευσης ξεπερνά την ειδική «ξεχωριστή περίπτωση» και οδηγεί σε γενικά χαρακτηριστικά της υπόθεσης, που δυνάμει είναι θεωρητικά αξιοσημείωτα. Ως προς την προοπτική της μετανάστευσης, η αναλυτική αφαίρεση επεξηγεί και αναδεικνύει τα καίρια χαρακτηριστικά που επαναλαμβάνονται στην περίπτωση και τα συνδυάζει σε συνολικές βιογραφικές μορφές, οι οποίες φαίνεται να αποτελούν συστατικό στοιχείο και των τριών περιπτώσεων οδηγώντας σε μια θεωρητική υπόθεση που αξίζει να διερευνηθεί περαιτέρω.

Σύμφωνα με την έρευνα που υλοποιήθηκε στο τρίτο κεφάλαιο, αντιληπτό γίνεται πως οι περισσότεροι νέοι πτυχιούχοι επιθυμούν να συντελέσουν στην ανάπτυξη του τόπου τους κι όχι μιας ξένης χώρας. Αναγκάζονται, όμως, χωρίς τη θέλησή τους, πολλές φορές, να μεταναστεύσουν, διότι το κράτος δεν τους υπολογίζει, τους απογοητεύει και τους ωθεί στη φυγή. Δεν τους παρέχει κίνητρα παραμονής και συμβολής τους στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Παραταύτα, αποφασίζουν να μείνουν πολλοί από αυτούς στη χώρα, να συνεχίσουν να αποκτούν γνώσεις με την υλοποίηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων και να αισιοδοξούν για μελλοντική μεταβολή των πραγμάτων στον εκπαιδευτικό χώρο, ώστε να μην αναγκαστούν να μεταναστεύσουν.

Βιβλιογραφία

I) Πρωτογενείς Πηγές

Κανονισμός ΕΕ (2011), αριθ. 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης, *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, L 141/1, 27.5.2011.

II) Βιβλία, Έρευνες, Μελέτες

Adejumobi, S.A. (1979). The Biographical Approach to the Teaching of History. The History Teacher, Vol. 12, No. 3 (May, 1979), pp. 349-357. Published by: *Society for History Education*.

Beine, M., Docquier, F., & Rapoport, H. (2008). Brain Drain and Human Capital Formation in Developing Countries: Winners and Losers. *The Economic Journal*, 631-652.

Day, C., Flores, M.A. & Viana, I. (2007). Effects on national policies on teachers' sense of professionalism: Findings from an empirical study in Portugal and in England. *European Journal of Teacher Education*, 30(3), 249-265.

Docquier, F. and Marfouk, A. (2006), International Migration by Education Attainment, 1990–2000 in Özden Ç. and Schiff M. (ed.), *International Migration, Remittances and the Brain Drain*, 151–99. Washington, D.C.: World Bank; Houndmills, U.K. and New York: Palgrave Macmillan.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2011), *Έρευνα Εργατικού δυναμικού, Α' Τρίμηνο*, Αθήνα.

Ε.Σ.Υ.Ε., (2006), *Μετάβαση από την Εκπαίδευση στην Αγορά Εργασίας*, Αθήνα.

Ε.Σ.Υ.Ε., (2007), *Πρώτη στους Ανέργους Πτυχιούχους, Έρχεται η Ελλάδα στην Ε.Ε. των «27»*, Αθήνα.

Φωτοπούλου, Β. (2013) *Επαγγελματισμός, Επαγγελματική Ανάπτυξη, Επαγγελματική Ταυτότητα και Εκπαιδευτικός. Η περίπτωση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*, Διδακτορική Διατριβή, Πάτρα: Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Holland D. and Paluchowski P. (2013), *Geographical labour mobility in the context of the crisis*, European Employment Observatory, National Institute of Economic and Social Research, London.

- INE-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, (2011), *Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση έτους 2011*, Αθήνα.
- Καραλής, & Παπαγεωργίου. (2012). *Εκπαίδευση εργαζομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων*. Αθήνα: INE/ΓΣΕΕ.
- Καραμήτρος, Ι. (2014). *Οι Έλληνες επιστήμονες διαπρέπουν στο εξωτερικό*. Διαθέσιμο στο http://ioanniskaramitros2.blogspot.gr/2008_12_14_archive.html (τελευταία ανάκτηση 18/04/2018).
- Καυκά, Κ. (2015). *Η φυγή των νέων επιστημόνων στο εξωτερικό*. Διαθέσιμο στο <http://www.indepanalysis.gr/analyseis/arthra/h-fygh-newn-episthmonwn-sto-exwteriko>
- Kougiou, Sarantis&Spiesberger, Manfred (2010):State of the art and perspectives of bilateral S&T programmes between EU MS/AC and Russia and of activities of S&T Programme Owners in EU MS/AC towards Russia and in Russia towards EU MS/AC accompanying / complementing bilateral S&T agreements. Analytical Report 3 for ERA.Net RUS (D 1.3): Linking Russia to the ERA (FP7-226164).Πηγή διαδικτύου: (πρόσβαση 08.04.2018): http://www.eranet-rus.eu/media/D_1.3_Analytical_Report_3.pdf
- Κουρτέσης, Α. (2003).Οι επιπτώσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής E&T στο ελληνικό σύστημα έρευνας και τεχνολογίας, *Διδακτορική Διατριβή*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Kuznetsov, Yevgeny, editor (2006): *Diaspora networks and the international migration of skills; how countries can draw on their talent abroad*. WashingtonDC: TheWordBank.
- Λαμπριανίδης Λ. (2011). *Επενδύοντας στη φυγή, η διαρροή επιστημόνων από την Ελλάδα την εποχή της παγκοσμιοποίησης*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Labrianidis, L., &Pratsinakis, M. (2016). *Greece's new Emigration at times of Crisis*. London: GreeSEpapers, 99. HellenicObservatory, LSE.
- Ξένος, Γ. (2012). Ε΄ διαρροή εγκεφάλων: Μένουμε ή φεύγουμε ; Φυγή στο εξωτερικό ή διέξοδος στην επαρχία; , στο Καραμπέλιας, Γ. (επιμ.), *Παγκοσμιοποίηση και μετανάστευση ,Η Ελλάδα ανάμεσα στο μεταναστευτικό και τη δημογραφική κατάρρευση* 197-204 , Εναλλακτικές εκδόσεις /σειρά : Αντιπαραθέσεις 33
- OECD (1996). *The Knowledge-based Economy*. OECD, Paris.
- OECD (2011). *Medical doctors, in OECD Indicators, Health at a glance*., OECD Publishing, Available at: http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2011-21-en.

- Κανελλόπουλος Ν.Κ., Μαυρομαράς Γ.Κ. και Μητράκας Μ.Θ. (2003), *Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών*, Αθήνα.
- Παντισίδου, Ε. (2011). Ευρωπαϊκές πολιτικές στο πεδίο της Διά Βίου Εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Pelliccia, A. (2013). *Greece: education and brain drain in times of crisis*. Rome: IRPPSWPsn. 54.
- Πετρόπουλος Ν., Αργυρόπουλος Ε., Γιαννακοπούλου Ε., Πανταζίδης Ν. και Σιαπκάρας Α. (1992) Πρόγραμμα ερευνών αποδημίας-παλιννόστησης του ελληνικού πληθυσμού: εισαγωγικές προσεγγίσεις. Γενική Γραμματεία Αποδήμου Ελληνισμού. Αθήνα 1992.
- Royal Society & AAAS (2010): *New frontiers in science diplomacy*. London, RS Policy document 01/10.
- Sachs, J. (2005). Teacher education and the development of professional identity: Learning to be a teacher. P. Denicolo and M. Kompf (eds.), *Connecting policy and practice: Challenges for teaching and learning in schools and universities*. Oxford: Routledge, 5-21.
- Schütze, F. (2008). *Biography Analysis on the Empirical Base of Autobiographical Narratives: How to Analyze Autobiographical Narrative Interviews*. Part one and two
- Sikes, P., & Gale, K. (2006). *Narrative approaches to educational research*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2018, από <http://www.edu.plymouth.ac.uk/resined/narrative/narrativehome.htm>.
- Smith, L.M. (1994). Biographical method. In Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (Eds), *Handbook of qualitative research* (pp. 286-305). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications.
- Σεβρής, Κ. (2013). Ε΄ διαρροή εγκεφάλων: Διαρροή εγκεφάλων στη Γερμανία, στο Καραμπέλιας, Γ. (επιμ.), *Παγκοσμιοποίηση και μετανάστευση ,Η Ελλάδα ανάμεσα στο μεταναστευτικό και τη δημογραφική κατάρρευση* σσ 205-216, Εναλλακτικές εκδόσεις /σειρά : Αντιπαραθέσεις 33
- Thomson, P. (2008). *Φωνές από το παρελθόν - Προφορική ιστορία*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Τράπεζα της Ελλάδος (1966). *Μετανάστευση και Οικονομική Ανάπτυξη*, Αρχείον Μελετών και Ομιλιών, 21, υπό Ξενοφ. Ζολώτα, Αθήνα.
- Τσιλιμιγκρά , Ε. (2011). Η μετανάστευση των νέων "φαντάζει" διέξοδο στην ανεργία. Διαθέσιμο στο <https://pappanna.files.wordpress.com/2013/08/metanasteusi.pdf> [Ανάκτηση στις 12/04/2018](#)

Τσιώλης, Γ. (2006). *Ιστορίες Ζωής και Βιογραφικές Αφηγήσεις. Η βιογραφική προσέγγιση στην κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική

Williams, A., & Baláz, V. (2008). *International Migration and Knowledge*. London: Routledge.

Χολέζας και Τσακλόγλου (2008), *Η απασχολησιμότητα των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*, Μορφωτική και Αναπτυξιακή Πρωτοβουλία, Αθήνα.

Zinn, O. J. (2004). *Introduction to Biographical Research. Social Contexts and Responses to Risk Network (SCARR)*. Working Paper, 4. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2018, από <http://www.kent.ac.uk/scarr/publications/Sociology%20Literature%20Review%20WP1.04%20Zinn.pdf>.

III) Άρθρα

Christopoulos, A., Kalantonis, P., Stavroulakis, D., Katsikides S. (2014). The Migration of Greek Scientists Abroad and the Phenomenon of Brain-Drain in the Current Crisis, *International Journal of Business, Humanities and Technology* Vol. 4 No. 2.

Docquier, F. and Rapoport, H. (2012). Globalization, Brain Drain, and Development, *Journal of Economic Literature*, 50(3), pp. 681–730.

Gia Van, B. (2008). Brain drain a management or a property problem?, *American Journal of Economics and Sociology*, 67(4), pp.719-737.

Grubel, H. and Scott, A. (1966). The International Flow of Human Capital, *The American Economic Review*, 56 (1/2). pp. 268-274.

Hunter, R., Oswald, A., and Charlton, B. (2009). The elite brain drain, *The Economic Journal*, 119, pp.231-251.

Κικίλιας, Η. (2006). Οι δεξιότητες και η εκπαίδευση ως προσδιοριστικοί παράγοντες της "επιτυχίας" στην αγορά εργασίας: μια κριτική αποτίμηση της ορθόδοξης οικονομικής θεωρίας. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, Τομ. 119, 63-95.

King, R. (2000). Generalizations from the history of return migration, in Chosh B.(ed.), *Return Migration: Journey of hope or Despair?*, Geneva: IOM/UN pp.7-55.

Kouvertaris, G. (1973). "brain drain" and international migration of scientists: the case of Greece, *The Greek Review of Social Research*, 15-16, pp.2-13.

Labrianidis, L. and Vogiatzis, N. (2013). The mutually reinforcing relation between international migration of highly educated labour force and economic crisis: the case of Greece, *Southeast European and Black Sea Studies*, 13:4, pp. 525-551.

Λαμπριανίδης, Λ. (2013), Αυξήθηκε η διαρροή επιστημόνων στο εξωτερικό, *Καθημερινή*, 23 Μαρτίου.

Lucas, R. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22,, 3-42.

McCormack, C. (2004). Storying stories: a narrative approach to in-depth interview conversations. *International Journal of Social Research Methodology*, 7(3): 219-236.

Maguire, M. (2008). "End of term": Teacher identities in a post-work context. *Pedagogy, Culture & Society*, 16(1), 43-55.

Meyer, J., Bernal, D., Charum, J., Gaillard, J., Granes, J., Leon, J., Montenegro, A. Morales, A., Murcia, C., Narvaez-Berthelemot, N., Parrado, L., and Schlemmer, B. (1997). Turning brain drain into brain gain: The Colombian Experience of the diaspora option, *Science Technology and Society*, 2 (2), pp.285-315.

Meyer, Jean Baptiste & Wattiaux, Jean Paul (2006): Diaspora Knowledge Networks: Vanishing Doubts and Increasing Evidence. *International Journal on Multicultural Societies (IJMS)*, Vol. 8, No. 1, pp. 4-24

Milio, Simona, Lattanzi, Riccardo, Casadio, Francesca, Crosta, Nicola; Raviglione, Mario, Ricci, Paul, Scano, Fabio (2012): Brain drain, brain exchange and brain circulation: the case of Italy viewed from a global perspective. Rome: Aspen Institute Italia. Πηγή: διαδίκτυο (πρόσβαση 2.04.2018): <http://eprints.lse.ac.uk/61143/>

Miyagiwa, K. (1991). Scale economies in education and brain drain problem, *International Economic Review*, 32 (3), pp.743-759.

Παζιώνη- Καλλή, Κ. (2009). Η σημασία της μεθόδου «Ιστορίες Ζωής» στην Έρευνα για τη Δια Βίου Εκπαίδευση: Διεθνείς Προοπτικές. *5th International Conference in Open & Distance Learning* - November 2009. Αθήνα, 165-176.

Πολυμεροπούλου, Β., Σκόδρα, Ε., Σόρκος, Γ. (2015) Η επαγγελματική ικανοποίηση και η επαγγελματική ταυτότητα εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 60, 158-175.

Putnam RD. The Prosperous Community: Social Capital and Public Life. *The American Prospect*. 1993;(13) :35-42.

Romer, P. (1986). Increasing return and long-run growth, *Journal of Political Economy*, 94, pp.1002-37.

Salt, J. and Singleton, A. (1995). The international migration of expertise, *StudiEmigrazione/ Etudes Migrations*, 32 (117), pp.12-29.

Saxenian, AnnaLee (2001): Transnational communities and the evolution of local production networks: The cases of Taiwan, China, and India. *East – West Centre Working Papers*, No 37, December.

Schultz, T. (1961). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, Vol. 51, No. 1, pp. 1-17.

IV) Διαδικτυακές Πηγές - Τόποι

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας-ΓΓΕΤ (2015): Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Πηγή διαδικτύου (πρόσβαση 13.04.2018): <http://www.gsrt.gr/central.aspx?sId=120I466I1249I646I494779&olID=824&neID=824&neT a=92&ncID=0&neHC=0&tbid=0&lrID=2&oldUIID=aI824I0I120I466I1249I0I2&actionID=load>

Ευρωπαϊκή Ένωση (2010), Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: γενικές διατάξεις. Σύνοψη της νομοθεσίας της Ε.Ε.

http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/living_and_working_in_the_internal_market/123013a_el.htm, τελευταία επίσκεψη 22/04/2018.

Eurostat (2014), στατιστικά στοιχεία για τα μακροοικονομικά μεγέθη της Ελλάδας, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>, τελευταία επίσκεψη 013/04/2018.

Ιστοσελίδα UK SIN: UK Science and Innovation Network. Πηγή διαδικτύου: (πρόσβαση 7.04.2018): <https://www.gov.uk/government/world/organisations/uk-science-and-innovation-network>

«Η Καθημερινή», Αλέξης Παπαγελάς, 23.11.2011, σελίδα 36. Ανακτήθηκε στις 12/04/2018 από (<http://www.kathimerini.gr/868059/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-ellada-e3agei-an8rwpino-kefalaio>)

«Η Καθημερινή», Πάσχος Μανδραβέλης, 16.12.2011, σελίδα 29. Ανακτήθηκε στις 12/04/2018 από (<http://www.kathimerini.gr/868059/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-ellada-e3agei-an8rwpino-kefalaio>)

UK Science and Innovation Network Report 2015 (UK SIN, 2015). Πηγή διαδικτύου: (πρόσβαση 8.04.2018): <https://www.gov.uk/government/publications/science-and-innovation-network-report>

Wren, Kathy (2014): Beyond the Brain Drain: How Diaspora Scientists Are Bridging Nations (26.3.2014). Πηγή διαδικτύου (πρόσβαση 13.04.2018): <http://www.aaas.org/news/beyond-brain-drain-how-diaspora-scientists-are-bridging-nations>

www.ksm.gr).

<http://www.touteleurope.eu/actualite/le-taux-de-chomage-des-jeunes-octobre-2016.html>

<http://braingain.gr/>).

Παράρτημα

Συνέντευξη 1 (Σ1)

Σύνταξη έκθεσης σχετικά με τη διαδικασία της συνέντευξης

Η πρώτη συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε ήταν με τη Δώρα. Η Δώρα, απόφοιτη του Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών, είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Η πρώτη συνάντηση έλαβε χώρα στο σπίτι της συνεντευξιζόμενης ένα πρωινό του Δεκεμβρίου λίγο πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων. Έφτασα εκεί στις έντεκα το πρωί με λίγα μελομακάρονα στα χέρια και αφού ήπιαμε τον πρωινό μας καφέ και συζητήσαμε λίγο για το θέμα που επρόκειτο να μιλήσουμε άρχισε η συνέντευξη. Το κλίμα ήταν πολύ ευχάριστο και οικείο και η Δώρα, όπως κι εγώ, ένιωθε άνετα ώστε να μπορέσει να μου μιλήσει για το θέμα που μας απασχολούσε αλλά και για την μέχρι σήμερα ζωή της. Η συνέντευξη κράτησε περίπου μισή ώρα. Ήταν αρκετά ενθουσιώδης και πρόθυμη να αφηγηθεί τη ζωή της.

Σύντομο βιογραφικό

Η Δώρα γεννήθηκε το 1992 σε ένα χωριό της Κέρκυρας. Η οικογένειά της αποτελείται από τέσσερα μέλη, την ίδια, τον αδερφό της, ο οποίος είναι κατά πέντε χρόνια μικρότερος της, και από τους γονείς της. Οι γονείς της είναι απόφοιτοι Γυμνασίου και ο πατέρας της εργάζεται ως ξυλουργός σε μαγαζί που του ανήκει. Η μητέρα της, ενώ αρχικά ασχολούνταν με τα οικιακά, αργότερα αναγκάστηκε να εργαστεί στον ιδιωτικό τομέα λόγω των αυξημένων οικονομικών υποχρεώσεων της οικογένειας. Η ίδια πήγε δημοτικό σχολείο στο χωριό από όπου κατάγεται, όμως λόγω έλλειψης γυμνασίου και λυκείου στο ίδιο χωριό αναγκάστηκε να πάει σε ένα κοντινό αλλά μεγαλύτερο χωριό. Μετά τη συμμετοχή της στις Πανελλήνιες εξετάσεις πέρασε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών από όπου και τελείωσε το 2014. Παράλληλα φοίτησε στην επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ ως Βρεφονηπιοκόμος και σήμερα είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ίδιο Πανεπιστήμιο ενώ παράλληλα έχει εισαχθεί και στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Αποκάλυψη και εξέταση της κειμενικής διάρθρωσης της βιογραφικής αφήγησης

Φάση της κύριας αφήγησης

A: Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια

B: Σχολικά χρόνια

Γ: Προετοιμασία Πανελληνίων

Δ: Σπουδές

Δ1: Φοίτηση στον ΟΑΕΔ

Δ2: Μεταπτυχιακές σπουδές

E: Απόψεις για το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

E1: Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό.

ΣΤ: Κατακλείδα

Φάση παρεπόμενων ερωτήσεων

Θέματα: παρέες και γενικότερα η φιλία, διευκρινήσεις για το πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο ρόλος της κυβέρνησης για το θέμα των αδιόριστων εκπαιδευτικών, απόψεις για τη φυγή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό.

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΔΩΡΑ

Μεταγραφή συνέντευξης (Σ1)

Φάση της κύριας αφήγησης

1.)ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. Γεννήθηκα σε ένα χωριό της Κέρκυρας το 1992. Προέρχομαι από μια τετραμελή οικογένεια. Αδέλφια έχω ένα μικρότερο αδερφό, πέντε χρόνια μικρότερο, εεε η οικογένεια μου είναι μια μέση, ζούμε στην επαρχία, ε οι γονείς μου ο πατέρας μου επαγγέλλεται ξυλουργός έχει το μαγαζί του κάτω από το σπίτι μας, οι επαφές μας ήταν πολύ στενές πάντα, η μητέρα μου δε δούλεψε για αρκετό χρονικό διάστημα μέχρι που αναγκάστηκε λόγω των υποχρεώσεων μα..., των δικών μας, εμένα και του αδερφού μου εννοώ, γιατί έπρεπε να πηγαίνουμε φροντιστήρια, έπρεπε με κάποιο τρόπο να εξασφαλιστούμε

-Ναι

... επαγγελματικά. Ακόμα και από την προσχ... ακόμα κι από την ηλικία του Δημοτικού σκέψου.

-Ναι, ναι

Ε λοιπόν στη συνέχεια μετά η μητέρα μου εργάστηκε σαν ιδιωτική υπάλληλος εεε τώρα όσον αφορά το βιοτικό τους επίπεδο ,το γνωστικό τους επίπεδο και οι δυο μου γονείς δεν ήταν, δεν τελείωσαν το σχολείο μέχρι Γυμνάσιο πήγαν, ο πατέρας μου πήγε μετά το σχολείο κατευθείαν να μάθει το επάγγελμα του ξυλουργού πάλι στο χωριό και η μητέρα μου κι εκείνη ερωτεύτηκε τον πατέρα μου από μικρή ηλικία στην εφηβεία και δεν θέλησε να συνεχίσει το σχολείο, καθώς φοβήθηκε μήπως τον χάσει (γέλια). Ήθελε να παντρευτεί, ήθελε να κάνει οικογένεια

-Κατάλαβα

Γι' αυτό και παντρεύτηκαν και σε μικρή ηλικία και σε μικρή ηλικία απέκτησαν κι εμάς. Εεεεε...εεεε στη συνέχεια, ε αυτό το αναφέρω γιατί ήταν σημαντικό για μένα καθώς η μάνα μου μου έλεγε πάντα να σπουδάσεις και να μην κάνεις τα λάθη που έκανα εγώ και να μην αφοσιωθείς μόνο σε αυτό, να κάνεις πράγματα για σένα.

2.)ΣΧΟΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ. Έτσι στα σχολικά μου χρόνια στο Δημοτικό πήγαίνα στο χωριό, ήταν ομαλά, είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον, δηλαδή σκέψου από την ηλικία του Δημοτικού ακόμα όπου ε κι εκεί όπου κάναμε Αγγλικά, Γερμανικά, πηγαίναμε φροντιστήρια, είχαμε αυξημένες υποχρεώσεις παρά το νεαρό της ηλικίας μας κι εγώ κι ο αδερφός μου, πηγαίναμε μουσική, χορευτικό, όλα αυτά στο πλαίσιο του χωριού, της επαρχίας. Στη συνέχεια όμως ε στο Γυμνάσιο το χωριό μας παρότι αριθμεί δύο χιλιάδες κατοίκους δεν έχει ούτε Γυμνάσιο, ούτε Λύκειο.

- Α μάλιστα

Κι έτσι αναγκαστήκαμε να πηγαίνουμε σε ένα, σε κοντινό χωριό. Παρόλα αυτά το οδικό δίκτυο της Κέρκυρας δεν ευνοεί τις μετακινήσεις και οι δρόμοι είναι, ήταν κοντά, ήταν δώδεκα χιλιόμετρα περίπου αλλά κάναμε μισή ώρα με το λεωφορείο. Ήταν όμως μια καθημερινότητα δε μας φαινόταν βουνό. Ε στη συνέχεια στο Γυμνάσιο ήμουν πάντα καλή μαθήτρια, μέτρια προς καλή, δεν ήμουν ποτέ η

καλύτερη όμως, ούτε το αστέρι της τάξης, ούτε... ήμουνα πάντα μια καλή μέτρια μαθήτρια. Το δυνατό μου σημείο δεν ήταν τα γραπτά συμετ... ήμου πιο πολύ καλή γιατί πάντα συμμετείχα στα μαθήματα, σε όλα τα αντικείμενα, απλά στα γραπτά υστερούσα γι αυτό δεν ήμουν και η καλή ...εντός πολλών εισαγωγικών, αυτό που προσδοκούν οι άλλοι να είσαι καλή δηλαδή. Το σύστημα όπως ήταν. Στη συνέχεια, στο Λύκειο, το Λύκειο το οποίο συστεγαζόταν με το γυμνάσιο στο ίδιο χωριό που πήγαινα ήταν ένα καλό σχολείο, αυστηρό μεν αλλά καλό. Είχε καλούς καθηγητές, ήταν λίγα τα άτομα, είχε τη φήμη του κολλεγίου της περιοχής. Με βοήθησε πάρα πολύ αυτό εεε παρόλα αυτά παράλληλα ξεκίνησαν τα φροντιστήρια στη Δευτέρα λυκείου, πηγαίναμε φροντιστήρια και αυτό ήταν πολύ δύσκολο για μένα γιατί έπρεπε να μεταφέρομαι στην πόλη. Η πόλη απείχε μισή ώρα, είκοσι πέντε χιλιόμετρα ήταν, απλά δεν είχε συγκοινωνίες. Κι έπρεπε να μεταφέρομαι και να χα.. σπαταλώ το χρόνο μου στους δρόμους, δηλαδή το κοντινότερο δρομολόγιο έφτανε σε μιάμιση ώρα στο χωριό μου.

-Κατάλαβα ναι.

Παρότι τελείωνα παράδειγμα πέντε η ώρα έφτανα εφτάμιση. Το θυμάμαι πολύ χαρακτηριστικά αυτό. Κι έτσι έφευγα το πρωί στις εφτά γυρνούσα το βράδυ στις εφτά και δεν είχα πολύ κουράγιο να διαβάσω, δεν είχα χρόνο, δεν είχα αντοχή. Το φροντιστήριο πίεση, πίεση στο σχολείο, εντάξει κι από τους γονείς μου είχα πίεση αλλά έμμεση. Εγώ το αντιλαμβανόμουν δηλαδή, εκείνοι δεν μου είπαν ποτέ.. για κάποιο παράξενο λόγο πίστευαν ότι μπορώ να τα καταφέρω, εγώ όμως δεν πίστευα. Δεν έγραφα καλά ήταν πολύ, πολύ δύσκολο το σύστημα. Και πολύ κουράστηκα. Δεν έγραφα καλά, τόσο καλά. Είχα πάντα στόχο όμως το Παιδαγωγικό. Από το Δημοτικό αν με ρωτούσες τι ήθελες να γίνεις όταν μεγαλώσεις έλεγα θέλω να γίνω δασκάλα. Το είχα στόχο. Και, όμως βλέποντας το Λύκειο και... σε συνάρτηση με τα γραπτά μου, τις από την απόδοση μου στο σχολείο και στο φροντιστήριο, ειδικά στο φροντιστήριο, στο σχολείο πήγαινα καλύτερα, εεε έβλεπα το στόχο να απομακρύνεται από εμένα, καθώς είχε δεκαοχτώ χιλιάδες μόρια τότε που δίναμε εμείς. Κι άρχισα να σκέφτομαι εναλλακτικούς τρόπους, την προσχολική ακόμα και βρεφονηπιοκόμος για παράδειγμα. Άρχισα να σκέφτομαι Ιστορικό Αρχαιολογικό, που μου άρεσε, μου άρεσε πολύ η Ιστορία και μου άρεσε πολύ έτσι και η αρχαία κουλτούρα και λοιπά. Σαν Αρχαιολόγος δηλαδή θα δούλευα.

-Ναι.

Θα δούλευα, στην ιδανική περίπτωση (γέλια).

-Ναι ναι.

3.)ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ. Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες, και ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου. Δυσκολευόμουνα από άποψη μετακινήσεων, δε με ευνοούσε ο χώρος καθόλου. Δυσκολευόμουν από άποψη πίεσης, δεν είμαι έτσι αγχώδης άνθρωπος. Παρόλα αυτά δίνω εξετάσεις εεε βγάζω δεκαεξίμιση χιλιάδες μόρια και τότε η σχολή των Νηπιαγωγών είχε δεκαεφτά, λέω δεν μπαίνω.

-Ναι.

Δεν απογοητεύτηκα γιατί καλά είχα γράψει για μένα, νομίζω τόσο άξιζα για να είμαι ειλικρινής.

-Ναι.

Και λέω θα δοκιμαστώ, θα, με ενδιέφερε πολύ το Ιστορικό Αρχαιολογικό οπότε το είχα βάλει αυτό. Βέβαια είχα βάλει πρώτη επιλογή πρώτα Δημοτικής μετά Νηπιαγωγών, είχα κάνει πολύ καλό μηχανογραφικό και μετά Ιστορικό Αρχαιολογικό στο οποίο προσδοκούσα ότι θα έμπαινα. Παρόλα αυτά πέφτουν οι βάσεις και απροσδόκητα μπήκα δηλαδή. Είχα χαρεί πάρα πολύ ήμουν ευτυχισμένη μπορώ να πω, ένιωθα ότι οι κόποι μου απέδωσαν.

-Ναι

Δηλαδή με ευνόησε και το σύστημα επειδή έπεσαν και οι βάσεις. Ήμωνα τυχερή. Έτσι μπήκα λοιπόν στη σχολή εεε υπέροχα ένιωθα, δε με ένοιαζε η πόλη, δε με ένοιαζε τίποτα, θα μπορούσα να πάω ακόμα και στη Ρόδο και σκέψου για μένα ότι από Κέρκυρα που είμαι θέλω δυο μέρες ταξίδι για να πάω στη Ρόδο.

-Ναι ναι

Ήθελα πάση θυσία τη σχολή. Δεν είχα σκεφτεί να κάνω καμία άλλη δουλειά στη ζωή μου. Εεε Νηπιαγωγών, Δημοτικής δε με ένοιαζε ήταν σχετικά όλα αυτά.

4.)ΣΠΟΥΔΕΣ. Εν πάση περιπτώσει αφού μπήκα την πέρασα τέλεια, πέρασα υπέροχα, πέρασα τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου τα φοιτητικά γιατί δεν είχα την πίεση που είχα συνηθίσει στο σχολείο, ακόμα και από το Δημοτικό δεν είχα αυτό το στενό κλοιό, είχα ήταν παρακολουθούσα τα μαθήματα. Ήταν άλλης λογικής το Πανεπιστήμιο και μου ταίριαζε, μου άρεσε. Παρακολουθούσα μεν τα μαθήματα αλλά έδινα και πολλή προσοχή στον εαυτό μου. Και ευτυχώς γιατί δεν ξέρω αν θα είχα κουράγιο να ξαναδώσω Πανελλήνιες. Δεν ξέρω αν θα μπορούσα να ξαναπεράσω όλο αυτό το μαρτύριο.

-Όλη αυτή την πίεση.

Ναι. Και το λέω μαρτύριο γιατί πραγματικά μαρτύρησα. Λέω είχα πει σε κάποιον εγώ μάτωσα για να μπω εδώ.

Έτσι

-Ναι ναι

πολύ δραματικά. Ε στη συνέχεια έκανα και καλές παρέες εδώ. Στη συνέχεια μετά όσο τελείωνα τη σχολή δεν πίστευα ότι είχε κλείσει αυτός ο κύκλος για μένα. Δηλαδή δεν μπορούσα να τα μαζέψω να ξαναγυρίσω στο σπίτι μου. Είχα συνηθίσει άλλο τρόπο ζωής θα δυσκολευόμουν πολύ να ενταχθώ ξανά στο οικογενειακό πλαίσιο. Όταν όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό. Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε. Κάποιες από αυτές έφευγαν στο εξωτερικό και δούλεψαν αμέσως αλλά εμείς το λέγαμε κοροϊδευτικά, το λέγα χαριτολογώντας το λέγαμε και λίγο σαν φόβο ότι μακάρι να ξαναδουλέψουμε ή σιγά να μην δουλέψουμε. Και όλο αυτό εντάξει μας δημιουργούσε μια πικρία αλλά ήταν το κοινό μυστικό, δηλαδή δεν πιστεύαμε πραγματικά ότι δε θα δουλέψουμε. Έστω μετά από κάποια

-Μια κρυφή ελπίδα υπήρχε πάντα.

Έτσι πάντα. Και ακόμα υπάρχει θα σου πω την αλήθεια. Ε τέλος πάντων ολοκληρώνοντας τις σπουδές είχα ήδη σκεφτεί να κάνω ένα μεταπτυχιακό, είχα ήδη σκεφτεί να παραμείνω στη Φλώρινα, γιατί το Πανεπιστήμιο βοηθούσε, ήταν κοντά. Σκέφτηκα ότι Πανεπιστήμια Παιδαγωγικά υπάρχουν σε πολλές περιοχές αλλά δε θα

χα , δε θα ήξερα, δε θα είχα τόση επαφή. Παράλληλα έπρεπε να δουλέψω. Υποενοτητα ΟΑΕΔ. Σκέφτηκα σαν εναλλακτική λύση ε τον ΟΑΕΔ την επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΣ μαθητείας λέγεται (μάλιστα) μέσω γνωστού. Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή.

-Σε ποιον τομέα;

Αμεσότατη. Στην αρχή σκέφτηκα Πληροφορική. Γιατί ξέρουμε ότι στον ΑΣΕΠ χρειάζεται να έχεις ένα πιστοποιητικό εκμάθησης Πληροφορικής απλά εεε και λέω θα πάω εκεί να δω, να μάθω και πέντε πράγματα. Όταν πήγα να γραφτώ είδα όμως ότι υπάρχει τμήμα Βρεφονηπιοκομείας, βοηθός βρεφονηπιοκόμου λεγόταν η ειδικότητα και λέω, και σκέφτηκα γιατί όχι. Σκέφτηκα ότι ήταν συναφή με το επάγγελμα μου οπότε θα βοηθούσε ένα βιογραφικό μου, να έχω μια προϋπηρεσία σε ένα παιδικό σταθμό κι επιτέλους θα μπορούσα να κάνω πράξη όσα είχα μάθει. Σκέφτηκα κι ότι ήταν μια εύκολη σχολή για μένα σχετικά. Έμαθα πάρα πολλά πράγματα στον ΟΑΕΔ θέλω να σου πω. Έμαθα πράγματα που στο Πανεπιστήμιο δεν τα είχαμε αγγίξει καν. Ασχολήθηκα με την Παιδιατρική, με Πρώτες Βοήθειες που το πιο χρήσιμο θεωρώ κομμάτι.

-Ναι ναι ναι

Έμαθα πολύ το καλλιτεχνικό κομμάτι, να κάνω κατασκευές, πολλά.. γιατί είχε πολλά τέτοια μαθήματα ε τα υπόλοιπα ήταν πάνω κάτω γνωστά. Είχα και αξιόλογες καθηγήτριες. Παράλληλα με τον ΟΑΕΔ δούλευα. Δούλεψα σε παιδικό σταθμό και ήμουν πολύ χαρούμενη γι αυτό εεε απλά δεν είχαμε πολύ σωστή αντιμετώπιση ούτε εγώ ούτε οι συμμαθήτριες μου γιατί περί μαθητείας πρόκειται οπότε θα χρησιμοποιώ τον όρο μαθήτριες, συμμαθήτριες. Πηγαίνοντας εκεί αυτοί μας αντιμετώπισαν σαν χαμάληδες θα το πω. Βγάσαμε δουλειά, ήμασταν όλη μέρα με τα παιδιά, δεν δικαιούμασταν διάλλειμα, δεν μας έδιναν φαγητό, ενώ αυτές έτρωγαν εε εντάξει μας ενοχλούσε, εμένα με ενοχλούσε πάρα πολύ αυτή η κατάσταση. Έπρεπε να είμαστε δίπλα στα παιδιά όλες τις ώρες και στο μάθημα που ήταν μια οργανωμένη δραστηριότητα είχαν, και στο να εξυπηρετούμε τις βιολογικές τους ανάγκες και να τα, να τα ταΐζουμε, ήταν πολύ μωρά τα παιδιά, δυομισή ετών ερχόντουσαν, έκλαιγαν όλη μέρα, είναι η πρώτη αποχώρηση του παιδιού από την οικογένεια και είναι δύσκολη.

-Ναι

Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά. Ότι βρισκόμουν σε επαφή με τα παιδιά και αυτά λόγω του νεαρού της ηλικίας τους εεε ήθελαν πολλή αγκαλιά, πολλά χάρδια, ήθελαν την μητρική στοργή όπως μας έλεγαν. Και με άρεσε εμένα αυτό, με έφερε πολύ κοντά σε επαφή με τα παιδιά και δεν την είχα ποτέ μου γιατί και ξαδέρφια μεγαλύτερα έχω δεν είχα τόσο πολύ επαφές με παιδιά. Και μπορούσα να έχω, είχε μια άμεση συσχέτιση με το πτυχίο μου. Οπότε ένιωθα ότι κάνω πολλά πράγματα. Στη συνέχεια, στην, να σου τελειώσω για την... πως μας αντιμετώπιζαν εκεί εργασιακά. Στην αρχή δεν μου άρεσαν ούτε αυτά που μάθαιναν στα παιδιά. Ήταν πολύ προπολ...προ... πώς να το εξηγήσω. Οι γνώσεις δεν ήταν έγκυρες. Σκέψου ότι δίδασκαν ότι το μπλε είναι για τα αγόρια και το ροζ για τα κορίτσια.

-Μάλιστα.

Από εκεί να καταλάβεις ότι είναι ένας χώρος που υπάρχουν στερεότυπα.

-Ναι

Κι έχει μείνει πολύ πίσω, και δεν μου άρεσε. Ε παρόλα αυτά ό,τι προσπάθεια κι αν έκανα, έγινα κι εγώ μέλος της παρέας αυτής γιατί δεν ήθελα να έρχομαι σε διαμάχες με το προσωπικό και τέτοια, έκανα απλά ό,τι μου λέγανε. Βέβαια προσπαθούσα, είχαμε ελεύθερο χρόνο, προσπαθούσα πάντα σε αυτόν να τον αξιοποιούμε δημιουργικά. Μέχρι που κρατούσαμε εμείς την τάξη, κρατούσα εγώ τάξη δικιά μου κι έκανα ό,τι ήθελα. Πάντα, όμως η κουλτούρα δεν άλλαζε και πολύ σημαντικά μην φανταστείς. (Βήχει)

Υποενότητα Μεταπτυχιακό. Στη συνέχεια λοιπόν παράλληλα με τη δουλειά δίνω εξετάσεις για ένα μεταπτυχιακό που ήταν στο Δημοτικής, δεν είχα προετοιμαστεί καλά, εε παράδειγμα σου δίνουν προτεινόμενη βιβλιογραφία και κάποια από αυτά παρόμοια είχα και διάβασα τα δικά μου να μην αγοράσω όλα αυτά τα βιβλία που ζητούσαν, όμως έπεσαν από συγκεκριμένα βιβλία, συγκεκριμένα πράγματα. Έπαιρναν δέκα άτομα και δώσαμε διακόσια ε και δεν είχα, δεν μπήκα. Δεν είχα και προσδοκίες από αυτό γιατί κατάλαβα το επίπεδο. Ήταν μια καλή αφορμή για μένα όμως στη συνέχεια την αξιοποίησα αυτή την εμπειρία. Ε το ίδιο έτος τον Δεκέμβριο δίνω κατατακτήριες για το Δημοτικής, πάλι ήμουν σε ένα καθεστώς δουλειάς

παράλληλης με τον ΟΑΕΔ. Σχολούσαμε μιάμιση η ώρα από τη δουλειά, δυόμιση η ώρα έπρεπε να ήμασταν στο μάθημα και τελειώναμε έξι-εφτά. Πάλι δύσκολο, πάλι δεν είχα χρόνο για μένα. Μου θύμισε λίγο τις πανελλήνιες που έφευγα το πρωί και γυρνούσα το βράδυ κι έπρεπε σε αυτό το διάστημα να διαβάσω. Ε δεν είχα προετοιμαστεί καλά δεν πέρασα αλλά εντάξει στεναχωρήθηκα αρκετά αλλά και πάλι μου έκανε καλό δεν μπορώ να πω. Παρόλα αυτά με.. συνέχισα με τον ΟΑΕΔ με έτρωγε όμως ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα. Θεωρώ επειδή δεν υπήρχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση, έκανα παρόλα αυτά τα χαρτιά μου για αναπληρώτρια, αλλά καταλάβαινα ότι ήταν λίγο... δεν περίμενα να με πάρουν. Ε... και... στο διάστημα αυτό του με τον ΟΑΕΔ με έτρωγε το μικρόβιο, ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα, γιατί θεωρούσα ότι ένα απλό πτυχίο δεν αρκεί. Και στη σχολή μας, θα ακουστεί λίγο κακό αυτό που θα πω αλλά τα πτυχία βγαίνουν με τα τσουβάλια. Είναι εύκολες σχολές οι παιδαγωγικές και πάνε όλοι και σε τέσσερα χρόνια την έχουν τελειώσει τη σχολή. Και γινόμαστε όλο και πιο πολλοί. Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε. Που είναι και ελλιπής, όπως ξέρεις. Πρέπει να, κι ένιωθα την ανάγκη να διαφοροποιηθώ, να κάνω πράγματα. Βγαίνει ένα καινούριο μεταπτυχιακό, κάνω τα χαρτιά μου, διαβάζω αρκετά, δίνω εξετάσεις και περνάω ευτυχώς. Τώρα δυσκολεύτηκα στο συνδυασμό να τα διαχειριστώ γιατί πήγαινα δεύτερο χρόνο ΟΑΕΔ, δυο χρόνια διαρκεί η σχολή

-Ναι

Εε πήγαινα δουλειά, ΟΑΕΔ και είχα παράλληλα και το μεταπτυχιακό. Και ήταν και οι δύο υποχρεωτικές παρουσίες, δυσκολεύτηκα πάρα πολύ. Ευτυχώς με βοήθησαν και οι καθηγήτριες μου... και στο, στον ΟΑΕΔ πιο πολύ. Είχα στήριξη και στη δουλειά. Ε καταλάβαινα πλέον είχαμε αποκτήσει καλές σχέσεις με τις κυρίες, κι ακόμα έχουμε ε και με βοήθησαν, με καταλάβαιναν. Απλά ήταν πολύ δύσκολο διάστημα για μένα. Επίσης δε μετανιώνω στιγμή όμως. Τώρα βρίσκομαι στη φάση που... σιγά-σιγά ολοκληρώνουμε το μεταπτυχιακό μας, δηλαδή έχει μείνει μία τελική φάση για να το ολοκληρώσουμε.

5.)Απόψεις για το Παιδαγωγικό τώρα .

Και... είμαι και άνεργη παράλληλα, ξέχασα να σου αναφέρω, γιατί τελείωσε ο ΟΑΕΔ (Ναι) μπήκα σε ταμείο ανεργίας,(μάλιστα) με βοηθάει μεν οικονομικά αλλά είναι πολύ μικρή η βοήθεια. Πολύ μικρή ήταν και στη δουλειά αλλά ήταν κάτι για μας, ένιωθα ότι δούλευα δεν ένιωσα ποτέ άνεργη και άεργη, τώρα όμως νιώθω. Και δεν ξέρω τι να κάνω παρόλα αυτά. Εεε επίσης το γεγονός ότι η σχολή που τελείωσα και με τόσο πολύ κόπο μπήκα έχει εκφυλιστεί. Έχει πέσει κάτω από τη βάση, περνάει ο καθένας, ε και δεν το λέω υποτιμητικά ο καθένας, θα σου αναφέρω ένα παράδειγμα που άκουσα στο.. στο αστικό όπως πήγαινα στη σχολή. Κάτι κορίτσια πρωτοετή μάλλον, πρωτοετούς φοίτησης, μου λέγαν, λέγαν μεταξύ τους "εντάξει δεν έκανα και μεγάλο κόπο, δεν πέρασα και... εγώ και μια χαρά έβγαινα, και διασκεδάζα, δεν διάβασα και πολύ για να μπω στην τελική σε αυτή τη σχολή, και νιώθω αδικία γιατί εγώ μάτωσα θα ξαναπώ για να μπω.(ναι) Κουράστηκα, κουράστηκα πραγματικά. Και ψυχικά και σωματικά... για να μπω.

ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ: Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό.

Δεν πιστεύω ότι θα δουλέψω μετά το μεταπτυχιακό. Δηλαδή δεν πιστεύω ότι θα τελειώσω και θα μου ανοίξουν οι πόρτες. Πρέπει να κα..., νιώθω ότι θέλω να κάνω κι άλλα πράγματα, πρέπει να εξειδικευτώ λίγο. Πρέπει να, και μια αφορμή καλή ήταν οι πρόσφυγες που ήρθαν, καλή (ναι) εντός εισαγωγικών για μένα να ασχοληθώ με κάτι διαπολιτισμικό ίσως, Αλλά όλα αυτά είναι λίγο δύσκολα να πραγματοποιηθούν γιατί και η απόσταση φταίει, και ήδη κάνω κάποια πράγματα, πρέπει δηλαδή να μπω σε ναι σειρά. Ε τι άλλο ήθελα να πω. Ε πολλές μου φίλες μου καλές έφυγαν στο εξωτερικό για να δουλέψουνε. Δεν ξέρω αν είναι λύση. Για μένα δεν είναι. Δεν αποτελεί λύση. Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα. Με το δικό τους τρόπο οργάνωσης, με το δικό τους τρόπο εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να ξέρεις. Πρέπει να μιλάς πολύ καλά τη γλώσσα, άριστα. Κι εγώ έχω και Γερμανικά, έχω στο πτυχίο μου Γερμανικά, απλά δεν τα μιλάω και τα έχω ξεχάσει. Δεν πρέπει να ξανά, από τη στιγμή που θα θελήσω. Επίσης λίγοοοο με εξοργίζει αυτό το γεγονός γιατί όλες μου οι γνωστές πάνε Γερμανία, όχι κάπου αλλού, Γερμανία. Λέω πόσους πια εκπαιδευτικούς θα απορροφήσει αυτή η Γερμανία. Πόσοι θα μπούμε και τι θα κάνουμε εκεί που θα πάμε; Είμαι και άτομο που δεν τολμώ. Φοβάμαι γενικά, γενικά είμαι έτσι σαν άνθρωπος οπότε για να βρεθώ κάπου,

σε ένα ξένο περιβάλλον, χωρίς συγγενείς με ξένους θα ήταν μια καλή εμπειρία (ναι) δεν το συζητώ, θα ήταν μια ωραία εμπειρία, απλά δεν ξέρω αν μου ταιριάζει εμένα. Και να έχω το άγχος πως θα ανταποκριθώ στο σχολείο, πως θα ανταποκριθώ στις απαιτήσεις, να έχω το άγχος της γλώσσας, φαντάζομαι πως μαθαίνονται όλα αυτά απλά δεν το έχω στα άμεσα σχέδια μου. Δεν θέλω να φύγω. Και θεωρώ ότι η ζωή στην Ελλάδα δεν είναι μόνο δουλειά. Και η διασκέδαση παίζει σημαντικό ρόλο, εεεολ.. τα πάντα, τα πάντα παίζουν σημαντικό ρόλο για μένα στην Ελλάδα. Κι εντάξει, ποιος έφυγε και του άρεσε; Και μιλάω και με γνωστούς μου που έφυγαν και δεν περνάνε πολύ καλά. Δηλαδή ζουν για να δουλεύουν. Δεν μου ταιριάζει πολύ εμένα αυτός ο τρόπος, εύχομαι να μην αναγκαστώ να το κάνω, γιατί μπορεί και να αναγκαστούμε στην τελική. Θεωρώ ότι οι Παιδαγωγικές σχολές πρέπει λίγο να αναστείλουν τη λειτουργία τους, να μην μπαίνουν τόσο πολύ κόσμο εφόσον δεν υπάρχει μέλλον. Και δεν φταίνε κάποιες κυβερνήσεις γι αυτό. Πιστεύω είναι ο κύκλος έτσι, ένα επάγγελμα κλείνει.

-Ναι

6.) Κατακλείδα. Παρόλα αυτά είμαι πολύ αισιόδοξη. Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς. Δεν μετανιώνω ούτε στιγμή που διάλεξα αυτό το επάγγελμα γιατί είναι κάτι που αγαπώ. Ήθελα πάντα στη ζωή μου να γίνω εκπαιδευτικός, να γίνω δασκάλα, να έχω σχέση με τα παιδιά. Πάντα ήθελα να γίνω εκπαιδευτικός και μέσα από τη σχολή μου και την πρακτική μου το... Ένιωσα πάρα πολύ όμορφα. Δηλαδή δεν πιστεύω, δεν θέλω να γίνω κάτι άλλο. Δεν θέλω να πάω σε άλλη σχολή να μάθω κάτι άλλο. Πιστεύω ότι με το πτυχίο του ΟΑΕΔ, που είναι πιο εε τεχνικό, δεν ξέρω τι επίπεδο για να είμαι ειλικρινείς είναι, ότι μπορεί να βρω πιο εύκολα δουλειά. (ναι) Φαντάσου δηλαδή. Και είναι κρίμα αυτό, με στεναχωρεί, με θλίβει γιατί έκανα προσπάθεια και για το άλλο και τελικά δεν, δεν έχει ανταπόκριση. Φαντάζομαι όμως ότι τα πράγματα θα αλλάξουν. Προς το καλύτερο. Είμαι αισιόδοξη, πιστεύω ότι όποιος θέλει, μπορεί και βρίσκει. Δεν πιστεύω ότι ο καθένας πρέπει να μπαίνει στην εκπαίδευση, δεν ξέρω αν αξίζω να δουλέψω. Δεν ξέρω ποια είναι αυτά τα κριτήρια που πρέπει να τα έχω για να δουλέψω, αλλά πιστεύω ότι θέλω. Δεν μπήκα στη σχολή γιατί πέρασα τυχαία, το πάλεψα. Και θέλω να το κυνηγήσω όσο πιο πολύ μπορώ. Ε τώρα σε αυτή τη φάση που βρίσκομαι οι σπουδές μου δεν σταματάνε. Έχω ακόμα να ολοκληρώσω τη διπλωματική μου εργασία και μπήκα και στο Δημοτική εκπαίδευσης

-Μπράβο συγχαρητήρια

Ναι ευχαριστώ... με κατατακτήριες, όχι για να αλλάξω επάγγελμα, αλλά για να εμπλουτίσω τα, να εμπλουτίσω τα πτυχία μου, τις γνώσεις μου, θέλω να γίνω μια ολοκληρωμένη εκπαιδευτικός, μια παιδαγωγός.

-Κατάλαβα

Αργότερα μπορεί να εξελιχθεί σε κάτι άλλο. Αλλά πιστεύω ότι όποιος ψάχνεται κα.. κάτι θα βρεθεί, δεν ξέρω κάτι. Θα ναι σε ιδιωτικό, θα ναι σε δημόσιο.... Είναι πολύ δύσκολη η κατάσταση. Αλλά θα περάσει δεν μπορεί (γέλια). (έτσι). Ε αυτά πάνω κάτω για τη ζωή μου, τώρα ελπίζω να μην ξέχασα κάτι να πω.

-Εντάξει αν δούμε ότι έχουμε κάποιο κενό θα μιλήσουμε μάλλον και σε μια επόμενη φάση.

Ναι σίγουρα κάτι θα έχω παραλείψει, απλά θέλω να τονίσω ότι ατενίζω το μέλλον με αισιοδοξία. Γιατί πιστεύω ότι όποιος ψάχνει, όποιος κινητοποιείται, κάτι θα βρεθεί και γι αυτόν. Αλλιώς θα, δεν ξέρω τι θα κάνω πραγματικά. Είμαι σε δύσκολη κατάσταση. Για να φύγω στο εξωτερικό πάντως δεν το νομίζω. Αυτά από εμένα.

-Έγινε, ωραία. Λοιπόν σε ευχαριστώ πάρα πολύ. Θα έχουμε μάλλον (κι εγώ) και μια επόμενη επικοινωνία και ευχαριστώ και πάλι.

Χαίρομαι, ελπίζω να σε κάλυψα

-Ναι, ναι ευχαριστώ πολύ

Κι εγώ ευχαριστώ.

-Έγινε, γεια.

Γεια.

ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Φάση παρεπόμενων ερωτήσεων

-Λοιπόν γεια σου Δώρα μου.

-Γεια σου Ρούλα.

-Χαίρομαι που σε βλέπω πάλι. Θα θελα να σου κάνω κάποιες διευκρινιστικές ερωτήσεις.

-Χαίρομαι.

-Λοιπόν. Εεε στην πρώτη μας συνέντευξη μου είχες πει ότι έκανες πολύ καλές παρέες εδώ στη Φλώρινα. Επειδή παρακάτω στην ίδια συνέντευξη μου αναφέρεις ότι για σένα παίζει σημαντικό ρόλο και η διασκέδαση και όχι μόνο η δουλειά στη ζωή, θα θελα να μιλήσεις λίγο παραπάνω για τις παρέες σου εδώ στη Φλώρινα και για τη φιλία γενικότερα.

-Στο κομμάτι αυτό στάθηκα πολύ τυχερή, γνώρισα αξιόλογα άτομα κι έκανα πολύ καλές φιλίες

-Εδώ στη Φλώρινα εννοείς;

-Ναι, ναι εδώ στη Φλώρινα, στα φοιτητικά μου χρόνια. Ε ήταν η δεύτερη οικογένεια μου σκέψου, μοιραζόμασταν τα πάντα, καθημερινές στιγμές και σε σχέση με το μάθημα, και σε σχέση με τη σχολή αλλά και σε προσωπικό επίπεδο. Ε και να μην ξεχάσω να συνδυάσω και τη διασκέδαση. Να μην, να αναφέρω και τη διασκέδαση. Για μένα είναι πολύ σημαντικό κομμάτι, ίσως φταίει και η ηλικία, ίσως δεν είμαι τόσο συνειδητοποιημένη και για πιο, για μια πιο επαγγελματική εξέλιξη, εεε είχα πολύ καλές στιγμές με τα κορίτσια, από κορίτσια αποτελούνταν η παρέα μου. Ήμασταν πέντε άτομα αλλά ήμασταν πολύ δεμένες. Ε και γι αυτό το λόγο, ένας, ένας λόγος που φοβάμαι μήπως, εε το να απομακρυνθώ τόσο πολύ, να φύγω στο εξωτερικό είναι μήπως χάσω αυτή τη σχέση που είχα, και με τα κορίτσια αλλά γενικά και με τις παρέες μου. Εεε γι αυ, επίσης ένας σημαντικός ρόλος για μένα, λόγος για μένα δε θα θελα να φύγω κάπου μόνη, νομίζω στο είχα αναφέρει (ναι, ναι, ναι) ότι δεν είμαι τόσο τολμηρή αλλά κι επειδή παίζει για μένα πολύ σημαντικό ρόλο η διασκέδαση δεν θεωρ, θεωρώ ότι ένας τρόπος ζωής όπως αυτός που υπάρχει έξω όπου δουλεύουν, όπου ζουν μόνο για να δουλεύουν και δεν έχουν προσωπικές στιγμές, δεν έχουν προσωπική ζωή είναι ένας εξίσου σημαντικός λόγος (γέλια).

-Μάλιστα, οκ. Κάτι άλλο που ήθελα να σε ρωτήσω είναι ότι μου ανέφερες ότι κάνεις ένα Μεταπτυχιακό και βρίσκεσαι τώρα στην τελευταία, στο τελευταίο στάδιο του πτυχίου αυτού, ε θέλεις να μου πεις λίγα περισσότερα πράγματα για το Μεταπτυχιακό σου κι αν πιστεύεις ότι σε βοήθησε να αποκτήσεις κάποια εφόδια;

-Ναι το Μεταπτυχιακό που επέλεξα έχει να κάνει με Επαγγελματική Μάθηση και Καινοτομίες στην Εκπαίδευση, όλα αυτά σχετίζονται με τις Επιστήμες της Αγωγής, είναι κάτι που θεωρώ μου ταιριάζει πολύ και ειδικά όταν μιλούμε για Νηπιαγωγείο που οι καινοτόμες δράσεις λαμβάνουν χώρο περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη μορφή εκπαίδευσης, γι αυτό είναι πολύ κρίσιμο, ε το αντικείμενο τους όπως προείπα είναι η καινοτομία στην Εκπαίδευση, στάθηκα πολύ τυχερή γιατί γνώρισα επίσης αξιόλογους εκπαιδευτικούς, ε που με έμαθαν πολλά πράγματα για μένα. Θεωρώ ότι έμαθα πολύ περισσότερα πράγματα από το Μεταπτυχιακό, ε από ότι στο Προπτυχιακό. Μολονότι ήταν τέσσερα χρόνια δεν, νιώθω ότι δεν απέκτησα όλα τα εφόδια. Ενώ τώρα στο Μεταπτυχιακό άρχισε να αλλάζει ο τρόπος που σκέφτομαι (ναι) να σκέφτομαι πιο συγκροτημένα, πιο εξειδικευμένα, άρχισα να ερευνώ, να ψάχνω. Δηλαδή οι ερευνητικές μου ικανότητες θεωρώ ότι εμπλουτίστηκαν, ε να ψάχνομαι και να ψάχνομαι και να διαβάζω ξένη, και ξένη βιβλιογραφία. Θεωρώ ότι όταν θα πάω να σπου..., όταν θα έρθει εκείνη η στιγμή να δουλέψω πως θα είμαι μια ολοκληρωμένη επαγγελματίας, θα έχω χρήσιμα εφόδια, Θα έχω βάλει στη φαρέτρα μου χρήσιμα εφόδια και θα είμαι πιο έτοιμη θεωρώ. Τώρα ίσως ακούγονται λίγο θεωρητικά αυτά που σκεφτόμαστε αλλά πιστεύω ότι χρειάζεται, και χρειάζεται ο καθένας μας από εμάς, ο καθένας από εμάς να συνεχίζει τις σπουδές του σε ένα Μεταπτυχιακό επίπεδο. Εντάξει και, να μην ξεχάσω να αναφέρω ότι και στο εξωτερικό παίζει ρόλο ένα Μεταπτυχιακό. Και μη σου πω ότι είναι και απαραίτητη προϋπόθεση (ναι) απλά θεωρώ ότι εε κράτησα αυτά τα εφόδια για εδώ. Για να εμπλουτιστώ εδώ ως επαγγελματίας, δεν σκέφτομαι τη ζωή μου στο εξωτερικό (μάλιστα). Όπως δεν έχω αλλάξει άποψη από την τελευταία φορά που τα έχουμε πει (ναι) απλά θεωρώ ότι, σε σχέση, θέλω, μια, είχα μια ανάγκη να ξεχωρίσω ανάμεσα σε αυτούς τους, σε τόσο μεγάλο αριθμό αποφοίτων που βγαίνει από τις Παιδαγωγικές σχολές. Οπότε το Μεταπτυχιακό είναι μία καλή αφορμή θεωρώ. Σίγουρα έχω γνω..., απέκτησα κάποιες γνώσεις, είμαι πιο, με βοήθησε πιο πολύ στη δουλειά μου. Ναι αυτό.

-Ωραία. Επίσης σε κάποιο σημείο αναφέρεις ότι οι Παιδαγωγικές σχολές θα έπρεπε ίσως να αναστείλουν τη λειτουργία τους για κάποιο καιρό γιατί λες ότι έτσι είναι, ένα επάγγελμα κλείνει και ότι δεν φταίνε οι κυβερνήσεις γι αυτό. Θέλεις να μου πεις λίγο περισσότερα πράγματα, δηλαδή πιστεύεις ότι η κυβέρνηση, το κράτος, έχει κάνει ότι

θα μπορούσε να κάνει για τους νέους εκπαιδευτικούς που βγαίνουν τώρα από τα Παιδαγωγικά τμήματα;

-Εντάξει έτσι που το θέτεις σίγουρα όχι. Εε απλά δεν θέλω να το πολιτικοποιήσω, ότι να η τάδε κυβέρνηση

-Όχι πολιτικοποίηση, απλά...

-Ναι δεν ήθελα να ταχθώ από κάποια πολιτική...

- γενικά το κράτος γενικότερα αν μπορεί να κάνει, οποιοδήποτε κράτος να είναι αυτό όχι συγκεκριμένο κόμμα.

-Ε ναι στην κύρια συνέντευξη πιο πολύ, ναι δεν το..., απλά δεν ήθελα να το πολιτικοποιήσω, να πω ότι φταίει οι τάδε που δεν μας διορίζουν. Ωστόσο τώρα που το ξανασκέφτομαι κι έτσι που το συζητάμε εεε σίγουρα είναι υπεύθυνο το κράτος εφόσον έχει σχολές και παράγει εκπαιδευτικό δυναμικό δεν πρέπει να το αποκαταστήσεις κιόλας; Έτσι νομίζω εγώ. Ε θεωρώ λοιπόν ότι, όσο σκέφτομαι πιο εστιασμένα σε αυτό το κομμάτι, ότι σίγουρα υπάρχουν κενά που πρέπει να καλυφθούν, οι αναπληρωτές θεωρώ ότι είναι μία καλή λύση, εντάξει αν όχι μονιμότητα, που είχαμε συνηθίσει τόσα χρόνια,(ναι) για τους μεγαλύτερους απευθύνομαι εκπαιδευτικούς, οι αναπληρωτές είναι μία καλή ευκαιρία για να δουλέψει κάποιος και να παίρνει μια ανεργία το καλοκαίρι, εννοώ από αυτή την άποψη να μην επιβαρυνθεί το κράτος οικονομικά (ναι). Ωστόσο ναι, θεωρώ ότι το Νηπιαγωγείο είναι η κρισιμότερη εκπαιδευτική φάση καθώς τα παιδιά είναι σε μια ευαίσθητη παιδική ηλικία που ίσα-ίσα δεν θα μπορούσαν να μαζοποιηθούν και να, απευθύνομαι τώρα στις πολυπληθείς τάξεις και στον μεγάλο αριθμό των παιδιών (ναι) δηλαδή γι αυτή την κρίσιμη ηλικία δεν θεωρώ ότι θα έπρεπε να βρίσκονται όλοι μαζί, τριάντα άτομα με μία μόνο εκπαιδευτικό, Νηπιαγωγό.(ναι) Εννοείται πως είναι σημαντική αυτή η διάκριση γιατί αν υπήρχαν μικρότερα τμήματα θα έπαιρναν και περισσότερο εκπαιδευτικό δυναμικό. Εντάξει τα παιδιά έχουν ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση, για γνώση αλλά όταν ο αριθμός, όχι μόνο, δεν, όχι μόνο για το Νηπιαγωγείο, δεν απευθύνομαι μόνο στις τάξεις του νηπίου, αλλά και σε μεγαλύτερα σχολικά έτη, όπως και στο Δημοτικό, στην πρωτοβάθμια ακόμα και στην δευτεροβάθμια γιατί όχι (ναι). Εεε μικρότερες τάξεις, περισσότερο προσωπικό, καλύτερη δουλειά. Δηλαδή θα προοδεύαμε θεωρώ (κατάλαβα) θα ήταν και για εμάς

καλό και για το ίδιο το κράτος. Οπότε μία μέριμνα ίσως οφείλει να τη λάβει και για εμάς.

-Ωραία. Και τέλος ήθελα να σε ρωτήσω ότι, εντάξει ξεκαθάρισες τη θέση σου ότι δε θα ήθελες εσύ, τουλάχιστον προς το παρόν, να φύγεις στο εξωτερικό και μου είπες τους λόγους, για ποιους λόγους δε θα το έκανες αυτό. Πως νιώθεις όμως που τόσο νέοι και πολλά υποσχόμενοι νέοι φεύγουν για δουλειά στο εξωτερικό;

-Δεν έχω αλλάξει άποψη ότι δεν είμαι έτοιμη για να φύγω στο εξωτερικό και ούτε το θεωρώ λύση ε ωστόσο βλέπουμε ότι συμβαίνει συχνά γύρω μας κι έχω και προσωπικές εμπειρίες από γνωστούς, και ποιος δεν έχει βέβαια αφού όλοι φεύγουν στο εξωτερικό. Θεωρώ ότι δεν βγαίνουμε κερδισμένοι σαν χώρα. Ότι νέοι επιστήμονες, με όρεξη, με όρεξη με πάθος για τη δουλειά τους, γιατί αυτό δείχνει τη στιγμή που θέλεις να φύγεις μόνο και μόνο για να δουλέψεις, δείχνουν ότι θέλουν να εμβαθύνουν, να εφοδιαστούν επαγγελματικά, να εμβαθύνουν στον τομέα τους κι όχι να δουλέψουν σε άλλα επαγγέλματα ίσα-ίσα για να επιβιώσουν. Θεωρώ λοιπόν ότι αυτοί οι άνθρωποι θα ήταν πολύ χρήσιμοι στην Ελλάδα κι ο τόπος μας στερείται από αυτούς τους ανθρώπους. Ε δεν προοδεύει ο τόπος λοιπόν έτσι εν μέρει όμως τους δικαιολογώ γιατί εδώ δεν έχουν τις ευκαιρίες που θέλουν, ούτε τις ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη, ούτε τις ευκαιρίες καν για εργασία, οπότε μια λύση για αυτούς θα ήταν να φύγουν έξω. Εντάξει δεν το κατακρίνω αλλά δεν μπορώ να σου πω ότι δεν με θλίβει κι αυτό το γεγονός (ναι) γιατί αν φύγουμε όλοι, αν εγκαταλείψουμε όλοι τη χώρα μας τι θα γίνει; Μετά είναι δύσκολα και για εμάς. Τελικά θα αλλάξει αυτή η κατάσταση; Θα έπρεπε να μείνουμε εδώ και να παλέψουμε θεωρώ. Ε αυτά κυρίως (ωραία) αυτές είναι οι σκέψεις μου, ελπίζω να σε βοήθησα

-Έγινε, σε ευχαριστώ πάρα πολύ

-Κι εγώ σε ευχαριστώ

-Να είσαι καλά. Γεια

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια

3.1.Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη αρχίζει να μιλάει δίνοντας στοιχεία για τον εαυτό της και την οικογένεια της.

«Γεννήθηκα σε ένα χωριό της Κέρκυρας το 1992. Προέρχομαι από μια τετραμελή οικογένεια. Αδέλφια έχω ένα μικρότερο αδερφό, πέντε χρόνια μικρότερο, εεε η οικογένεια μου είναι μια μέση ζούμε στην επαρχία, ε οι γονείς μου ο πατέρας μου επαγγέλλεται ξυλουργός έχει το μαγαζί του κάτω από το σπίτι μας, οι επαφές μας ήταν πολύ στενές πάντα, η μητέρα μου δε δούλευε για αρκετό χρονικό διάστημα μέχρι που αναγκάστηκε λόγω των υποχρεώσεων μα..., των δικών μας, εμένα και του αδερφού μου εννοώ, γιατί έπρεπε να πηγαίνουμε φροντιστήρια, έπρεπε με κάποιο τρόπο να εξασφαλιστούμε... επαγγελματικά. Ακόμα και από την προσχ... ακόμα κι από την ηλικία του Δημοτικού σκέψου».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας, όπως και η ίδια αναφέρει, είναι μια πρόταση η οποία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την ίδια αφού είναι ειπωμένη από την μητέρα της και αφορά το μέλλον της και την όλη πορεία της ζωής της. Στη δήλωση αυτή βλέπουμε την προτροπή της μητέρας προς την κόρη ώστε να σπουδάσει και να κάνει πράγματα για τον εαυτό της και να μην αφήσει τις ευκαιρίες της ζωής της να χαθούν.

«αυτό το αναφέρω γιατί ήταν σημαντικό για μένα καθώς η μάνα μου μου έλεγε πάντα να σπουδάσεις και να μην κάνεις τα λάθη που έκανα εγώ και να μην αφοσιωθείς μόνο σε αυτό, να κάνεις πράγματα για σένα».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το κοινωνικό πλαίσιο που αναφέρεται σε αυτή την ενότητα είναι αυτό της οικογένειας, αφού αναφέρεται σε αυτή δίνοντας μας τα στοιχεία που αφορούν σε όλη την οικογένεια, καθώς επίσης και τα κριτήρια για την κοινωνική τάξη στην οποία θεωρεί ότι ανήκει η οικογένεια της καθώς η ίδια την ορίζει ως «μέση οικογένεια» αναφερόμενη στο επάγγελμα του πατέρα της και της μητέρας της αλλά και στο επίπεδο μόρφωσης τους. Επίσης μας δίνει πληροφορίες για τις απαιτήσεις της κοινωνίας, όσον αφορά τα εφόδια που έπρεπε να αποκτήσει κανείς για την

επαγγελματική του εξέλιξη, λέγοντας πως η μητέρα της αναγκάστηκε να εργαστεί έτσι ώστε να μπορέσει να τους προσφέρει αυτά τα εφόδια όπως φροντιστήρια ξένων γλωσσών, ωδεία κ.α..

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Δεν κάνει αξιολογήσεις σε αυτή την ενότητα.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Δεν κάνει κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια σε αυτή την ενότητα.

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις σε αυτή την ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«αυτό το αναφέρω γιατί ήταν σημαντικό για μένα καθώς η μάνα μου μου έλεγε πάντα να σπουδάσεις και να μην κάνεις τα λάθη που έκανα εγώ και να μην αφοσιωθείς μόνο σε αυτό, να κάνεις πράγματα για σένα».

Όπως και η ίδια αναφέρει η προτροπή και η νουθεσία της μητέρας της στο να σπουδάσει και να κάνει πράγματα για τον εαυτό της την οδήγησαν να θέσει στόχους στη ζωή της, κι αυτό φαίνεται και στη συνέχεια της αφήγησής της, αλλά και να προσπαθήσει να μαζέψει όσα περισσότερα εφόδια μπορούσε για να το πετύχει ακόμα κι από την παιδική της ηλικία, καθώς το θεωρούσε πολύ σημαντικό.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας« γιατί έπρεπε να πηγαίνουμε φροντιστήρια, έπρεπε με κάποιο τρόπο να εξασφαλιστούμε... επαγγελματικά». Με αυτή την πρόταση γίνεται φανερή η προσδοκία που υπάρχει μέσα από θεσμούς, όπως αυτός της ιδιωτικής εκπαίδευσης, για την εξασφάλιση της επαγγελματικής ιδιότητας στο μέλλον.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η μόνη εκλογίκευση που κάνει σε αυτή την ενότητα αφορά την οικογένεια της λέγοντας πως η μητέρα της ήθελε να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια και γι αυτόν ακριβώς τον λόγο παντρεύτηκε σε μικρή ηλικία.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Σχολικά χρόνια

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή στη δεύτερη ενότητα γίνεται με μια μεγάλη πρόταση, όπου συνοπτικά αναφέρει όλα όσα έκανε κι αυτή αλλά και ο αδερφός της κατά τη διάρκεια των σχολικών της χρόνων στο Δημοτικό.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Σε αυτή την ενότητα δύο είναι οι δηλώσεις που έχουν την μεγαλύτερη σημασία. Η πρώτη είναι όταν αναφέρεται στα χρόνια που πήγαινε στο Δημοτικό και στο τι ήταν απαραίτητο, κατά γενική ομολογία και αποτυπώνοντας τα δεδομένα της εποχής, για μια θέση εργασίας στο μέλλον: «είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον».

Η δεύτερη σημαντική δήλωση της ενότητας είναι το σημείο στο οποίο αναφέρει τους στόχους της για την μελλοντική επαγγελματική της ιδιότητα, που όπως η ίδια παραδέχεται ήταν το όνειρο της από μικρό παιδί ακόμα: «Είχα πάντα στόχο όμως το Παιδαγωγικό. Από το Δημοτικό αν με ρωτούσες τι ήθελες να γίνεις όταν μεγαλώσεις έλεγα θέλω να γίνω δασκάλα. Το είχα στόχο».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται η βιογραφούμενη είναι κι αυτό όπου διαφαίνονται οι επιτακτικές ανάγκες της εποχής και τα εφόδια τα οποία θα έπρεπε να συγκεντρώσεις, από πολύ μικρή ηλικία μάλιστα, ώστε να μπορείς να διασφαλίσεις ένα αρκετά ευόινο μέλλον, όσον αφορά τουλάχιστον τον επαγγελματικό τομέα: «κάναμε Αγγλικά, Γερμανικά, πηγαίναμε φροντιστήρια, είχαμε αυξημένες υποχρεώσεις παρά το νεαρό της ηλικίας μας κι εγώ κι ο αδερφός μου, πηγαίναμε μουσική, χορευτικό, όλα αυτά στο πλαίσιο του χωριού, της επαρχίας».

Ένα ακόμα πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό του σχολείου και της αντίληψης που επικρατούσε για το πώς έπρεπε να είναι ένα καλό σχολείο: «το Λύκειο το οποίο συστεγαζόταν με το γυμνάσιο στο ίδιο χωριό που πήγαινα ήταν ένα καλό σχολείο, αυστηρό μεν αλλά καλό. Είχε καλούς καθηγητές, ήταν λίγα τα άτομα, είχε τη φήμη του κολλεγίου της περιοχής».

Τέλος αναφέρεται και στο σχολικό σύστημα, το οποίο θεωρούσε ότι ήταν πολύ δύσκολο κι επειδή δεν ανταποκρίνονταν σε αυτό πίστευε πως δε θα μπορούσε να τα

καταφέρει: «απλά στα γραπτά υστερούσα γι αυτό δεν ήμουν και η καλή ...εντός πολλών εισαγωγικών, αυτό που προσδοκούν οι άλλοι να είσαι καλή δηλαδή. Το σύστημα όπως ήταν» και «Δεν έγραφα καλά ήταν πολύ, πολύ δύσκολο το σύστημα».

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Το πρώτο που αξιολογεί σε αυτή την ενότητα είναι το Λύκειο στο οποίο πήγαινε όπου το χαρακτηρίζει ως «καλό» σχολείο αφού είχε καλούς καθηγητές, λίγους μαθητές και ήταν «αυστηρό»: «Είχε καλούς καθηγητές, ήταν λίγα τα άτομα, είχε τη φήμη του κολλεγίου της περιοχής».

Επίσης η διαδικασία μετακίνησης της από το χωριό της προς την πόλη της Κέρκυρας, λόγω της έλλειψης επαρκούς αριθμού δρομολογίων, ήταν μία κουραστική και εξαντλητική κατάσταση που ανάλωνε όλη της την ενέργεια: «πηγαίναμε φροντιστήρια και αυτό ήταν πολύ δύσκολο για μένα γιατί έπρεπε να μεταφέρομαι στην πόλη. Η πόλη απείχε μισή ώρα, είκοσι πέντε χιλιόμετρα ήταν, απλά δεν είχε συγκοινωνίες. Κι έπρεπε να μεταφέρομαι και να χα.. σπαταλώ το χρόνο μου στους δρόμους, δηλαδή το κοντινότερο δρομολόγιο έφτανε σε μιάμιση ώρα στο χωριό μου» και «Κι έτσι έφευγα το πρωί στις επτά γυρνούσα το βράδυ στις επτά και δεν είχα πολύ κουράγιο να διαβάσω, δεν είχα χρόνο, δεν είχα αντοχή».

Ακόμα κρίνει και το σχολικό σύστημα, κατά το οποίο για να μπορέσεις να επιτύχεις θα έπρεπε να έχεις την ικανότητα να είσαι καλός στον γραπτό λόγο, κάτι στο οποίο υστερούσε: «Δεν έγραφα καλά ήταν πολύ, πολύ δύσκολο το σύστημα. Και πολύ κουράστηκα. Δεν έγραφα καλά, τόσο καλά» και «απλά στα γραπτά υστερούσα γι αυτό δεν ήμουν και η καλή ...εντός πολλών εισαγωγικών, αυτό που προσδοκούν οι άλλοι να είσαι καλή δηλαδή. Το σύστημα όπως ήταν».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Θεωρεί πως είχε υιοθετήσει τη διαδικασία που έπρεπε, σύμφωνα με τα δεδομένα της εποχής, ώστε να κάνει αυτά τα πράγματα τα οποία θα της εξασφάλιζαν ένα καλύτερο μέλλον, εργασιακά τουλάχιστον. Επίσης, κρίνει τον εαυτό της σε σχέση με την απόδοσή της στο σχολείο: «Ε στη συνέχεια στο Γυμνάσιο ήμουν πάντα καλή μαθήτρια, μέτρια προς καλή, δεν ήμουν ποτέ η καλύτερη όμως, ούτε το αστέρι της τάξης, ούτε... ήμουν πάντα μια καλή μέτρια μαθήτρια».

Τέλος αναφέρει πως λόγω της μεγάλης πίεσης που ένιωθε κι από το σχολείο, το φροντιστήριο, αλλά έμμεσα και από τους γονείς της, δεν πίστευε πλέον στον εαυτό της, ακόμα κι αν οι δικοί της την ενθάρρυναν και είχαν πίστη στις δυνάμεις της: «Το φροντιστήριο πίεση, πίεση στο σχολείο, εντάζει κι από τους γονείς μου είχα πίεση αλλά έμμεσα. Εγώ το αντιλαμβανόμουν δηλαδή, εκείνοι δεν μου είπαν ποτέ.. για κάποιο παράξενο λόγο πίστευαν ότι μπορώ να τα καταφέρω, εγώ όμως δεν πίστευα».

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα, εκτός από τις φορές που επαναλαμβάνει ότι ήταν δύσκολο το σχολικό σύστημα, καθώς επίσης και το γεγονός ότι δεν μπορούσε να αποδώσει καλά στον γραπτό λόγο.

«Δεν έγραφα καλά ήταν πολύ, πολύ δύσκολο το σύστημα».

«Δεν έγραφα καλά, τόσο καλά».

«στα γραπτά υστερούσα».

«Το σύστημα όπως ήταν».

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Σε αυτή την ενότητα δεν φαίνεται να ξεπερνάει τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρισκόταν, την πίεση του σχολείου, του φροντιστηρίου και των γραπτών, παρόλα αυτά φαίνεται να κάνει κάποιες εσωτερικές σκέψεις ως εναλλακτικών για την περίπτωση που δεν τα κατάφερνε: «Κι άρχισα να σκέφτομαι εναλλακτικούς τρόπους, την προσχολική ακόμα και βρεφονηπιοκόμος για παράδειγμα. Άρχισα να σκέφτομαι Ιστορικό Αρχαιολογικό, που μου άρεσε, μου άρεσε πολύ η Ιστορία και μου άρεσε πολύ έτσι και η αρχαία κουλτούρα και λοιπά. Σαν Αρχαιολόγος δηλαδή θα δούλευα».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

Και οι δύο πυρηνικές δηλώσεις της ενότητας, «είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να

μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον» και «Είχα πάντα στόχο όμως το Παιδαγωγικό. Από το Δημοτικό αν με ρωτούσες τι ήθελες να γίνεις όταν μεγαλώσεις έλεγα θέλω να γίνω δασκάλα. Το είχα στόχο». αναδεικνύουν το βαθμό στον οποίο επηρεάστηκε η ίδια από τα δεδομένα της εποχής ώστε να αποκτήσει τα εφόδια για να μπορέσει να πραγματοποιήσει το στόχο της και να αποκτήσει την ταυτότητα της δασκάλας.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανakλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

«είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον, δηλαδή σκέψου από την ηλικία του Δημοτικού ακόμα όπου ε κι εκεί όπου κάναμε Αγγλικά, Γερμανικά, πηγαίναμε φροντιστήρια, είχαμε αυξημένες υποχρεώσεις παρά το νεαρό της ηλικίας μας κι εγώ κι ο αδερφός μου, πηγαίναμε μουσική, χορευτικό, όλα αυτά στο πλαίσιο του χωριού, της επαρχίας».

«ξεκίνησαν τα φροντιστήρια στη Δευτέρα λυκείου, πηγαίναμε φροντιστήρια και αυτό ήταν πολύ δύσκολο για μένα γιατί έπρεπε να μεταφέρομαι στην πόλη».

«Από το Δημοτικό αν με ρωτούσες τι ήθελες να γίνεις όταν μεγαλώσεις έλεγα θέλω να γίνω δασκάλα. Το είχα στόχο. Και, όμως βλέποντας το Λύκειο και... σε συνάρτηση με τα γραπτά μου, τις από την απόδοση μου στο σχολείο και στο

φροντιστήριο, ειδικά στο φροντιστήριο, στο σχολείο πήγαινα καλύτερα, εεε έβλεπα το στόχο να απομακρύνεται από εμένα, καθώς είχε δεκαοχτώ χιλιάδες μόρια τότε που δίναμε εμείς. Κι άρχισα να σκέφτομαι εναλλακτικούς τρόπους, την προσχολική ακόμα και βρεφονηπιοκόμος για παράδειγμα. Άρχισα να σκέφτομαι Ιστορικό Αρχαιολογικό, που μου άρεσε, μου άρεσε πολύ η Ιστορία και μου άρεσε πολύ έτσι και η αρχαία κουλτούρα και λοιπά. Σαν Αρχαιολόγος δηλαδή θα δούλευα».

Και στα τρία παραπάνω αποσπάσματα φαίνεται ξεκάθαρα ο στόχος της βιογραφούμενης να αποκτήσει την ιδιότητα της εκπαιδευτικού και γι αυτό το λόγο κάνει όλες εκείνες τις ενέργειες που κρίνει πως είναι απαραίτητες ώστε να πετύχει τον σκοπό της. Συγχρόνως αξιολογεί τις δυνάμεις της και σκέφτεται εναλλακτικές λύσεις, με μία πιο αισιόδοξη διάθεση, στην περίπτωση που δεν τα καταφέρει.

Βιογραφικές τροχιές του πόνου:

Στη συγκεκριμένη ενότητα δεν υπάρχουν τροχιές του πόνου. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε όμως τη μεγάλη δυσκολία που αντιμετώπιζε η βιογραφούμενη στις μετακινήσεις, όταν έπρεπε να πηγαίνει στην πόλη της Κέρκυρας για να παρακολουθεί τα φροντιστήρια της, κι αυτό ήταν κάτι που όπως κι η ίδια αναφέρει εξοντωτικό, αφού ένιωθε ότι σπαταλούσε όλη της την ενέργεια εκεί και δεν είχε κουράγιο για μετέπειτα μελέτη.

«Κι έτσι έφευγα το πρωί στις εφτά γυρνούσα το βράδυ στις εφτά και δεν είχα πολύ κουράγιο να διαβάσω, δεν είχα χρόνο, δεν είχα αντοχή. Το φροντιστήριο πίεση, πίεση στο σχολείο».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

«είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον, δηλαδή σκέψου από την ηλικία του Δημοτικού ακόμα όπου ε κι εκεί όπου κάναμε Αγγλικά, Γερμανικά, πηγαίναμε φροντιστήρια, είχαμε αυξημένες υποχρεώσεις παρά το νεαρό της ηλικίας μας κι εγώ κι ο αδερφός μου, πηγαίναμε μουσική, χορευτικό, όλα αυτά στο πλαίσιο του χωριού, της επαρχίας».

Στο σημείο αυτό φαίνεται ξεκάθαρα η προσδοκία της βιογραφούμενης από τα θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας και το πώς η διαδικασία απόκτησης πτυχίων και δεξιοτήτων θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν επαγγελματικά το μέλλον της.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Χρησιμοποιεί εκτός της αφήγησης, την περιγραφή και την επιχειρηματολογία για να είναι πιο πειστικός ο λόγος της. Η βιογραφούμενη αξιολογεί το σχολικό σύστημα θεωρώντας το δύσκολο, αφού η επιτυχία για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούσε να επιτευχθεί μόνο αν είχες την ευχέρεια να αποδίδεις καλά στο γραπτό λόγο. Επίσης κρίνει και το γεγονός πως ο ίδιος παράγοντας σου εξασφάλιζε την «ετικέτα» του καλού μαθητή, υποβιβάζοντας τις υπόλοιπες δεξιότητες που μπορεί να είχες.

«Ε στη συνέχεια στο Γυμνάσιο ήμουν πάντα καλή μαθήτρια, μέτρια προς καλή, δεν ήμουν ποτέ η καλύτερη όμως, ούτε το αστέρι της τάξης, ούτε... ήμουνα πάντα μια καλή μέτρια μαθήτρια. Το δυνατό μου σημείο δεν ήταν τα γραπτά συμμετ... ήμου πιο πολύ καλή γιατί πάντα συμμετείχα στα μαθήματα, σε όλα τα αντικείμενα, απλά στα γραπτά υστερούσα γι αυτό δεν ήμουν και η καλή ...εντός πολλών εισαγωγικών, αυτό που προσδοκούν οι άλλοι να είσαι καλή δηλαδή. Το σύστημα όπως ήταν».

«Δεν έγραφα καλά ήταν πολύ, πολύ δύσκολο το σύστημα».

Ακόμα τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί για να αξιολογήσει το Λύκειο στο οποίο πήγαινε, αντικατοπτρίζουν τα κριτήρια της εποχής ώστε να θεωρείται ένα σχολείο «καλό»:

«Στη συνέχεια, στο Λύκειο, το Λύκειο το οποίο συστεγαζόταν με το γυμνάσιο στο ίδιο χωριό που πήγαινα ήταν ένα καλό σχολείο, αυστηρό μεν αλλά καλό. Είχε καλούς καθηγητές, ήταν λίγα τα άτομα, είχε τη φήμη του κολλεγίου της περιοχής».

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

«Έτσι στα σχολικά μου χρόνια στο Δημοτικό πήγαινα στο χωριό, ήταν ομαλά, είχα μπει στη διαδικασία του ότι πρέπει να μάθουμε πολλά πράγματα, να εμπλουτιστούμε με πτυχία για να μπορέσουμε να δουλέψουμε στο μέλλον».

Με αυτή την πρόταση εκλογικεύει το ότι η επαγγελματική εξασφάλιση μπορεί να επέλθει μόνο μέσα από την απόκτηση πτυχίων και γνώσεων και τη θεωρεί μάλιστα και ως μια ομαλή, άρα και πλήρως αποδεκτή, διαδικασία.

«απλά στα γραπτά υστερούσα γι αυτό δεν ήμουν και η καλή ...εντός πολλών εισαγωγικών, αυτό που προσδοκούν οι άλλοι να είσαι καλή δηλαδή. Το σύστημα όπως ήταν».

Επίσης δικαιολογεί το ότι δεν θεωρούνταν μια πολύ καλή μαθήτρια επειδή υστερούσε στα γραπτά κι αυτό το αποδίδει στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε το σύστημα.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Προετοιμασία Πανελληνίων

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή αυτής της ενότητας γίνεται με την παρακάτω πρόταση: «Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες, και ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Και σε αυτή την ενότητα έχουμε δύο σημαντικές δηλώσεις. Η πρώτη είναι όταν αναφέρεται στην προετοιμασία των Πανελληνίων, που όπως τονίζει και η ίδια, ήταν η δυσκολότερη περίοδος της ζωής της και λόγω της πίεσης που ένιωθε, αλλά και λόγω των δυσκολιών που αντιμετώπιζε: «Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες, και ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου. Δυσκολευόμουν από άποψη μετακινήσεων, δε με ευνοούσε ο χώρος καθόλου. Δυσκολευόμουν από άποψη πίεσης, δεν είμαι έτσι αγχώδης άνθρωπος».

Η επόμενη σημαντική δήλωση που γίνεται σε αυτή την ενότητα είναι όταν δηλώνει πως ήθελε «πάση θυσία» να περάσει σε μια Παιδαγωγική σχολή, χωρίς να την ενδιαφέρει ιδιαίτερα το τμήμα, αφού αυτό ήταν το όνειρο της ζωής της και φυσικά πως το γεγονός αυτό την έκανε ευτυχισμένη: «Ήθελα πάση θυσία τη σχολή. Δεν είχα

σκεφτεί να κάνω καμία άλλη δουλειά στη ζωή μου. Εεε Νηπιαγωγών, Δημοτικής δε με ένοιαζε ήταν σχετικά όλα αυτά».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο που απεικονίζεται είναι κι αυτό που αναδεικνύει τον τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το οποίο λειτουργεί με τη διεξαγωγή εξετάσεων και με την επιτυχή απόκτηση συγκεκριμένων μορίων από τη βαθμολογία των γραπτών. Επίσης διαφαίνεται και η περίπτωση μεταβολής των μορίων εισαγωγής για κάθε σχολή ώστε να εισαχθείς σε αυτή ή όχι.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

«Δηλαδή με ευνόησε και το σύστημα επειδή έπεσαν και οι βάσεις».

Σε αυτή την πρόταση αξιολογεί το σύστημα των Πανελληνίων, ότι δηλαδή επειδή έπεσαν οι βάσεις, με τον τρόπο που αυτές ρυθμίζονται από κάποιους παράγοντες, και γι αυτό τον λόγο κατάφερε να εισαχθεί στη σχολή που επιθυμούσε.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

«Δεν απογοητεύτηκα γιατί καλά είχα γράψει για μένα, νομίζω τόσο άξιζα για να είμαι ειλικρινής». Με αυτή την πρόταση η βιογραφούμενη κρίνει και αξιολογεί τον εαυτό της θεωρώντας πως η βαθμολογία που απέσπασε στις Πανελλήνιες εξετάσεις ήταν αυτή που άξιζε, δεδομένου πως σε άλλο απόσπασμα είχε αναφέρει πως ο γραπτός λόγος δεν ήταν το δυνατό της σημείο.

«Είχα χαρεί πάρα πολύ ήμουν ευτυχισμένη μπορώ να πω, ένιωθα ότι οι κόποι μου απέδωσαν». Και με αυτή την πρόταση θεωρεί πως η προσπάθεια της αναγνωρίστηκε κι αυτό της προκάλεσε το συναίσθημα της ευτυχίας.

«Ήμωνα τυχερή». Πιστεύει όμως ότι και ο παράγοντας της τύχης ευνόησε την εισαγωγή της στο τμήμα που επιθυμούσε.

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Με τις παρακάτω προτάσεις δηλώνεται το πώς ξεπεράστηκε η δύσκολη κατάσταση, δηλαδή η αγωνία και η δύσκολη περίοδος της προετοιμασίας για τις Πανελλήνιες, και φυσικά το ευτυχές τέλος για την ίδια με την εισαγωγή της στο τμήμα της αρεσκείας της: «Παρόλα αυτά πέφτουν οι βάσεις και απροσδόκητα μπήκα δηλαδή. Είχα χαρεί πάρα πολύ ήμουν ευτυχισμένη μπορώ να πω, ένιωθα ότι οι κόποι μου απέδωσαν» και «Δηλαδή με ευνόησε και το σύστημα επειδή έπεσαν και οι βάσεις. Ήμωνα τυχερή. Έτσι μπήκα λοιπόν στη σχολή εεε υπέροχα ένιωθα, δε με ένοιαζε η πόλη, δε με ένοιαζε τίποτα, θα μπορούσα να πάω ακόμα και στη Ρόδο και σκέψου για μένα ότι από Κέρκυρα που είμαι θέλω δυο μέρες ταξίδι για να πάω στη Ρόδο».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

Και οι δύο πυρηνικές δηλώσεις της ενότητας μας δείχνουν αλλαγή στη ταυτότητα της βιογραφούμενης, αφού με την πρώτη διαφαίνεται πως κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για τις Πανελλήνιες από τη μεγάλη πίεση που ένιωθε έγινε αγχώδες άτομο, κάτι που δεν την χαρακτήριζε. Όμως αμέσως μετά την επιτυχία της σε αυτές φαίνεται ότι είναι ένα ευτυχισμένο άτομο που βλέπει ήδη τον εαυτό της ως εκπαιδευτικό. «Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες, και ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου. Δυσκολευόμουν από άποψη μετακινήσεων, δε με ευνοούσε ο χώρος καθόλου. Δυσκολευόμουν από άποψη πίεσης, δεν είμαι έτσι αγχώδης άνθρωπος» και «Ήθελα πάση θυσία τη σχολή. Δεν είχα σκεφτεί να κάνω καμία άλλη δουλειά στη ζωή μου. Εεε Νηπιαγωγών, Δημοτικής δε με ένοιαζε ήταν σχετικά όλα αυτά».

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας

αφηγηματικής ιστοριογραφικής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

«Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες».

«Και λέω θα δοκιμαστώ, θα, με ενδιέφερε πολύ το Ιστορικό Αρχαιολογικό οπότε το είχα βάλει αυτό. Βέβαια είχα βάλει πρώτη επιλογή πρώτα Δημοτικής μετά Νηπιαγωγών, είχα κάνει πολύ καλό μηχανογραφικό και μετά Ιστορικό Αρχαιολογικό στο οποίο προσδοκούσα ότι θα έμπαινα».

Και με τις δύο παραπάνω προτάσεις φαίνεται πως η βιογραφούμενη ήταν αποφασισμένη να προσπαθήσει σκληρά για να πετύχει το στόχο της, αλλά ακόμα και στην περίπτωση που δεν τα κατάφερνε είχε αποδεχτεί το γεγονός πως υπήρχαν και άλλες σχολές στις οποίες θα μπορούσε να δοκιμαστεί.

Βιογραφικές τροχιές του πόνου:

«ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου. Δυσκολευόμουν από άποψη μετακινήσεων, δε με ευνοούσε ο χώρος καθόλου. Δυσκολευόμουν από άποψη πίεσης, δεν είμαι έτσι αγχώδης άνθρωπος».

Ίσως δεν απεικονίζει ακριβώς μια βιογραφική τροχιά του πόνου, πάντως για τη βιογραφούμενή μας η περίοδος της προετοιμασίας για τις Πανελλήνιες εξετάσεις ήταν και η δυσκολότερη της ζωής της, όπως αναφέρει και η ίδια, και της προκάλεσε τρομερό άγχος που δεν μπορούσε να το διαχειριστεί.

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

«Παρόλα αυτά δίνω εξετάσεις εεε βγάζω δεκαεξίμιση χιλιάδες μόρια και τότε η σχολή των Νηπιαγωγών είχε δεκαεφτά, λέω δεν μπαίνω. Δεν απογοητεύτηκα γιατί καλά είχα γράψει για μένα, νομίζω τόσο άξιζα για να είμαι ειλικρινής».

«Δηλαδή με ευνόησε και το σύστημα επειδή έπεσαν και οι βάσεις».

Φαίνεται πως έμεινε ικανοποιημένη σε σχέση με τις προσδοκίες που είχε από το σύστημα των Πανελληνίων εξετάσεων, και πως αυτό την αξιολόγησε σωστά αλλά και πως την ευνόησε συγχρόνως.

Δημιουργικές μεταμορφώσεις της βιογραφικής ταυτότητας

Αν και δεν έχουμε πραγματικές τροχιές του πόνου, η δύσκολη περίοδος της προετοιμασίας των Πανελληνίων εξετάσεων τη μεταμόρφωσε σε ένα αγχώδες άνθρωπο, ενώ η εισαγωγή της στη σχολή που επιθυμούσε την έκανε να 'δει τον εαυτό της ήδη ως εκπαιδευτικό.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

«Έτσι άρχισα λοιπόν προετοιμάζομαι σκληρά για τις πανελλήνιες, και ήταν η πιο δύσκολη περίοδος στη ζωή μου».

«Δεν απογοητεύτηκα γιατί καλά είχα γράψει για μένα, νομίζω τόσο άξιζα για να είμαι ειλικρινής».

Με την πρώτη πρόταση αξιολογεί την όλη προσπάθεια της για την προετοιμασία των Πανελληνίων εξετάσεων καθώς επίσης την χαρακτηρίζει και ως τη δυσκολότερη της ζωής της θέλοντας να δώσει έμφαση και να εξηγήσει το πόσο κουραστική ήταν γι' αυτήν ή όλη διαδικασία.

Με την επόμενη πρόταση αξιολογεί τόσο τον εαυτό της, και θεωρεί πως το αποτέλεσμα ήταν ικανοποιητικό για την ίδια.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

«Παρόλα αυτά πέφτουν οι βάσεις και απροσδόκητα μπήκα δηλαδή. Δηλαδή με ευνόησε και το σύστημα επειδή έπεσαν και οι βάσεις. Ήμουν τυχερή».

Η λογική εξήγηση που δίνει για την εισαγωγή της στη σχολή της προτίμησης της είναι ότι έπεσαν οι βάσεις και στάθηκε τυχερή. Αποδίδει δηλαδή την επιτυχία της περισσότερο στην τύχη και όχι τόσο στη σκληρή προετοιμασία που έκανε.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Σπουδές

Εισαγωγή

«Εν πάση περιπτώσει αφού μπήκα την πέρασα τέλεια, πέρασα υπέροχα, πέρασα τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου τα φοιτητικά...».

Εισάγει τη συγκεκριμένη ενότητα με μία πρόταση όπου φαίνεται ότι έχει ξεπεραστεί πλέον η δύσκολη περίοδος της προετοιμασίας, και συνοπτικά μας ενημερώνει πως τα φοιτητικά χρόνια που ακολούθησαν ήταν τα καλύτερα της ζωής της, θέλοντας και πάλι να δώσει έμφαση σε όλη τη φοιτητική περίοδο.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

«όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε, καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό».

Σε αυτή την ενότητα η πυρηνική δήλωση, παρόλο που αναφέρεται στις σπουδές της, αφορά τους φόβους που αντιμετώπισε, η ίδια αλλά και η παρέα της, για τη μελλοντική τους επαγγελματική αποκατάσταση. Εισάγει δηλαδή το πρόβλημα εύρεσης εργασίας ως εκπαιδευτικός από την περίοδο εκείνη.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το πρώτο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό του Πανεπιστημίου. Διατυπώνει την άποψη της πως ήταν «άλλης λογικής» το Πανεπιστήμιο, τελείως διαφορετικό από το σχολείο, της άρεσε η λειτουργία του, καθώς επίσης και το γεγονός ότι της άφηνε χρόνο για τον εαυτό της.

« Ήταν άλλης λογικής το Πανεπιστήμιο και μου ταίριαζε, μου άρεσε. Παρακολουθούσα μεν τα μαθήματα αλλά έδινα και πολλή προσοχή στον εαυτό μου».

Στη συνέχεια κάνει μία μικρή αναφορά στις παρέες που δημιούργησε στη Φλώρινα, χωρίς όμως να δίνει πολλές λεπτομέρειες.

«Ε στη συνέχεια έκανα και καλές παρέες εδώ».

Ένα ακόμα κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό της εργασίας και το πώς απασχολούσε από εκείνη την περίοδο ακόμα, την ίδια αλλά και τις φίλες της.

«Όταν όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό. Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε. Κάποιες από αυτές έφευγαν στο εξωτερικό και δούλεψαν αμέσως αλλά εμείς το λέγαμε κοροϊδευτικά, το λέγα χαριτολογώντας το λέγαμε και λίγο σαν φόβο ότι μακάρι να ξαναδουλέψουμε ή σιγά να μην δουλέψουμε».

Τέλος διαπιστώνει πως το οικογενειακό πλαίσιο που γνώριζε μέχρι να ενταχθεί στη φοιτητική ζωή ήταν κάτι που είχε ξεπεράσει και πολύ δύσκολα θα μπορούσε να ενταχθεί ξανά σε αυτό.

«Είχα συνηθίσει άλλο τρόπο ζωής θα δυσκολευόμουν πολύ να ενταχθώ ξανά στο οικογενειακό πλαίσιο».

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Η πρώτη αξιολόγηση που κάνει αφορά τα φοιτητικά της χρόνια και πως αυτά ήταν τα καλύτερα της ζωής της, αφού δεν ένιωθε την πίεση που είχε συνηθίσει να νιώθει κατά τη διάρκεια των σχολικών της χρόνων.

«πέρασα τέλεια, πέρασα υπέροχα, πέρασα τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου τα φοιτητικά γιατί δεν είχα την πίεση που είχα συνηθίσει στο σχολείο, ακόμα και από το Δημοτικό δεν είχα αυτό το στενό κλοιό».

Επίσης αξιολογεί και το θέμα της εύρεσης εργασίας μετά το τέλος των σπουδών της, αφού παραδείγματα ατόμων που είχαν τελειώσει νωρίτερα κάποιο Παιδαγωγικό τμήμα δεν εργάζονταν ακόμα.

«Όταν όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό. Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Με το πρώτο σχόλιο προσπαθεί να μας δείξει πως ένιωθε αφού πέρασε στο τμήμα της αρεσκείας της και πως αυτό λειτούργησε λυτρωτικά γι αυτήν, αφού όπως και η ίδια

αναφέρει η διαδικασία των Πανελληνίων ήταν κάτι που δε θα μπορούσε να περάσει ξανά.

«Παρακολουθούσα μεν τα μαθήματα αλλά έδινα και πολλή προσοχή στον εαυτό μου. Και ευτυχώς γιατί δεν ξέρω αν θα είχα κουράγιο να ξαναδώσω Πανελλήνιες. Δεν ξέρω αν θα μπορούσα να ξαναπεράσω όλο αυτό το μαρτύριο».

Επίσης σχολιάζει το γεγονός ότι ένιωθε, κατά το τέλος των σπουδών της, πως αυτό το κομμάτι δεν είχε τελειώσει για αυτή και πως είχε συνηθίσει πλέον σε ένα άλλο τρόπο ζωής.

«Στη συνέχεια μετά όσο τελείωνα τη σχολή δεν πίστευα ότι είχε κλείσει αυτός ο κύκλος για μένα. Δηλαδή δεν μπορούσα να τα μαζέψω να ξαναγυρίσω στο σπίτι μου. Είχα συνηθίσει άλλο τρόπο ζωής θα δυσκολευόμουν πολύ να ενταχθώ ξανά στο οικογενειακό πλαίσιο».

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Με όλη την πρώτη παράγραφο προσπαθεί να μας δείξει πως το «μαρτύριο» των Πανελληνίων εξετάσεων είχε πλέον τελειώσει για τη συνεντευξιαζόμενη, και πως πλέον απολάμβανε τη ζωή που επιθυμούσε.

«Έν πάση περιπτώσει αφού μπήκα την πέρασα τέλεια, πέρασα υπέροχα, πέρασα τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου τα φοιτητικά γιατί δεν είχα την πίεση που είχα συνηθίσει στο σχολείο, ακόμα και από το Δημοτικό δεν είχα αυτό το στενό κλοιό, είχα ήταν παρακολουθούσα τα μαθήματα. Ήταν άλλης λογικής το Πανεπιστήμιο και μου ταίριαζε, μου άρεσε. Παρακολουθούσα μεν τα μαθήματα αλλά έδινα και πολλή προσοχή στον εαυτό μου. Και ευτυχώς γιατί δεν ξέρω αν θα είχα κουράγιο να ξαναδώσω Πανελλήνιες. Δεν ξέρω αν θα μπορούσα να ξαναπεράσω όλο αυτό το μαρτύριο».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας

τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε, καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό»: Όντας ακόμα φοιτήτρια ανησυχεί για τη μελλοντική της επαγγελματική αποκατάσταση και μπαίνει στο ρόλο της αδιόριστης εκπαιδευτικού από νωρίς, αφού τα παραδείγματα άλλων τελειοφοίτων δείχνουν πως η εύρεση εργασίας, κυρίως στην Ελλάδα, είναι πάρα πολύ δύσκολη.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Σε αυτή την ενότητα κάνει μία λακωνική διατύπωση όσον αφορά το θέμα των παρεών που δημιούργησε στη Φλώρινα: «Ε στη συνέχεια έκανα και καλές παρέες εδώ».

Στη φάση όμως των παρεπόμενων ερωτήσεων η συνεντευξιαζόμενη είναι αρκετά επεξηγηματική μιλώντας για τις φίλιες που δημιούργησε στον τόπο των σπουδών της, και μάλιστα αναφέρει πως αυτός θα ήταν ένας σημαντικός λόγος ώστε να μη φύγει για εργασία στο εξωτερικό αφού και η διασκέδαση παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή της.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Η βιογραφούμενη σε αυτή την ενότητα εκτιμά ότι ο κύκλος των σπουδών δεν έχει κλείσει γι αυτή και κάνει μελλοντικά σχέδια για Μεταπτυχιακές σπουδές.

«ολοκληρώνοντας τις σπουδές είχα ήδη σκεφτεί να κάνω ένα μεταπτυχιακό, είχα ήδη σκεφτεί να παραμείνω στη Φλώρινα, γιατί το Πανεπιστήμιο βοηθούσε, ήταν κοντά. Σκέφτηκα ότι Πανεπιστήμια Παιδαγωγικά υπάρχουν σε πολλές περιοχές αλλά δε θα χα , δε θα ήξερα, δε θα είχα τόση επαφή».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

«Όταν όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό. Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε. Κάποιες από αυτές έφευγαν στο εξωτερικό και δούλεψαν αμέσως αλλά εμείς το λέγαμε κοροϊδευτικά, το λέγα χαριτολογώντας το λέγαμε και λίγο σαν φόβο ότι μακάρι να ξαναδουλέψουμε ή σιγά να μην δουλέψουμε. Και όλο αυτό εντάξει μας δημιουργούσε μια πικρία αλλά ήταν το κοινό μυστικό, δηλαδή δεν πιστεύαμε πραγματικά ότι δε θα δουλέψουμε».

Από τα παραπάνω λεγόμενα της βιογραφούμενης διαφαίνεται η προσδοκία της, όσον αφορά το θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης, από το κράτος.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Μέσα από την αξιολόγηση της για τον τρόπο λειτουργίας του Πανεπιστημίου δίνει την ερμηνεία ότι είναι ένας χώρος ο οποίος της ταιριάζει και μπορεί να λειτουργήσει μέσα σε αυτόν, αφού της δίνει τα περιθώρια για να έχει και προσωπική ζωή.

«Ήταν άλλης λογικής το Πανεπιστήμιο και μου ταίριαζε, μου άρεσε. Παρακολουθούσα μεν τα μαθήματα αλλά έδινα και πολλή προσοχή στον εαυτό μου».

Επίσης σε αυτή την ενότητα εξηγεί τους φόβους της για την μελλοντική της επαγγελματική της αποκατάσταση: «Όταν όσο ήμασταν φοιτήτριες με την παρέα μου λέγαμε ε καταλαβαίναμε ότι η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν ένα όνειρο μακρινό. Μπαίναμε μέσα βλέπαμε ότι φίλες μας που τελείωναν χρόνια πριν από εμάς δε δουλεύανε. Κάποιες από αυτές έφευγαν στο εξωτερικό και δούλεψαν αμέσως αλλά εμείς το λέγαμε κοροϊδευτικά, το λέγα χαριτολογώντας το λέγαμε και λίγο σαν φόβο ότι μακάρι να ξαναδουλέψουμε ή σιγά να μην δουλέψουμε».

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η βιογραφούμενη εξηγεί πως επειδή δεν πίστευε ότι ο κύκλος των σπουδών είχε κλείσει γι αυτή, αλλά κι επειδή είχε μάθει σε έναν άλλο τρόπο ζωής, γι αυτό λοιπόν θεωρεί ότι δεν μπορεί να γυρίσει πίσω στο σπίτι της οικογένειας της: «Στη συνέχεια μετά όσο τελείωνα τη σχολή δεν πίστευα ότι είχε κλείσει αυτός ο κύκλος για μένα. Δηλαδή δεν μπορούσα να τα μαζέψω να ξαναγυρίσω στο σπίτι μου. Είχα συνηθίσει άλλο τρόπο ζωής θα δυσκολευόμουν πολύ να ενταχθώ ξανά στο οικογενειακό πλαίσιο».

Ακόμα πιστεύει πως επειδή το Πανεπιστήμιο στη Φλώρινα ήταν ήδη ένας χώρος τον οποίο γνώριζε αλλά κι επειδή οι αποστάσεις ήταν κοντινές, όσον αφορά τις μετακινήσεις της, αυτό ήταν θετικό ώστε να συνεχίσει τις Μεταπτυχιακές της σπουδές στην ίδια πόλη: «ολοκληρώνοντας τις σπουδές είχα ήδη σκεφτεί να κάνω ένα μεταπτυχιακό, είχα ήδη σκεφτεί να παραμείνω στη Φλώρινα, γιατί το Πανεπιστήμιο βοηθούσε, ήταν κοντά. Σκέφτηκα ότι Πανεπιστήμια Παιδαγωγικά υπάρχουν σε πολλές περιοχές αλλά δε θα χα , δε θα ήξερα, δε θα είχα τόση επαφή».

Υποενότητα ΟΑΕΔ:

Εισαγωγή

Μας εισάγει σε αυτή την υποενότητα λέγοντας πως θεώρησε την επαγγελματική σχολή μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. ως μία καλή εναλλακτική λύση, αφού γνώριζε από γνωστούς της ότι έχει καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση: «Σκέφτηκα σαν εναλλακτική λύση ε τον ΟΑΕΔ την επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΣ μαθητείας λέγεται (μάλιστα) μέσω γνωστού. Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Σε αυτή την υποενότητα θεωρώ ότι υπάρχουν δύο πυρηνικές δηλώσεις. Η πρώτη αφορά τα συναισθήματα που ένιωσε το διάστημα που έκανε την πρακτική της εξάσκηση στη σχολή μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ., και το πόσο πολύ της άρεσε η επαφή που είχε με τα παιδιά μέσα στην τάξη: «Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί

πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά».

Η δεύτερη πυρηνική δήλωση έχει να κάνει με το γεγονός της δυσαρέσκειάς της στο χώρο εργασίας, όσον αφορά τη συμπεριφορά αλλά και τις αντιλήψεις των άλλων Παιδαγωγών απέναντι προς τους μαθητές του Ο.Α.Ε.Δ. αλλά και προς τα παιδιά: «Στη συνέχεια, στην, να σου τελειώσω για την... πως μας αντιμετώπιζαν εκεί εργασιακά. Στην αρχή δεν μου άρεσαν ούτε αυτά που μάθαιναν στα παιδιά. Ήταν πολύ προπολ...προ... πώς να το εξηγήσω. Οι γνώσεις δεν ήταν έγκυρες. Σκέψου ότι δίδασκαν ότι το μπλε είναι για τα αγόρια και το ροζ για τα κορίτσια. Από εκεί να καταλάβεις ότι είναι ένας χώρος που υπάρχουν στερεότυπα».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Τα κοινωνικά πλαίσια που αναφέρεται είναι αυτά της σχολής του Ο.Α.Ε.Δ. δίνοντας μας πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς μας ενημερώνει ότι μπορείς να εργαστείς συγχρόνως και να αποκτήσεις κι ένα πτυχίο, αλλά και το πλαίσιο λειτουργίας του παιδικού σταθμού που εργάστηκε και τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν μέσα σε αυτό.

«Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή».

«Παράλληλα με τον ΟΑΕΔ δούλεψα. Δούλεψα σε παιδικό σταθμό και ήμουν πολύ χαρούμενη γι αυτό εεε απλά δεν είχαμε πολύ σωστή αντιμετώπιση ούτε εγώ ούτε οι συμμαθήτριες μου γιατί περί μαθητείας πρόκειται οπότε θα χρησιμοποιώ τον όρο μαθήτριες, συμμαθήτριες. Πηγαίνοντας εκεί αυτοί μας αντιμετώπισαν σαν χαμάληδες θα το πω. Βγάσαμε δουλειά, ήμασταν όλη μέρα με τα παιδιά, δεν δικαιούμασταν διάλλειμα, δεν μας έδιναν φαγητό, ενώ αυτές έτρωγαν εε εντάξει μας ενοχλούσε, εμένα με ενοχλούσε πάρα πολύ αυτή η κατάσταση».

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Σχεδόν σε όλη την ενότητα αξιολογεί τους λόγους για τους οποίους επέλεξε να γραφτεί στον συγκεκριμένο τομέα της σχολής μαθητείας του ΟΑΕΔ καθώς επίσης και την ποιότητα των μαθημάτων σε αυτή.

«Σκέφτηκα σαν εναλλακτική λύση ε τον ΟΑΕΔ την επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΣ μαθητείας λέγεται (μάλιστα) μέσω γνωστού. Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή».

«Στην αρχή σκέφτηκα Πληροφορική. Γιατί ξέρουμε ότι στον ΑΣΕΠ χρειάζεται να έχεις ένα πιστοποιητικό εκμάθησης Πληροφορικής απλά εεε και λέω θα πάω εκεί να δω, να μάθω και πέντε πράγματα. Όταν πήγα να γραφτώ είδα όμως ότι υπάρχει τμήμα Βρεφονηπιοκομείας, βοηθός βρεφονηπιοκόμου λεγόταν η ειδικότητα και λέω, και σκέφτηκα γιατί όχι. Σκέφτηκα ότι ήταν συναφή με το επάγγελμα μου οπότε θα βοηθούσε ένα βιογραφικό μου, να έχω μια προϋπηρεσία σε ένα παιδικό σταθμό κι επιτέλους θα μπορούσα να κάνω πράξη όσα είχα μάθει. Σκέφτηκα κι ότι ήταν μια εύκολη σχολή για μένα σχετικά. Έμαθα πάρα πολλά πράγματα στον ΟΑΕΔ θέλω να σου πω. Έμαθα πράγματα που στο Πανεπιστήμιο δεν τα είχαμε αγγίξει καν. Ασχολήθηκα με την Παιδιατρική, με Πρώτες Βοήθειες που το πιο χρήσιμο θεωρώ κομμάτι».

«Έμαθα πολύ το καλλιτεχνικό κομμάτι, να κάνω κατασκευές, πολλά.. γιατί είχε πολλά τέτοια μαθήματα ε τα υπόλοιπα ήταν πάνω κάτω γνωστά. Είχα και αξιολογες καθηγήτριες».

Παράλληλα αξιολογεί και τις συνθήκες στο χώρο του Παιδικού Σταθμού στον οποίο εργάστηκε κατά τη διάρκεια της μαθητείας της, και τη νοοτροπία που επικρατούσε σε αυτόν τον χώρο.

«Παράλληλα με τον ΟΑΕΔ δούλευα. Δούλεψα σε παιδικό σταθμό και ήμουν πολύ χαρούμενη γι αυτό εεε απλά δεν είχαμε πολύ σωστή αντιμετώπιση ούτε εγώ ούτε οι συμμαθήτριες μου γιατί περί μαθητείας πρόκειται οπότε θα χρησιμοποιώ τον όρο μαθήτριες, συμμαθήτριες. Πηγαίνοντας εκεί αυτοί μας αντιμετώπισαν σαν χαμάληδες θα το πω. Βγάσαμε δουλειά, ήμασταν όλη μέρα με τα παιδιά, δεν δικαιούμασταν διάλλειμα, δεν μας έδιναν φαγητό, ενώ αυτές έτρωγαν εε εντάξει μας ενοχλούσε, εμένα με ενοχλούσε πάρα πολύ αυτή η κατάσταση».

«Στην αρχή δεν μου άρεσαν ούτε αυτά που μάθαιναν στα παιδιά. Ήταν πολύ προπολ...προ... πώς να το εξηγήσω. Οι γνώσεις δεν ήταν έγκυρες. Σκέψου ότι δίδασκαν ότι το μπλε είναι για τα αγόρια και το ροζ για τα κορίτσια».

«Από εκεί να καταλάβεις ότι είναι ένας χώρος που υπάρχουν στερεότυπα».

Αξιολογεί ακόμα και την εμπειρία που αποκόμισε από τη συγκεκριμένη εργασία.

«Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά. Ότι βρισκόμουν σε επαφή με τα παιδιά και αυτά λόγω του νεαρού της ηλικίας τους εεε ήθελαν πολλή αγκαλιά, πολλά χάδια, ήθελαν την μητρική στοργή όπως μας έλεγαν. Και με άρεσε εμένα αυτό, με έφερε πολύ κοντά σε επαφή με τα παιδιά και δεν την είχα ποτέ μου γιατί και ξαδέρφια μεγαλύτερα έχω δεν είχα τόσο πολύ επαφές με παιδιά. Και μπορούσα να έχ.., είχε μια άμεση συσχέτιση με το πτυχίο μου. Οπότε ένιωθα ότι κάνω πολλά πράγματα».

Κριτικά και αυτο-θεωρητικά σχόλια

Θεωρεί ότι η σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ ήταν μια σχολή η οποία δε θα τη δυσκόλευε και ακόμα πως βγήκε κερδισμένη από αυτό το εγχείρημα της, αφού έμαθε πολλά καινούρια πράγματα: «Σκέφτηκα κι ότι ήταν μια εύκολη σχολή για μένα σχετικά. Έμαθα πάρα πολλά πράγματα στον ΟΑΕΔ θέλω να σου πω. Έμαθα πράγματα που στο Πανεπιστήμιο δεν τα είχαμε αγγίξει καν. Ασχολήθηκα με την Παιδιατρική, με Πρώτες Βοήθειες που το πιο χρήσιμο θεωρώ κομμάτι».

Επίσης θεωρεί πως η αντιμετώπιση που είχε στο χώρο εργασίας της δεν ήταν η κατάλληλη και μάλιστα όπως και η ίδια αναφέρει ένιωθε σαν «χαμάλης»: «Πηγαίνοντας εκεί αυτοί μας αντιμετώπισαν σαν χαμάληδες θα το πω».

Πιστεύει όμως ότι η εμπειρία που αποκόμισε τη γέμισε με πολλά συναισθήματα: «Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά».

«Οπότε ένιωθα ότι κάνω πολλά πράγματα».

«Βέβαια προσπαθούσα, είχαμε ελεύθερο χρόνο, προσπαθούσα πάντα σε αυτόν να τον αξιοποιούμε δημιουργικά».

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Η δύσκολη κατάσταση η οποία φαίνεται να αντιμετωπίζει η βιογραφούμενη είναι η αντιμετώπιση που είχε στον εργασιακό της χώρο από τις μόνιμες συναδέλφους της, που όμως δείχνει να την ξεπερνάει εστιάζοντας στα θετικά στοιχεία που είχε να κερδίσει από αυτή την εμπειρία: «Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά».

Δείχνει όμως ότι στο τέλος αναγκάστηκε να συμβιβαστεί με κάποιες καταστάσεις ώστε να μη δημιουργηθούν διαμάχες και αντιπάθειες: «Ε παρόλα αυτά ότι προσπάθεια κι αν έκανα, έγινα κι εγώ μέλος της παρέας αυτής γιατί δεν ήθελα να έρχομαι σε διαμάχες με το προσωπικό και τέτοια, έκανα απλά ότι μου λέγανε».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«Παρόλα αυτά δεν μετάνιωσα στιγμή γιατί πέρασα πάρα πολύ ωραία και αυτό που με έκανε, που με απογείωσε ήταν η επαφή με τα παιδιά». Μέσα από αυτή τη δήλωση αποκαλύπτεται η επιρροή που άσκησε πάνω της η επαφή με τα παιδιά, και πως αυτό την έκανε να νιώσει πραγματικά υπέροχα αλλά και να δει τον εαυτό της ως νηπιαγωγό που προσπαθεί και δρα.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Με τις παρακάτω προτάσεις μάς δείχνει ότι προσπάθησε να διαμορφώσει ενεργά την πορεία της ζωής της μετά το τέλος των σπουδών της, και να προσπαθήσει για κάτι παραπάνω, δεδομένης της κατάστασης, δηλαδή της δυσκολίας εύρεσης εργασίας στο αντικείμενο που είχε σπουδάσει.

«Σκέφτηκα σαν εναλλακτική λύση ε τον ΟΑΕΔ την επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΣ μαθητείας λέγεται».

«Στην αρχή σκέφτηκα Πληροφορική. Γιατί ξέρουμε ότι στον ΑΣΕΠ χρειάζεται να έχεις ένα πιστοποιητικό εκμάθησης Πληροφορικής απλά εεε και λέω θα πάω εκεί να δω, να μάθω και πέντε πράγματα. Όταν πήγα να γραφτώ είδα όμως ότι υπάρχει τμήμα Βρεφονηπιοκομείας, βοηθός βρεφονηπιοκόμου λεγόταν η ειδικότητα και λέω, και σκέφτηκα γιατί όχι. Σκέφτηκα ότι ήταν συναφή με το επάγγελμα μου οπότε θα βοηθούσε ένα βιογραφικό μου, να έχω μια προϋπηρεσία σε ένα παιδικό σταθμό κι επιτέλους θα μπορούσα να κάνω πράξη όσα είχα μάθει. Σκέφτηκα κι ότι ήταν μια εύκολη σχολή για μένα σχετικά».

«Δούλεψα σε παιδικό σταθμό και ήμουν πολύ χαρούμενη γι αυτό».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

Με τα παρακάτω διαφαίνεται η προσδοκία της για επαγγελματική αποκατάσταση από τη σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ, που γι αυτό το λόγο την επέλεξε.

«Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή».

Οι προσδοκίες που είχε από τον εργασιακό χώρο του παιδικού σταθμού όπου εργάστηκε και οι συνθήκες εργασίας που δεν ήταν οι αναμενόμενες.

«απλά δεν είχαμε πολύ σωστή αντιμετώπιση ούτε εγώ ούτε οι συμμαθήτριες μου γιατί περί μαθητείας πρόκειται οπότε θα χρησιμοποιώ τον όρο μαθήτριες, συμμαθήτριες. Πηγαίνοντας εκεί αυτοί μας αντιμετώπισαν σαν χαμάληδες θα το πω».

«Βγάζαμε δουλειά, ήμασταν όλη μέρα με τα παιδιά, δεν δικαιούμασταν διάλλειμα, δεν μας έδιναν φαγητό, ενώ αυτές έτρωγαν εε εντάξει μας ενοχλούσε, εμένα με ενοχλούσε πάρα πολύ αυτή η κατάσταση. Έπρεπε να είμαστε δίπλα στα παιδιά όλες τις ώρες και στο μάθημα που ήταν μια οργανωμένη δραστηριότητα είχαν, και στο να εξυπηρετούμε τις βιολογικές τους ανάγκες και να τα, να τα ταΐζουμε».

«Από εκεί να καταλάβεις ότι είναι ένας χώρος που υπάρχουν στερεότυπα. Κι έχει μείνει πολύ πίσω, και δεν μου άρεσε».

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Όπως έχει προαναφερθεί, σχεδόν σε όλη την ενότητα αξιολογεί τους λόγους για τους οποίους επέλεξε να φοιτήσει στη σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ, αλλά και στο συγκεκριμένο τμήμα. Θεωρεί πως το εγχείρημα της αυτό θα τη βοηθούσε τόσο στον εμπλουτισμό των γνώσεων της, όσο και στην μετέπειτα επαγγελματική της αποκατάσταση. Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, η ίδια μας πληροφορεί ότι οι γνώσεις και οι εμπειρίες πολλαπλασιάστηκαν. Αξιολογεί ακόμα και τις συνθήκες εργασίας, αλλά και τη νοοτροπία, τον τρόπο σκέψης και δράσης των μονίμων Παιδαγωγών, του συγκεκριμένου Παιδικού σταθμού. Σε αυτό τον τομέα οι εμπειρίες της είναι αρνητικές, αφού δεν είναι ικανοποιημένη ούτε από τον τρόπο αντιμετώπισης της, αλλά ούτε από τον τρόπο εργασίας μέσα στο χώρο αυτό. Τέλος εξηγεί ότι παρά τις δυσκολίες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει, η εργασία της στον Παιδικό Σταθμό ήταν και μια θετική εμπειρία, αφού μπόρεσε να έρθει σε επαφή με παιδιά και να νιώσει πως μπορεί να κάνει πράξη το αντικείμενο το οποίο σπούδασε και αγαπά, όπως και η ίδια έχει αναφέρει, από την παιδική της ηλικία.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η βιογραφούμενη σε αυτή την ενότητα μας εξηγεί τη λογική με την οποία επέλεξε να εγγραφεί στη σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ, καθώς επίσης και τον λόγο που διάλεξε το συγκεκριμένο τμήμα. Όπως αρχικά αναφέρει, θεώρησε πως η εγγραφή της στη σχολή μαθητείας θα είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση, έπειτα από πληροφόρηση που είχε από διάφορα γνωστά της άτομα, κι ακόμα πως ήταν ένα θετικό βήμα επειδή

θα μπορούσε να κάνει πράξη όλα όσα είχε μάθει στην πρώτη της σχολή, καθώς θα είχε τη δυνατότητα να εργαστεί σε παιδικό σταθμό και να έρθει σε επαφή με τα παιδιά.

«Σκέφτηκα σαν εναλλακτική λύση ε τον ΟΑΕΔ την επαγγελματική σχολή του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΣ μαθητείας λέγεται (μάλιστα) μέσω γνωστού. Αυτοί οι γνωστοί δούλεψαν και πήραν κι ένα χαρτί, πήραν ένα πτυχίο, έμαθαν και κάτι είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση δηλαδή».

«Σκέφτηκα ότι ήταν συναφή με το επάγγελμα μου οπότε θα βοηθούσε ένα βιογραφικό μου, να έχω μια προϋπηρεσία σε ένα παιδικό σταθμό κι επιτέλους θα μπορούσα να κάνω πράξη όσα είχα μάθει».

Υποενότητα Μεταπτυχιακό

3.1 Εισαγωγή

Μας εισάγει στη νέα υποενότητα με τη παρακάτω πρόταση: «Στη συνέχεια λοιπόν παράλληλα με τη δουλειά δίνω εξετάσεις για ένα μεταπτυχιακό που ήταν στο Δημοτικής».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας αναφέρεται στο γεγονός της συνειδητοποίησης για τη δυσκολία εύρεσης εργασίας πάνω στο αντικείμενο των σπουδών της, καθώς επίσης και στην άποψη της για την απόκτηση περισσότερων πτυχίων αλλά και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που θα έπρεπε να αποζητά ο κάθε νέος: «Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το πρώτο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι αυτό του Πανεπιστημίου και στον τρόπο με τον οποίο προσπάθησε να εισαχθεί σε ένα ακόμα προπτυχιακό, αλλά και σε ένα μεταπτυχιακό τμήμα. Κάνει λόγο για το βαθμό δυσκολίας που

αντιμετώπισε στην ύλη των μαθημάτων, καθώς και στον χρόνο που χρειαζόταν αλλά δεν υπήρχε λόγω των άλλων υποχρεώσεων της.

Επίσης κάνει αναφορά και στις απαιτήσεις της εποχής, σύμφωνα πάντα με τις δικές της εκτιμήσεις, για το γεγονός πως ένας νέος θα πρέπει να επιμορφώνεται συνεχώς, αλλά και να αποκτά όσα περισσότερα εφόδια μπορεί, καθώς διανύει μια περίοδο όπου η επαγγελματική αποκατάσταση στον τομέα των Παιδαγωγικών είναι πολύ δύσκολη.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αξιολογεί το επίπεδο προετοιμασίας για την εισαγωγή σε ένα μεταπτυχιακό τμήμα, καθώς επίσης και την ανάγκη της εποχής για απόκτηση περισσότερων πτυχίων και διαρκή επιμόρφωση: «Δεν είχα και προσδοκίες από αυτό γιατί κατάλαβα το επίπεδο» και «ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα γιατί θεωρούσα ότι ένα απλό πτυχίο δεν αρκεί».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Τα σχόλια που κάνει για τον εαυτό της αφορούν την επιθυμία της να κάνει κάτι ακόμα στο επίπεδο των σπουδών της και να διαφοροποιηθεί: «με έτρωγε το μικρόβιο, ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα γιατί θεωρούσα ότι ένα απλό πτυχίο δεν αρκεί», «ένιωθα την ανάγκη να διαφοροποιηθώ, να κάνω πράγματα».

Στερεότυπες εκφράσεις

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Μας εξηγεί ότι ήταν αρκετά δύσκολο για την ίδια να διαχειριστεί και την παρακολούθηση του μεταπτυχιακού προγράμματος και τη φοίτηση της στη σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ. Όμως με τη βοήθεια και την υποστήριξη των καθηγητών της κατάφερε να ανταπεξέλθει: «Έε πήγαινα δουλειά, ΟΑΕΔ και είχα παράλληλα και το μεταπτυχιακό. Και ήταν και οι δύο υποχρεωτικές παρουσίες, δυσκολεύτηκα πάρα πολύ. Ευτυχώς με βοήθησαν και οι καθηγήτριες μου... και στο, στον ΟΑΕΔ πιο πολύ. Είχα στήριξη και στη δουλειά. Ε καταλάβαινα πλέον είχαμε αποκτήσει καλές

σχέσεις με τις κυρίες, κι ακόμα έχουμε ε και με βοήθησαν, με καταλάβαιναν. Απλά ήταν πολύ δύσκολο διάστημα για μένα. Επίσης δε μετανιώνω στιγμή όμως».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε».

Η συνειδητοποίηση της δυσκολίας επαγγελματικής αποκατάστασης και οι ανάγκες της εποχής την αναγκάζουν να αναζητήσει επιπλέον εφόδια ώστε να μπορεί να είναι ανταγωνιστική με τους υπόλοιπους νέους, αλλά και να τις ανοιχτούν κι άλλοι δρόμοι, πάντα όμως κοντά στο αντικείμενο που έχει επιλέξει, και όπως ήδη έχει αναφέρει σε άλλη ενότητα, αγαπά πάρα πολύ.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Σε αυτή την ενότητα αναφέρεται σε μεγαλύτερο βαθμό στις προσπάθειες που έκανε ώστε να εισαχθεί σε κάποιο προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό τμήμα, αλλά δεν μας δίνει αρκετές πληροφορίες για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που τελικά εισήχθη και παρακολουθεί: «Βγαίνει ένα καινούριο μεταπτυχιακό, κάνω τα χαρτιά μου, διαβάζω αρκετά, δίνω εξετάσεις και περνάω ευτυχώς».

Στη φάση των παρεπόμενων ερωτήσεων είναι αρκετά επεξηγηματική με αυτό το θέμα και μας δίνει επαρκή πληροφόρηση. Αναφέρει ότι έχει κερδίσει πολλά από το

συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα κι ότι θεωρεί τον εαυτό της πιο έτοιμο ώστε να ασχοληθεί με το επάγγελμα της Νηπιαγωγού: «Ναι το Μεταπτυχιακό που επέλεξα έχει να κάνει με Επαγγελματική Μάθηση και Καινοτομίες στην Εκπαίδευση, όλα αυτά σχετίζονται με τις Επιστήμες της Αγωγής, είναι κάτι που θεωρώ μου ταιριάζει πολύ και ειδικά όταν μιλούμε για Νηπιαγωγείο που οι καινοτόμες δράσεις λαμβάνουν χώρο περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη μορφή εκπαίδευσης, γι αυτό είναι πολύ κρίσιμο, ε το αντικείμενο τους όπως προείπα είναι η καινοτομία στην Εκπαίδευση, στάθηκα πολύ τυχερή γιατί γνώρισα επίσης αξιόλογους εκπαιδευτικούς, ε που με έμαθαν πολλά πράγματα για μένα. Θεωρώ ότι έμαθα πολύ περισσότερα πράγματα από το Μεταπτυχιακό, ε από ότι στο Προπτυχιακό. Μολονότι ήταν τέσσερα χρόνια δεν, νιώθω ότι δεν απέκτησα όλα τα εφόδια», «Για να εμπλουτιστώ εδώ ως επαγγελματίας», «Σίγουρα έχω γνω..., απέκτησα κάποιες γνώσεις, είμαι πιο, με βοήθησε πιο πολύ στη δουλειά μου. Ναι αυτό».

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Η βιογραφούμενη με τις παρακάτω προτάσεις μας δείχνει ότι προσπάθησε να διαμορφώσει ενεργά την πορεία της ζωής.

«Στη συνέχεια λοιπόν παράλληλα με τη δουλειά δίνω εξετάσεις για ένα μεταπτυχιακό που ήταν στο Δημοτικής».

«Ε το ίδιο έτος τον Δεκέμβριο δίνω κατατακτήριες για το Δημοτικής».

«έκανα παρόλα αυτά τα χαρτιά μου για αναπληρώτρια».

«Βγαίνει ένα καινούριο μεταπτυχιακό, κάνω τα χαρτιά μου, διαβάζω αρκετά, δίνω εξετάσεις και περνάω ευτυχώς».

«Εε πήγαινα δουλειά, ΟΑΕΔ και είχα παράλληλα και το μεταπτυχιακό».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

Σε αυτή την ενότητα φαίνονται οι προσδοκίες που έχει από τον εαυτό της, αλλά έμμεσα διαφαίνονται και οι προσδοκίες που έχει από την απόκτηση περισσότερων πτυχίων και επιπλέον γνώσεων: «Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται,

και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε».

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Η αφηγήτρια αναπτύσσει επιχειρηματολογία στο σημείο που εξηγεί τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να κάνει μεταπτυχιακό: «ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα γιατί θεωρούσα ότι ένα απλό πτυχίο δεν αρκεί», «Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε. Που είναι και ελλιπής, όπως ξέρεις. Πρέπει να, κι ένιωθα την ανάγκη να διαφοροποιηθώ, να κάνω πράγματα».

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η βιογραφούμενη μας δίνει τη δική της λογική εξήγηση για το ποιος ήταν ο λόγος που την οδήγησε να παρακολουθήσει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: «συνέχισα με τον ΟΑΕΔ με έτρωγε όμως ήθελα να κάνω κι άλλα πράγματα. Θεωρώ επειδή δεν υπήρχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση».

Ακόμα πιστεύει πως επειδή οι Παιδαγωγικές σχολές είναι εύκολες και τις προτιμούν οι περισσότεροι νέοι, με αποτέλεσμα να υπάρχει πληθώρα εκπαιδευτικών, πρέπει να εμπλουτιστεί με όσα περισσότερα εφόδια γίνεται για να μπορέσει να έχει μια ευκαιρία στον επαγγελματικό στοίβο: «Είναι εύκολες σχολές οι παιδαγωγικές και πάνε όλοι και σε τέσσερα χρόνια την έχουν τελειώσει τη σχολή. Και γινόμαστε όλο και πιο πολλοί. Και νιώθω ότι δε θα δουλέψω ποτέ δηλαδή το, σιγά σιγά το καταλαβαίνω και ποια θα είναι αυτά τα κριτήρια που θα διαλέξουνε μέσα σε τόσο μεγάλο πλήθος. Και θεωρώ ότι ένας νέος πρέπει, εφόσον κάθεται, και, σε εισαγωγικά, να καταρτίζεται, να ψάχνεται δεν μπορεί να παραμένει σε μία γνώση που έμαθε κάποτε».

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: Απόψεις για το Παιδαγωγικό τώρα

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή αυτής της ενότητας γίνεται με την παρακάτω πρόταση: «Και... είμαι και άνεργη παράλληλα».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας αναφέρεται στα συναισθήματα που νιώθει η βιογραφούμενη μετά την πτώση των βάσεων για τις Παιδαγωγικές σχολές, και το γεγονός πως έγιναν προσβάσιμες σε μεγάλο πλήθος μαθητών χωρίς μεγάλο κόπο και προσπάθεια: «νιώθω αδικία γιατί εγώ μάτωσα θα ξαναπώ για να μπω.(ναι) Κουράστηκα, κουράστηκα πραγματικά. Και ψυχικά και σωματικά... για να μπω».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι αυτό της ίδιας της κοινωνίας και ιδιαίτερα της λειτουργίας του ΟΑΕΔ, και πως αυτό εξακολουθεί να στηρίζει τους άνεργους νέους μετά το τέλος από τη σχολή μαθητείας του: «μπήκα σε ταμείο ανεργίας, με βοηθάει μεν οικονομικά αλλά είναι πολύ μικρή η βοήθεια».

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αξιολογεί την εισαγωγή πλέον των φοιτητών στις Παιδαγωγικές σχολές με πολύ μικρό αριθμό μορίων, ενώ η ίδια χρειάστηκε να δώσει μεγάλο αγώνα, αφού την περίοδο που πέρασε αυτή έπρεπε να έχει έναν πολύ μεγαλύτερο αριθμό μορίων για την εισαγωγή της: «Έχει πέσει κάτω από τη βάση, περνάει ο καθένας, ε και δεν το λέω υποτιμητικά ο καθένας», «και νιώθω αδικία γιατί εγώ μάτωσα θα ξαναπώ για να μπω.(ναι) Κουράστηκα, κουράστηκα πραγματικά. Και ψυχικά και σωματικά... για να μπω».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Αναφέρει το πώς νιώθει τώρα που δεν έχει κάποια απασχόληση: «δεν ένιωσα ποτέ άνεργη και άεργη, τώρα όμως νιώθω».

Στερεότυπες εκφράσεις

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«νιώθω αδικία γιατί εγώ μάτωσα θα ξαναπώ για να μπω.(ναι) Κουράστηκα, κουράστηκα πραγματικά. Και ψυχικά και σωματικά... για να μπω»: Με τη συγκεκριμένη πρόταση θέλει να μας δηλώσει τα συναισθήματα της για τη σχολή που πάντα ονειρευόταν να εισαχθεί, και πως αυτή έχει πλέον εκφυλιστεί, κατά την άποψη της, αφού δεν χρειάζεται ιδιαίτερος κόπος για να φοιτήσει κάποιος σε αυτή. Θεωρεί ότι απαξιώνεται κατά κάποιο τρόπο και ο δικός της κόπος για την επίτευξη του ονείρου της, που ήταν η εισαγωγή στην Παιδαγωγική σχολή.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Δεν υπάρχουν.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Το μοναδικό γεγονός που απασχολεί τη βιογραφούμενη σε αυτή την ενότητα είναι η αδικία που θεωρεί πως υφίσταται για την εισαγωγή της στην Παιδαγωγική σχολή, αφού η ίδια χρειάστηκε να προσπαθήσει πάρα πολύ και να εισαχθεί με μεγαλύτερες απαιτήσεις, ενώ στη συγκεκριμένη περίοδο οι απαιτήσεις είναι πολύ λιγότερες.

«Έχει πέσει κάτω από τη βάση, περνάει ο καθένας, ε και δεν το λέω υποτιμητικά ο καθένας, θα σου αναφέρω ένα παράδειγμα που άκουσα στο.. στο αστικό όπως πήγαινα στη σχολή. Κάτι κορίτσια πρωτοετή μάλλον, πρωτοετούς φοίτησης, μου λέγαν, λέγαν μεταξύ τους "εντάξει δεν έκανα και μεγάλο κόπο, δεν πέρασα και... εγώ και μια χαρά έβγαινα, και διασκέδαζα, δεν διάβασα και πολύ για να μπω στην τελική σε αυτή τη σχολή, και νιώθω αδικία γιατί εγώ μάτωσα θα ξαναπώ για να μπω.(ναι) Κουράστηκα, κουράστηκα πραγματικά. Και ψυχικά και σωματικά... για να μπω».

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν.

Υποενότητα: Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό.

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη εισάγει το θέμα για το οποίο πρόκειται να μιλήσει σε αυτή την ενότητα με την παρακάτω πρόταση: «Δεν πιστεύω ότι θα δουλέψω μετά το μεταπτυχιακό».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας αφορά τις απόψεις της σχετικά με τη φυγή για εργασία σε χώρες του εξωτερικού: «πολλές μου φίλες μου καλές έφυγαν στο εξωτερικό για να δουλέψουνε. Δεν ξέρω αν είναι λύση. Για μένα δεν είναι. Δεν αποτελεί λύση. Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα».

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό του χώρου εργασίας, τόσο στο εσωτερικό της χώρας, όσο και στο εξωτερικό, αλλά και τις προϋποθέσεις που πρέπει

να υπάρχουν. Μάλιστα δείχνει να έχει συνειδητοποιήσει ότι το θέμα της εργασίας στον κλάδο της περνάει μεγάλη κρίση, κι ότι είναι αρκετά δύσκολο για την ίδια να βρει κάποια δουλειά στο αντικείμενο της.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Χρησιμοποιεί ως επιχειρήματα τις προϋποθέσεις, που κατά τη γνώμη της, πρέπει να υπάρχουν για να πάει κάποιος για εργασία, ως εκπαιδευτικός, στο εξωτερικό, και συγκεκριμένα στη Γερμανία: «Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα. Με το δικό τους τρόπο οργάνωσης, με το δικό τους τρόπο εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να ξέρεις. Πρέπει να μιλάς πολύ καλά τη γλώσσα, άριστα. Κι εγώ έχω και Γερμανικά, έχω στο πτυχίο μου Γερμανικά, απλά δεν τα μιλάω και τα έχω ξεχάσει. Δεν πρέπει να ξανά, από τη στιγμή που θα θελήσω».

Αξιολογεί ακόμα και την ποιότητα ζωής στο εξωτερικό, σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενα γνωστών της ανθρώπων: «Και μιλάω και με γνωστούς μου που έφυγαν και δεν περνάνε πολύ καλά. Δηλαδή ζουν για να δουλεύουν».

Τέλος πιστεύει πως οι Παιδαγωγικές σχολές θα έπρεπε να αναστείλουν για κάποιο χρονικό διάστημα τη λειτουργία τους, καθώς θεωρεί ότι αυτό το επάγγελμα έχει κορεστεί: «Θεωρώ ότι οι Παιδαγωγικές σχολές πρέπει λίγο να αναστείλουν τη λειτουργία τους, να μην μπαίνουν τόσο πολύ κόσμος εφόσον δεν υπάρχει μέλλον. Και δεν φταίνε κάποιες κυβερνήσεις γι αυτό. Πιστεύω είναι ο κύκλος έτσι, ένα επάγγελμα κλείνει».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται τα παρακάτω κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια με τα οποία προσπαθεί να μας δείξει πως νιώθει σχετικά με το αν είναι έτοιμη γι εργασία, κυρίως στο εξωτερικό, και κάποιες πτυχές του χαρακτήρα της: «πρέπει να εξειδικευτώ λίγο», «Κι εγώ έχω και Γερμανικά, έχω στο πτυχίο μου Γερμανικά, απλά δεν τα μιλάω και τα έχω ξεχάσει», «Είμαι και άτομο που δεν τολμώ. Φοβάμαι γενικά, γενικά είμαι έτσι σαν άνθρωπος οπότε για να βρεθώ κάπου, σε ένα ξένο περιβάλλον, χωρίς συγγενείς με ξένους θα ήταν μια καλή εμπειρία (ναι) δεν το συζητώ, θα ήταν μια ωραία εμπειρία, απλά δεν ξέρω αν μου ταιριάζει εμένα».

«Δεν μου ταιριάζει πολύ εμένα αυτός ο τρόπος, εύχομαι να μην αναγκαστώ να το κάνω».

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

«πολλές μου φίλες μου καλές έφυγαν στο εξωτερικό για να δουλέψουνε. Δεν ξέρω αν είναι λύση. Για μένα δεν είναι. Δεν αποτελεί λύση. Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα»: Η βιογραφούμενη πιστεύει πως η φυγή στο εξωτερικό δεν είναι μία λύση η οποία θα ταίριαζε στο δικό της χαρακτήρα, ούτε ότι θα μπορούσε να το καταφέρει, καθώς δεν θεωρεί ότι έχει τα κατάλληλα εφόδια ώστε να εργαστεί ως εκπαιδευτικός σε μια ξένη χώρα με διαφορετική κουλτούρα και διαφορετική εκπαιδευτική πολιτική.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Στο τέλος της ενότητας κάνει μια μικρή αναφορά στο θέμα της αναστολής λειτουργίας των Παιδαγωγικών σχολών: «Θεωρώ ότι οι Παιδαγωγικές σχολές πρέπει

λίγο να αναστείλουν τη λειτουργία τους, να μην μπαίνουν τόσο πολύ κόσμο εφόσον δεν υπάρχει μέλλον. Και δεν φταίνε κάποιες κυβερνήσεις γι αυτό. Πιστεύω είναι ο κύκλος έτσι, ένα επάγγελμα κλείνει».

Ενώ στη φάση των παρεπόμενων ερωτήσεων γίνεται πιο αναλυτική: «δεν ήθελα να το πολιτικοποιήσω, να πω ότι φταίνε οι τάδε που δεν μας διορίζουν. Ωστόσο τώρα που το ξανασκέφτομαι κι έτσι που το συζητάμε εεε σίγουρα είναι υπεύθυνο το κράτος εφόσον έχει σχολές και παράγει εκπαιδευτικό δυναμικό δεν πρέπει να το αποκαταστήσεις κιόλας; Έτσι νομίζω εγώ. Ε θεωρώ λοιπόν ότι, όσο σκέφτομαι πιο εστιασμένα σε αυτό το κομμάτι, ότι σίγουρα υπάρχουν κενά που πρέπει να καλυφθούν, οι αναπληρωτές θεωρώ ότι είναι μία καλή λύση, εντάξει αν όχι μονιμότητα, που είχαμε συνηθίσει τόσα χρόνια,(ναι) για τους μεγαλύτερους απευθύνομαι εκπαιδευτικούς, οι αναπληρωτές είναι μία καλή ευκαιρία για να δουλέψει κάποιος και να παίρνει μια ανεργία το καλοκαίρι».

«γιατί αν υπήρχαν μικρότερα τμήματα θα έπαιρναν και περισσότερο εκπαιδευτικό δυναμικό».

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

«νιώθω ότι θέλω να κάνω κι άλλα πράγματα, πρέπει να εξειδικευτώ λίγο. Πρέπει να, και μια αφορμή καλή ήταν οι πρόσφυγες που ήρθαν, καλή (ναι) εντός εισαγωγικών για μένα να ασχοληθώ με κάτι διαπολιτισμικό ίσως».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

Σε αυτή την ενότητα η βιογραφούμενη φαίνεται ότι δεν έχει προσδοκίες από θεσμικά και οργανωτικά πρότυπα της κοινωνίας καθώς πιστεύει ότι είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν πολλά πράγματα αυτή την περίοδο: «Δεν πιστεύω ότι θα δουλέψω μετά το μεταπτυχιακό. Δηλαδή δεν πιστεύω ότι θα τελειώσω και θα μου ανοίξουν οι πόρτες», «Αλλά όλα αυτά είναι λίγο δύσκολα να πραγματοποιηθούν γιατί και η απόσταση φταίει», «Και δεν φταίνε κάποιες κυβερνήσεις γι αυτό. Πιστεύω είναι ο κύκλος έτσι, ένα επάγγελμα κλείνει».

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Στη μεγαλύτερη έκταση της ενότητας αξιολογεί και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι είναι δύσκολο να πάει να εργαστεί στο εξωτερικό και τέλος δίνει τη δική της ερμηνεία στο γιατί θα έπρεπε να αναστείλουν τη λειτουργία τους οι Παιδαγωγικές σχολές της χώρας.

«Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα. Με το δικό τους τρόπο οργάνωσης, με το δικό τους τρόπο εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να ξέρεις. Πρέπει να μιλάς πολύ καλά τη γλώσσα, άριστα. Κι εγώ έχω και Γερμανικά, έχω στο πτυχίο μου Γερμανικά, απλά δεν τα μιλάω και τα έχω ξεχάσει. Δεν πρέπει να ξανά, από τη στιγμή που θα θελήσω».

«Δεν θέλω να φύγω. Και θεωρώ ότι η ζωή στην Ελλάδα δεν είναι μόνο δουλειά. Και η διασκέδαση παίζει σημαντικό ρόλο, εεεολ.. τα πάντα, τα πάντα παίζουν σημαντικό ρόλο για μένα στην Ελλάδα».

«Θεωρώ ότι οι Παιδαγωγικές σχολές πρέπει λίγο να αναστείλουν τη λειτουργία τους, να μην μπαίνουν τόσο πολύ κόσμο εφόσον δεν υπάρχει μέλλον».

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η λογική, κατά την ίδια, για την οποία δεν θεωρεί ότι είναι έτοιμη για εργασία σε ένα ξένο μέρος έχει να κάνει με την κατάλληλη εκπαίδευση και προετοιμασία αλλά και με το γεγονός ότι θεωρεί πως στο εξωτερικό δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για διασκέδαση και ποιότητα ζωής.

«Θεωρώ ότι για να πάω σε μια σχολή του εξωτερικού, σε ένα σχολείο για να δουλέψεις, κατά αρχήν πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί σύμφωνα με τη δική τους κουλτούρα. Με το δικό τους τρόπο οργάνωσης, με το δικό τους τρόπο εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να ξέρεις. Πρέπει να μιλάς πολύ καλά τη γλώσσα, άριστα»

«Και θεωρώ ότι η ζωή στην Ελλάδα δεν είναι μόνο δουλειά. Και η διασκέδαση παίζει σημαντικό ρόλο, εεεολ.. τα πάντα, τα πάντα παίζουν σημαντικό ρόλο για μένα στην

Ελλάδα. Κι εντάξει, ποιος έφυγε και του άρεσε; Και μιλάω και με γνωστούς μου που έφυγαν και δεν περνάνε πολύ καλά. Δηλαδή ζουν για να δουλεύουν».

«Δεν μου ταιριάζει πολύ εμένα αυτός ο τρόπος, εύχομαι να μην αναγκαστώ να το κάνω, γιατί μπορεί και να αναγκαστούμε στην τελική».

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ: Κατακλείδα

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή στην τελευταία ενότητα γίνεται με μία πρόταση που αποπνέει αισιοδοξία για το μέλλον.

«Παρόλα αυτά είμαι πολύ αισιόδοξη. Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς».

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

«Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς. Δεν μετανιώνω ούτε στιγμή που διάλεξα αυτό το επάγγελμα γιατί είναι κάτι που αγαπώ. Ήθελα πάντα στη ζωή μου να γίνω εκπαιδευτικός, να γίνω δασκάλα, να έχω σχέση με τα παιδιά». Μέσα από αυτές τις δηλώσεις διαφαίνεται η μεγάλη αγάπη που έχει η βιογραφούμενη για το επάγγελμα που επέλεξε να σπουδάσει, αλλά και η αισιοδοξία της πως κάποια στιγμή θα μπορέσει να κάνει πράξη όσα ονειρεύτηκε και να εργαστεί ως εκπαιδευτικός.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Αναφέρεται γενικότερα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, τόσο για το ποιος μπορεί να ενταχθεί σε αυτό, όσο και τον χώρο εργασίας και τις πιθανότητες για επαγγελματική αποκατάσταση.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Συγκρίνει τα πτυχία που απέκτησε και από τις δύο δομές, και από το Πανεπιστήμιο και από τη σχολή μαθητείας του ΟΑΕΔ, και θλίβεται επειδή θεωρεί πως με ένα κατώτερο πτυχίο ίσως να έχει καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση: «Πιστεύω ότι με το πτυχίο του ΟΑΕΔ, που είναι πιο τεχνικό, δεν ξέρω τι επίπεδο για να είμαι ειλικρινείς είναι, ότι μπορεί να βρω πιο εύκολα δουλειά. (ναι) Φαντάσου δηλαδή. Και

είναι κρίμα αυτό, με στεναχωρεί, με θλίβει γιατί έκανα προσπάθεια και για το άλλο και τελικά δεν, δεν έχει ανταπόκριση».

Αξιολογεί ακόμα και την προσπάθεια που έκανε για να εισαχθεί στην Παιδαγωγική σχολή: «Δεν μπήκα στη σχολή γιατί πέρασα τυχαία, το πάλεψα».

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Θεωρεί ότι είναι αισιόδοξο άτομο, αγωνίστρια και επιθυμεί να δει τον εαυτό της ως ολοκληρωμένη παιδαγωγό. «Παρόλα αυτά είμαι πολύ αισιόδοξη».

«Ναι σίγουρα κάτι θα έχω παραλείψει, απλά θέλω να τονίσω ότι ατενίζω το μέλλον με αισιοδοξία. Γιατί πιστεύω ότι όποιος ψάχνει, όποιος κινητοποιείται, κάτι θα βρεθεί και γι αυτόν».

«Δεν μπήκα στη σχολή γιατί πέρασα τυχαία, το πάλεψα. Και θέλω να το κυνηγήσω όσο πιο πολύ μπορώ».

«θέλω να γίνω μια ολοκληρωμένη εκπαιδευτικός, μια παιδαγωγός».

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν δύσκολες και χαοτικές καταστάσεις για τη βιογραφούμενη. Όμως την αμφιβολία και το φόβο για τη μελλοντική της επαγγελματική αποκατάσταση δείχνει να την αντιμετωπίζει με αισιοδοξία και διάθεση να αγωνιστεί για να πετύχει: «απλά θέλω να τονίσω ότι ατενίζω το μέλλον με αισιοδοξία. Γιατί πιστεύω ότι όποιος ψάχνει, όποιος κινητοποιείται, κάτι θα βρεθεί και γι αυτόν».

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

««Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς. Δεν μετανιώνω ούτε στιγμή που διάλεξα αυτό το επάγγελμα γιατί είναι κάτι που αγαπώ. Ήθελα πάντα στη

ζωή μου να γίνω εκπαιδευτικός, να γίνω δασκάλα, να έχω σχέση με τα παιδιά». Από την παραπάνω πρόταση φαίνεται καθαρά ότι βλέπει τον εαυτό της ως εκπαιδευτικό με μεγάλη αγάπη για τα παιδιά και ακόμα έχει μια αισιόδοξη ματιά για το μέλλον όσον αφορά την εύρεση εργασίας.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Στην τελευταία ενότητα η βιογραφούμενη δείχνει αισιόδοξη για το μέλλον, παρόλο που γνωρίζει πως είναι δύσκολη η κατάσταση για τους άνεργους εκπαιδευτικούς στην Ελλάδα κι εύχεται να μη φθάσει στο σημείο όπου θα αναγκαστεί να φύγει στο εξωτερικό, γιατί είναι κάτι που θεωρεί ως ύστατη λύση και δε θα ήθελε να το κάνει. «απλά θέλω να τονίσω ότι ατενίζω το μέλλον με αισιοδοξία. Γιατί πιστεύω ότι όποιος ψάχνει, όποιος κινητοποιείται, κάτι θα βρεθεί και γι αυτόν. Αλλιώς θα, δεν ξέρω τι θα κάνω πραγματικά. Είμαι σε δύσκολη κατάσταση. Για να φύγω στο εξωτερικό πάντως δεν το νομίζω».

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Ενώ σε όλη την ενότητα διαφαίνεται μία γενικότερη αισιοδοξία στο τέλος γίνεται και πάλι μια μικρή αναφορά στο γεγονός της φυγής στο εξωτερικό ως ύστατης λύσης. Στις παρεπόμενες ερωτήσεις η βιογραφούμενη μας δίνει περισσότερες πληροφορίες.

«Δεν έχω αλλάξει άποψη ότι δεν είμαι έτοιμη για να φύγω στο εξωτερικό και ούτε το θεωρώ λύση ε ωστόσο βλέπουμε ότι συμβαίνει συχνά γύρω μας κι έχω και προσωπικές εμπειρίες από γνωστούς, και ποιος δεν έχει βέβαια αφού όλοι φεύγουν στο εξωτερικό. Θεωρώ ότι δεν βγαίνουμε κερδισμένοι σαν χώρα. Ότι νέοι επιστήμονες, με όρεξη, με όρεξη με πάθος για τη δουλειά τους, γιατί αυτό δείχνει τη στιγμή που θέλεις να φύγεις μόνο και μόνο για να δουλέψεις, δείχνουν ότι θέλουν να εμβαθύνουν, να εφοδιαστούν επαγγελματικά, να εμβαθύνουν στον τομέα τους κι όχι να δουλέψουν σε άλλα επαγγέλματα ίσα-ίσα για να επιβιώσουν. Θεωρώ λοιπόν ότι αυτοί οι άνθρωποι θα ήταν πολύ χρήσιμοι στην Ελλάδα κι ο τόπος μας στερείται από

αυτούς τους ανθρώπους. Ε δεν προοδεύει ο τόπος λοιπόν έτσι εν μέρει όμως τους δικαιολογώ γιατί εδώ δεν έχουν τις ευκαιρίες που θέλουν, ούτε τις ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη, ούτε τις ευκαιρίες καν για εργασία, οπότε μια λύση για αυτούς θα ήταν να φύγουν έξω. Εντάξει δεν το κατακρίνω αλλά δεν μπορώ να σου πω ότι δεν με θλίβει κι αυτό το γεγονός (ναι) γιατί αν φύγουμε όλοι, αν εγκαταλείψουμε όλοι τη χώρα μας τι θα γίνει; Μετά είναι δύσκολα και για εμάς. Τελικά θα αλλάξει αυτή η κατάσταση; Θα έπρεπε να μείνουμε εδώ και να παλέψουμε θεωρώ».

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

«Έχω ακόμα να ολοκληρώσω τη διπλωματική μου εργασία και μπήκα και στο Δημοτικής εκπαίδευσης».

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

Φαίνεται η προσδοκία και η πίστη από την ελληνική κοινωνία πως θα υπάρξει τελικά επαγγελματική αποκατάσταση, τουλάχιστον για όποιον είναι πρόθυμος να αγωνιστεί και να παλέψει. «Φαντάζομαι όμως ότι τα πράγματα θα αλλάξουν. Προς το καλύτερο. Είμαι αισιόδοξη, πιστεύω ότι όποιος θέλει, μπορεί και βρίσκει», «Κάποια στιγμή θα δουλέψουμε, θα βρεθεί κάτι και για εμάς».

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Όπως προαναφέραμε, η βιογραφούμενη κάνει μία σύγκριση στα δύο πτυχία που απέκτησε, σε διαφορετικές δομές, τα αξιολογεί και θεωρεί πως με το πτυχίο του κατώτερου επιπέδου έχει περισσότερες ευκαιρίες για εύρεση εργασίας. Δηλώνει όμως αισιόδοξη και πιστεύει πως όποιος είναι διατεθειμένος να αγωνιστεί τελικά θα τα καταφέρει.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Θεωρεί ότι όποιος θέλει πραγματικά να κάνει κάτι στο τέλος πάντα το καταφέρνει. Ίσως είναι η δική της λογική εξήγηση και αντλεί παραδείγματα από την προσωπική της ζωή. «Γιατί πιστεύω ότι όποιος ψάχνει, όποιος κινητοποιείται, κάτι θα βρεθεί και γι αυτόν».

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Συνέντευξη 2 (Σ2)

Σύνταξη έκθεσης σχετικά με τη διαδικασία της συνέντευξης

Η δεύτερη συνάντηση ήταν με μία ακόμα φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, την Κατερίνα. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο σπίτι της συνεντευξιαζόμενης ένα πρωινό στα μέσα Ιανουαρίου. Κάναμε αρχικά μια μικρή συζήτηση σχετικά με το θέμα που επρόκειτο να θίξουμε και άρχισε η συνέντευξη. Το κλίμα ήταν ευχάριστο και νιώθαμε αρκετά άνετα και οι δύο. Η συνέντευξη κράτησε λίγα λεπτά καθώς η Κατερίνα αναφέρθηκε συνοπτικά στα θέματα για τα οποία μίλησε.

Σύντομο βιογραφικό

Η Κατερίνα γεννήθηκε το 1992 στη Φλώρινα. Είναι το μικρότερο παιδί της οικογένειας. Η ίδια αναφέρει πως στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο ήταν άριστη μαθήτρια ενώ στο Λύκειο είχε μια μικρή πτώση στις επιδόσεις της. Σπούδασε στο τμήμα Νηπιαγωγών στην Κρήτη και τώρα κάνει Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο της Δυτικής Μακεδονίας στην Παιδαγωγική σχολή.

Αποκάλυψη και εξέταση της κειμενικής διάρθρωσης της βιογραφικής αφήγησης

Φάση της κύριας αφήγησης

A: Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια, Σχολικά χρόνια, Σπουδές.

B: Μεταπτυχιακές σπουδές.

Γ: Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό.

Δ: Απόψεις για την εργασία ως Νηπιαγωγός στην Ελλάδα.

Ε: Κατακλείδα.

Φάση παρεπόμενων ερωτήσεων

Θέματα: Απόψεις για το επάγγελμα που επέλεξε, απόψεις για την εργασία στο εξωτερικό, προσδοκίες για το μέλλον, απόψεις για τους "μεγαλύτερους" (κυβέρνηση), για την ευθύνη τους στους νεότερους.

Μεταγραφή συνέντευξης (Σ2)

Φάση της κύριας αφήγησης

1). Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια, Σχολικά χρόνια, Σπουδές. Εεε λοιπόν. Γεννήθηκα το 1992 στην Φλώρινα. Εεε τα παιδικά μου χρόνια ήταν πολύ όμορφα μπορώ να πω. Εεε είχα μεγάλη εεε διαφορά με τα αδέρφια μου, είμαι η μικρότερη οπότε είχα όλη την προσοχή πάνω μου και γενικά μπορώ να πω ότι ήμουν και ιδιαίτερα κακομαθημένη, ό,τι ήθελα το είχα. Εεε επίσης στο σχολείο ήμουν πάρα πολύ καλή μαθήτρια, εε στο Γυμνάσιο έπαιρνα πάρα πολύ καλούς βαθμούς, είκοσι παρά ένα, είκοσι παρά δύο, βραβεία, επαίνους όλα αυτά και στο Λύκειο άρχισε μια πτώση καθώς εε ήθελα να επικεντρωθώ στο, τότε που ήμασταν θεωρητική, στην κατεύθυνση μου. Εν πάση περιπτώσει εε δεν με ζόριζαν ιδιαίτερα οι γονείς μου να διαβάσω γιατί το είχα, διάβαζα δεν ήμουνα ανεύθυνη στις υποχρεώσεις μου εεε στις πανελλήνιες δεν ήξερα ακόμα ποια, τι σχολή ήθελα να ακολουθήσω, εεε έκανα μια συζήτηση με τους γονείς μου οι οποίοι μου προσδιόρισαν τότε να ακολουθήσω τα Παιδαγωγικά καθώς είχε απορρόφηση, τότε. Πέρασα στο τμήμα Νηπιαγωγών στην Κρήτη, ήτανε μια εύκολη σχολή σχετικά εεε είχα μπει και στο Νηπιαγωγείο, τότε για την πρακτική, εντάξει δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα δύσκολο, εεε απλά έπειτα όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα.

2). Μεταπτυχιακές σπουδές. Βασικά και σε άλλη πόλη να πήγαινα δεν μπορείς να ανταπεξέλθεις οικονομικά στις απαιτήσεις της καθημερινότητας οπότε βρέθηκα πίσω στο πατρικό μου χωρίς να ξέρω τι να κάνω με τη ζωή μου. Αποφάσισα να κάνω ένα Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας εδώ στην Φλώρινα για να βοηθήσει τη μετέπειτα πορεία μου. Με αυτό το σκεπτικό δηλαδή. Εεεε ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον Μεταπτυχιακό στο οποίο όμως κατάλαβα ότι δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάστασή μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε.

3). Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό. Εεεε εν πάση περιπτώσει σκέφτηκα και το ενδεχόμενο να πάω και στο εξωτερικό για δουλειά. Σε κάποιο παιδικό σταθμό, σε κάποιο Νηπιαγωγείο, όπως έχω ακούσει ότι πολλά παιδιά της ηλικίας μας το επιχειρούν. Να βρουν εργασία στο εξωτερικό, είτε στη Γερμανία, είτε στην Αγγλία, γενικά φεύγουνε. Ωστόσο δεν ξέρω κατά πόσο εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτή την πορεία να βγω δηλαδή στο εξωτερικό γιατί θέλει να χεις κάποιον εκεί, μια υποστήριξη, πως θα παρατήσεις όλα μια ζωή εδώ και θα ξεκινήσεις από την αρχή πάλι μια καινούρια ζωή. Και θα είναι καλά τα λεφτά; Θα μπορώ να ανταπεξέλθω οικονομικά κι εκεί ή θα ζορίζομαι θα σκέφτομαι πώς θα πληρώσω τον έναν λογαριασμό, πώς θα πληρώσω τον άλλο λογαριασμό τι θα κάνω κι εκεί πέρα, αν θα έχω χρόνο για τον εαυτό μου, δηλαδή εντάξει δεν φαντάζομαι τη ζωή μου μόνο να δουλεύω, να δουλεύω και να μην έχω λεφτά να ζήσω πιο άνετα. Εντάξει καλή είναι και η εργασία αλλά θέλεις να έχεις και χρόνο για τον εαυτό σου και λεφτά να αξιοποιήσεις τον χρόνο για τον εαυτό σου. Εεεε γενικά πιστεύω ότι οι νέοι που φεύγουν για δουλειά στο εξωτερικό ως εκπαιδευτικοί δεν έχουνε ιδιαίτερους πόρους για να ζήσουν εκεί πέρα. Και σκεφτόμουν πως, ίσως μερικές φορές, δεν επέλεξα το σωστό επάγγελμα, γενικά. Οπότε είναι τώρα που τελειώνω το Μεταπτυχιακό μου είμαι σε μια φάση μήπως και ακολουθήσω άλλη σχολή για να υπάρξει η προοπτική να φύγω στο εξωτερικό. Γιατί προσωπικά ως Νηπιαγωγός δε θα έφευγα. Δεν ξέρω, έχω κάνει και διάφορες συζητήσεις και γενικά δεν νομίζω ότι υπάρχουν τόσο καλές χρηματικές απολαβές για Νηπιαγωγούς έξω. Ε παρόλα αυτά πιστεύω ότι θα θελα να προσπαθήσω τώρα μόλις τελειώσω το Μεταπτυχιακό είτε να δω την προοπτική για να κάνω ένα Διδακτορικό μετέπειτα, είτε να προσπαθήσω να ενισχύσω τα προσόντα μου με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάποια άλλη σχολή, κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, σκεφτόμουν να κάνω κι ένα Μεταπτυχιακό στη Νομική. Κάτι σε Ευρωπαϊκή πολιτική

και εκπαίδευση, γενικά υπάρχουν πολλές σκέψεις ωστόσο σχετικά με το εξωτερικό δεν ξέρω είναι ένα κομμάτι που το σκεφτόμουν αλλά δε νιώθω και ιδιαίτερα έτοιμη να το προχωρήσω.

4). Απόψεις για την εργασία ως Νηπιαγωγός στην Ελλάδα. Δεν ξέρω μπορεί και να υπάρχει η ασφάλεια εδώ πέρα στη χώρα μας ότι ίσως κάποτε ανοίξει το επάγγελμα, ίσως υπάρχει και η επαγγελματική εκπαίδευση σε κανα ΙΕΚ, σε κανα ΟΑΕΔ, μήπως και. Ωστόσο εεε δεν ξέρω αν προσδοκούσα κάτι διαφορετικό από την, από τη σχολή μου. Θα θελα νομίζω να υπήρχε έστω κι ένα παραθυράκι για δουλειά. Ε βέβαια να σου προσφέρει και την άνεση ότι εντάξει εργάζομαι σε έναν παιδότοπο ή σε κάποιον παιδικό σταθμό, εδώ πέρα όμως στην Ελλάδα. Γιατί όσο να πεις έχεις τη ζωή σου εδώ, τους φίλους, την οικογένεια όλα εδώ είναι δεν φεύγεις έτσι από τη μια μέρα στην άλλη να πας κάπου στο εξωτερικό για δουλειά. Απλά θα θελα να υπήρχε, να ήταν λίγο διαφορετικά τα πράγματα. Μόλις βγεις δηλαδή από τη σχολή να υπάρχει η προοπτική να εργαστείς έστω και, εντάξει δε... ένα τετράωρο τη μέρα τουλάχιστον και χωρίς τόσα, τόσες χρηματικές απολαβές. Αλλά εδώ. Να δεις πως είναι η δουλειά, να δεις πως είναι να είσαι μέσα σε ένα χώρο εργασίας με παιδάκια, να αξιοποιήσεις αυτά που έμαθες στο Πανεπιστήμιο εν πάση περιπτώσει. Εεε τώρα στην προοπτική να φύγω σε άλλη πόλη στην Ελλάδα δε νομίζω ότι θα πήγαινα πάλι γιατί ο βασικός μισθός έχει πέσει στα πεντακόσια, τετρακόσια εκεί οπότε θα πάω να δουλεύω για να παίρνω λεφτά κι από τους γονείς μου και να χω και τόσα έξοδα και καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου δεν ξέρω αν θα πήγαινα και θα, αν θα ήθελα, δεν θέλω να μπω στη διαδικασία. Να πάω σε κάποια άλλη πόλη π.χ. στη Θεσσαλονίκη που εντάξει δε το λες και πολύ μακριά για να δουλέψω απλά δεν ξέρω, τζάμπα κόπος, δεν ξέρω, δεν ξέρω, σκέφτομαι να τελειώσω και το Μεταπτυχιακό και βλέπουμε. Μπορεί τότε να θέλω να ακολουθήσω μια πορεία σε άλλη πόλη. Θα δούμε, μπορεί να έκανα και καμιά αίτηση τώρα σε κανα παιδικό σταθμό στη Θεσσαλονίκη, μπας και προκύψει κάτι. Αλλά δεν ξέρω το νιώθω πολλή εκμετάλλευση στον ιδιωτικό τομέα. Δηλαδή και οι ώρες εργασίας και τα χρήματα που δίνουν, εντάξει Πανεπιστήμιο τελειώσαμε θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Δε συμπεριφέρονται ιδιαίτερα... καλά.

-Έχεις εε κάποιους γνωστούς που σου έχουν πει, που εργάζονται σε ιδιωτικά και έχεις αυτή τη γνώμη ή το έχεις ψάξει έτσι;

-Το χω ψάξει. Έχω κάνει πολλές συζητήσεις και με φοιτήτριες του Παιδαγωγικού τμήματος που τις γνωρίζω γενικά, οι οποίες δουλεύουν σε παιδικούς σταθμούς αλλά, ή σε παιδότοπους και παίρνουν (στη Φλώρινα;) ελάχιστα λεφτά. Θεσσαλονίκη ναι στη Φλώρινα εντάξει για κανένα λόγο. Δεν ξέρω άνθρωπο και σε έναν παιδότοπο που αν δουλεύουνε τρία ευρώ την ώρα παίρνουνε, δηλαδή εντάξει δεν ξέρω κατά πόσο αξίζει κι ούτε ασφάλιση, ένσημα τίποτα.

5). Κατακλείδα. Οπότε γενικά είμαι σε μια περίεργη φάση που δεν ξέρω τι θέλω να κάνω κι αν άξιζε τελικά όλο αυτό, όλη αυτή η κατάρτιση. Αλλά γενικά δεν, δεν είναι η καλύτερη περίοδος της χώρας μας. Οπότε μπορεί στο μέλλον να σκεφτόμουν να φύγω στο εξωτερικό μόνο αν είχα αρκετά προσόντα. Μεταπτυχιακά, ξένες γλώσσες και μια καλή θέση εργασίας. Μόνο έτσι θα έφευγα. Αυτά λοιπόν.

-Εντάξει, έγινε, σε ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Φάση παρεπόμενων ερωτήσεων

-Κατερίνα καλημέρα, ε θέλω να σου κάνω κάποιες συμπληρωματικές ερωτήσεις. Η πρώτη ερώτηση είναι ότι από αυτά που μου είπες καταλαβαίνω ότι έχεις μετανιώσει τελικά για το επάγγελμα που επέλεξες;

-Στο συγκεκριμένο επάγγελμα μπήκα με την προοπτική να βγω έξω και να βρω κατευθείαν δουλειά. Και ειδικά σαν παιδαγωγός και ειδικά στο Νηπιαγωγείο μου άρεσε όλη η ιδέα αυτή που πηγαίνεις το πρωί, κάνεις διάφορες δραστηριότητες με τα παιδιά, περνάς σχετικά όμορφα, και στην πρακτική μου όμορφα πέρασα με τα παιδιά. Ξεκινάει διαφορετικά η μέρα σου, είναι πιο ευχάριστη όλη αυτή η διαδικασία. Απλά πλέον έτσι όπως έχουν γίνει τα πράγματα, ενόψει οικονομικής κρίσης, εεε καταλαβαίνω πως αυτό το επάγγελμα δεν έχει να μου προσφέρει κάτι. Στην εποχή που εγώ νιώθω ότι είμαι παραγωγική και θέλω να κάνω διάφορα για να εξελιχθώ σαν άτομο, να εξελιχθώ επαγγελματικά. Οπότε νιώθω αρκετά απογοητευμένη. Και γι' αυτό προσπαθώ να σκεφτώ μήπως δεν έκανα καλά που επέλεξα το συγκεκριμένο επάγγελμα, μήπως κάπου αλλού θα ήτανε, θα μπορούσα να βγάλω αυτή την παραγωγικότητα της ηλικίας μου και όλα αυτά που έχω να προσφέρω σαν άτομο και

γενικά να εξελιχθώ επαγγελματικά, γιατί αυτό με ενδιαφέρει τη στιγμή, την παρούσα φάση. Εεε γι αυτό νιώθω ότι αυτή η απογοήτευση συνδυάζεται ότι, γενικά μήπως δεν έκανα τόσο καλά που επέλεξα να ασχοληθώ με τα Παιδαγωγικά.

-Έχεις ακόμα δηλαδή διλήμματα αλλά δεν ξέρεις αν έχεις μετανιώσει αν και στο μέλλον ας πούμε εε ίσως σου βγει σε κάτι καλό;

-Εεε ψάχνω, έψαχνα να ασχοληθώ μεεε, μήπως βρω κάποια δουλειά σε παιδικό σταθμό. Δεν μου άνοιξαν πόρτες εκεί. Εεε μετά σκέφτηκα μήπως βρω κάτι άλλο από τη στιγμή που δεν υπάρχει ανταπόκριση στα Παιδαγωγικά. Γενικά η κατάσταση είναι δύσκολη και εξωτερικό που έψαχνα επίσης εεε άκουσα από άλλες, από άλλους γνωστούς ότι γενικά είτε στο Λονδίνο είτε στη Γερμανία ο μισθός στα, στους Νηπιαγωγούς και στους δασκάλους δεν είναι τόσο ανεβασμένος όπως σε άλλα επαγγέλματα. Γι αυτό ίσως, επειδή θα το σκεφτόμουν να φύγω έξω ίσως δεν σκεφτόμουν τόσο να ασχοληθώ με τα Παιδαγωγικά.

-Μάλιστα. Πάνω σε αυτό ήθελα να σε ρωτήσω ότι και στην κύρια συνέντευξη μου είχες πει ότι κάποιος εκπαιδευτικός δεν αξίζει να πάει να δουλέψει στο εξωτερικό. Για ποιον ακριβώς λόγο το λες αυτό; Είναι μόνο δηλαδή το οικονομικό;

-Το να πας να δουλέψεις στο εξωτερικό δεν είναι εύκολο. Είσαι μόνος σου σε μια ξένη χώρα χωρίς τον κύκλο σου, χωρίς την οικογένεια σου, έχεις να, εντάξει η ζωή είναι πιο ακριβή όσο να πεις, τα ενοίκια, το σπίτι που θα μείνεις, πως θα μετακινήσε, τι θα κάνεις, στην Ελλάδα εντάξει έχουμε διαφορετική νοοτροπία είναι διαφορετικά τα πράγματα. Ειδικά εγώ εδώ στη Φλώρινα τα έχω όλα στρωμένα σπίτι, αμάξι, οικογένεια, φίλους. Δεν παίρνεις από τη μια μέρα στην άλλη την απόφαση να φύγεις έξω να ξεκινήσεις από την αρχή, και τι θα συναντήσεις; Αν δεν σε αρέσει μετά τι θα κάνεις; Έχεις πάρει ένα δρόμο, τι ξανά γυρίζεις πίσω; Κάθεσαι εκεί; Αξίζει να ζοριστείς τόσο, δηλαδή να ψάχνεις σπίτι, να βλέπεις πως θα είναι στη δουλειά, αν δεν υπάρχει καλό κλίμα στη δουλειά τι θα κάνεις; Αν δεν μπορείς να συνεννοηθείς, είναι και η γλώσσα, είναι και οι άνθρωποι. Είναι λίγο το βήμα προς το άγνωστο το οποίο δεν το κάνεις τόσο εύκολα. Πως θα πας εκεί μόνος σου; Εντάξει εγώ αν πήγαινα θα μπορούσαν να με βοηθήσουν οι γονείς μου, ένα, ένα άλλο παιδί που θα φύγει έτσι; Επειδή είναι αναγκασμένο να πάει;

-Αν όμως δεν έχει να περιμένει κάτι εδώ στην Ελλάδα ή δεν έχει ίσως όλα αυτά που έχεις εσύ εδώ στρωμένα όπως λες γιατί να μην αξίζει αυτό το παιδί να φύγει στο εξωτερικό;

-Αν μπορεί να τα βγάλει πέρα οικονομικά μπορεί να το δοκιμάσει (μάλιστα) πάντως από, από γνωστούς μου, γιατί και μένα έχουνε φύγει δικά μου άτομα στο εξωτερικό, μου λέγανε πήγα εκεί έπαιρνα ούτε ένα χιλιάριο το μήνα εεε δεν είχε να πάρει κρεβάτι για το σπίτι της, ζοριζότανε, ούτε τηλεόραση είχε τίποτα δηλαδή αξίζουν όλα αυτά; (μάλιστα) να ζήσεις έτσι; Για ποιον λόγο;

-Ωραία. Κάτι άλλο που ήθελα να σε ρωτήσω ήταν ότι μου είπες στην κύρια συνέντευξη ότι σκέφτεσαι μετά το Μεταπτυχιακό να συνεχίσεις πάλι τις σπουδές σου. Εεε είτε για κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, είτε για κάποιο Διδακτορικό. Τι θέλεις να πετύχεις με αυτό; Ποιες είναι οι προσδοκίες σου;

-Εεε στα είκοσι πέντε μου χρόνια, τώρα δηλαδή, έχεις όρεξη να κάνεις πράγματα. Κι από τη στιγμή που δεν μπορείς να δουλέψεις τουλάχιστον εξασκείς το μυαλό σου κάπως έτσι το σκέφτομαι, δηλαδή πες συνεχίζω για Διδακτορικό και με ενδιαφέρει πιο πολύ, με ενδιαφέρει και ο τομέας, δηλαδή όχι να ασχοληθώ με τόσο μικρά παιδάκια, τα νήπια, θα μπορούσα να ασχοληθώ και σαν ακαδημαϊκός, με μεγαλύτερες ηλικίες. Εεε δεν με αφήνει αδιάφορη αυτός ο τομέας και από τη στιγμή που δεν έχω να ε τοποθετήσω κάπου αυτή την παραγωγικότητα μου σκέφτομαι άλλους τρόπους που θα μπορούσα να είμαι παραγωγική και ευελπιστώ ότι θα εντάξει αξιοποιηθούν όλα αυτά τα εφόδια που θα αποκτήσω στη ζωή μου.

- Ως προς την καριέρα σου, επαγγελματικά;

-Ναι, φυσικά για την επαγγελματική μου εξέλιξη.

-Ωραία. Και μία ακόμα ερώτηση που ήθελα να σου κάνω, πάλι στην κύρια συνέντευξη λες σε ένα κομμάτι για τους «μεγαλύτερους», ειδικά όταν αναφέρεσαι στον ιδιωτικό τομέα, ότι «δεν συμπεριφέρονται και πολύ καλά» δηλαδή δεν αμείβουν καλά τα νέα άτομα, δεν κολλάνε τα ένσημα που θα έπρεπε να κολλήσουν για την εργασία τους, πιστεύεις ότι έχουν ευθύνες για την κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι «νεότεροι»;

-Εεε ο βασικός μισθός έχει φθάσει στα τέσσερα ογδόντα, κάπου εκεί. Εγώ αν θέλω τώρα να πάω σε μια άλλη πόλη που, στη Φλώρινα δεν έχει ούτε ιδιωτικά σχολεία, ούτε παιδικούς σταθμούς, τίποτα. Π.χ. Θέλω να πάω Θεσσαλονίκη, με τον βασικό μισθό όπως τα έχουνε κάνει οι πολιτικοί γενικά στην κοινωνία μας, πως θα ζήσω εγώ με τετρακόσια ογδόντα σε μια μεγάλη πόλη; Δηλαδή κοιτάς λίγο και τη βιωσιμότητα της όλης κατάστασης. Δεν... δεν σου δίνουνε το κίνητρο, δεν σου δίνουν τα εφόδια να προσπαθήσεις να δεις. Θα ήθελα πάρα πολύ να δουλέψω. Αλλά έτσι όπως είναι η κατάσταση, γενικά η κοινωνία μας, πως θα φύγω; Δηλαδή θα δουλεύω, θα μου στέλνει λεφτά ο μπαμπάς μου για να δουλεύω; Ε αυτό είναι κατάντια δεν είναι επαγγελματική εξέλιξη ούτε κάτι τέτοιο.

-Θεωρείς δηλαδή ότι έχουν ευθύνη οι «μεγαλύτεροι» γι' αυτό που αντιμετωπίζουν σήμερα τα νέα παιδιά;

-Φυσικά και έχουν ευθύνη. Έδωσαν τόσο βάρος στην ειδική αγωγή που όλοι τρέχαν να κάνουν Μεταπτυχιακά ειδικής αγωγής για να μπούνε στο Δημόσιο. Είναι τόσα άτομα που δεν έχουνε δουλέψει ποτέ εεε οι πίνακες των εκπαιδευτικών είναι, θα το πω λίγο λαϊκά, ότι να 'ναι, κανείς δεν ασχολείται πως θα βελτιωθεί η κατάσταση, όλοι βλέπουν πως θα... πως θα καλύψουν επιφανειακά τα κενά της εκπαίδευσης χωρίς να, χωρίς να σκέφτονται πως θα καταπολεμήσουν είτε την ανεργία, πως θα βγάλουν λεφτά αξιοποιώντας τα παιδιά, τα νέα παιδιά που είναι, που κάθονται και περιμένουν τι; Κάτι να γίνει από την κοινωνία; Δεν ξέρω αν είναι εφικτό να γίνει κάτι έτσι όπως έχει γίνει η κατάσταση. Δηλαδή και... Και στο Δήμο πλέον να πας να, που βγαίνουν με συμβάσεις για ένα χρόνο να πας να δουλέψεις σε είτε σε ΚΔΑΠ είτε σε οτιδήποτε πάλι δεν σου δίνουν την ευκαιρία, δηλαδή ζητάνε προϋπηρεσία. Σε ένα άτομο που δεν του έχεις δώσει την ευκαιρία ποτέ να δουλέψει πως του ζητάς προϋπηρεσία; Ή είναι προκαθορισμένες οι θέσεις για άτομα δικά τους, καταλαβαίνεις τι εννοώ, ή μας κοροϊδεύουν στη μούρη μας και καθόμαστε άπραγοι και παίζουμε το παιχνίδι τους. Δηλαδή η κατάσταση είναι απελπιστική έτσι όπως έχει γίνει. Αν δεν έχεις κάποιο βύσμα δεν θα δουλέψεις ποτέ. Εγώ προσωπικά θα κάθομαι να περιμένω μέχρι τα σαράντα μου για να με πάρουν ως αναπληρώτρια να πάω Κρήτη, Κυκλάδες, οπουδήποτε, όπου τους καπνίσει. Ε γενικά γι αυτό είχα τους ενδοιασμούς μου και θεωρώ πως ίσως εν μέρει να έχω μετανιώσει, δηλαδή με άλλες προοπτικές, αλλιώς ήταν η κατάσταση όταν μπαίναμε στο Παιδαγωγικό, εγώ που, η βάση ήταν δεκαεφτά και δεκαοχτώ στα Παιδαγωγικά. Κάθεσαι διαβάζεις τόσο καιρό, πετυχαίνεις στις

Πανελλήνιες, γιατί επιτυχία ήτανε. Όλοι είχαν πολύ υψηλούς βαθμούς και υψηλούς στόχους όταν μπήκαμε στη σχολή. Για να μας πουν τι; Ότι το πτυχίο σου είναι για τα σκουπίδια πέτα το; Στην ουσία αυτό μας λέει η κοινωνία. (μάλιστα) Ή κάτσε περίμενε και βλέπουμε, δεν μας αγχώνει κάτι. Έχουμε τους δικούς μας, έχουμε τους πίνακες με αυτούς με την προϋπηρεσία, όλα καλά, αν χρειαστούμε κάτι παίρνουμε αυτούς, συμπληρώνουμε ώρες, εσύ δεξ τι θα κάνεις, φύγε έξω, κάτσε μέσα δεν μας απασχολεί.

-Μάλιστα. Έγινε Κατερίνα μου, σε ευχαριστώ πάρα πολύ και πάλι.

Παρατηρήσεις για τη μορφή της συνέντευξης, το επίπεδο λεπτομερειών κάθε ενότητας. Εντοπισμός αναλυτικής – λακωνικής διατύπωσης στο σύνολο του κειμένου. Παρατηρήσεις για το πότε και το γιατί των μεν και των δε.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

Η βιογραφούμενη είναι αναλυτική στις εξής φάσεις της ζωής της:

Σκέψεις για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό.

Υπάρχει αναλυτική διατύπωση όσον αφορά τις σκέψεις της για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό.

“ Έεεε εν πάση περιπτώσει σκέφτηκα και το ενδεχόμενο να πάω και στο εξωτερικό για δουλειά. Σε κάποιο παιδικό σταθμό, σε κάποιο Νηπιαγωγείο, όπως έχω ακούσει ότι πολλά παιδιά της ηλικίας μας το επιχειρούν. Να βρουν εργασία στο εξωτερικό, είτε στη Γερμανία, είτε στην Αγγλία, γενικά φεύγουνε. Ωστόσο δεν ξέρω κατά πόσο εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτή την πορεία να βγω δηλαδή στο εξωτερικό γιατί θέλει να χεις κάποιον εκεί, μια υποστήριξη, πως θα παρατήσεις όλα μια ζωή εδώ και θα ξεκινήσεις από την αρχή πάλι μια καινούρια ζωή. Και θα είναι καλά τα λεφτά; Θα μπορώ να ανταπεξέλθω οικονομικά κι εκεί ή θα ζορίζομαι θα σκέφτομαι πώς θα πληρώσω τον έναν λογαριασμό, πώς θα πληρώσω τον άλλο λογαριασμό τι θα κάνω κι εκεί πέρα, αν θα έχω χρόνο για τον εαυτό μου, δηλαδή εντάξει δεν φαντάζομαι τη ζωή μου μόνο να δουλεύω, να δουλεύω και να μην έχω λεφτά να ζήσω πιο άνετα. Εντάξει καλή είναι και η εργασία αλλά θέλεις να έχεις και χρόνο για τον εαυτό σου και λεφτά να αξιοποιήσεις τον χρόνο για τον εαυτό σου. Έεεε γενικά πιστεύω ότι οι

νέοι που φεύγουν για δουλειά στο εξωτερικό ως εκπαιδευτικοί δεν έχουνε ιδιαίτερους πόρους για να ζήσουν εκεί πέρα. Και σκεφτόμουν πως, ίσως μερικές φορές, δεν επέλεξα το σωστό επάγγελμα, γενικά. Οπότε είναι τώρα που τελειώνω το Μεταπτυχιακό μου είμαι σε μια φάση μήπως και ακολουθήσω άλλη σχολή για να υπάρχει η προοπτική να φύγω στο εξωτερικό. Γιατί προσωπικά ως Νηπιαγωγός δε θα έφευγα. Δεν ξέρω, έχω κάνει και διάφορες συζητήσεις και γενικά δεν νομίζω ότι υπάρχουν τόσο καλές χρηματικές απολαβές για Νηπιαγωγούς έξω. Ε παρόλα αυτά πιστεύω ότι θα θελα να προσπαθήσω τώρα μόλις τελειώσω το Μεταπτυχιακό είτε να δω την προοπτική για να κάνω ένα Διδακτορικό μετέπειτα, είτε να προσπαθήσω να ενισχύσω τα προσόντα μου με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάποια άλλη σχολή, κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, σκεφτόμουν να κάνω κι ένα Μεταπτυχιακό στη Νομική. Κάτι σε Ευρωπαϊκή πολιτική και εκπαίδευση, γενικά υπάρχουν πολλές σκέψεις ωστόσο σχετικά με το εξωτερικό δεν ξέρω είναι ένα κομμάτι που το σκεφτόμουνα αλλά δε νιώθω και ιδιαίτερα έτοιμη να το προχωρήσω”.

Απόψεις για την εργασία ως Νηπιαγωγός στην Ελλάδα.

Ακόμα είναι αναλυτική όταν αναφέρεται στις συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα, ως Νηπιαγωγός.

“ Δεν ξέρω μπορεί και να υπάρχει η ασφάλεια εδώ πέρα στη χώρα μας ότι ίσως κάποτε ανοίξει το επάγγελμα, ίσως υπάρχει και η επαγγελματική εκπαίδευση σε κανα ΙΕΚ, σε κανα ΟΑΕΔ, μήπως και. Ωστόσο εεε δεν ξέρω αν προσδοκούσα κάτι διαφορετικό από την, από τη σχολή μου. Θα θελα νομίζω να υπήρχε έστω κι ένα παραθυράκι για δουλειά. Ε βέβαια να σου προσφέρει και την άνεση ότι εντάξει εργάζομαι σε έναν παιδότοπο ή σε κάποιον παιδικό σταθμό, εδώ πέρα όμως στην Ελλάδα. Γιατί όσο να πεις έχεις τη ζωή σου εδώ, τους φίλους, την οικογένεια όλα εδώ είναι δεν φεύγεις έτσι από τη μια μέρα στην άλλη να πας κάπου στο εξωτερικό για δουλειά. Απλά θα θελα να υπήρχε, να ήταν λίγο διαφορετικά τα πράγματα. Μόλις βγεις δηλαδή από τη σχολή να υπάρχει η προοπτική να εργαστείς έστω και, εντάξει δε... ένα τετράωρο τη μέρα τουλάχιστον και χωρίς τόσα, τόσες χρηματικές απολαβές. Αλλά εδώ. Να δεις πως είναι η δουλειά, να δεις πως είναι να είσαι μέσα σε ένα χώρο εργασίας με παιδάκια, να αξιοποιήσεις αυτά που έμαθες στο Πανεπιστήμιο εν πάση περιπτώσει. Εεε τώρα στην προοπτική να φύγω σε άλλη πόλη στην Ελλάδα δε νομίζω ότι θα πήγαινα πάλι γιατί ο βασικός μισθός έχει πέσει στα πεντακόσια,

τετρακόσια εκεί οπότε θα πάω να δουλεύω για να παίρνω λεφτά κι από τους γονείς μου και να χω και τόσα έξοδα και καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου δεν ξέρω αν θα πηγαίνα και θα, αν θα ήθελα, δεν θέλω να μπω στη διαδικασία. Να πάω σε κάποια άλλη πόλη π.χ. στη Θεσσαλονίκη που εντάξει δε το λες και πολύ μακριά για να δουλέψω απλά δεν ξέρω, τζάμπα κόπος, δεν ξέρω ,δεν ξέρω σκέφτομαι να τελειώσω και το Μεταπτυχιακό και βλέπουμε. Μπορεί τότε να θέλω να ακολουθήσω μια πορεία σε άλλη πόλη. Θα δούμε, μπορεί να έκανα και καμιά αίτηση τώρα σε κανα παιδικό σταθμό στη Θεσσαλονίκη , μπας και προκύψει κάτι. Αλλά δεν ξέρω το νιώθω πολλή εκμετάλλευση στον ιδιωτικό τομέα. Δηλαδή και οι ώρες εργασίας και τα χρήματα που δίνουν, εντάξει Πανεπιστήμιο τελειώσαμε θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Δε συμπεριφέρονται ιδιαίτερα... καλά.

-Έχεις εε κάποιους γνωστούς που σου έχουνε πει, που εργάζονται σε ιδιωτικά και έχεις αυτή τη γνώμη ή το έχεις ψάξει έτσι;

-Το χω ψάξει. Έχω κάνει πολλές συζητήσεις και με φοιτήτριες του Παιδαγωγικού τμήματος που τις γνωρίζω γενικά, οι οποίες δουλεύουνε σε παιδικούς σταθμούς αλλά, ή σε παιδότοπους και παίρνουν (στη Φλώρινα;) ελάχιστα λεφτά. Θεσσαλονίκη ναι στη Φλώρινα εντάξει για κανένα λόγο. Δεν ξέρω άνθρωπο και σε έναν παιδότοπο που αν δουλεύουνε τρία ευρώ την ώρα παίρνουνε, δηλαδή εντάξει δεν ξέρω κατά πόσο αξίζει κι ούτε ασφάλιση, ένσημα τίποτα”.

ΛΑΚΩΝΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια, Σχολικά χρόνια, Σπουδές

Η Κατερίνα είναι αρκετά λακωνική όσον αφορά την οικογένεια της, τα σχολικά της χρόνια αλλά και τις σπουδές της στην Κρήτη.

“ Εεε τα παιδικά μου χρόνια ήταν πολύ όμορφα μπορώ να πω. Εεε είχα μεγάλη εεε διαφορά με τα αδέρφια μου, είμαι η μικρότερη οπότε είχα όλη την προσοχή πάνω μου και γενικά μπορώ να πω ότι ήμουν και ιδιαίτερα κακομαθημένη, ό,τι ήθελα το είχα”.

“ Εεε επίσης στο σχολείο ήμουν πάρα πολύ καλή μαθήτρια, εε στο Γυμνάσιο έπαιρνα πάρα πολύ καλούς βαθμούς, είκοσι παρά ένα, είκοσι παρά δύο, βραβεία, επαίνους όλα αυτά καιιιι στο Λύκειο άρχισε μια πτώση καθώς εε ήθελα να επικεντρωθώ στο, τότε που ήμασταν θεωρητική, στην κατεύθυνση μου”.

“ Πέρασα στο τμήμα Νηπιαγωγών στην Κρήτη, ήτανε μια εύκολη σχολή σχετικά εεε είχα μπει και στο Νηπιαγωγείο, τότε για την πρακτική, εντάξει δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα δύσκολο”.

Μεταπτυχιακές σπουδές.

Επίσης είναι λακωνική και στο θέμα των Μεταπτυχιακών σπουδών της.

“ Αποφάσισα να κάνω ένα Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας εδώ στην Φλώρινα για να βοηθήσει τη μετέπειτα πορεία μου. Με αυτό το σκεπτικό δηλαδή. Εεεε ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον Μεταπτυχιακό στο οποίο όμως κατάλαβα ότι δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε”.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Βιογραφικά στοιχεία, Οικογένεια, Σχολικά χρόνια, Σπουδές.

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη αρχίζει να μιλάει για τον εαυτό της σε αυτή την ενότητα, όπου συνοπτικά αναφέρεται σε αρκετά θέματα.

“Εεε λοιπόν. Γεννήθηκα το 1992 στην Φλώρινα. Εεε τα παιδικά μου χρόνια ήταν πολύ όμορφα μπορώ να πω. Εεε είχα μεγάλη εεε διαφορά με τα αδέρφια μου, είμαι η μικρότερη οπότε είχα όλη την προσοχή πάνω μου και γενικά μπορώ να πω ότι ήμουν και ιδιαίτερα κακομαθημένη, ό,τι ήθελα το είχα”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας αφορά στο τέλος των σπουδών της και τα συναισθήματα τα οποία της δημιουργήθηκαν νιώθοντας, όπως λέει και η ίδια, “ξεκρέμαστη”, αφού οι δυνατότητες για εύρεση εργασίας, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα, ήταν ελάχιστες.

“ έπειτα όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα”.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το πρώτο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι αυτό της οικογένειας, όπου όντας η μικρότερη αυτής ήταν και η πιο "κακομαθημένη": " είμαι η μικρότερη οπότε είχα όλη την προσοχή πάνω μου και γενικά μπορώ να πω ότι ήμουν και ιδιαίτερα κακομαθημένη, ό,τι ήθελα το είχα".

Ένα ακόμα κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό του σχολείου. Μας ενημερώνει για την πρόοδο της, αλλά και για τον τρόπο ανταμοιβής αυτού απέναντι στους καλούς βαθμούς: " Έεε επίσης στο σχολείο ήμουν πάρα πολύ καλή μαθήτρια, εε στο Γυμνάσιο έπαιρνα πάρα πολύ καλούς βαθμούς, είκοσι παρά ένα, είκοσι παρά δύο, βραβεία, επαίνους όλα αυτά".

Ένα τρίτο κοινωνικό πλαίσιο είναι αυτό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και της νοοτροπίας που κυριαρχεί όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους η ίδια και η γονείς της, επέλεξαν να σπουδάσει στο συγκεκριμένο αντικείμενο: " στις πανελλήνιες δεν ήξερα ακόμα ποια, τι σχολή ήθελα να ακολουθήσω, εεε έκανα μια συζήτηση με τους γονείς μου οι οποίοι μου προσδιόρισαν τότε να ακολουθήσω τα Παιδαγωγικά καθώς είχε απορρόφηση, τότε".

Τέλος αναφέρεται και στο πλαίσιο της εργασίας, όπου στη συγκεκριμένη περίπτωση και για το συγκεκριμένο επάγγελμα τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα: " όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα".

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Η πρώτη αξιολόγηση που κάνει αφορά στο λόγο για τον οποίο επέλεξε να ακολουθήσει το συγκεκριμένο επάγγελμα, καθώς τα Παιδαγωγικά ήταν μια σχολή η οποία μπορούσε να σου εξασφαλίσει μία θέση εργασίας: " έκανα μια συζήτηση με τους γονείς μου οι οποίοι μου προσδιόρισαν τότε να ακολουθήσω τα Παιδαγωγικά καθώς είχε απορρόφηση, τότε".

Επίσης αξιολογεί και το βαθμό δυσκολίας της σχολής, χαρακτηρίζοντας την ως "εύκολη": "Πέρασα στο τμήμα Νηπιαγωγών στην Κρήτη, ήτανε μια εύκολη σχολή

σχετικά εε είχα μπει και στο Νηπιαγωγείο, τότε για την πρακτική, εντάξει δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα δύσκολο”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Τα σχόλια που κάνει για τον εαυτό της σε αυτή την ενότητα εστιάζουν στον τρόπο συμπεριφοράς της όντας η μικρότερη της οικογένειας, αλλά και στη στάση της απέναντι στο σχολείο.

“ μπορώ να πω ότι ήμουν και ιδιαίτερα κακομαθημένη, ό,τι ήθελα το είχα”.

“ ήμουν πάρα πολύ καλή μαθήτρια, εε στο Γυμνάσιο έπαιρνα πάρα πολύ καλούς βαθμούς, είκοσι παρά ένα, είκοσι παρά δύο, βραβεία, επαίνους όλα αυτά”.

“ δεν ήμουνα ανεύθυνη στις υποχρεώσεις μου”.

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις σε αυτή την ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“έπειτα όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα”. Τα συναισθήματα που της δημιουργήθηκαν μετά το τέλος των σπουδών της, και η αδυναμία εύρεσης εργασίας την αναγκάζουν να σκεφτεί άλλους δρόμους επαγγελματικής αποκατάστασης, όπως και η ίδια αναφέρει σε παρακάτω ενότητα.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Σε αυτή την ενότητα, η βιογραφούμενη κάνει μια λακωνική διατύπωση, όσον αφορά την επιλογή του επαγγέλματος που έκανε.

“Απλά πλέον έτσι όπως έχουν γίνει τα πράγματα, ενόψει οικονομικής κρίσης, εεε καταλαβαίνω πως αυτό το επάγγελμα δεν έχει να μου προσφέρει κάτι. Στην εποχή που εγώ νιώθω ότι είμαι παραγωγική και θέλω να κάνω διάφορα για να εξελιχθώ σαν άτομο, να εξελιχθώ επαγγελματικά. Οπότε νιώθω αρκετά απογοητευμένη. Και γι αυτό προσπαθώ να σκεφτώ μήπως δεν έκανα καλά που επέλεξα το συγκεκριμένο επάγγελμα, μήπως κάπου αλλού θα ήτανε, θα μπορούσα να βγάλω αυτή την παραγωγικότητα της ηλικίας μου και όλα αυτά που έχω να προσφέρω σαν άτομο και γενικά να εξελιχθώ επαγγελματικά, γιατί αυτό με ενδιαφέρει τη στιγμή, την παρούσα φάση. Εεε γι αυτό νιώθω ότι αυτή η απογοήτευση συνδυάζεται ότι, γενικά μήπως δεν έκανα τόσο καλά που επέλεξα να ασχοληθώ με τα Παιδαγωγικά”.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

“έπειτα όταν τελείωσα τη σχολή αισθάνθηκα ότι βρισκόμουν κάπως στο τίποτα, ξεκρέμαστη καθώς δεν υπήρχε απορρόφηση ούτε από το δημόσιο, ούτε από τον ιδιωτικό τομέα, στην πόλη μου, στην Φλώρινα”.

Από τα παραπάνω λεγόμενα της βιογραφούμενης διαφαίνεται η προσδοκία της, όσον αφορά το θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης, από το κράτος.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Σε αυτή την πρώτη ενότητα οι αξιολογήσεις που κάνει αφορούν τον λόγο για τον οποίο επέλεξε να σπουδάσει στα Παιδαγωγικά, καθώς επίσης και τον βαθμό δυσκολίας της σχολής της. Αρχικά αναφέρεται στο γεγονός πως τα Παιδαγωγικά επαγγέλματα είχαν μεγάλη ζήτηση και γι αυτόν ακριβώς τον λόγο τα επέλεξε. Επίσης εκφράζει τη γνώμη της ότι η σχολή που επέλεξε και φοίτησε δεν ήταν ιδιαίτερα δύσκολη κι ένιωσε πολύ ωραία και κατά τη διάρκεια της πρακτικής της άσκησης. Όμως μετά το τέλος των σπουδών της η αδυναμία εύρεσης εργασίας πάνω στο αντικείμενο της, της προκαλεί έντονη απογοήτευση.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Μεταπτυχιακές σπουδές.

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη μας εισάγει στη δεύτερη ενότητα κάνοντας μια αναφορά στην οικονομικά δύσκολη περίοδο για τη χώρα μας και στο λόγο για τον οποίο αποφάσισε να κάνει Μεταπτυχιακό: "Βασικά και σε άλλη πόλη να πήγαινα δεν μπορείς να ανταπεξέλθεις οικονομικά στις απαιτήσεις της καθημερινότητας οπότε βρέθηκα πίσω στο πατρικό μου χωρίς να ξέρω τι να κάνω με τη ζωή μου. Αποφάσισα να κάνω ένα Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας εδώ στην Φλώρινα για να βοηθήσει τη μετέπειτα πορεία μου".

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Η πυρηνική δήλωση αυτής της ενότητας αφορά στις αμφιβολίες που έχει η ίδια για το πόσο τελικά μπορεί να τη βοηθήσει στην μετέπειτα πορεία της το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που επέλεξε: "ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον Μεταπτυχιακό στο οποίο όμως κατάλαβα ότι δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε".

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Τα ο κοινωνικό πλαίσιο που αναφέρεται είναι αυτό της ίδιας της κοινωνίας, καθώς η οικονομική κρίση που μαστίζει την χώρα δεν δίνει τις ευκαιρίες στα νέα παιδιά να εξελιχθούν επαγγελματικά και να αυτονομηθούν.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αξιολογεί την οικονομική κατάσταση της χώρας, η οποία διέρχεται κρίση, και πως αυτό το σκηνικό δεν αφήνει περιθώρια εξέλιξης.

“ Βασικά και σε άλλη πόλη να πήγαινα δεν μπορείς να ανταπεξέλθεις οικονομικά στις απαιτήσεις της καθημερινότητας”.

“ δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

“ οπότε βρέθηκα πίσω στο πατρικό μου χωρίς να ξέρω τι να κάνω με τη ζωή μου”.

Αναφέρει το πώς νιώθει μετά το τέλος των σπουδών της.

Στερεότυπες εκφράσεις

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χασοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“ ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον Μεταπτυχιακό στο οποίο όμως κατάλαβα ότι δεν ξέρω σε ποιο βαθμό μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση μου στην εποχή της οικονομικής κρίσης την οποία βιώνουμε”. Με αυτή τη δήλωση η βιογραφούμενη φανερώνει την απογοήτευση που νιώθει γενικότερα με την κατάσταση που επικρατεί

στη χώρα, και όπως και η ίδια αναφέρει, παρόλο που το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που παρακολούθησε ήταν πολύ ενδιαφέρον, όμως δεν είναι πλέον σίγουρη αν θα τη βοηθήσει για την μετέπειτα επαγγελματική της ανέλιξη.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης

“ Αποφάσισα να κάνω ένα Μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας εδώ στην Φλώρινα για να βοηθήσει τη μετέπειτα πορεία μου”. Αναφέρει το λόγο για τον οποίο αποφάσισε να κάνει Μεταπτυχιακό.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Η μόνη αξιολόγηση που κάνει σε αυτή την ενότητα αφορά στη δύσκολη οικονομική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα και πώς αυτό το γεγονός αποτελεί τεράστιο εμπόδιο για την επαγγελματική, αλλά και προσωπική, εξέλιξη των νέων ανθρώπων.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Σκέψεις για το μέλλον και την πιθανότητα εργασίας στο εξωτερικό.

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη εισάγει το θέμα για το οποίο πρόκειται να μιλήσει σε αυτή την ενότητα με την παρακάτω πρόταση. " Έεε εν πάση περιπτώσει σκέφτηκα και το ενδεχόμενο να πάω και στο εξωτερικό για δουλειά".

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

Δύο είναι οι πυρηνικές δηλώσεις αυτής της ενότητας. Η πρώτη αφορά στην επιλογή του επαγγέλματος, και η δεύτερη στα συναισθήματά της για το ενδεχόμενο εργασίας στο εξωτερικό. " Και σκεφτόμουν πως, ίσως μερικές φορές, δεν επέλεξα το σωστό επάγγελμα, γενικά". Και " γενικά υπάρχουν πολλές σκέψεις ωστόσο σχετικά με το εξωτερικό δεν ξέρω είναι ένα κομμάτι που το σκεφτόμωνα αλλά δε νιώθω και ιδιαίτερα έτοιμη να το προχωρήσω".

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι κι αυτό των συνθηκών που έχει να αντιμετωπίσει σε ενδεχόμενη της φυγή στο εξωτερικό για εργασία.

" Ωστόσο δεν ξέρω κατά πόσο εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτή την πορεία να βγω δηλαδή στο εξωτερικό γιατί θέλει να χεις κάποιον εκεί, μια υποστήριξη, πως θα παρατήσεις όλα μια ζωή εδώ και θα ξεκινήσεις από την αρχή πάλι μια καινούρια ζωή. Και θα είναι καλά τα λεφτά; Θα μπορώ να ανταπεξέλθω οικονομικά κι εκεί ή θα ζορίζομαι θα σκέφτομαι πώς θα πληρώσω τον έναν λογαριασμό, πώς θα πληρώσω τον άλλο λογαριασμό τι θα κάνω κι εκεί πέρα, αν θα έχω χρόνο για τον εαυτό μου, δηλαδή εντάξει δεν φαντάζομαι τη ζωή μου μόνο να δουλεύω, να δουλεύω και να μην έχω λεφτά να ζήσω πιο άνετα".

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Σε αυτή την ενότητα αξιολογεί την κατάσταση που επικρατεί στον χώρο εργασίας, όσον αφορά τους Νηπιαγωγούς, και την προοπτική να φύγει στο εξωτερικό για δουλειά.

“ Έεε εν πάση περιπτώσει σκέφτηκα και το ενδεχόμενο να πάω και στο εξωτερικό για δουλειά. Σε κάποιο παιδικό σταθμό, σε κάποιο Νηπιαγωγείο, όπως έχω ακούσει ότι πολλά παιδιά της ηλικίας μας το επιχειρούν. Να βρουν εργασία στο εξωτερικό, είτε στη Γερμανία, είτε στην Αγγλία, γενικά φεύγουνε. Ωστόσο δεν ξέρω κατά πόσο εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτή την πορεία να βγω δηλαδή στο εξωτερικό γιατί θέλει να χεις κάποιον εκεί, μια υποστήριξη, πως θα παρατήσεις όλα μια ζωή εδώ και θα ξεκινήσεις από την αρχή πάλι μια καινούρια ζωή. Και θα είναι καλά τα λεφτά; Θα μπορώ να ανταπεξέλθω οικονομικά κι εκεί ή θα ζορίζομαι θα σκέφτομαι πώς θα πληρώσω τον έναν λογαριασμό, πώς θα πληρώσω τον άλλο λογαριασμό τι θα κάνω κι εκεί πέρα, αν θα έχω χρόνο για τον εαυτό μου, δηλαδή εντάξει δεν φαντάζομαι τη ζωή μου μόνο να δουλεύω, να δουλεύω και να μην έχω λεφτά να ζήσω πιο άνετα”.

“ Δεν ξέρω, έχω κάνει και διάφορες συζητήσεις και γενικά δεν νομίζω ότι υπάρχουν τόσο καλές χρηματικές απολαβές για Νηπιαγωγούς έξω”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Πιστεύει πως δεν έχει κάνει την σωστή επιλογή ως προς το επάγγελμα που αποφάσισε να ακολουθήσει. “Και σκεφτόμουν πως, ίσως μερικές φορές, δεν επέλεξα το σωστό επάγγελμα, γενικά”.

Θεωρεί ακόμα πως δεν είναι έτοιμη να πάει να εργαστεί στο εξωτερικό ως Νηπιαγωγός. “ωστόσο σχετικά με το εξωτερικό δεν ξέρω είναι ένα κομμάτι που το σκεφτόμουνα αλλά δε νιώθω και ιδιαίτερα έτοιμη να το προχωρήσω”.

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“ Και σκεφτόμουν πως, ίσως μερικές φορές, δεν επέλεξα το σωστό επάγγελμα, γενικά”.

“ γενικά υπάρχουν πολλές σκέψεις ωστόσο σχετικά με το εξωτερικό δεν ξέρω είναι ένα κομμάτι που το σκεφτόμουνα αλλά δε νιώθω και ιδιαίτερα έτοιμη να το προχωρήσω”.

Οι πυρηνικές δηλώσεις αυτής της ενότητας μας δείχνουν την απογοήτευση που νιώθει η βιογραφούμενη όσον αφορά το επάγγελμα που αποφάσισε να ακολουθήσει, αφού πλέον δεν υπάρχει προοπτική για εργασία στην Ελλάδα. Ούτε όμως και το να φύγει στο εξωτερικό αποτελεί λύση γι αυτή, με αποτέλεσμα να σκέφτεται πως ίσως θα έπρεπε να στραφεί σε κάποιο άλλο επάγγελμα.

“Έ παρόλα αυτά πιστεύω ότι θα θελα να προσπαθήσω τώρα μόλις τελειώσω το Μεταπτυχιακό είτε να δω την προοπτική για να κάνω ένα Διδακτορικό μετέπειτα, είτε να προσπαθήσω να ενισχύσω τα προσόντα μου με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάποια άλλη σχολή, κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, σκεφτόμουν να κάνω κι ένα Μεταπτυχιακό στη Νομική. Κάτι σε Ευρωπαϊκή πολιτική και εκπαίδευση”.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

“ Έεε εν πάση περιπτώσει σκέφτηκα και το ενδεχόμενο να πάω και στο εξωτερικό για δουλειά. Σε κάποιο παιδικό σταθμό, σε κάποιο Νηπιαγωγείο, όπως έχω ακούσει ότι πολλά παιδιά της ηλικίας μας το επιχειρούν”.

“ Ε παρόλα αυτά πιστεύω ότι θα θελα να προσπαθήσω τώρα μόλις τελειώσω το Μεταπτυχιακό είτε να δω την προοπτική για να κάνω ένα Διδακτορικό μετέπειτα, είτε να προσπαθήσω να ενισχύσω τα προσόντα μου με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάποια άλλη σχολή, κάποιο άλλο Μεταπτυχιακό, σκεφτόμουν να κάνω κι ένα Μεταπτυχιακό στη Νομική. Κάτι σε Ευρωπαϊκή πολιτική και εκπαίδευση, γενικά υπάρχουν πολλές σκέψεις”.

Από τα παραπάνω αποσπάσματα φαίνεται πως η βιογραφούμενη έχει σκεφτεί το ενδεχόμενο της φυγής στο εξωτερικό για εργασία, όμως συγχρόνως αξιολογεί τις δυνάμεις της και σκέφτεται εναλλακτικές λύσεις, με μία πιο αισιόδοξη διάθεση, στην περίπτωση που δεν τα καταφέρει.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Σε αυτή την ενότητα αξιολογεί το κατά πόσο είναι εφικτό να φύγει ένας νέος στο εξωτερικό για εργασία ως Νηπιαγωγός. Αναφέρει τους προβληματισμούς της σχετικά με το τι πρόκειται να συναντήσει εκεί, και με την ποιότητα της ζωής που πιστεύει ότι θα έχει, κρίνοντας την αρνητικά.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

“ Οπότε είναι τώρα που τελειώνω το Μεταπτυχιακό μου είμαι σε μια φάση μήπως και ακολουθήσω άλλη σχολή για να υπάρχει η προοπτική να φύγω στο εξωτερικό. Γιατί προσωπικά ως Νηπιαγωγός δε θα έφευγα. Δεν ξέρω, έχω κάνει και διάφορες συζητήσεις και γενικά δεν νομίζω ότι υπάρχουν τόσο καλές χρηματικές απολαβές για Νηπιαγωγούς έξω”.

Εξηγεί τους λόγους για τους οποίους δεν θα έφευγε η ίδια για να εργαστεί στο εξωτερικό ως Νηπιαγωγός.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Απόψεις για την εργασία ως Νηπιαγωγός στην Ελλάδα.

3.1 Εισαγωγή

Η τέταρτη ενότητα ξεκινάει με μια πιο αισιόδοξη ματιά για το μέλλον του Νηπιαγωγού στην Ελλάδα. “ Δεν ξέρω μπορεί και να υπάρχει η ασφάλεια εδώ πέρα στη χώρα μας ότι ίσως κάποτε ανοίξει το επάγγελμα, ίσως υπάρχει και η επαγγελματική εκπαίδευση σε κανα ΙΕΚ, σε κανα ΟΑΕΔ, μήπως και”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“ Απλά θα θελα να υπήρχε, να ήταν λίγο διαφορετικά τα πράγματα. Μόλις βγεις δηλαδή από τη σχολή να υπάρχει η προοπτική να εργαστείς έστω και, εντάξει δε... ένα τετράωρο τη μέρα τουλάχιστον και χωρίς τόσα, τόσες χρηματικές απολαβές. Αλλά εδώ. Να δεις πως είναι η δουλειά, να δεις πως είναι να είσαι μέσα σε ένα χώρο εργασίας με παιδάκια, να αξιοποιήσεις αυτά που έμαθες στο Πανεπιστήμιο εν πάση περιπτώσει”.

“ Αλλά δεν ξέρω το νιώθω πολλή εκμετάλλευση στον ιδιωτικό τομέα. Δηλαδή και οι ώρες εργασίας και τα χρήματα που δίνουν, εντάξει Πανεπιστήμιο τελειώσαμε θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Δε συμπεριφέρονται ιδιαίτερα... καλά”.

Και σε αυτή την ενότητα υπάρχουν δύο πυρηνικές δηλώσεις. Η πρώτη αναφέρεται στην επιθυμία της βιογραφούμενης να υπήρχε η προοπτική εργασίας στην Ελλάδα, ώστε να εφαρμόσει στην πράξη όλα όσα έκανε στη θεωρία στο Πανεπιστήμιο. Και η δεύτερη αφορά στον τρόπο αμοιβής των Νηπιαγωγών στον ιδιωτικό τομέα, τον οποίο θεωρεί άδικο.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

“ Εεε τώρα στην προοπτική να φύγω σε άλλη πόλη στην Ελλάδα δε νομίζω ότι θα πήγαινα πάλι γιατί ο βασικός μισθός έχει πέσει στα πεντακόσια, τετρακόσια εκεί οπότε θα πάω να δουλεύω για να παίρνω λεφτά κι από τους γονείς μου και να χω και τόσα έξοδα και καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου”.

“ και σε έναν παιδότοπο που αν δουλεύουνε τρία ευρώ την ώρα παίρνουνε, δηλαδή εντάξει δεν ξέρω κατά πόσο αξίζει κι ούτε ασφάλιση, ένσημα τίποτα”.

Αναφέρεται στο κοινωνικό αλλά και το οικονομικό πλαίσιο που ισχύει στην Ελλάδα όσον αφορά το μισθολόγιο των Νηπιαγωγών στο δημόσιο τομέα, αλλά και στον ιδιωτικό.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Εξηγεί τους λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι δεν θα ήταν εύκολο για την ίδια να φύγει για εργασία στο εξωτερικό. " Γιατί όσο να πεις έχεις τη ζωή σου εδώ, τους φίλους, την οικογένεια όλα εδώ είναι δεν φεύγεις έτσι από τη μια μέρα στην άλλη να πας κάπου στο εξωτερικό για δουλειά".

Επίσης αξιολογεί την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, και θεωρεί πως η διαμονή σε μια άλλη πόλη για εργασία δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει τις ανάγκες της. " Έεε τώρα στην προοπτική να φύγω σε άλλη πόλη στην Ελλάδα δε νομίζω ότι θα πήγαινα πάλι γιατί ο βασικός μισθός έχει πέσει στα πεντακόσια, τετρακόσια εκεί οπότε θα πάω να δουλεύω για να παίρνω λεφτά κι από τους γονείς μου και να χω και τόσα έξοδα και καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου δεν ξέρω αν θα πήγαινα και θα, αν θα ήθελα, δεν θέλω να μπω στη διαδικασία".

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

" Δηλαδή και οι ώρες εργασίας και τα χρήματα που δίνουν, εντάξει Πανεπιστήμιο τελειώσαμε θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Δε συμπεριφέρονται ιδιαίτερα... καλά". Μιλάει για τον εαυτό της στο όνομα όλων των απόφοιτων Νηπιαγωγών, θεωρώντας πως επειδή φοίτησαν στο Πανεπιστήμιο θα έπρεπε και να αμείβονται καλύτερα.

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας

τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“ Απλά θα θελα να υπήρχε, να ήταν λίγο διαφορετικά τα πράγματα. Μόλις βγεις δηλαδή από τη σχολή να υπάρχει η προοπτική να εργαστείς έστω και, εντάξει δε... ένα τετράωρο τη μέρα τουλάχιστον και χωρίς τόσα, τόσες χρηματικές απολαβές. Αλλά εδώ. Να δεις πως είναι η δουλειά, να δεις πως είναι να είσαι μέσα σε ένα χώρο εργασίας με παιδάκια, να αξιοποιήσεις αυτά που έμαθες στο Πανεπιστήμιο εν πάση περιπτώσει”.

“ Αλλά δεν ξέρω το νιώθω πολλή εκμετάλλευση στον ιδιωτικό τομέα. Δηλαδή και οι ώρες εργασίας και τα χρήματα που δίνουν, εντάξει Πανεπιστήμιο τελειώσαμε θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Δε συμπεριφέρονται ιδιαίτερα... καλά”.

Η πρώτη δήλωση της βιογραφούμενης εκφράζει την επιθυμία της για εργασία στην Ελλάδα, έτσι ώστε να μπορέσει να κάνει πράξη το επάγγελμα το οποίο σπούδασε και ήθελε να ακολουθήσει, χωρίς να χρειάζεται να φύγει στο εξωτερικό γι αυτό. Με τη δεύτερη δήλωσή της αναφέρεται στις οικονομικές απολαβές των Νηπιαγωγών στην Ελλάδα, κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, τις οποίες θεωρεί χαμηλές, σε σχέση με το επίπεδο σπουδών των Νηπιαγωγών. Και οι δύο παραπάνω λόγοι απογοητεύουν την βιογραφούμενη, αφού δεν μπορεί να ασκήσει το επάγγελμα της στην Ελλάδα, κι ούτε φυσικά να έχει τις κατάλληλες απολαβές, σύμφωνα με τη γνώμη της. Αυτοί οι παράγοντες άλλωστε είναι που την αναγκάζουν να σκεφτεί πως ίσως θα έπρεπε να αλλάξει καριέρα και να προσπαθήσει πάνω σε ένα διαφορετικό αντικείμενο.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Η βιογραφούμενη στην κύρια συνέντευξη δε μας δίνει αρκετές πληροφορίες, ούτε για το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που ακολουθεί, αλλά ούτε και για τα σχέδια της για το μέλλον. Στις παρεπόμενες ερωτήσεις είναι πιο αναλυτική και μιλά για τη συνέχεια των σπουδών της και τις μελλοντικές της σκέψεις,

“ Εεε στα είκοσι πέντε μου χρόνια, τώρα δηλαδή, έχεις όρεξη να κάνεις πράγματα. Κι από τη στιγμή που δεν μπορείς να δουλέψεις τουλάχιστον εξασκείς το μυαλό σου, κάπως έτσι το σκέφτομαι, δηλαδή πες συνεχίζω για Διδακτορικό και με ενδιαφέρει πιο πολύ, με ενδιαφέρει και ο τομέας, δηλαδή όχι να ασχοληθώ με τόσο μικρά παιδάκια, τα νήπια, θα μπορούσα να ασχοληθώ και σαν ακαδημαϊκός, με μεγαλύτερες ηλικίες. Εεε δεν με αφήνει αδιάφορη αυτός ο τομέας και από τη στιγμή που δεν έχω να ε τοποθετήσω κάπου αυτή την παραγωγικότητα μου σκέφτομαι άλλους τρόπους που θα μπορούσα να είμαι παραγωγική και ευελπιστώ ότι θα εντάξει αξιοποιηθούν όλα αυτά τα εφόδια που θα αποκτήσω στη ζωή μου”.

Ακόμα, αναφέρεται πολύ σύντομα για την ευθύνη που έχουν οι “μεγαλύτεροι” για την κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η εκπαίδευση, ενώ και πάλι στις παρεπόμενες ερωτήσεις αναλύει τους λόγους για τους οποίους έχει αυτή την άποψη.

“ Φυσικά και έχουν ευθύνη. Έδωσαν τόσο βάρος στην ειδική αγωγή που όλοι τρέχαν να κάνουν Μεταπτυχιακά ειδικής αγωγής για να μούνε στο Δημόσιο. Είναι τόσα άτομα που δεν έχουνε δουλέψει ποτέ εεε οι πίνακες των εκπαιδευτικών είναι, θα το πω λίγο λαϊκά, ότι να ‘ναι, κανείς δεν ασχολείται πως θα βελτιωθεί η κατάσταση, όλοι βλέπουν πως θα... πως θα καλύψουν επιφανειακά τα κενά της εκπαίδευσης χωρίς να, χωρίς να σκέφτονται πως θα καταπολεμήσουν είτε την ανεργία, πως θα βγάλουν λεφτά αξιοποιώντας τα παιδιά, τα νέα παιδιά που είναι, που κάθονται και περιμένουν τι; Κάτι να γίνει από την κοινωνία; Δεν ξέρω αν είναι εφικτό να γίνει κάτι έτσι όπως έχει γίνει η κατάσταση. Δηλαδή και... Και στο Δήμο πλέον να πας να, που βγαίνουν με συμβάσεις για ένα χρόνο να πας να δουλέψεις σε είτε σε ΚΔΑΠ είτε σε οτιδήποτε πάλι δεν σου δίνουν την ευκαιρία, δηλαδή ζητάνε προϋπηρεσία. Σε ένα άτομο που δεν του έχεις δώσει την ευκαιρία ποτέ να δουλέψει πως του ζητάς προϋπηρεσία; Ή είναι προκαθορισμένες οι θέσεις για άτομα δικά τους, καταλαβαίνεις τι εννοώ, ή μας κοροϊδεύουν στη μούρη μας και καθόμαστε άπραγοι και παίζουμε το παιχνίδι τους. Δηλαδή η κατάσταση είναι απελπιστική έτσι όπως έχει γίνει. Αν δεν έχεις κάποιο βύσμα δεν θα δουλέψεις ποτέ”.

“ Για να μας πουν τι; Ότι το πτυχίο σου είναι για τα σκουπίδια πέτα το; Στην ουσία αυτό μας λέει η κοινωνία. (μάλιστα) Ή κάτσε περίμενε και βλέπουμε, δεν μας αγχώνει κάτι. Έχουμε τους δικούς μας, έχουμε τους πίνακες με αυτούς με την προϋπηρεσία, όλα καλά, αν χρειαστούμε κάτι παίρνουμε αυτούς, συμπληρώνουμε ώρες, εσύ δεξ τι θα κάνεις, φύγε έξω, κάτσε μέσα δεν μας απασχολεί”.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

“Μπορεί τότε να θέλω να ακολουθήσω μια πορεία σε άλλη πόλη. Θα δούμε, μπορεί να έκανα και καμιά αίτηση τώρα σε κανά παιδικό σταθμό στη Θεσσαλονίκη, μπας και προκύψει κάτι”.

Μη θέλοντας να φύγει από την Ελλάδα εκφράζει την επιθυμία να εργαστεί σε κάποια άλλη πόλη αυτής, ακόμα και με λιγότερες απολαβές.

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

“ Απλά θα θελα να υπήρχε, να ήταν λίγο διαφορετικά τα πράγματα. Μόλις βγεις δηλαδή από τη σχολή να υπάρχει η προοπτική να εργαστείς έστω και, εντάξει δε... ένα τετράωρο τη μέρα τουλάχιστον και χωρίς τόσα, τόσες χρηματικές απολαβές”.

Φαίνεται ότι έχει προσδοκίες από το κράτος, ώστε να υπήρχε η δυνατότητα εύρεσης εργασίας αμέσως μετά το τέλος των σπουδών.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Η βιογραφούμενη αξιολογεί την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, όσον αφορά τη δυνατότητα εργασίας στο αντικείμενο της, και θεωρεί πως είναι απογοητευτική, αφού οι χρηματικές απολαβές είναι σε επίπεδο όπου δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες διαβίωσης. Από την άλλη πιστεύει πως η φυγή για εργασία στο εξωτερικό δεν είναι και η καλύτερη λύση, καθώς η ίδια θεωρεί ότι δεν θα είναι εύκολες οι συνθήκες που θα έχει να αντιμετωπίσει κι εκεί.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Θεωρεί πως οι χρηματικές απολαβές από την εργασία ως Νηπιαγωγός δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες διαβίωσης, οπότε πιστεύει ότι δεν αξίζει να πας να εργαστείς σε κάποια άλλη πόλη. Έσε τώρα στην προοπτική να φύγω σε άλλη πόλη στην Ελλάδα δε νομίζω ότι θα πήγαινα πάλι γιατί ο βασικός μισθός έχει πέσει στα πεντακόσια, τετρακόσια εκεί οπότε θα πάω να δουλεύω για να παίρνω λεφτά κι από τους γονείς μου και να χω και τόσα έξοδα και καθόλου χρόνο για τον εαυτό μου δεν ξέρω αν θα πήγαινα και θα, αν θα ήθελα, δεν θέλω να μπω στη διαδικασία”.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: Κατακλείδα.

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή στην τελευταία ενότητα γίνεται με μία πρόταση, η οποία δεν εκφράζει αισιοδοξία. “Οπότε γενικά είμαι σε μια περίεργη φάση που δεν ξέρω τι θέλω να κάνω κι αν άξιζε τελικά όλο αυτό, όλη αυτή η κατάρτιση”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“Οπότε μπορεί στο μέλλον να σκεφτόμουν να φύγω στο εξωτερικό μόνο αν είχα αρκετά προσόντα. Μεταπτυχιακά, ξένες γλώσσες και μια καλή θέση εργασίας”. Με αυτή την δήλωση εκφράσει τις προϋποθέσεις, που κατά την ίδια, θα έπρεπε να υπάρχουν, ώστε να φύγει για εργασία στο εξωτερικό.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Αναφέρεται στο κοινωνικό πλαίσιο της εποχής, όπου για να μπορέσεις να έχεις μια αξιοπρεπή θέση εργασίας θα πρέπει να έχεις αποκτήσει πρώτα πολλά προσόντα.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αξιολογεί τις συνθήκες εργασίας στο εξωτερικό, σύμφωνα με πληροφορίες που έχει από γνωστούς της, και δηλώνει πως μόνο αν είχε αρκετά προσόντα θα ήταν επιλογή για αυτή να φύγει στο εξωτερικό για να εργαστεί.

“ Οπότε μπορεί στο μέλλον να σκεφτόμουν να φύγω στο εξωτερικό μόνο αν είχα αρκετά προσόντα. Μεταπτυχιακά, ξένες γλώσσες και μια καλή θέση εργασίας. Μόνο έτσι θα έφευγα”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

“ Οπότε γενικά είμαι σε μια περίεργη φάση που δεν ξέρω τι θέλω να κάνω κι αν άξιζε τελικά όλο αυτό, όλη αυτή η κατάρτιση”. Πιστεύει ότι περνάει μία φάση όπου είναι αρκετά μπερδεμένη και αμφισβητεί την όλη προσπάθεια της μέχρι τώρα.

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν δύσκολες και χαοτικές καταστάσεις για τη βιογραφούμενη. Όμως τη δύσκολη αυτή περίοδο της μη εύρεσης εργασίας στην Ελλάδα, δείχνει να θέλει να την αντιμετωπίσει πηγαίνοντας για δουλειά στο εξωτερικό, μόνο όμως με τις κατάλληλες προϋποθέσεις.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

Η ανυπαρξία εργασίας στην Ελλάδα, ως Νηπιαγωγός, βάζει σε σκέψεις τη βιογραφούμενη για τα εφόδια που πρέπει να έχει, έτσι ώστε να μπορέσει να εργαστεί στο εξωτερικό.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Στην τελευταία ενότητα η βιογραφούμενη δεν φαίνεται αισιόδοξη για το μέλλον των άνεργων εκπαιδευτικών στην Ελλάδα, και δηλώνει πως μόνο αν είχε αρκετά προσόντα θα επέλεγε να πάει να εργαστεί στο εξωτερικό.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Δεν υπάρχουν.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Όπως προαναφέραμε, η βιογραφούμενη αξιολογεί τις συνθήκες εργασίας στο εξωτερικό, και πιστεύει πως με την απόκτηση αρκετών προσόντων θα μπορούσε να εργαστεί σε κάποια ξένη χώρα.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν.

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ BIBIANA

Συνέντευξη 3 (Σ3)

Σύνταξη έκθεσης σχετικά με τη διαδικασία της συνέντευξης

Η Τρίτη συνέντευξη, με τη Βιβιάννα, πραγματοποιήθηκε στο σπίτι μου γύρω στις αρχές του Φλεβάρη. Και η Βιβιάννα παρακολουθεί το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών "Επαγγελματική Μάθηση, και Καινοτομίες στην Εκπαίδευση" στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Η Βιβιάννα έφτασε στις έντεκα το πρωί, κι αφού ήπιαμε έναν καφέ, άρχισε η συνέντευξη. Το κλίμα ήταν ευχάριστο κι η Βιβιάννα ένιωθε αρκετά άνετα ώστε να μου μιλήσει για το θέμα μας. Η συνέντευξη διήρκησε περίπου μισή ώρα.

Σύντομο βιογραφικό

Η Βιβιάνα γεννήθηκε το 1993 σε μια ήσυχη περιοχή της Αθήνας. Η οικογένεια της αποτελείται από πέντε μέλη, την ίδια, τους γονείς της και τα δύο της αδέρφια. Ο πατέρας της εργαζόταν στην "Ολυμπιακή", και συνταξιοδοτήθηκε όταν η Βιβιάνα ήταν μόλις τριών ετών. Η μητέρα της ασχολείται με τα οικιακά. Η ίδια πήγε σχολείο στην Αθήνα και μετά σπούδασε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στην Παιδαγωγική Σχολή στο τμήμα Νηπιαγωγών. Σήμερα είναι Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

Αποκάλυψη και εξέταση της κειμενικής διάρθρωσης της βιογραφικής αφήγησης

Φάση της κύριας αφήγησης

A: Οικογένεια-Σχολικά χρόνια.

B: Σπουδές.

Γ: Μεταπτυχιακές σπουδές.

Δ: Εργασία παράλληλα με τις σπουδές.

E: Σκέψεις για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό.

ΣΤ: Κατακλείδα.

Φάση παρεπόμενων ερωτήσεων

Θέματα: Μεταπτυχιακές σπουδές, εργασία στο δημόσιο, σκέψεις για εργασία στο μέλλον, συναισθήματα για την οικονομική κατάσταση των γονιών της, απόψεις για τη σύνδεση πτυχίου-εργασίας, απόψεις για τις σπουδές της.

Μεταγραφή συνέντευξης (Σ3)

Φάση της κύριας αφήγησης

1)Οικογένεια-Σχολικά χρόνια.-Λοιπόν. Εε γεννήθηκα το 1993 σε μια περιοχή της Αθήνας. Σχετικά καλή περιοχή, ήσυχη εεε εκεί πήγα σχολείο, εε οι γονείς μου, βασικά όταν εγώ ήμουν τριών χρονών ο πατέρας μου βγήκε στη σύνταξη ποτέ δεν θυμάμαι τους γονείς μου να εργάζονται, η μητέρα μου με τα οικιακά ασχολήθηκε, ο μπαμπάς μου δούλευε στην Ολυμπιακή, έχω άλλα δύο μεγαλύτερα αδέρφια εεε πήγα

πήγα σχολείο στην Αθήνα, τελείωσα εκεί πέρα, γενικά το όνειρο μου δεν ήταν να γίνω Νηπιαγωγός, δεν ήταν αυτό που είχα στο μυαλό μου, ήθελα να γίνω γιατρός από μικρή. Εε τέλος πάντων, το προσπάθησα (γέλια), τρίτη Λυκείου έδωσα Πανελλαδικές εεε ο στόχος μου ήταν ακόμα η Ιατρική, δεν το είχα... ωστόσο εντάξει ήξερα ότι δεν ήμουν ποτέ μαθήτρια που έγραφε δεκαεννιά, είκοσι, ήμουνα αρκετά καλή μαθήτρια αλλά όχι τόσο. Στις Πανελλαδικές όμως δεν πήγα τόσο καλά(γέλια) οπότε φρόντισα να δηλώσω, επειδή ήξερα ότι δεν πήγα καλά, φρόντισα να δηλώσω σχολές οι οποίες τουλάχιστον θα μου αρέσουν και όχι να περάσω κάπου απλά για να περάσω. Μέσα σε αυτές ήταν και τα Παιδαγωγικά, δηλαδή ήταν κάτι που είχα στο μυαλό μου, αλλά δεν ήταν αυτό που φανταζόμουν ότι μπορώ να κάνω, βασικά ούτε τώρα ξέρω αν μπορώ να το κάνω (γέλια) και τέλος πάντων πέρασα Φλώρινα, ήρθα εδώ πέρα, στην αρχή όταν πέρασα Νηπιαγωγών θυμάμαι ότι, αρκετούς συγγενείς, γνωστούς κι αυτά άκουγα "τέλεια η καλύτερη δουλειά, θα έχεις, θα μπορείς να κάνεις οικογένεια, δε θα είσαι πολλές ώρες, δε θα κουράζεσαι πολύ, θα μπορείς να έχεις και τα παιδιά σου μαζί σου, η ιδανική δουλειά για γυναίκα που θέλει να ανοίξει σπίτι". Εντάξει εγώ τους άφηνα να το λένε αλλά δεν, και πάλι δεν είχα αυτό στο μυαλό μου. Οπότε λέω εντάξει θα πάω, θα δοκιμάσω τη σχολή, θα δω αν μου αρέσει, πάντα είχα στο μυαλό μου κι αυτό που μου έλεγε η μάνα μου "κάθε εμπόδιο για καλό", οπότε λέω εντάξει θα πάω.

2)Σπουδές. Ήρθα στη Φλώρινα, νομίζω ότι πέρασα τα πιο ωραία φοιτητικά χρόνια που θα μπορούσα να περάσω σε μια πόλη ήσυχη, αρκετά φιλόξενοι άνθρωποι, πολύ μικρή πόλη, δηλαδή και οι μετακινήσεις κι όλα είναι πολύ εύκολα, πολύ ωραία, εεε ήθελα κάτι έτσι πιο ήσυχο, σε σχέση με την Αθήνα, δεν δεν δεν, ποτέ δεν με γέμιζε η Αθήνα εεε και ξεκίνησα να σπουδάζω εδώ. Στην αρχή εντάξει, ειδικά και την πρώτη χρονιά έτσι όπως είναι και η σχολή και τα μαθήματα ήτανε, για μένα δεν είχε τεράστια διαφορά από το Λύκειο ας πούμε ή από το σχολείο , πέρα από τα Παιδαγωγικά μαθήματα που νομίζω έχει να κάνει και ο τρόπος και οι καθηγητές που είχαμε στα Παιδαγωγικά, που με έκαναν να με ενδιαφέρει λίγο παραπάνω όλο αυτό εεε άρχισα να αποκτώ περισσότερο ενδιαφέρον, η σχολή σιγά-σιγά, απλά το θέμα είναι ότι αυτό που πάντα με χαλούσε είναι ότι δεν έχω επαφή με παιδιά, δεν κάνω πρακτική. Κάνεις πρακτική στο τέταρτο έτος αλλά μέχρι τότε όλα όσα κάνεις είναι τόσο θεωρητικά και πολύ στον αέρα. Εεε εντάξει κάναμε δραστηριότητες, εργασίες και αυτά αλλά σίγουρα είναι όλα πολύ ουτοπικά και εξιδανικευμένα όταν κάνεις μια

εργασία. Ε τέλος πάντων πέρασε η σχολή, εύκολη σχολή δεν θεωρώ ότι δυσκολεύτηκα σε κάτι, εε είχε το διάβασμα που είχε, εε έκανα παρέες, έκανα φιλίες εδώ πέρα που εντάξει νομίζω, νομίζω θα κρατήσουν αρκετά καλά, εεε και τέταρτο έτος ξεκινήσαμε να κάνουμε πρακτική. Ομολογώ ότι είχα πάρα πολύ άγχος γιατί και στην οικογένεια μου εγώ είμαι η μικρότερη δεν έχω μικρότερα ξαδέρφια, ανίψια κι όλα αυτά, οπότε δεν ερχόμουν σε επαφή με παιδιά, κι όσο κι αν όλο αυτό ήτανε ωραίο κι ενδιαφέρον αγχωνόμουν γιατί αγχωνόμουν το πως θα μιλήσω στα παιδιά και πως θα κάνω κάτι να τους αρέσει και τι θα τους απαντήσω αν με ρωτήσουν κάτι που δεν ξέρω ή δεν ξέρω τι θα, τι θα έκανα. Αλλά τελικά εντάξει, και η καθοδήγηση που είχαμε ήταν αρκετά καλή και ντα... βέβαια πάντα είχαμε το άγχος ότι όλο αυτό που θα κάνουμε θα αξιολογηθεί, δεν είναι ότι έμπαινες να κάνεις κάτι και να το δοκιμάσεις και να δεις παρόλο που μας είχανε το, μας είχανε το ελεύθερο ότι μπορείς να δοκιμάσεις πράγματα και... αλλά νομίζω είχαμε άγχος οπότε δεν ήμασταν τόσο ανοιχτοί στις δοκιμές (γέλια). Ε καλά και με την πρακτική ωραία, νομίζω η πρακτική με έκανε να το αγαπήσω ακόμα πιο πολύ όλο αυτό γιατί όσο κούραση και άγχος και να είχε και πίεση ήταν ωραίο, δηλαδή πήγαινες στο Νηπιαγωγείο και παρόλο που ήξερες ότι πρέπει να έχω το νου μου, να κρατήσω σημειώσεις, να προσέχω το κάθε τι για να το χρησιμοποιήσω και να φανεί στην εργασία κι αυτά τα παιδιά ό,τι και να είχες το... στο παίρνανε, το ξέχναγες με τη μία, ό,τι έννοια και να είχες. Μάλιστα θυμάμαι όταν έκανα πρακτική είχε τύχει να μας κλέψουνε στην Αθήνα κι επικρατούσε μία έτσι ταραχή στο σπίτι, εγώ ήμουν εδώ δεν μπορούσα να κάνω κάτι κι αυτά, και είχα πάει κι ήμουν αγχωμένη, περίμενα να δω τι θα μου πουν οι δικοί μου να κάνω και τελικά τα παιδιά με βοηθούσαν να το ξεχάσω να, δηλαδή όσο ήμουν εκεί δεν είχα κάτι στο μυαλό μου γι αυτό. Εεε νομίζω ότι εκείνη τη χρονιά, το τέταρτο έτος στη σχολή ήτανε, ήτανε πολύ διαφορετικό από τα υπόλοιπα. Δηλαδή είχες κάνει πρακτική, είχες δει πως είναι αυτό που στο μυαλό σου είχες ότι θα κάνεις, εντάξει όχι για την υπόλοιπη ζωή σου αλλά, ότι θα το κάνεις αυτό τα επόμενα χρόνια. Να πω βέβαια κι ότι όταν μπήκαμε στη σχολή ήταν ακόμα η εποχή που λέγαν ότι ε οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι βρίσκουν. Δεν ήταν βέβαια όπως τότε που είχε γίνει και το τελευταίο ΑΣΕΠ και διορίζονταν κι αυτά αλλά ότι υπάρχει ακόμα κινητικότητα παρόλο που υπάρχει κρίση. Βέβαια τελειώνοντας τη σχολή αυτό δεν, δεν το είδα (γέλια). Μπορώ να πω ότι τελείωσε η σχολή, ε, ορκιστήκαμε, χαρήκαμε λυπηθήκαμε κιόλας, και ήμασταν στη, στη φάση που λέμε τώρα τι θα κάνουμε;

Δηλαδή ωραία ήταν τα φοιτητικά τα χρόνια, ξένοιαστα και τώρα τι; Τώρα είναι που πρέπει να πάρεις τη ζωή στα χέρια σου και κάτι να κάνεις.

3)Μεταπτυχιακές Σπουδές. Εεε όσο ήμουνα τέταρτο έτος είχα δει, είχε βγει προκήρυξη για το Μεταπτυχιακό, στο οποίο είμαι τώρα στη σχολή. Εεε διάβασα κι αυτά την προκήρυξη, είδα ότι θα πάρουνε μόνο δεκαέξι άτομα. Λέω δωρεάν είναι το σκέφτηκα, είναι σχετικά ένα αντικείμενο το οποίο με ενδιαφέρει, λέω εντάξει θα κάνω τα χαρτιά μου. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήθελα να φύγω κι από την Φλώρινα, ήθελα λίγο να παρατείνω όλο αυτό, ε το συζήτησα και με τους δικούς μου οικονομικά αν μπορούν να με στηρίξουν ακόμα και μου λένε κάνε τα και βλέπουμε. Τα κάνω, η αλήθεια είναι δεν πίστευα πολύ ότι, έλεγα εντάξει ε σιγά μόνο δεκαέξι άτομα, τόσα θα κάνουνε δήλωση σιγά μην πάρουνε εμένα. Γενικά με την αυτοπεποίθηση μου δεν το χω πολύ (γέλια).Οπότε έκανα και τα χαρτιά, τελείωσε και η σχολή, περίμενα να βγουν αποτελέσματα και για το Μεταπτυχιακό. Ε το καλοκαίρι είχα διάβασμα γιατί είχαμε εξετάσεις τον Οκτώβριο. Αρκετή πίεση κι αρκετό άγχος ένιωσα και με αυτό, αλλά έλεγα εντάξει, θα δοκιμάσεις, δεν χάνεις κάτι, μια δοκιμή είναι. Δώσαμε, με πήρανε, δεν πίστευα ότι με πήρανε (γέλια), χάρηκα αρκετά, ε ξεκινήσαμε και με τα μαθήματα. Ήταν μια ανάσα το Μεταπτυχιακό γιατί έλεγα εντάξει ότι τελείωσες τη σχολή, έτσι όπως είναι τα πράγματα στο δημόσιο δεν υπάρχει περίπτωση, δεν ελπίζω στο δημόσιο, παρόλο που κάνω τα χαρτιά μου από την πρώτη χρονιά για αναπληρώτρια αλλά δεν πιστεύω ότι θα γίνει κάτι, μόνο αυτό. Τα κάνω για να είμαι στους πίνακες, να έχω μια σειρά. Οπότε ελπίζω πιο πολύ στον ιδιωτικό τομέα. Στην Φλώρινα εντάξει δεν έχει ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, ιδιωτικά σχολεία, αυτά όλα στην Αθήνα έχει κι ειδικά στην περιοχή που είμαι έχει πάρα πολλά οπότε πιστεύω ότι θα κάνω μια προσπάθεια κι εκεί. Αλλά μόνο με το πτυχίο δεν θεωρώ ότι γίνεται κάτι. Πλέον όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί. Και το να το κάνω αμέσως μετά τη σχολή θεωρώ ότι είναι καλύτερα γιατί τώρα είμαι ζεστή ακόμα με το διάβασμα και θα μπορέσω να το συνεχίσω αυτό. Ε και το Μεταπτυχιακό αρκετό ζόρι (γέλια), όχι ότι δεν το ήξερα ή δεν το περίμενα αλλά σίγουρα δεν το είχα κι έτσι ακριβώς στο μυαλό μου. Τώρα και τα μαθήματα τελειώσανε, τώρα μόνο η διπλωματική μένει και μετά και πάλι από την αρχή, δηλαδή θα τελειώσει το Μεταπτυχιακό και πρέπει να σκεφτώ τui, τι θα κάνω, γιατί εεε είναι λίγο δύσκολα τα πράγματα, η αλήθεια είναι ότι δεν θέλω να φύγω από εδώ γιατί...

-Όταν λες από εδώ εννοείς από την Φλώρινα;

-Από την Φλώρινα ναι, γιατί και η ποιότητα ζωής μου αρέσει, έχω και μία σχέση εδώ πέρα, κάποια χρόνια και εντάξει θα είναι λίγο δύσκολο όλο αυτό, το τι θα κάνω μετά, πώς θα συνεχίσω εεε και δεν ξέρω, αλλά, νομίζω ότι η πόλη εδώ πέρα είναι η ιδανική πόλη να ζεις από ποιότητα ζωής αλλά, το ότι δεν έχει δουλειές σκοτώνει τα ίδια της τα παιδιά, δεν... (κι είπα μια) θέλω να γυρίσω στην Αθήνα, να προσπαθήσω να ψάξω εκεί πέρα για κάτι...

4) Εργασία παράλληλα με τις σπουδές. Εδώ δεν, δεν ανέφερα κι ότι όσο ήμουν φοιτήτρια γενικά δεν, δεν εργάστηκα. Εε δεν, εντάξει περισσότερο οι φοιτητές δουλεύουν εε μαγαζιά να σερβίρουν κι αυτά απλά εγώ δεν το έχω, δηλαδή είμαι και ντροπαλή και κλειστό άτομο, δεν είμαι, δεν θα το, δεν θα πήγαινα πολύ καλά με τον κόσμο (γέλια). Εεε και με τους δικούς μου που το συζητούσα, γιατί είχα πει κατά καιρούς να ψάξω μια δουλειά, όχι το, όχι τόσο για να βοηθήσω οικονομικά στα πρώτα χρόνια τουλάχιστον, αλλά για να, να αισθάνομαι εγώ πιο ανεξάρτητη αλλά ε μου λέγαν άστο μωρέ τώρα λίγο και με τη σχολή σου να μην αφήσεις πίσω τη σχολή κι αυτά, ε οπότε κι εγώ το άφηνα. Ε πέρσι με το Μεταπτυχιακό που εντάξει είχα τελειώσει τη σχολή και ήμουνα σε μια φάση που ήθελα να βρω δουλειά. Ένιωθα στην αρχή μέχρι να προσαρμοστώ τόση πίεση που δεν πιστεύω ότι θα τα κατάφερα. Φέτος όμως και για τους δικούς μου τα οικονομικά ήτανε, πάρα πολύ δύσκολα, έχουν στριμωχτεί πάρα πολύ γιατί στο σπίτι μόνο με τη σύνταξη του πατέρα μου δηλαδή είναι, τα αδέρφια μου δουλεύουνε αλλά εντάξει, βοηθάνε, όσο μπορούνε κι αυτοί και η αλήθεια είναι ότι αισθανόμουνα λίγο, αν και ποτέ οι δικοί μου δεν μου είπανε έτσι και ποτέ δεν, δε μου έδωσαν το δικαίωμα, απλά εγώ έτσι όπως το σκέφτομαι αισθάνομαι λίγο ότι είμαι ένα βάρος ας το πούμε γιατί είμαι εδώ, έχουν έξοδα και για μένα ε περιμένουνε πως και τι να τελειώσω να, να γυρίσω πίσω ή τουλάχιστον να μην έχω ενοίκιο κι αυτά και φέτος είπα εντάξει δεν πάει άλλο και οι δικοί μου ήταν πολύ στριμωγμένοι και ξεκίνησα να βρω δουλειά. Πήγα παντού. Όταν λέμε παντού παντού. Σε καφετέριες, σε σούπερ μάρκετ, σεεεε να πω σε γνωστούς να κρατήσω παιδιά, να διαβάσω παιδιά, οτιδήποτε, ήτανε μια ψιλοαπογοήτευση γιατί όλοι λέγανε όχι ή λέγανε θα δούμε, κάνε μια αίτηση και θα δούμε εεε και τελικά πως έκατσε εεε μία γνωστή μου που δουλεύει σε μία εταιρεία μου είπε ότι είχανε εκεί πέρα μια κοπέλα που καθάριζε, δεν με απασχολούσε καθόλου, ό,τι κι αν ήτανε το έκανα. Και μου είπε αυτή η κοπέλα είναι έγκυος θα φύγει για κάποιο διάστημα άμα σε ενδιαφέρει έλα,

λέω ναι εννοείται δεν, δεν με ενδιαφέρει αν θα καθαρίζω ή θα κάνω κι αυτά και ξεκίνησα με αυτό. Στην πορεία μια άλλη κοπέλα που είμαστε μαζί στο Μεταπτυχιακό την, η οποία κρατούσε παιδιά, την πήρανε σε κάποιο πρόγραμμα και δουλεύει σε παιδικό σταθμό οπότε αυτά τα παιδιά έπρεπε κάπου να τα αφήσει κι επειδή της είχα πει μου λέει να σου, να σε προτείνω στην κοπέλα που της κρατάω τα παιδιά να πας εκεί οπότε, ξαφνικά από εκεί που όλοι μου κλείναν την πόρτα και μου λέγαν όχι βρέθηκα να έχω δύο δουλειές, να κρατάω παιδιά και να καθαρίζω κιάλας. Είναι λίγο, είναι λίγο ζόρι (γέλια) αλλά είναι λίγο ζόρι από την άποψη ότι δεν έχεις ωράριο, κι ότι εντάξει, μαζεύεις κάποια λεφτά, καλύπτεις κάποια έξοδα, δίνεις μια ανάσα στην οικογένεια σου αλλά είναι εντάξει, δεν είναι δουλειά είναι απλά για να ενισχύσεις τα έξοδα σου και τους δικούς σου. Εεε οπότε αυτό, Μεταπτυχιακό τις δύο τις δουλειές αυτές. Εντάξει με τα παιδιά, η αλήθεια είναι ότι όταν, όταν έκατσε η δουλειά με τα παιδιά, που κρατάω, με πήραν τηλέφωνο και από κάποια σούπερ μάρκετ που είχα κάνει αίτηση και μου λένε να ρθεις κι αυτά, λέω τώρα βρήκα. Από τη μια βέβαια σκεφτόμουν ότι στο σούπερ μάρκετ θα έχω μία δουλειά με σχετικά πιο σταθερό ωράριο, βέβαια ίσως περισσότερη σωματική κούραση, αλλά, και σίγουρα καλύτερα λεφτά φαντάζομαι θα είχε οπότε, το σκεφτόμουνα λίγο να το αφήσω ότι ξεκίνησα τα παιδιά αλλά λέω δε θα τα αφήσω γιατί τα παιδιά εντάξει, δεν είναι αυτό που σπούδασα το να κρατάω παιδιά, να είμαι νταντά, αλλά είναι σίγουρα κάτι κοντά σε αυτό που σπούδασα, δηλαδή θα έρχομαι σε επαφή με παιδιά, εντάξει δε θα χω να τους κάνω δραστηριότητες ή οτιδήποτε άλλο αλλά όσο μπορώ να τα απασχολήσω όσο πιο δημιουργικά γίνεται και σίγουρα αυτό δε θα χάνω την επαφή με τα παιδιά.

5) Σκέψεις για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό. Βέβαια να πω ότι, και τελειώνοντας τη, τη σχολή, όσο διαμεσολάβησε τα δύο χρόνια που είναι το Μεταπτυχιακό είχε σβήσει αυτό το, ο ενθουσιασμός που είχα μετά την πρακτική κι ότι αισθάνομαι έτοιμη ότι μπορώ να αναλάβω μία τάξη και να δοκιμάσω πράγματα. Δηλαδή και τώρα αν μου πει κάποιος δεν αισθάνομαι έτοιμη, δεν, δεν έχω τον ενθουσιασμό που είχα. Τώρα εντάξει να τελειώσουμε και με το Μεταπτυχιακό τελείως, με τη διπλωματική, θέλω να γυρίσω στην Αθήνα, να κάνω μια προσπάθεια, να αφήσω βιογραφικά, σκέφτομαι ότι εντάξει θα έχω το Μεταπτυχιακό θα είναι λίγο πιο, όχι πιο εύκολο αλλά θα μπορώ να ανταγωνιστώ πιο εύκολα τους άλλους. Σίγουρα αυτό δε σταματά. Θα συνεχίσω δηλαδή να ψάχνομαι, θα συνεχίσω να δω τι μπορώ να μαζέψω από χαρτιά ή οτιδήποτε για το βιογραφικό μου και δυστυχώς

είμαστε σε μία φάση που ή θα σπουδάζεις, έτσι το έχω δει ή θα σπουδάζεις και συνεχώς θα ψάχνεσαι να κάνεις κάτι, ή που θα βρεις μια δουλειά και θα αφιερωθείς αρκετά καλά σε αυτή. Οπότε, εντάξει όχι ότι δε θα εξελίσσεσαι, δε θα ψάχνεσαι ακόμα αλλά θα είναι τελείως διαφορετικά. Αλλά είναι αρκετά δύσκολα τα πράγματα θεωρώ δηλαδή, όλοι φεύγουν έξω, όλοι πάνε στο εξωτερικό... αν με ρωτάς εμένα δεν είναι αυτό που έχω στο μυαλό μου, δηλαδή το να φύγω στο εξωτερικό είναι η τελευταία λύση, η έσχατη λύση, που θα πρέπει να μην έχω βρει τίποτα εδώ αλλά θέλω πρώτα να κάνω την προσπάθεια μου εδώ. Δεν θεωρώ ότι θα μπορούσα να ζήσω στο εξωτερικό, δηλαδή και από άτομα που έχω ακούσει που έχουνε πάει, δεν είναι το ίδιο, δηλαδή η νοοτροπία είναι διαφορετική, δεν μπορώ αυτό το, τη διαφορετική νοοτροπία, έχω συνηθίσει εδώ πέρα, αγαπάω τη χώρα μου, παρόλα τα προβλήματα και τα στραβά που μπορεί να έχει (γέλια) αλλά δεν μπορώ να με φανταστώ έξω. Βέβαια εντάξει, ποτέ μη λες ποτέ. Ποτέ δεν ξέρεις πως θα ρθούνε τα πράγματα και όλοι αυτοί που φεύγουνε για μένα, δεν, δεν τους κατηγορώ, δηλαδή κάποιιοι αν καθόντουσαν εδώ πραγματικά θα χανόντουσαν, και σίγουρα έχει να κάνει και με το τι επάγγελμα κάνεις. Γιατί άλλο να είσαι Νηπιαγωγός, άλλο να είσαι εε Χημικός, Βιολόγος και να θες να ασχοληθείς με έρευνα κι αυτά και η χώρα σου δε σου προσφέρει κάτι για να το κάνεις. Εντάξει. Έχω γνωστούς που έχουν φύγει και, έχω γνωστούς για παράδειγμα που είναι στην Ελβετία και έχουνε, καμία σχέση η ζωή κι αυτά, αλλά τους αρέσει που είναι έξω. Έχω και γνωστούς που δεν τους άρεσε και γυρίσανε. Εντάξει. Είναι, είναι περίεργα χρόνια θεωρώ και αυτό που με ενοχλεί μέσα μου είναι ότι ζω κάποια χρόνια τα οποία δεν επέλεξα να τα ζήσω και δεν, δεν είχα συμμετοχή σε όλο αυτό που έγινε. Δηλαδή εγώ τελείωσα το σχολείο (γέλια) και απλά βγήκα έξω και βρήκα αυτή την κατάσταση.

6) Κατακλείδα. Αλλά εντάξει, δεν παύω να είμαι αισιόδοξη. Θεωρώ δηλαδή ότι κάποια στιγμή θα αλλάξουνε, δηλαδή κι η ιστορία μας το δείχνει όταν έχει μία παρακμή μετά έρχεται και η... ναι αλλά πότε θα γίνει αυτό; Θεωρώ ότι θα πάρει πολύ χρόνο. Στεναχωριέμαι όταν βλέπω νέους να, να είναι για παράδειγμα στα τριάντα τους και να, να έχουνε χάσει τα πιο δημιουργικά τους χρόνια ψάχνοντας για δουλειά, ψάχνοντας τι θα κάνουνε, να είναι συνέχεια πίσω από ένα βιβλίο να διαβάζουνε γιατί καλώς ή κακώς αυτό μας έχουνε πει ότι είναι το, που θα σε σώσει, μάζεψε πτυχία. Και πάλι δεν είναι και παντού αυτό, δηλαδή είναι και δουλειές που, που αν δεν έχεις πτυχίο σε προτιμούνε γιατί θα, θα σε πληρώνουν λιγότερο, οπότε τους κοστίζει

λιγότερο. Δηλαδή είναι μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα δεν, δεν υπάρχει αυτό το πράγμα. Εντάξει θέλω να πιστεύω ότι, ότι κάποια στιγμή όλο αυτό θα φτιάξει. Θέλω να πιστεύω ότι αν κατέβω Αθήνα θα βρω κάτι (γέλια) έχει περισσότερες επιλογές τουλάχιστον. Τώρα τι θα γίνει αν δεν βρω δεν το έχω σκεφτεί. Έχω στο μυαλό μου μήπως συνεχίσω τις σπουδές. Αλλά και πάλι δεν ξέρω, δεν είμαι σίγουρη αν είναι αυτό που θέλω. Είμαι γενικότερα σε μια φάση της ζωής μου που δεν ξέρω (γέλια) τι θα κάνω. Έχω κάνει κάποια σχέδια, έχω κάποιες εναλλακτικές και θα δούμε τι θα γίνει μετά αλλά το να φύγω δεν το μπορώ, δεν , είναι το τελευταίο πράγμα που έχω στο μυαλό μου. Δεν ξέρω, δεν, δεν με αρέσει η ιδέα (γέλια). Αυτό, τώρα, τι άλλο, τι άλλο να σου πω. Εσύ αν θες να με ρωτήσεις κάτι ακόμα.

-Εντάξει τώρα στην κύρια συνέντευξη δεν έχω κάποιες άλλες ερωτήσεις. Οπότε σίγουρα όμως κάποια στιγμή θα ξαναβρεθούμε, θα σου κάνω κάποιες επιπλέον, συμπληρωματικές ερωτήσεις και χάρηκα πάρα πολύ

-κι εγώ

- που μου μίλησες

- Ήταν έτσι, άνοιξα την ψυχή μου

-Ωραία, χαίρομαι, χαίρομαι που μπόρεσα τουλάχιστον κι έκανα κάτι κι εγώ για σένα. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

-Κι εγώ.

-Γεια

ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

-Βιβιάνα καλημέρα, χαίρομαι που σε έχω και πάλι. Έχω κάποιες ερωτήσεις συμπληρωματικές για σένα. Λοιπόν εεε θέλω να σε ρωτήσω γιατί έκανες τις μεταπτυχιακές σου σπουδές. Το έκανες επειδή το είχες στα σχέδια σου να κάνεις και μεταπτυχιακό ή επειδή απλά έβλεπες ότι το να αποκατασταθείς επαγγελματικά ήταν αρκετά δύσκολο;

-Κοίταξε νομίζω ότι αυτό είναι λίγο, είναι λίγο πώς να σου πω και από τα δύο, δηλαδή και ήταν κάτι που ήθελα να κάνω, δηλαδή δεν πιστεύω ότι με το πτυχίο ήμουν εντάξει ήθελα κάτι παραπάνω, ήθελα κάτι ακόμα στον τομέα των

Παιδαγωγικών, ίσως κάτι παραπάνω να είναι πιο εξειδικευμένο σε κάτι; αλλά νομίζω ότι είναι αλληλένδετα δηλαδή κι έτσι όπως είναι τα πράγματα πλέον δεν σου αρκεί ένα πτυχίο, δηλαδή και για επαγγελματική αποκατάσταση το κάνεις αυτό το πράγμα. Γιατί υπάρχει πολύς ανταγωνισμός νομίζω στην αγορά εργασίας και ένα απλό πτυχίο δεν φτάνει.

-Ωραία, κάτι άλλο που θέλω να σε ρωτήσω είναι ότι λες πως δεν ελπίζεις στο Δημόσιο. Για ποιους λόγους το λες αυτό και τι ακριβώς εννοείς;

-Γιατί πλέον βλέπω ότι στο δημόσιο δεν, δεν κουνιέται φύλλο που λέμε. Δεν βλέπω να γίνεται κάτι κι από το κράτος. Θέλεις από τους αναπληρωτές, τους πίνακες, είμαι στους πίνακες μηδενικής προϋπηρεσίας, είμαι στο νούμερο πέντε χιλιάδες εβδομήντα κάπου ας πούμε, δηλαδή μέχρι να φτάσω εγώ στο σημείο από τους πίνακες μηδενικής να με πάρουν κάπου να πάω να δουλέψω για πρώτη φορά κάπου θα έχουν περάσει κάποια χρόνια πιστεύω. Εε κάθε χρόνο με τους αναπληρωτές βλέπουμε και διάφορα, ε όσο για το ΑΣΕΠ δεν το συζητώ, δεν πιστεύω ότι θα γίνει όσο κι αν ακούμε και για επετηρίδες και για ΑΣΕΠ και για διάφορα. Αν ήτανε να γίνει κάτι θα είχε γίνει, βέβαια αν γίνει δεν λέω ότι δεν θα το προσπαθήσω αλλά, δηλαδή δεν περιμένω σε κάτι στο δημόσιο θα το κυνηγήσω πιο πολύ στον ιδιωτικό και αν μπορέσω και στο δημόσιο οκ καλώς.

-Μάλιστα. Επίσης στην κύρια συνέντευξη είχες πει ότι θα τελειώσεις το Μεταπτυχιακό και «πρέπει να σκεφτώ τι θα κάνω γιατί είναι λίγο δύσκολα τα πράγματα». Πώς το εννοείς όλο αυτό; Γιατί είναι τόσο δύσκολα;

-Είναι δύσκολα με την άποψη να συνεχίσω κάτι στις σπουδές να πάω για κάτι ακαδημαϊκά ας πούμε, να προσπαθήσω να βρω δουλειά ως Νηπιαγωγός, κι εγώ δεν είμαι σίγουρη για το τι από τα δύο θα προτιμούσα είναι η αλήθεια αλλά πρέπει να δω τι θα κάνω, αν θα ψάξω δουλειά στην Αθήνα, αν θα ψάξω δουλειά εδώ πέρα, που εδώ είναι πιο δύσκολα τα πράγματα, ε αν θα ψάξω δουλειά κάπου γενικότερα στην Ελλάδα ή αν θα φύγω έξω. Που εντάζει αυτό όπως είχα πει είναι η έσχατη λύση, είναι το τελευταίο πράγμα που σκέφτομαι δεν, δεν είναι στα άμεσα σχέδια μου αλλά πρέπει να δω τι θα κάνω γιατί είναι δύσκολα από οικονομική άποψη τα πράγματα και πρέπει να, νιώθω ότι θέλω να ανεξαρτητοποιηθώ πλήρως ας πούμε οικονομικά από την οικογένεια μου. Αυτά.

-Μάλιστα. Επίσης είχες αναφέρει ότι αισθάνεσαι βάρος ας το πούμε, κατά κάποιο τρόπο ένα, ως βάρος για την οικογένεια, απέναντι στους γονείς σου. Θεωρείς ότι εσύ ευθύνεσαι γι αυτήν την κατάσταση, ευθύνονται κάποιοι άλλοι, κι αν ναι πως το διαχειρίζεσαι εσύ;

-Δεν θεωρώ ότι είναι κάποιος υπεύθυνος γι αυτό, δηλαδή ούτε οι δικοί μου, μου έχουνε πει ποτέ, μου έχουνε δώσει να καταλάβω ότι είμαι βάρος. Ίσα ίσα το αντίθετο, με ενθαρρύνουν κι αυτά και μου λεν μην το σκέφτεσαι κι εμείς όσο μπορούμε θα σε βοηθήσουμε και τις σπουδές σου κοίτα και κοίτα να κάνεις ό,τι σου αρέσει, ό,τι θέλεις. Εγώ αισθάνομαι βάρος γιατί είναι, ξέρω πως είναι τα πράγματα στο σπίτι μου, βλέπω τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουνε και μπαίνω στη διαδικασία να σκεφτώ ότι αν δεν ήμουνα εγώ ίσως τα πράγματα να ήταν πιο εύκολα γι αυτούς, γιατί αυτή τη στιγμή εντάξει από την οικογένεια μου τα αδέρφια μου έχουν τις δικές τους δουλειές, μπορεί και οι ίδιοι να βοηθήσουν τους γονείς μου, εγώ δεν είμαι στην ίδια φάση, δεν είμαι σε φάση που μπορώ να προσφέρω βοήθεια, δηλαδή όσο μπορώ το κάνω με το να τους απαλλάξω από κάποια έξοδα αλλά και πάλι δεν, θεωρώ ότι δεν είναι αρκετό από, από εμένα, ούτε το, ούτε κατηγορώ τον εαυτό μου, έτσι είναι η κατάσταση αλλά...

-Πιστεύεις δηλαδή ότι αν δεν ήμασταν σε οικονομική κρίση, αν δεν ήταν έτσι τα πράγματα στην Ελλάδα ότι (θα ήταν πιο εύκολα) θα ήταν καλύτερα και δεν θα (σίγουρα) ένιωθες βάρος, ότι θα μπορούσαν ας πούμε οι γονείς σου να ζήσουν

-Σίγουρα γιατί τώρα εντάξει λέω ότι εγώ επέλεξα άλλα δύο χρόνια να κάτσω εδώ και να κάνω το Μεταπτυχιακό μου και αυτό σημαίνει ότι άλλα δύο χρόνια οι γονείς μου θα, εντός εισαγωγικών θα περάσουν το λούκι που πέρασαν ας πούμε τα τέσσερα, που δεν..., απλά όσο περνάνε τα χρόνια θεωρώ έτσι όπως είναι η κατάσταση χειροτερεύουν τα πράγματα, τουλάχιστον για την οικογένεια μου δεν καλυτερεύουν στα οικονομικά οπότε, γι αυτό, δεν ξέρω νομίζω ότι αν δεν υπήρχε όλο αυτό με την κρίση θα υπήρχε περισσότερη άνεση και δε θα έμπαινα στη διαδικασία να το σκεφτώ ότι πρέπει να κάνω κάτι άμεσα.

-Κατάλαβα, ωραία. Μου είπες ακόμα ότι κάνεις Μεταπτυχιακό αλλά παράλληλα έχεις και δύο δουλειές, μία λίγο σχετική με αυτό που σπούδασες η άλλη καθόλου. Τελικά πιστεύεις ότι το πτυχίο σήμερα είναι αποσυνδεδεμένο από το επάγγελμα που πρόκειται να κάνει κανείς;

-Δυστυχώς είναι (γέλια). Δυστυχώς είναι γιατί νομίζω δεν είναι λίγα και τα παραδείγματα από ανθρώπους με πτυχία, με Μεταπτυχιακά που μπορεί να τους δεις να δουλεύουν σε καφετέρια για να βγάλουν τα έξοδα τους που δεν είναι, δεν είναι καθόλου, δεν το θεωρώ υποτιμητικό, ίσα-ίσα κοιτάς πώς να επιβιώσεις εε αλλά νομίζω ότι όλο αυτό μας έχει κάνει λίγο να αφήσουμε πίσω τα όνειρα μας να στο πω, δεν ξέρω νομίζω ότι μπαίνουμε στη διαδικασία να κάνουμε ένα επάγγελμα το οποίο θα μας δώσει λεφτά για να επιβιώσουμε ανεξάρτητα με το αν αυτό θα μας αρέσει ή όχι. Και κάπως έτσι λειτουργούν τα πράγματα, αν, νομίζω ότι κι αν κάποιος βρει κάτι στο επάγγελμα του είναι τυχερός στις μέρες μας. Βέβαια έχει να κάνει και με το πόσο το κυνηγάς και με το πόσο το προσπαθείς και με το πόσο το ψάχνεις.

-Μάλιστα. Και τελικά να σου πω, να σε ρωτήσω, έχεις μετανιώσει για το επάγγελμα που επέλεξες;

-Δεν ξέρω αν έχω μετανιώσει. Γιατί όπως σου είχα πει είχα δηλώσει και τελείως διαφορετικά πράγματα στον, στο μηχανογραφικό μου όταν μπήκα στη διαδικασία να επιλέξω τι θέλω να γίνω κι εγώ αλλά πώς να το πω, εεε είναι κάποιες φορές που πιάνω τον εαυτό μου να σκέφτομαι αν θα μου ά, αν θα μου άρεζαν όντως τα υπόλοιπα που είχα δηλώσει, π.χ. ο στρατός, η ιατρική, αν θα τα κατάφερνα, αν ήταν όντως για μένα. Ποτέ δε θα μπω στη διαδικασία, ποτέ δεν θα καταλάβω αν ήταν όντως για μένα γιατί δεν, δεν θα το έχω δοκιμάσει. Αλλά δεν θεωρώ ότι είναι κάτι το οποίο δεν μου αρέσει ή έχω μετανιώσει. Θεωρώ ότι είναι ένα επάγγελμα που έχει αρκετές διεξόδους για το που μπορείς να εργαστείς, δηλαδή δεν είναι μόνο τα σχολεία, είναι τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης, μπορείς να κάνεις πολλά πράγματα, μπορείς να φτιάξεις Παιδαγωγικό υλικό, δεν είναι μόνο αυτό αλλά δεν ξέρω, αν μετανιω.., αν έχω μετανιώσει θα δείξει πιστεύω, δεν είμαι σε θέση να πω αν έχω μετανιώσει ακόμα τουλάχιστον (γέλια).

-Μάλιστα. Έγινε, σε ευχαριστώ πάρα πολύ και πάλι Βιβιάννα.

-Κι εγώ ευχαριστώ.

-Να είσαι καλά.

Παρατηρήσεις για τη μορφή της συνέντευξης, το επίπεδο λεπτομερειών κάθε ενότητας. Εντοπισμός αναλυτικής – λακωνικής διατύπωσης στο σύνολο του κειμένου. Παρατηρήσεις για το πότε και το γιατί των μεν και των δε.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

Η βιογραφούμενη είναι ιδιαίτερα αναλυτική στις εξής φάσεις της ζωής της:

Σπουδές

Η βιογραφούμενη είναι ιδιαίτερα αναλυτική, όσον αφορά τις σπουδές της, καθώς και η ίδια αναφέρει ότι ήταν τα καλύτερα της χρόνια.

Μεταπτυχιακές σπουδές

Αναφέρεται αναλυτικά και στα χρόνια που έκανε τις Μεταπτυχιακές της σπουδές.

Εργασία παράλληλα με τις σπουδές

Αναλυτική είναι και η αναφορά που κάνει για την εργασία της κατά τη διάρκεια των Μεταπτυχιακών της σπουδών.

Σκέψεις για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό.

Και σε αυτό το μέρος της αφήγησης είναι αρκετά αναλυτική, εκφράζοντας την επιθυμία της να παραμείνει στην Ελλάδα για εργασία.

ΛΑΚΩΝΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

Οικογένεια

Η βιογραφούμενη είναι λακωνική, όσον αφορά την οικογένεια της, και δε μας δίνει πολλές πληροφορίες γι αυτή: “οι γονείς μου, βασικά όταν εγώ ήμουν τριών χρονών ο πατέρας μου βγήκε στη σύνταξη ποτέ δεν θυμάμαι τους γονείς μου να εργάζονται, η μητέρα μου με τα οικιακά ασχολήθηκε, ο μπαμπάς μου δούλευε στην Ολυμπιακή, έχω άλλα δύο μεγαλύτερα αδέρφια”.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Οικογένεια-Σχολικά χρόνια

3.1 Εισαγωγή

“ Λοιπόν. Εε γεννήθηκα το 1993 σε μια περιοχή της Αθήνας”. Η βιογραφούμενη ξεκινάει τη συνέντευξη δίνοντας μας τις πρώτες πληροφορίες για το πότε και το που γεννήθηκε.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“ γενικά το όνειρο μου δεν ήταν να γίνω Νηπιαγωγός, δεν ήταν αυτό που είχα στο μυαλό μου, ήθελα να γίνω γιατρός από μικρή”.

“ φρόντισα να δηλώσω σχολές οι οποίες τουλάχιστον θα μου αρέσουν και όχι να περάσω κάπου απλά για να περάσω”.

Οι πυρηνικές δηλώσεις αυτής της ενότητας μας πληροφορούν για το όνειρο της ζωής της, το οποίο ήταν να γίνει γιατρός, και για τις εναλλακτικές που είχε, όσον αφορά τις μελλοντικές της σπουδές, και που περιλάμβαναν και τα Παιδαγωγικά τμήματα.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι και το κοινωνικό πλαίσιο ως προς την άποψη που επικρατεί για το επάγγελμα του Νηπιαγωγού, δηλαδή πως επειδή η καθημερινή εργασία είναι ολιγόωρη άρα είναι και η ιδανική για γυναίκες οι οποίες θέλουν να δημιουργήσουν οικογένεια.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αρχικά αξιολογεί τον εαυτό της ως μαθήτρια, λέγοντας πως δεν είχε τις καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο, και γι αυτό άλλωστε πίστευε πως δε θα περνούσε στη σχολή που ήθελε, την Ιατρική: “ ωστόσο εντάξει ήξερα ότι δεν ήμουν ποτέ μαθήτρια που έγραφε δεκαεννιά, είκοσι, ήμουν αρκετά καλή μαθήτρια αλλά όχι τόσο”.

Ακόμα αξιολογεί και την κατάσταση στην οποία βρέθηκε όταν πέρασε στη σχολή Νηπιαγωγών, και παρόλο που δεν ήταν αυτό που ήθελε πραγματικά να κάνει, αποφάσισε να το προσπαθήσει και να δει αν θα τα καταφέρει: “ Οπότε λέω εντάξει θα πάω, θα δοκιμάσω τη σχολή, θα δω αν μου αρέσει, πάντα είχα στο μυαλό μου κι αυτό που μου έλεγε η μάνα μου “κάθε εμπόδιο για καλό”, οπότε λέω εντάξει θα πάω”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Θεωρεί πως δεν ήταν μια τόσο καλή μαθήτρια στο Λύκειο, ώστε να μπορέσει να περάσει στο τμήμα της Ιατρικής, το οποίο απαιτούσε υψηλούς βαθμούς: "ωστόσο εντάξει ήξερα ότι δεν ήμουν ποτέ μαθήτρια που έγραφε δεκαεννιά, είκοσι, ήμουν αρκετά καλή μαθήτρια αλλά όχι τόσο".

Επίσης αναφέρει ότι δεν φανταζόταν πως θα μπορούσε να ασκήσει το επάγγελμα της Νηπιαγωγού, κάτι για το οποίο δεν είναι ακόμα και τώρα σίγουρη: «Μέσα σε αυτές ήταν και τα Παιδαγωγικά, δηλαδή ήταν κάτι που είχα στο μυαλό μου, αλλά δεν ήταν αυτό που φανταζόμουν ότι μπορώ να κάνω, βασικά ούτε τώρα ξέρω αν μπορώ να το κάνω».

Στερεότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις σε αυτή την ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

" γενικά το όνειρο μου δεν ήταν να γίνω Νηπιαγωγός, δεν ήταν αυτό που είχα στο μυαλό μου, ήθελα να γίνω γιατρός από μικρή".

" φρόντισα να δηλώσω σχολές οι οποίες τουλάχιστον θα μου αρέσουν και όχι να περάσω κάπου απλά για να περάσω".

Η βιογραφούμενη μας αναφέρει πως αν και το όνειρο της, από μικρό παιδί, ήταν να γίνει γιατρός, αυτό δεν την εμπόδισε να προσπαθήσει και για κάτι άλλο, το οποίο όμως δεν την άφηγε εντελώς αδιάφορη. Διαφαίνεται επίσης η στάση της απέναντι στο θέμα των σπουδών, πως δηλαδή δεν θα ήθελε να σπουδάσει οπουδήποτε απλά και μόνο για να λείπει πως σπούδασε, αλλά να ασχοληθεί με κάτι ενδιαφέρον.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν σε αυτή την ενότητα.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης.

“Όποτε λέω εντάξει θα πάω, θα δοκιμάσω τη σχολή, θα δω αν μου αρέσει, πάντα είχα στο μυαλό μου κι αυτό που μου έλεγε η μάνα μου “κάθε εμπόδιο για καλό”, οπότε λέω εντάξει θα πάω”.

Με την παραπάνω πρόταση διαφαίνεται η διάθεση της βιογραφούμενης να προχωρήσει στη ζωή της, πηγαίνοντας σε μία σχολή που δεν ήταν και η πρώτη της επιλογή.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Σε αυτή την ενότητα αξιολογεί, όπως προαναφέραμε, τις δυνατότητες που είχε ως μαθήτρια, και αντιλαμβάνεται πως δεν μπορούσε να εισαχθεί στο τμήμα που επιθυμούσε, καθώς αυτό απαιτούσε υψηλότερες βαθμολογίες. Όμως προσπαθεί και δηλώνει σχολές οι οποίες δεν την αφήνουν αδιάφορη, καθώς πιστεύει πως αυτό είναι και το κριτήριο επιλογής σχολών και όχι η τύχη.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Σπουδές

3.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή στη δεύτερη ενότητα γίνεται με μία πρόταση όπου συνοπτικά παρουσιάζει τη ζωή της στον τόπο των σπουδών της, και δηλώνει πως ήταν η καλύτερη περίοδος αυτής: “Ήρθα στη Φλώρινα, νομίζω ότι πέρασα τα πιο ωραία φοιτητικά χρόνια που θα μπορούσα να περάσω σε μια πόλη ήσυχη, αρκετά φιλόξενοι άνθρωποι, πολύ μικρή πόλη, δηλαδή και οι μετακινήσεις κι όλα είναι πολύ εύκολα, πολύ ωραία, εεε ήθελα κάτι έτσι πιο ήσυχο, σε σχέση με την Αθήνα, δεν δεν δεν, ποτέ δεν με γέμιζε η Αθήνα εεε και ξεκίνησα να σπουδάζω εδώ”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“νομίζω η πρακτική με έκανε να το αγαπήσω ακόμα πιο πολύ όλο αυτό γιατί όσο κούραση και άγχος και να είχε και πίεση ήταν ωραίο, δηλαδή πήγαινες στο Νηπιαγωγείο και παρόλο που ήξερες ότι πρέπει να έχω το νου μου, να κρατήσω σημειώσεις, να προσέχω το κάθε τι για να το χρησιμοποιήσω και να φανεί στην εργασία κι αυτά τα παιδιά ό,τι και να είχες το... στο παίρνανε, το ξέχναγες με τη μία, ό,τι έννοια και να είχες”. Με την παραπάνω δήλωση της φαίνεται πως η περίοδος της πρακτικής άσκησης, και η επαφή με τα παιδιά, έκανε τη βιογραφούμενη να αγαπήσει το επάγγελμα που τελικά αποφάσισε να ακολουθήσει.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το πρώτο πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι αυτό της κοινωνίας της Φλώρινας: “μια πόλη ήσυχη, αρκετά φιλόξενοι άνθρωποι, πολύ μικρή πόλη, δηλαδή και οι μετακινήσεις κι όλα είναι πολύ εύκολα, πολύ ωραία”.

Ακόμα αναφέρει το πλαίσιο του χώρου του Νηπιαγωγείου και τα συναισθήματα που ένιωθε, κάνοντας πρακτική σε αυτό: “κι όσο κι αν όλο αυτό ήτανε ωραίο κι ενδιαφέρον αγχωνόμωνα γιατί αγχωνόμωνα το πως θα μιλήσω στα παιδιά και πως θα κάνω κάτι να τους αρέσει και τι θα τους απαντήσω αν με ρωτήσουν κάτι που δεν ξέρω ή δεν ξέρω τι θα, τι θα έκανα”.

Τέλος απεικονίζει την κατάσταση που επικρατεί, όσον αφορά τις προοπτικές για επαγγελματική αποκατάσταση ως Νηπιαγωγός: “Δεν ήταν βέβαια όπως τότε που είχε γίνει και το τελευταίο ΑΣΕΠ και διορίζονταν κι αυτά αλλά ότι υπάρχει ακόμα κινητικότητα παρόλο που υπάρχει κρίση. Βέβαια τελειώνοντας τη σχολή αυτό δεν, δεν το είδα (γέλια). Μπορώ να πω ότι τελείωσε η σχολή, ε, ορκιστήκαμε, χαρήκαμε λυπηθήκαμε κιόλας, και ήμασταν στη, στη φάση που λέμε τώρα τι θα κάνουμε; Δηλαδή ωραία ήταν τα φοιτητικά τα χρόνια, ξένοιαστα και τώρα τι; Τώρα είναι που πρέπει να πάρεις τη ζωή στα χέρια σου και κάτι να κάνεις”.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αρχικά αξιολογεί την πόλη στην οποία ήρθε να σπουδάσει, χαρακτηρίζοντάς την ήσυχη, όμορφη, με φιλόξενους ανθρώπους και γι αυτό πέρασε τα καλύτερα της χρόνια, καθώς ήταν αυτό που έψαχνε: “Ήρθα στη Φλώρινα, νομίζω ότι πέρασα τα πιο ωραία φοιτητικά χρόνια που θα μπορούσα να περάσω σε μια πόλη ήσυχη, αρκετά φιλόξενοι άνθρωποι, πολύ μικρή πόλη, δηλαδή και οι μετακινήσεις κι όλα είναι πολύ εύκολα, πολύ ωραία, εεε ήθελα κάτι έτσι πιο ήσυχο, σε σχέση με την Αθήνα, δεν δεν, ποτέ δεν με γέμιζε η Αθήνα”.

Αξιολογεί ακόμα την σχολή της, και σε μεγαλύτερη έκταση την περίοδο της πρακτικής άσκησης: “Στην αρχή εντάξει, ειδικά και την πρώτη χρονιά έτσι όπως είναι και η σχολή και τα μαθήματα ήτανε, για μένα δεν είχε τεράστια διαφορά από το Λύκειο ας πούμε ή από το σχολείο, πέρα από τα Παιδαγωγικά μαθήματα που νομίζω έχει να κάνει και ο τρόπος και οι καθηγητές που είχαμε στα Παιδαγωγικά, που με έκαναν να με ενδιαφέρει λίγο παραπάνω όλο αυτό εεε άρχισα να αποκτώ περισσότερο ενδιαφέρον”... “ απλά το θέμα είναι ότι αυτό που πάντα με χαλούσε είναι ότι δεν έχω επαφή με παιδιά, δεν κάνω πρακτική. Κάνεις πρακτική στο τέταρτο έτος αλλά μέχρι τότε όλα όσα κάνεις είναι τόσο θεωρητικά και πολύ στον αέρα. Εεε εντάξει κάναμε δραστηριότητες, εργασίες και αυτά αλλά σίγουρα είναι όλα πολύ ουτοπικά και εξιδανικευμένα όταν κάνεις μια εργασία. Ε τέλος πάντων πέρασε η σχολή, εύκολη σχολή δεν θεωρώ ότι δυσκολεύτηκα σε κάτι, εεε είχε το διάβασμα που είχε”. ... “ Ε καλά και με την πρακτική ωραία, νομίζω η πρακτική με έκανε να το αγαπήσω ακόμα πιο πολύ όλο αυτό γιατί όσο κούραση και άγχος και να είχε και πίεση ήταν ωραίο, δηλαδή πήγαινες στο Νηπιαγωγείο και παρόλο που ήξερες ότι πρέπει να έχω το νου μου, να κρατήσω σημειώσεις, να προσέχω το κάθε τι για να το

χρησιμοποιήσω και να φανεί στην εργασία κι αυτά τα παιδιά ό,τι και να είχες το... στο παίρνανε, το ξέχναγες με τη μία, ό,τι έννοια και να είχες”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Η βιογραφούμενη δηλώνει το άγχος που είχε πριν ξεκινήσει την πρακτική της άσκηση, καθώς δεν είχε πρότερη εμπειρία και πίστευε πως δεν θα μπορούσε να αντιμετωπίσει διάφορες καταστάσεις.

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίας της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Η δυσκολία που περίμενε να αντιμετωπίσει με την πρακτική της άσκηση φαίνεται τελικά να ξεπερνιέται εύκολα, καθώς η καθοδήγηση που υπήρχε ήταν “αρκετά καλή”.

“ Αλλά τελικά εντάξει, και η καθοδήγηση που είχαμε ήταν αρκετά καλή”.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“νομίζω η πρακτική με έκανε να το αγαπήσω ακόμα πιο πολύ όλο αυτό γιατί όσο κούραση και άγχος και να είχε και πίεση ήταν ωραίο, δηλαδή πήγαινες στο Νηπιαγωγείο και παρόλο που ήξερες ότι πρέπει να έχω το νου μου, να κρατήσω σημειώσεις, να προσέχω το κάθε τι για να το χρησιμοποιήσω και να φανεί στην εργασία κι αυτά τα παιδιά ό,τι και να είχες το... στο παίρνανε, το ξέχναγες με τη μία, ό,τι έννοια και να είχες”. Όπως αναφέρει και η ίδια, η πρακτική άσκηση ήταν η κύρια αιτία ώστε η βιογραφούμενη να αγαπήσει τελικά το επάγγελμα που επέλεξε να ακολουθήσει και να δει τον εαυτό της ως Νηπιαγωγό.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανakλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει κατακλείδα στην ενότητα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

“ Να πω βέβαια κι ότι όταν μπήκαμε στη σχολή ήταν ακόμα η εποχή που λέγαν ότι οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι βρίσκουν. Δεν ήταν βέβαια όπως τότε που είχε γίνει και το τελευταίο ΑΣΕΠ και διορίζονταν κι αυτά αλλά ότι υπάρχει ακόμα κινητικότητα παρόλο που υπάρχει κρίση. Βέβαια τελειώνοντας τη σχολή αυτό δεν, δεν το είδα”. Διαφαίνεται η προσδοκία της βιογραφούμενης για επαγγελματική αποκατάσταση από το κράτος.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Όπως προαναφέραμε αξιολογεί θετικά την πόλη της Φλώρινας, καθώς υποστηρίζει πως είναι το ιδανικό μέρος για αυτή. Επίσης αξιολογεί, θετικά πάλι, τα μαθήματα και τον τρόπο λειτουργίας της σχολής της, όμως δεν δείχνει ικανοποιημένη, όσον αφορά το χρόνο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης, καθώς γίνεται αργά κατά τη γνώμη της, στο τέταρτο έτος. Πάραυτα, θεωρεί ότι η καλύτερη περίοδος των σπουδών της ήταν αυτή της πρακτικής άσκησης, καθώς η επαφή με τα παιδιά την έκανε να αγαπήσει το επάγγελμα της Νηπιαγωγού.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

“ για μένα δεν είχε τεράστια διαφορά από το Λύκειο ας πούμε ή από το σχολείο , πέρα από τα Παιδαγωγικά μαθήματα που νομίζω έχει να κάνει και ο τρόπος και οι

καθηγητές που είχαμε στα Παιδαγωγικά, που με έκαναν να με ενδιαφέρει λίγο παραπάνω όλο αυτό εεε άρχισα να αποκτώ περισσότερο ενδιαφέρον”.

Θεωρεί πως δεν ήταν μια δύσκολη σχολή και πως οι καθηγητές, και ο τρόπος διδασκαλίας, ήταν οι κύριοι λόγοι όπου την έκαναν να δήξει ενδιαφέρον γι αυτή.

“ Εεε νομίζω ότι εκείνη τη χρονιά, το τέταρτο έτος στη σχολή ήτανε, ήτανε πολύ διαφορετικό από τα υπόλοιπα. Δηλαδή είχες κάνει πρακτική, είχες δει πως είναι αυτό που στο μυαλό σου είχες ότι θα κάνεις, εντάξει όχι για την υπόλοιπη ζωή σου αλλά, ότι θα το κάνεις αυτό τα επόμενα χρόνια”.

Πιστεύει πως μετά την πρακτική άσκηση έχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το επάγγελμα της Νηπιαγωγού, και για την εργασία στο μέλλον.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Μεταπτυχιακές σπουδές

3.1 Εισαγωγή

“Εεε όσο ήμουνα τέταρτο έτος είχα δει, είχε βγει προκήρυξη για το Μεταπτυχιακό, στο οποίο είμαι τώρα στη σχολή. Εεε διάβασα κι αυτά την προκήρυξη , είδα ότι θα πάρουνε μόνο δεκαέξι άτομα. Λέω δωρεάν είναι το σκέφτηκα, είναι σχετικά ένα αντικείμενο το οποίο με ενδιαφέρει, λέω εντάξει θα κάνω τα χαρτιά μου”.

Με τα παραπάνω μας εισάγει στην τρίτη ενότητα, όπου αναφέρει τους λόγους για τους οποίους επέλεξε το συγκεκριμένο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“ Ήταν μια ανάσα το Μεταπτυχιακό γιατί έλεγα εντάξει ότι τελείωσες τη σχολή, έτσι όπως είναι τα πράγματα στο δημόσιο δεν υπάρχει περίπτωση, δεν ελπίζω στο δημόσιο, παρόλο που κάνω τα χαρτιά μου από την πρώτη χρονιά για αναπληρώτρια αλλά δεν πιστεύω ότι θα γίνει κάτι, μόνο αυτό. Τα κάνω για να είμαι στους πίνακες, να έχω μια σειρά”.

“ Αλλά μόνο με το πτυχίο δεν θεωρώ ότι γίνεται κάτι. Πλέον όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί”.

Δύο είναι οι πυρηνικές δηλώσεις αυτής της ενότητας. Στην πρώτη αναγνωρίζει τη δυσκολία της εποχής, όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση στο Δημόσιο, ως Νηπιαγωγός, όμως δηλώνει πως κάνει τα χαρτιά της για αναπληρώτρια, χωρίς και πάλι να έχει ελπίδες. Στη δεύτερη φανερώνει την άποψη της για το θέμα των Μεταπτυχιακών. Πιστεύει πως μόνο το πρώτο πτυχίο πλέον δεν είναι αρκετό και πως στην εποχή μας όλοι επιλέγουν να κάνουν κι ένα Μεταπτυχιακό, οπότε θεωρεί πως είναι απαραίτητο.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Ένα πλαίσιο που απεικονίζεται είναι αυτό του Πανεπιστημίου και των διαδικασιών μέσω των οποίων γίνεται η επιλογή των φοιτητών στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: "Οπότε έκανα και τα χαρτιά", "Δώσαμε, με πήρανε".

Ακόμα αναφέρεται και στην κατάσταση που επικρατεί, όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση των Νηπιαγωγών στο Δημόσιο τομέα: "έτσι όπως είναι τα πράγματα στο δημόσιο δεν υπάρχει περίπτωση, δεν ελπίζω στο δημόσιο".

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αρχικά αξιολογεί την τρέχουσα κατάσταση, στην οποία βρίσκεται, και θεωρεί πως το να επιλέξει να κάνει ένα Μεταπτυχιακό ήταν η σωστή επιλογή και εξηγεί τους λόγους: "Έεε διάβασα κι αυτά την προκήρυξη, είδα ότι θα πάρουνε μόνο δεκαέξι άτομα. Λέω δωρεάν είναι το σκέφτηκα, είναι σχετικά ένα αντικείμενο το οποίο με ενδιαφέρει, λέω εντάξει θα κάνω τα χαρτιά μου. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήθελα να φύγω κι από την Φλώρινα, ήθελα λίγο να παρατείνω όλο αυτό" και "Αλλά μόνο με το πτυχίο δεν θεωρώ ότι γίνεται κάτι. Πλέον όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί. Και το να το κάνω αμέσως μετά τη σχολή θεωρώ ότι είναι καλύτερα γιατί τώρα είμαι ζεστή ακόμα με το διάβασμα και θα μπορέσω να το συνεχίσω αυτό".

Επίσης αξιολογεί και τον χώρο εργασίας των Νηπιαγωγών, και θεωρεί πως έχει περισσότερες ευκαιρίες στην Αθήνα από ό,τι στη Φλώρινα, καθώς η αγορά εργασίας εκεί είναι μεγαλύτερη: "Στην Φλώρινα εντάξει δεν έχει ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, ιδιωτικά σχολεία, αυτά όλα στην Αθήνα έχει κι ειδικά στην περιοχή που είμαι έχει πάρα πολλά οπότε πιστεύω ότι θα κάνω μια προσπάθεια κι εκεί".

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Τα σχόλια που κάνει για τον εαυτό της αφορούν την έλλειψη αυτοπεποίθησης που την διακατέχει: “ Γενικά με την αυτοπεποίθησή μου δεν το χω πολύ”, «Δώσαμε, με πήρανε, δεν πίστευα ότι με πήρανε».

Στερεότυπες εκφράσεις

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Η μόνη δυσκολία που φαίνεται να αντιμετωπίσει, σε αυτή την ενότητα, έχει να κάνει με την περίοδο που ήταν πεισμένη με τις εξετάσεις στη σχολή της και συγχρόνως περίμενε και τα αποτελέσματα για την εισαγωγή της στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“ Ήταν μια ανάσα το Μεταπτυχιακό γιατί έλεγα εντάξει ότι τελείωσες τη σχολή, έτσι όπως είναι τα πράγματα στο δημόσιο δεν υπάρχει περίπτωση, δεν ελπίζω στο δημόσιο, παρόλο που κάνω τα χαρτιά μου από την πρώτη χρονιά για αναπληρώτρια αλλά δεν πιστεύω ότι θα γίνει κάτι, μόνο αυτό. Τα κάνω για να είμαι στους πίνακες, να έχω μια σειρά”.

“ Αλλά μόνο με το πτυχίο δεν θεωρώ ότι γίνεται κάτι. Πλέον όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί”.

Οι παραπάνω δηλώσεις φανερώνουν την απογοήτευση της βιογραφούμενης, όσον αφορά την επαγγελματική της αποκατάσταση, αλλά και τη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι πρέπει να αποκτήσει περισσότερα εφόδια αν θέλει να γίνει ανταγωνιστική στο χώρο εργασίας, ακόμα κι αν αυτό δεν είναι επιθυμητό.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Η βιογραφούμενη σε αυτή την ενότητα αναφέρει πως αποφάσισε να κάνει Μεταπτυχιακό επειδή πλέον είναι απαίτηση της εποχής. Στις παρεπόμενες ερωτήσεις γίνεται πιο αναλυτική και εξηγεί ακριβώς τους λόγους γι' αυτή της την επιλογή.

“ Κοίταξε νομίζω ότι αυτό είναι λίγο, είναι λίγο πώς να σου πω και από τα δύο, δηλαδή και ήταν κάτι που ήθελα να κάνω, δηλαδή δεν πιστεύω ότι με το πτυχίο ήμουν εντάξει ήθελα κάτι παραπάνω, ήθελα κάτι ακόμα στον τομέα των Παιδαγωγικών, ίσως κάτι παραπάνω να είναι πιο εξειδικευμένο σε κάτι; αλλά νομίζω ότι είναι αλληλένδετα δηλαδή κι έτσι όπως είναι τα πράγματα πλέον δεν σου αρκεί ένα πτυχίο, δηλαδή και για επαγγελματική αποκατάσταση το κάνεις αυτό το πράγμα. Γιατί υπάρχει πολύς ανταγωνισμός νομίζω στην αγορά εργασίας και ένα απλό πτυχίο δεν φτάνει”.

Ακόμα στη φάση των παρεπομένων ερωτήσεων αναλύει και τους λόγους για τους οποίους δεν ελπίζει για εργασία στο δημόσιο τομέα.

Τέλος αναφέρει και γιατί θεωρεί ότι τα πράγματα είναι αρκετά δύσκολα μετά το τέλος των σπουδών της.

“ Είναι δύσκολα με την άποψη να συνεχίσω κάτι στις σπουδές να πάω για κάτι ακαδημαϊκά ας πούμε, να προσπαθήσω να βρω δουλειά ως Νηπιαγωγός, κι εγώ δεν είμαι σίγουρη για το τι από τα δύο θα προτιμούσα είναι η αλήθεια αλλά πρέπει να δω τι θα κάνω, αν θα ψάξω δουλειά στην Αθήνα, αν θα ψάξω δουλειά εδώ πέρα, που εδώ είναι πιο δύσκολα τα πράγματα, ε αν θα ψάξω δουλειά κάπου γενικότερα στην Ελλάδα ή αν θα φύγω έξω. Που εντάξει αυτό όπως είχα πει είναι η έσχατη λύση, είναι το τελευταίο πράγμα που σκέφτομαι δεν, δεν είναι στα άμεσα σχέδια μου αλλά πρέπει

να δω τι θα κάνω γιατί είναι δύσκολα από οικονομική άποψη τα πράγματα και πρέπει να, νιώθω ότι θέλω να ανεξαρτητοποιηθώ πλήρως ας πούμε οικονομικά από την οικογένεια μου”.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Η βιογραφούμενη επιλέγει να ακολουθήσει ένα Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών ώστε να διαμορφώσει ενεργά την πορεία της ζωής της: “Λέω δωρεάν είναι το σκέφτηκα, είναι σχετικά ένα αντικείμενο το οποίο με ενδιαφέρει, λέω εντάξει θα κάνω τα χαρτιά μου”.

Προσδοκίες από τα οργανωτικά και θεσμικά πρότυπα της κοινωνίας

Η βιογραφούμενη, αν και δεν φαίνεται να έχει ελπίδες για εργασία στο δημόσιο τομέα, πάραυτα έχει προσδοκίες για το μέλλον και γι αυτό το λόγο κάνει τα χαρτιά της κάθε χρόνο για αναπληρώτρια, αλλά προσπαθεί να αποκτήσει περισσότερα εφόδια με την πραγματοποίηση ενός Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Όπως προαναφέραμε, σε αυτή την ενότητα η βιογραφούμενη αξιολογεί την κατάσταση στην οποία βρίσκεται και θεωρεί πως η παρακολούθηση ενός Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών θα τη βοηθήσει στην επαγγελματική της πορεία. Αξιολογεί επίσης και την αγορά εργασίας στις δύο πόλεις, τη Φλώρινα και την Αθήνα, και πιστεύει πως στην Αθήνα θα έχει πολύ περισσότερες επιλογές.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Η βιογραφούμενη μας δίνει τη δική της λογική εξήγηση για το ποιος ήταν ο λόγος που την οδήγησε να παρακολουθήσει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: “ Πλέον όλοι κάνουν και Μεταπτυχιακό οπότε μπαίνεις στο τρυπάκι θέλεις δε θέλεις να το κάνεις ανεξάρτητα με το αν σε απασχολεί”.

Ακόμα εξηγεί τη λογική με την οποία πιστεύει ότι στην Αθήνα θα μπορέσει να βρει ευκολότερα εργασία: “Στην Φλώρινα εντάξει δεν έχει ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, ιδιωτικά σχολεία, αυτά όλα στην Αθήνα έχει κι ειδικά στην περιοχή που είμαι έχει πάρα πολλά οπότε πιστεύω ότι θα κάνω μια προσπάθεια κι εκεί”.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Εργασία παράλληλα με τις σπουδές

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη ξεκινάει αυτή την ενότητα δηλώνοντας ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών της δεν εργάστηκε, όπως κάνουν συνήθως οι περισσότεροι φοιτητές, και εξηγεί το λόγο: “Εδώ δεν, δεν ανέφερα κι ότι όσο ήμουν φοιτήτρια γενικά δεν, δεν εργάστηκα. Εε δεν, εντάξει περισσότερο οι φοιτητές δουλεύουν εε μαγαζιά να σερβίρουν κι αυτά απλά εγώ δεν το έχω, δηλαδή είμαι και ντροπαλή και κλειστό άτομο, δεν είμαι, δεν θα το, δεν θα πήγαινα πολύ καλά με τον κόσμο”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“αισθανόμουν λίγο, αν και ποτέ οι δικοί μου δεν μου είπαν έτσι και ποτέ δεν, δε μου έδωσαν το δικαίωμα, απλά εγώ έτσι όπως το σκέφτομαι αισθάνομαι λίγο ότι είμαι ένα βάρος ας το πούμε γιατί είμαι εδώ, έχουν έξοδα και για μένα ε περιμένουν πως και τι να τελειώσω να, να γυρίσω πίσω ή τουλάχιστον να μην έχω ενοίκιο κι αυτά και φέτος είπα εντάξει δεν πάει άλλο και οι δικοί μου ήταν πολύ στριμωγμένοι και ξεκίνησα να βρω δουλειά”. Με τα παραπάνω λεγόμενα η βιογραφούμενη δηλώνει τα συναισθήματα που της είχαν δημιουργηθεί, καθώς δεν εργαζότανε και όλα τα οικονομικά βάρη αφορούσαν τους γονείς της.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Το πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται είναι αυτό της κοινωνίας την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Αναδεικνύει τις δυσκολίες διαβίωσης μιας οικογένειας με παιδί που σπουδάζει σε ξένη πόλη, καθώς και τη δυσκολία εύρεσης εργασίας σε οποιοδήποτε τομέα.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αξιολογεί την οικονομική κατάσταση των γονιών της και κρίνει πως πρέπει να εργαστεί, ώστε να τους βοηθήσει, αλλά και για να νιώθει η ίδια πιο ανεξάρτητη.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Δίνει στοιχεία του χαρακτήρα της, τα οποία πιστεύει την καθιστούν ανίκανη να εργαστεί σε χώρο με πολλά άτομα: "Έε δεν, εντάξει περισσότερο οι φοιτητές δουλεύουν εε μαγαζιά να σερβίρουν κι αυτά απλά εγώ δεν το έχω, δηλαδή είμαι και ντροπαλή και κλειστό άτομο, δεν είμαι, δεν θα το, δεν θα πήγαινα πολύ καλά με τον κόσμο".

Ακόμα αναφέρει τα συναισθήματα της, όσον αφορά το πώς νιώθει που επιβαρύνει οικονομικά τους γονείς της: " αισθάνομαι λίγο ότι είμαι ένα βάρος".

Στερεότυπες εκφράσεις

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχουν στερεότυπες εκφράσεις.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Μία δύσκολη κατάσταση, την οποία φαίνεται να ξεπερνάει κάποια στιγμή, είναι και αυτή όταν τελικά βρίσκει όχι μόνο μία, αλλά δύο δουλειές, κι έτσι καταφέρνει να βελτιώσει τα οικονομικά της.

"και τελικά πως έκατσε εεε μία γνωστή μου που δουλεύει σε μία εταιρεία μου είπε ότι είχανε εκεί πέρα μια κοπέλα που καθάριζε, δεν με απασχολούσε καθόλου, ό,τι κι αν ήτανε το έκανα. Και μου είπε αυτή η κοπέλα είναι έγκυος θα φύγει για κάποιο διάστημα άμα σε ενδιαφέρει έλα, λέω ναι εννοείται δεν, δεν με ενδιαφέρει αν θα καθαρίζω ή θα κάνω κι αυτά και ξεκίνησα με αυτό. Στην πορεία μια άλλη κοπέλα που είμαστε μαζί στο Μεταπτυχιακό την, η οποία κρατούσε παιδιά, την πήρανε σε κάποιο πρόγραμμα και δουλεύει σε παιδικό σταθμό οπότε αυτά τα παιδιά έπρεπε κάπου να τα αφήσει κι επειδή της είχα πει μου λέει να σου, να σε προτείνω στην κοπέλα που της κρατάω τα παιδιά να πας εκεί οπότε, ξαφνικά από εκεί που όλοι μου κλείναν την πόρτα και μου λέγαν όχι βρέθηκα να έχω δύο δουλειές, να κρατάω παιδιά και να καθαρίζω κιόλας".

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“αισθανόμουν λίγο, αν και ποτέ οι δικοί μου δεν μου είπαν έτσι και ποτέ δεν, δε μου έδωσαν το δικαίωμα, απλά εγώ έτσι όπως το σκέφτομαι αισθάνομαι λίγο ότι είμαι ένα βάρος ας το πούμε γιατί είμαι εδώ, έχουν έξοδα και για μένα ε περιμένουν πως και τι να τελειώσω να, να γυρίσω πίσω ή τουλάχιστον να μην έχω ενοίκιο κι αυτά και φέτος είπα εντάξει δεν πάει άλλο και οι δικοί μου ήταν πολύ στριμωγμένοι και ξεκίνησα να βρω δουλειά”.

Συνειδητοποιώντας τη δύσκολη οικονομική κατάσταση των γονιών της αποφασίζει να βρει δουλειά, έτσι ώστε να μη νιώθει “βάρος” για αυτούς, ακόμα κι αν δεν της το είχαν πει ποτέ αυτό.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Και σε αυτή την ενότητα δεν υπάρχει κατακλείδα.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Στη φάση των παρεπόμενων ερωτήσεων αναφέρει αναλυτικά το λόγο που θεωρεί ότι είναι “βάρος” για τους γονείς της, κι εξηγεί γιατί το λέει αυτό.

“ δηλαδή ούτε οι δικοί μου, μου έχουνε πει ποτέ, μου έχουνε δώσει να καταλάβω ότι είμαι βάρος. Ίσα ίσα το αντίθετο, με ενθαρρύνουν κι αυτά και μου λεν μην το σκέφτεσαι κι εμείς όσο μπορούμε θα σε βοηθήσουμε και τις σπουδές σου κοίτα και κοίτα να κάνεις ό,τι σου αρέσει, ό,τι θέλεις. Εγώ αισθάνομαι βάρος γιατί είναι, ξέρω πως είναι τα πράγματα στο σπίτι μου, βλέπω τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουνε και μπαίνω στη διαδικασία να σκεφτώ ότι αν δεν ήμουν εγώ ίσως τα πράγματα να ήταν πιο εύκολα γι αυτούς, γιατί αυτή τη στιγμή εντάξει από την οικογένεια μου τα αδέρφια μου έχουν τις δικές τους δουλειές, μπορεί και οι ίδιοι να βοηθήσουν τους γονείς μου, εγώ δεν είμαι στην ίδια φάση, δεν είμαι σε φάση που μπορώ να προσφέρω βοήθεια, δηλαδή όσο μπορώ το κάνω με το να τους απαλλάξω από κάποια έξοδα αλλά και πάλι δεν, θεωρώ ότι δεν είναι αρκετό από, από εμένα, ούτε το, ούτε κατηγορώ τον εαυτό μου, έτσι είναι η κατάσταση”.

Ακόμα στις παρεπόμενες ερωτήσεις απαντά και στο ερώτημα αν θεωρεί πως τα πτυχία είναι αποσυνδεδεμένα από το επάγγελμα που πρόκειται να κάνουν, με αφορμή τις δύο δουλειές που επέλεξε κατά τη διάρκεια των σπουδών της.

“ Δυστυχώς είναι γιατί νομίζω δεν είναι λίγα και τα παραδείγματα από ανθρώπους με πτυχία, με Μεταπτυχιακά που μπορεί να τους δεις να δουλεύουν σε καφετέρια για να βγάλουν τα έξοδα τους που δεν είναι, δεν είναι καθόλου, δεν το θεωρώ υποτιμητικό, ίσα-ίσα κοιτάς πώς να επιβιώσεις εε αλλά νομίζω ότι όλο αυτό μας έχει κάνει λίγο να αφήσουμε πίσω τα όνειρα μας να στο πω, δεν ξέρω νομίζω ότι μπαίνουμε στη διαδικασία να κάνουμε ένα επάγγελμα το οποίο θα μας δώσει λεφτά για να επιβιώσουμε ανεξάρτητα με το αν αυτό θα μας αρέσει ή όχι. Και κάπως έτσι λειτουργούν τα πράγματα, αν, νομίζω ότι κι αν κάποιος βρει κάτι στο επάγγελμα του είναι τυχερός στις μέρες μας. Βέβαια έχει να κάνει και με το πόσο το κυνηγάς και με το πόσο το προσπαθείς και με το πόσο το ψάχνεις”.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Η βιογραφούμενη αναφέρει τις επιλογές που είχε στο θέμα της εργασίας και μας πληροφορεί γι αυτές.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει σε αυτή την ενότητα αφορά τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να εργαστεί. Διαπιστώνει τη δύσκολη οικονομική κατάσταση των γονιών της κι επιλέγει να κάνει όχι μία, αλλά δύο δουλειές, ώστε να τους βοηθήσει όσο περισσότερο μπορεί.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Θεωρεί ότι η εργασία ως “νταντά” τη βοηθάει ‘ώστε να μη χάσει την επαφή της με τα παιδιά και πιστεύει ότι έτσι της δίνονται ευκαιρίες για απόκτηση εμπειριών.

“ αλλά λέω δε θα τα αφήσω γιατί τα παιδιά εντάξει, δεν είναι αυτό που σπούδασα το να κρατάω παιδιά, να είμαι νταντά, αλλά είναι σίγουρα κάτι κοντά σε αυτό που σπούδασα, δηλαδή θα έρχομαι σε επαφή με παιδιά, εντάξει δε θα χω να τους κάνω δραστηριότητες ή οτιδήποτε άλλο αλλά όσο μπορώ να τα απασχολήσω όσο πιο δημιουργικά γίνεται και σίγουρα αυτό δε θα χάνω την επαφή με τα παιδιά”.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: Σκέψεις για το μέλλον και τη φυγή στο εξωτερικό.

3.1 Εισαγωγή

Η βιογραφούμενη αρχίζει αυτή την ενότητα με τα παρακάτω: “ Βέβαια να πω ότι, και τελειώνοντας τη, τη σχολή, όσο διαμεσολάβησε τα δύο χρόνια που είναι το Μεταπτυχιακό είχε σβήσει αυτό το, ο ενθουσιασμός που είχα μετά την πρακτική κι ότι αισθάνομαι έτοιμη ότι μπορώ να αναλάβω μία τάξη και να δοκιμάσω πράγματα”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“ Θα συνεχίσω δηλαδή να ψάχνομαι, θα συνεχίσω να δω τι μπορώ να μαζέψω από χαρτιά ή οτιδήποτε για το βιογραφικό μου και δυστυχώς είμαστε σε μία φάση που ή θα σπουδάξεις, έτσι το έχω δει ή θα σπουδάξεις και συνεχώς θα ψάχνεσαι να κάνεις κάτι, ή που θα βρεις μια δουλειά και θα αφιερωθείς αρκετά καλά σε αυτή”.

“ δεν είναι αυτό που έχω στο μυαλό μου, δηλαδή το να φύγω στο εξωτερικό είναι η τελευταία λύση, η έσχατη λύση, που θα πρέπει να μην έχω βρει τίποτα εδώ αλλά θέλω πρώτα να κάνω την προσπάθεια μου εδώ”.

Δύο είναι οι πυρηνικές δηλώσεις αυτής της ενότητας. Στην πρώτη καταθέτει τις απόψεις της σχετικά με τις μελλοντικές της κινήσεις και με το τι θεωρεί απαραίτητο για τη σημερινή εποχή, ενώ στη δεύτερη εκφράζει την επιθυμία της να παραμείνει στην Ελλάδα για να εργαστεί, και ότι βλέπει τη φυγή στο εξωτερικό ως την έσχατη λύση.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Αναφέρεται στην κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, όσον αφορά τη μη εύρεση εργασίας στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα τη φυγή αρκετών νέων ανθρώπων στο εξωτερικό: “ Αλλά είναι αρκετά δύσκολα τα πράγματα θεωρώ δηλαδή, όλοι φεύγουν έξω, όλοι πάνε στο εξωτερικό”.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Αναγνωρίζει τη δυσκολία επαγγελματικής αποκατάστασης στην Ελλάδα κι επιλέγει την παραμονή της σε αυτή, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους δε θέλει να φύγει στο εξωτερικό.

“ αν με ρωτάς εμένα δεν είναι αυτό που έχω στο μυαλό μου, δηλαδή το να φύγω στο εξωτερικό είναι η τελευταία λύση, η έσχατη λύση, που θα πρέπει να μην έχω βρει τίποτα εδώ αλλά θέλω πρώτα να κάνω την προσπάθεια μου εδώ. Δεν θεωρώ ότι θα μπορούσα να ζήσω στο εξωτερικό, δηλαδή και από άτομα που έχω ακούσει που έχουνε πάει, δεν είναι το ίδιο, δηλαδή η νοοτροπία είναι διαφορετική, δεν μπορώ αυτό το, τη διαφορετική νοοτροπία, έχω συνηθίσει εδώ πέρα, αγαπάω τη χώρα μου, παρόλα τα προβλήματα και τα στραβά που μπορεί να έχει (γέλια) αλλά δεν μπορώ να με φανταστώ έξω”.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζει σχόλια σχετικά με το πόσο έτοιμη αισθάνεται για να εργαστεί ως Νηπιαγωγός, αλλά και πώς νιώθει για τη φυγή στο εξωτερικό.

“ Δηλαδή και τώρα αν μου πει κάποιος δεν αισθάνομαι έτοιμη, δεν, δεν έχω τον ενθουσιασμό που είχα... ” Δεν θεωρώ ότι θα μπορούσα να ζήσω στο εξωτερικό... ” αλλά δεν μπορώ να με φανταστώ έξω”.

Στερεότυπες εκφράσεις

Στερεότυπες εκφράσεις δε φαίνεται να κυριαρχούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δεν υπάρχουν.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“ Θα συνεχίσω δηλαδή να ψάχνομαι, θα συνεχίσω να δω τι μπορώ να μαζέψω από χαρτιά ή οτιδήποτε για το βιογραφικό μου και δυστυχώς είμαστε σε μία φάση που ή θα σπουδάξεις, έτσι το έχω δει ή θα σπουδάξεις και συνεχώς θα ψάχνεσαι να κάνεις κάτι, ή που θα βρεις μια δουλειά και θα αφιερωθείς αρκετά καλά σε αυτή”.

“ δεν είναι αυτό που έχω στο μυαλό μου, δηλαδή το να φύγω στο εξωτερικό είναι η τελευταία λύση, η έσχατη λύση, που θα πρέπει να μην έχω βρει τίποτα εδώ αλλά θέλω πρώτα να κάνω την προσπάθεια μου εδώ”.

Η βιογραφούμενη μας φανερώνει την επιθυμία της να συνεχίσει να αποκτά εφόδια για το μέλλον, αφού θεωρεί πως αυτός είναι ο μόνος τρόπος για επαγγελματική αποκατάσταση. Επίσης εκφράζει την έντονη άρνηση της για φυγή και εργασία στο εξωτερικό, και δηλώνει πως θέλει να παραμείνει στη χώρα της και να κάνει μια προσπάθεια εδώ.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Δεν υπάρχει.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Δεν υπάρχουν.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

Η βιογραφούμενη μας πληροφορεί για τα μελλοντικά της σχέδια.

“θέλω να γυρίσω στην Αθήνα, να κάνω μια προσπάθεια, να αφήσω βιογραφικά, σκέφτομαι ότι εντάξει θα έχω το Μεταπτυχιακό θα είναι λίγο πιο, όχι πιο εύκολο αλλά θα μπορώ να ανταγωνιστώ πιο εύκολα τους άλλους”.

“ Θα συνεχίσω δηλαδή να ψάχνομαι, θα συνεχίσω να δω τι μπορώ να μαζέψω από χαρτιά ή οτιδήποτε για το βιογραφικό μου”.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Η βιογραφούμενη δηλώνει τη διάθεση να παραμείνει στην Ελλάδα και να μη φύγει στο εξωτερικό, καθώς εκφράζει την αγάπη της γι αυτή. Επίσης πιστεύει, από αυτά που έχει ακούσει από γνωστούς της, ότι δεν της ταιριάζει η νοοτροπία του εξωτερικού και πως δε θα μπορούσε να φανταστεί ποτέ τον εαυτό της σε μια ξένη χώρα.

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Παρόλο που η ίδια δεν επιθυμεί να φύγει στο εξωτερικό για να εργαστεί, δικαιολογεί την ανάλογη φυγή κάποιων ατόμων επειδή θεωρεί ότι ίσως στην Ελλάδα δεν έχουν τις προοπτικές που τους προσφέρει κάποια ξένη και πιο αναπτυγμένη χώρα.

“και όλοι αυτοί που φεύγουνε για μένα, δεν, δεν τους κατηγορώ, δηλαδή κάποιιοι αν καθόντουσαν εδώ πραγματικά θα χανόντουσαν, και σίγουρα έχει να κάνει και με το τι επάγγελμα κάνεις. Γιατί άλλο να είσαι Νηπιαγωγός, άλλο να είσαι εε Χημικός, Βιολόγος και να θες να ασχοληθείς με έρευνα κι αυτά και η χώρα σου δε σου προσφέρει κάτι για να το κάνεις”.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ: Κατακλείδα

3.1 Εισαγωγή

Στην τελευταία ενότητα η βιογραφούμενη φαίνεται να είναι συγκρατημένα αισιόδοξη, καθώς ελπίζει πως θα ξεπεραστεί η κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα της, πιστεύοντας όμως πως θα χρειαστεί αρκετός χρόνος για να συμβεί αυτό.

“ Αλλά εντάξει, δεν παύω να είμαι αισιόδοξη. Θεωρώ δηλαδή ότι κάποια στιγμή θα αλλάξουνε, δηλαδή κι η ιστορία μας το δείχνει όταν έχει μία παρακμή μετά έρχεται και η... ναι αλλά πότε θα γίνει αυτό; Θεωρώ ότι θα πάρει πολύ χρόνο”.

Πυρηνική δήλωση στην ενότητα αφήγησης

“Εντάξει θέλω να πιστεύω ότι, ότι κάποια στιγμή όλο αυτό θα φτιάξει. Θέλω να πιστεύω ότι αν κατέβω Αθήνα θα βρω κάτι (γέλια) έχει περισσότερες επιλογές τουλάχιστον”. Με την παραπάνω δήλωση της διαφαίνεται η αισιοδοξία που έχει, όσον αφορά την κατάσταση στην Ελλάδα, αλλά και για τη μελλοντική της επαγγελματική αποκατάσταση.

Απεικόνιση των κοινωνικών πλαισίων

Αναφέρεται στη σημερινή κοινωνία και τις απαιτήσεις που αυτή έχει από τους νέους, ώστε να μπορέσουν να αποκατασταθούν επαγγελματικά. “Στεναχωριέμαι όταν βλέπω νέους να, να είναι για παράδειγμα στα τριάντα τους και να, να έχουνε χάσει τα πιο δημιουργικά τους χρόνια ψάχνοντας για δουλειά, ψάχνοντας τι θα κάνουνε, να είναι συνέχεια πίσω από ένα βιβλίο να διαβάζουνε γιατί καλώς ή κακώς αυτό μας έχουνε πει ότι είναι το, που θα σε σώσει, μάζεψε πτυχία”.

Αξιολογήσεις με χρήση επιχειρημάτων

Δεν υπάρχουν.

Κριτικά και αυτό-θεωρητικά σχόλια

Θεωρεί πως είναι αισιόδοξο άτομο, αν και στη συγκεκριμένη φάση της ζωής της είναι αρκετά μπερδεμένη.

“ Αλλά εντάξει, δεν παύω να είμαι αισιόδοξη”.

“ Είμαι γενικότερα σε μια φάση της ζωής μου που δεν ξέρω (γέλια) τι θα κάνω”.

Σtereότυπες εκφράσεις

Δεν υπάρχουν.

Δηλώσεις εξασθένησης των δύσκολων εμπειριών και παρουσίασης της αποκατάστασης των χαοτικών βιογραφικών διαδικασιών

Δείχνει να έχει πίστη για το μέλλον και πιστεύει πως πηγαίνοντας στην Αθήνα θα μπορέσει να έχει περισσότερες επαγγελματικές επιλογές. “ Εντάξει θέλω να πιστεύω

ότι, ότι κάποια στιγμή όλο αυτό θα φτιάξει. Θέλω να πιστεύω ότι αν κατέβω Αθήνα θα βρω κάτι (γέλια) έχει περισσότερες επιλογές τουλάχιστον”.

3.2 Ανάλυση της θεμελιώδους ποιότητας μιας πυρηνικής δήλωσης στην αυτοβιογραφική αφήγηση, Η πυρηνική δήλωση αποτελεί έκφραση μιας τουλάχιστον βιογραφικής μεταμόρφωσης. Πώς το εξωτερικό γεγονός που περιέχεται στην αφήγηση οδηγεί σε αλλαγή της ταυτότητας του φορέα της

“Εντάξει θέλω να πιστεύω ότι, ότι κάποια στιγμή όλο αυτό θα φτιάξει. Θέλω να πιστεύω ότι αν κατέβω Αθήνα θα βρω κάτι (γέλια) έχει περισσότερες επιλογές τουλάχιστον”. Διαφαίνεται η αισιοδοξία της για το μέλλον, κυρίως για την προσωπική της επαγγελματική αποκατάσταση, με την επιστροφή της στην Αθήνα.

3.3 Ανάλυση προ-κατακλείδας και κατακλείδας, που συνήθως περιλαμβάνουν εντατικές δραστηριότητες επιχειρηματολογίας και αναδεικνύουν το αντανακλαστικό αυτοβιογραφικό έργο του πληροφορητή

Σε αυτή την τελευταία ενότητα η βιογραφούμενη δείχνει αισιόδοξη για το μέλλον, απογοητευμένη όμως επειδή θεωρεί πως οι νέοι στην προσπάθεια τους να αποκτήσουν περισσότερα εφόδια χάνουν τα πιο δημιουργικά τους χρόνια. Επίσης παρουσιάζεται αρκετά μπερδεμένη κι εκφράζει την επιθυμία της να παραμείνει στην Ελλάδα.

“ Αλλά εντάξει, δεν παύω να είμαι αισιόδοξη. Θεωρώ δηλαδή ότι κάποια στιγμή θα αλλάξουνε”.

“ Στεναχωριέμαι όταν βλέπω νέους να, να είναι για παράδειγμα στα τριάντα τους και να, να έχουνε χάσει τα πιο δημιουργικά τους χρόνια ψάχνοντας για δουλειά, ψάχνοντας τι θα κάνουνε, να είναι συνέχεια πίσω από ένα βιβλίο να διαβάζουνε γιατί καλώς ή κακώς αυτό μας έχουνε πει ότι είναι το, που θα σε σώσει, μάζεψε πτυχία”.

“Είμαι γενικότερα σε μια φάση της ζωής μου που δεν ξέρω (γέλια) τι θα κάνω. Έχω κάνει κάποια σχέδια, έχω κάποιες εναλλακτικές και θα δούμε τι θα γίνει μετά αλλά το να φύγω δεν το μπορώ, δεν , είναι το τελευταίο πράγμα που έχω στο μυαλό μου. Δεν ξέρω, δεν, δεν με αρέσει η ιδέα”.

3.4 Εντοπισμός των νημάτων του κειμένου. Αναλύονται οι λακωνικές εκφράσεις, τα βιογραφικά κενά, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες και η αμηχανία της κύριας αφηγηματικής ιστοριογραμμής σε σχέση με τις λεπτομερείς αφηγήσεις του μέρους των συμπληρωματικών ερωτήσεων

Στη φάση των παρεπόμενων ερωτήσεων δίνει απάντηση στο αν έχει μετανιώσει για το επάγγελμα που επέλεξε, αφού δεν υπάρχουν αρκετές προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης.

“Δεν ξέρω αν έχω μετανιώσει. Γιατί όπως σου είχα πει είχα δηλώσει και τελείως διαφορετικά πράγματα στον, στο μηχανογραφικό μου όταν μπήκα στη διαδικασία να επιλέξω τι θέλω να γίνω κι εγώ αλλά πώς να το πω, εεε είναι κάποιες φορές που πιάνω τον εαυτό μου να σκέφτομαι αν θα μου ά, αν θα μου άρεζαν όντως τα υπόλοιπα που είχα δηλώσει, π.χ. ο στρατός, η ιατρική, αν θα τα κατάφερνα, αν ήταν όντως για μένα. Ποτέ δε θα μπω στη διαδικασία, ποτέ δεν θα καταλάβω αν ήταν όντως για μένα γιατί δεν, δεν θα το έχω δοκιμάσει. Αλλά δεν θεωρώ ότι είναι κάτι το οποίο δεν μου αρέσει ή έχω μετανιώσει. Θεωρώ ότι είναι ένα επάγγελμα που έχει αρκετές διεξόδους για το που μπορείς να εργαστείς, δηλαδή δεν είναι μόνο τα σχολεία, είναι τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης, μπορείς να κάνεις πολλά πράγματα, μπορείς να φτιάξεις Παιδαγωγικό υλικό, δεν είναι μόνο αυτό αλλά δεν ξέρω, αν μετανιω.., αν έχω μετανιώσει θα δείξει πιστεύω, δεν είμαι σε θέση να πω αν έχω μετανιώσει ακόμα τουλάχιστον”.

4.1 Ποιες δομές βιογραφικών διαδικασιών κυριαρχούν και σε ποια κοινωνικά πλαίσια εντοπίζονται

Βιογραφικά σχήματα δράσης:

“Έχω στο μυαλό μου μήπως συνεχίσω τις σπουδές”.

“Έχω κάνει κάποια σχέδια, έχω κάποιες εναλλακτικές και θα δούμε τι θα γίνει μετά”.

4.2 Συζήτηση επιχειρηματολογικών δραστηριοτήτων και σχολιασμών της κύριας ιστοριογραμμής (ερμηνείες, αξιολογήσεις, εξηγήσεις), του διαδοχικού συνδυασμού και των λειτουργιών που επιτελούν στο έργο

Αξιολογεί την κατάσταση που επικρατεί στο χώρο εργασίας γενικότερα και κρίνει πως είναι "μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα" αφού οι απαιτήσεις για κάθε εργασία ποικίλλουν σύμφωνα με τη ζήτηση.

"Και πάλι δεν είναι και παντού αυτό, δηλαδή είναι και δουλειές που, που αν δεν έχεις πτυχίο σε προτιμούνε γιατί θα, θα σε πληρώνουν λιγότερο, οπότε τους κοστίζεις λιγότερο. Δηλαδή είναι μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα δεν, δεν υπάρχει αυτό το πράγμα".

4.3 Ανάλυση των θεωρητικών ενδοσκοπήσεων και των εκλογικεύσεων του πληροφορητή

Δεν υπάρχουν.